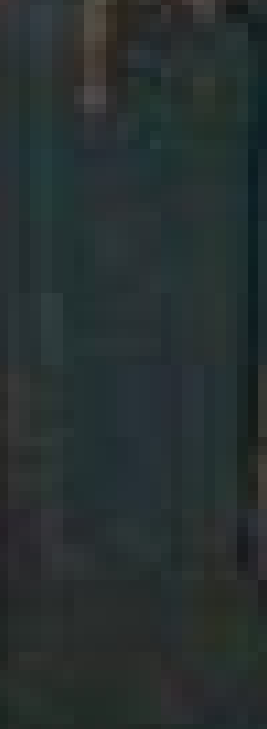
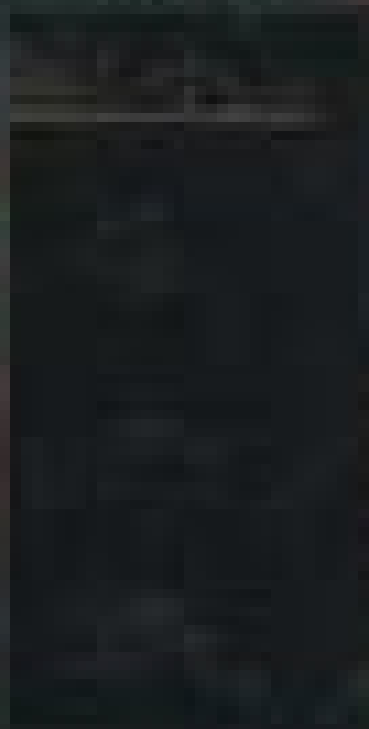
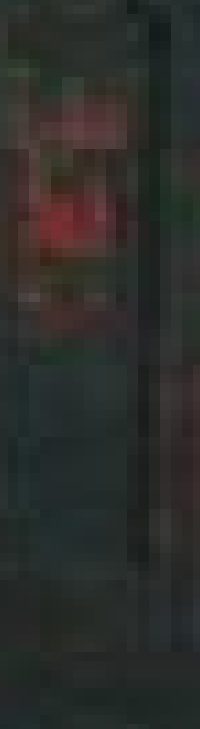

Kathy
Reichs

TAJNE
GROBNICA

Kathy Rekhs

Tajne grobnica

Posvećujem nedužnim žrtvama: U Gvatemali 1962. - 1996.

U New Yorku, državi New York U Arlingtonu, državi Virdžiniji U

Shanksvilleu, državi Pensilvaniji

11. rujna 2001.

Dodimula sam vaše posmrtno ostatke. I žalujem za vama.

I

ZAHVALE

Ni ovo djelo ne bi ugledalo svjetlo dana da nije bilo drugih.

Najviše od svega zahvaljujem se dragom prijatelju i kolegi, dr. sci.

Chadeu Snowu. Ti si započeo cijelu stvar, Clyde. Hvala. Žrtve širom svijeta zahvalne su ti na svemu što si učinio.

Veliko hvala na podršci i gostoprimstvu članovima FAFG-a, Fundacion de Antropologia Forense de Guatemala, a posebice predsjedniku udruženja, Fredyju Armandu Peccerelliju Monterosu, i upraviteljici Odjela forenzične antropologije, Claudi-ji Riveri. Posao koji FAFG obavlja izuzetno je mukotrpan i od presudne važnosti. Muchas gracias. Nadam se da ću vam i ubuduće i biti od pomoći.

Hvala dr. sci. Ronu Fourneyu na Odsjeku za biologiju, istraživanje i razvoj Kanadskog centra za policijsku istragu pri Kanadskoj kraljevskoj konjičkoj policiji, i dipl. ing. Barrvju D. Gaudetteu, direktoru Kanadskog centra za policijsku istragu pri Kanadskoj kraljevskoj konjičkoj policiji, na pojašnjenjima pojedinosti analize životinjske dlake.

Hvala dr. iur. Carol Henderson na Pravnom fakultetu She-pard pri Sveučilištu Nova Southeastern, i dr. sci. Williamu Rodriguezu u Mrtvozorničkom uredu Instituta za patologiju oružanih snaga, na informacijama o gradi i funkcioniranju sep-tičkih jama.

Zahvaljujem Robertu J. Rochonu, visokom izaslaniku kanadskog Ministarstva vanjskih poslova i trgovine u Londonu, na pojašnjenjima u vezi svijeta diplomacije.

Hvala dr. sci. Diane France, upraviteljici Laboratorija za identifikaciju pri Sveučilištu države Colorado, na nadahnuću glede uporabe laserskog sinteriranja pri izradi modela lubanje.

Hvala Alanu DeWittu na detaljnom objašnjenju spomenute metode.

Hvala (umirovljenom) detektivu-naredniku Stephenu Rudmanu, Police de la Communaute Urbaine de Montreal, na pojašnjenju provođenja unutarnje istrage u Quebecu.

Merci Yvesu St. Marie, upravitelju, i dr. med. Andreu Lau-zonu, šefu odjela, kao i svim kolegama u Laboratoire des Sciences Judiciaires

et de Medecine Legale. Hvala Jamesu Wood-wardu, počasnom rektoru Sveučilišta Sjeverne Karoline u Charlottei.

Izuzetno cijenim vašu kontinuiranu podršku.

Hvala Paulu Reichsu na dragocjenim, ali i ušljivim opaskama.

Paldies.

Hvala kćerima, Kerry i Courtnev Reichs, koje su mi pravile društvo u Gvatemali. Zahvaljujući vama bilo mi je lakše. Paldi-es.

Veliko hvala fantastičnim urednicama, Susanne Kirk u Scribneru i Lynne Drew u Random House-UK, koje su preuzele grubu verziju rukopisa i izgadile je do savršenstva.

Na kraju još jedno hvala agentici Jennifer Rudolph Walsh, koja me je suosjećajno slušala, branila, ali i udarila nogom u stražnjicu kad je bilo potrebno. BigJ, vrijedna si zlata!

Ako sam ikoga izostavila, molim vas dajte mi na znanje. Počastit ću vas pivom, duboko vam se ispričati i osobno zahvaliti. Posljednja je godina bila teška.

Na kraju molim zapamtite da sam ja napisala Tajne grobnica i u potpunosti snosim krivicu za moguće pogreške.

Paldies (latvijski) = Hvala.

POGLAVLJE PRVO

Mrtva sam. I mene su ubili. Njezine su mi se riječi poput noža žarile u srce.

- Recite mi, molim vas, što se dogodilo tog dana. - Maria je govorila toliko tiho da sam se morala napregnuti kako bih je shvatila.

- Poljubila sam dječicu i krenula na tržnicu. - Oborena pogleda, bezbojna glasa. - Nisam znala da ih nikad više neću vidjeti.

Riječi su se nizale prvo na K'akchiquel², potom na španjolskom, a jezici slijedili izmjenu pitanja i odgovora. Prijevod nimalo nije ublažio zastrašujuću priču.

- Kad ste se vratili kući, Sefiora Ch'i'p?

-A que hora regreso usted a su casa, Sefiora Ch'i'p?

- Chike ramaj xatzalij pa aivachoch, Ixoq Ch'i'p?

- Kasno poslijepodne. Nakon što sam prodala grah.

- I kuća je bila u plamenu? -Da.

- A vaša obitelj zarobljena unutra? Zakimala je.

Osmotrla sam ih. Staricu, pripadnicu plemena Maja, njezina sredovječnog sina i mladu kulturnu antropologinju Mariju Paiz. Svi zajedno prizivali su iz sjećanja neopisive strahote, a bijes i tuga gomilali se u meni poput olujnih oblaka na horizontu.

- Sto ste učinili?

- Zakopali smo ih u bunaru. Na brzinu. Prije povratka vojnika.

Indijanski jezik.

Kathy Rekhs_

Staričino lice bilo je smeđe i naborano poput samta, ruke žu-ljevite, a duge pletenice više sijede nego crne. Glavu je prekrila tkaninom jarko crvenih, ružičastih, žutih i plavih nijansi, ukrašenoj vezom starijim od planina oko nas. Vjetar je odigao vrh marame nakratko se poigravši njime.

Starica se nije smiješila, ni mrštila, niti je, na moje olakšanje, ikoga gledala u oči. Znala sam daje bio dovoljan jedan pogled i nepodnošljiva bol ponovno bi me zaposjela. Možda je i sama toga bila svjesna i izbjegavala naše oči ne želeći ikoga uvući u pakao, koji se skrivao u njezinima.

A možda je u pitanju bilo nepovjerenje. Možda nije bila voljna otvoreno gledati u lica stranaca zbog onoga čemu je posvjedočila.

Osjećajući laganu vrtoglavicu, preokrenula sam vjedro, spustila se na njega i osvrnula oko sebe.

Nalazili smo se na tisuću osam stotina metara nadmorske visine, u podnožju dubokog klanca na zapadnim visoravnima Gvatemale, u blizini sela zvanog Chupan Ya, smještenog između planina, oko stotinu dvadeset pet kilometara sjeverozapadno od Guatemala Cityja.

Oko mene bogatstvo zelenila. Gusta šuma posuta sitnim poljima i vrtovima kao otocima, tu i tamo nizovi zemljanih terasa, koje se obrušavaju poput razigranih slapova. Magla je zaklanjala najviše planinske vrhove udišući im suptilnost Monetovih djela.

Rijetko sam u životu imala prilike vidjeti takvu ljepotu: planinski lanac Great Smokv; područje Gatineaua u Quebecu obasjano sjevernim svjetlima; otočje u blizini kalifornijske obale; vulkan Haleakula u zoru. I upravo mi se zbog toga zadatak činio još mučnijim.

S obzirom da sam po struci forenzični antropolog, posao mi je otkopavati i proučavati posmrtnu ostatku te identificirati spaljena, mumificirana, poluraspadnuta i okoštala trupla, kako ne bi bila sahranjena u anonimnim grobnicama. Ponekad se proces identifikacije zaustavlja na općim činjenicama, i jedino što tada mogu utvrditi jest da se, primjerice, radi o bjelkinji u dva-Tajne grobnica

desetim godinama. No, ponekad mogu potvrditi nagađanja i u cijelosti utvrditi identitet, kao i način na koji je osoba umrla, ili kako joj je tijelo bilo unakaženo.

Drugim riječima, naviknuta sam na posljedice, koje smrt vuče za sobom. Poznato mi je kakve mirise i prizore stvara, što nosi u sebi. I naučila sam kako se emocionalno i psihički zaštititi od toga kako bih mogla obavljati posao.

Ali starica se uspjela probiti kroz podignutu branu.

Ponovno sam osjetila nalet vrtoglavice. U pitanju je nadmorska visina, rekla sam si, spuštajući glavu i duboko udišući.

Iako kao forenzični antropolog radim u Sjevernoj Karolini i Quebecu, dobrovoljno sam pristala na mjesec dana doći u Gvatemalu i to kao privremeni savjetnik FAFG-u. Spomenuto udruženje forenzičnih antropologa Gvatemale, Fundadon de Antropologia Forense de Guatemala, svoj je posao usredotočilo na

lociranje i identifikaciju posmrtnih ostataka svih onih, koji su nestali za vrijeme građanskog rata od 1962. do 1996. godine, u vrijeme jednog od najkrvavijih obračuna u povijesti Latino Amerike.

U tjedan dana, koliko je prošlo od mojeg dolaska, saznala sam mnogo toga. U pokolju, koji je gvatemalska vojska počinila u suradnji s paravojnim formacijama, nestalo je jedna do dvije stotine tisuća ljudi, većinom stanovnika ruralnih područja, a mnogobrojni među njima bili su žene i djeca.

Žrtve su ubijane vatrenim oružjem ili mačetama, i većina sela nije imala sreće kao Chupan Ya. Naime, tamo su preživjeli uspjeli sahraniti svoje pokojnike, dok su drugdje posmrtni ostaci zakapani u neoznačenim masovnim grobnicama, bacani u rijeke, ili pak ostavljani ispod ruševina koliba i kuća. Obitelji nisu dobile nikakvo pojašnjenje. Nije načinjen popis nestalih, niti postoji ikakav zapis.

Komisija za utvrđivanje povijesnih činjenica pri Ujedinjenim Nacijama prozvala je spomenute masakre genocidom naroda Maja, a obitelji i susjedi svoje pokojnike nestalima. Desaparecidos. FAFG je bio odlučan pronaći ih, odnosno, njihove posmrtne ostatke, a ja sam im došla pružiti pomoć.

Vojnici i civilne patrole ušli su u Chupan Ya jednog jutra u mjesecu kolovozu 1982. godine. Kako su muškarci pobjegli bojeći se da će biti optuženi i kažnjeni zbog suradnje s lokalnim gerilskim pokretom, ženama je zapovijeđeno da se zajedno s djecom okupe na odabranim farmama. Vjerujući vojsci, ili možda strahujući, one su to i učinile. No, čim su ih vojnici locirali, uslijedila su beskonačna silovanja, nakon čega su ubijene zajedno s djecom, a svaka kuća u udolini spaljena do temelja.

Oni koji su uspjeli preživjeti masakr tvrdili su da postoji pet masovnih grobnica i da su dvadeset tri žene zajedno s djecom zakopane na dnu bunara, koji se nalazio iza leda Senore Ch'i'p.

Starica je nastavila priču. Bacila sam pogled preko njezina ramena i pogledala »zdanje«, koje smo podigli tri dana ranije kako bismo nalazište zaštitili od kiše i sunca. Ruksaci i koferi od foto-aparata visjeli su s metalnih sipki, a cerade prekrivale jamu. Kutije, vjedra, lopate, krampovi, četke i plastični kontejneri ležali su tamo gdje smo ih ostavili rano togjutra.

Mjesto iskopavanja bilo je ograđeno uzetom, koje se širilo od stupica do stupica, odjeljujući radnike od promatrača. Unutar ograđenog prostora tri člana FAFG-ove ekipe lijeno su se izležavala, a s vanjske strane stajali su seljani. Dolazili su svaki dan i u tišini promatrali što se zbiva.

No, nisu bili jedini. Do njih stajali su gardisti, kojima je naređeno da nas obustave u radu.

Zapovijed za prekidom radova zaprimili smo, baš kad smo bili nadomak otkrivanju dokaza. Zemlja se počela pretvarati u pepeo zamjenjujući boju mahagonija ugljeno-crnim, a prilikom prosijavanja pronašli smo dječju ukosnicu. Djeliće odjeće. Sićušnu tenisicu.

Dragi Bože! Zar se staričina obitelj doista nalazi ispod mjesta na kojemu smo se zaustavili?

Pet kćeri i devetero unučadi. Ubijeni, iskasapljeni mačetama i spaljeni u kući zajedno s ženama i djecom iz susjednih kuća. Kako preboljeti takav gubitak? Sto život može ponuditi osim beskrajne patnje?

Osvrnula sam se oko sebe. Otprilike šest majura probijalo se kroz zelenilo. Zidovi od sušene opeke, krov od crepova, a stup dima izvija se iz dimnjaka. Svako zdanje sa zemljanim dvo-Tajne grobnica rištern, poljskim toaletom i izglednijim smeđim psom. Bogatije obitelji imale su kokoši, mršavu krmaču, bicikl.

Dvije kćeri Senore Ch'i'p živjele su u skupini koliba na istočnoj škarpi, a treća na njezinom vrhu, gdje smo parkirali vozila. Sve tri bile su udate, ali se Sefiora Ch'i'p nije mogla prisjetiti koliko im je bilo godina. Njihove su bebe bile stare tri dana, deset mjeseci te dvije, četiri i pet godina.

Najmlađe kćeri još uvijek žive kod kuće. Jednoj je jedanaest, a drugoj trinaest godina.

Obitelji povezane mrežom staza i gena. Ova im je udolina bila cio svijet.

Zamislila sam staricu kako se vraća tog dana u kolovozu 1982.

spuštajući se možda istim puteljkom, kojim smo se mi s mukom penjali svako jutro i spuštali svaku večer. Zamislila sam je kako se vraća nakon stoje prodala grah. Sretna.

A onda zastrašujući prizor.

Minula dva desetljeća nisu joj pomogla da ga zaboravi. Cijeli život neće biti dostatan.

Koliko ih se često prisjeća? Prate li je njihovi duhovi, dok klipše na tržnicu istom stazom, kojim je pošla tog kobnog dana? Uvlače li joj se u kuću, kad se noć spusti u udolinu? Prikradaju li se ispod otrcanog saga, koji joj prekriva prozor? Provlače li joj se snovima?

Jesu li nasmiješeni? Smiju li se kao za života? Ili su okrvavljeni i pougljenjeni, kakve ih je zatekla u smrti?

Zamaglilo mi se pred očima i ponovno sam oborila glavu zagledavši se u tlo. Kako netko može učiniti takvo što? Kako itko može tako nauditi bespomoćnim, pokornim ženama i djeci?

Grmljavina je zatutnjala negdje u daljini.

Intervju se zaustavio na nekoliko sekundi, gotovo čitavu vječnost, a neprevedeno pitanje ostalo je visjeti u zraku. Kad sam podigla pogled, Maria i njezina prevoditeljica gledale su prema brdu iza mojih leđa, no Sefiora Ch'i'p i dalje je promatrala svoje sandale držeći se rukom za obraz i smotavši prste poput novorođenčeta.

- Mateo se vratio - izjavila je Elena Norvillo, članica FAFG-a s područja El Peten, uspravljajući se na noge. Okrenula sam se.

Ostatak ekipe promatrao je ispod cerade.

Dvojica muškaraca probijala su se jednim od mnogobrojnih puteljaka, koji su vijugali kroz klanac. Prvi je nosio plavu vjet-rovku, isprane traperice i smeđu bejzbolicu. Iako nisam mogla pročitati što mu piše iznad šilta, znala sam da je pripadnik FAFG-a, jer smo i nas šestero imali iste takve kape. Muškarac koji gaje slijedio nosio je odijelo i kravatu te stolicu na rasklop.

Promatrali smo ih kako se probijaju kroz prorijeđene kukuruze okružene nekolicinom zamjenskih usjeva, brižno pazeći kako ne bi nanijeli štetu. Sadnice graha, cvijet krumpira. Nama gotovo ni od kakve vrijednosti, no obitelji, koja ih posjeduje neophodna hrana ili prihod.

Na udaljenosti od dvadesetak metara, Elena je doviknula:

-Jeste ga se domogli?

Mateo je izbacio palčeve.

Zabranu izvođenja radova izdao je lokalni sudac za prekršaje.

Prema njegovom tumačenju naloga o ekshumaciji, radovi su se mogli obavljati samo u prisustvu suca, gvatemalske inačice okružnog

tužitelja, a kako ga nije zatekao kad je navratio tog jutra, naložio je da se iskapanje obustavi. Mateo je potom otišao u Guatemala City kako bi se domogao poništenja njegove odluke.

Pratitelja je odveo do uniformiranih gardista, članova Nacionalne civilne policije, i predao im dokument. Stariji je popravio remen na kojemu mu je visjelo poluautomatsko oružje, preuzeo papir i pročitao ga oborene glave, a kasnoposlijepodne-vno sunce odbilo mu se o blještavi crni šilt. Njegov kolega stajao je noge izbačene pred sebe, a po izrazu lica dalo se zaključiti da se dosađuje.

Razmijenivši nekoliko riječi s posjetiteljem u odijelu, stariji je gardist Mateu vratio sudski nalog i zakimao glavom.

Seljani su nijemo, ali s radoznalošću pogledali u Juana, Lui-sa i Rosu, koji su ustali i pobjedonosno si čestitali. Mateo i njegov pratitelj pridružili su im se kod bunara. Potom je i Elena prišla.

Približavajući se ceradi još sam jednom bacila pogled prema Sefiori Ch'i'p i njezinom odraslom sinu. Muškarac se mrštio, a svaka pora na njegovom tijelu zračila je mržnjom. Prema kome?

Prema onima koji su mu poklali obitelj, ili prema onima, koji su došli iz posve drugog svijeta kako bi raskapali njihove posmrtno ostatke? Prema vlastima, koje su spremne spriječiti i tako nevažan trud? Ili je možda mrzio samog sebe, zato što je uspio preživjeti taj kobni dan? Staričin je pogled bio tup i ravnodušan.

Mateo je predstavio muškarca u odijelu. Roberto Amado, predstavnik sučeva ureda, odnosno ureda okružnog tužitelja.

Sudac u Guatemala Cityju zaključio je da će njegovo prisustvo zadovoljiti uvjete navedne u nalogu o ekshumaciji. Trebao je ostati s nama sve do kraja promatrajući i bilježeći podatke kako bi pred sudom potvrdio kvalitetu našeg rada.

Rukovao se sa svakim po na osob i potom povukao u kut prekrivenog dijela, rasklopio si tamo stolicu i sjeo. Mateo je stao izvikivati zapovijedi:

- Luis, Rosa, nastavite prosijavati! Tempe i ja ćemo nastaviti s kopanjem. Juan, ti dovozi zemlju! Zamjenjivat ćemo se, kako bude potrebno.

Imao je malen, klinasti ožiljak na gornjoj usnici, koji se znao rastegnuti u oblik potkove, kad god bi se nasmiješio. No, danas je ostao uzak i oštar poput vrška koplja.

- Elena, ti dokumentiraj i fotografiraj! Valja napraviti popis kostiju, popis artefakata, fotografske zapise. Svaka molekula mora biti dokumentirana!

- Gdje su Carlos i Mollv?

Carlos Menzes bio je član Argentinske organizacije za ljudska prava, koja je pružala pomoć FAFG-u od njegova osnivanja 1992. godine, a Mollv Carraway arheologinja, tek pristigla iz Minnesote.

- Dolaze drugim pick-upom. Bit će nam potrebno još jedno prijevozno sredstvo za transport opreme i artefakata.

Bacio je pogled prema nebu.

- Predstoje nam još dva sata do oluje, možda tri, ako budemo imali sreće. Pronađimo te ljude prije nego nas zadese nova zakonska sranja!

Dok sam skupljala lopatice i odlagala ih u vjedro zavezano uzetom, on je spremio sudski nalog u ruksak i objesio ga na poprečne motke. Oči i kosa bili su mu crni, a tijelo malo i zdepasto poput aparata za gašenje požara. Mišići su mu se previjali na vratu i rukama, dok je s Luisom odbacivao cerade, koje su prekrivale iskapalište.

Spustio je stopalo na prvu zemljanu stubu, koju smo izdubili u stijenci jame, a njezini su se rubovi razmrvali odbacujući grumenje dva metra niže. Kako se nastavio spuštati, zemlja je udarajući o podnožje proizvodila nježne zvuke. Nalik otkucajima sata.

Čim je zakoračio na tlo, spustila sam vjedro i povukla zatvarač na vjetrovki. Bila su mi potrebna tri dana kako bih se opametila.

Mjesec svibanj ugodan je u visoravnima, ali ispod površine ljepljiva hladnoća probada do srži. Svake večeri napuštala sam Chupan Ya promrzla do kosti i potpuno obamrlih prstiju.

Krenula sam za njim postrance oprezno spuštajući stopala na improvizirane stube. Sve dublje tonući u mrak, osjetila sam kako mi srce sve brže tuče.

Prihvatila sam ispruženu ruku i silazeći s posljednje stube našla se iznenada u jami površine stotinu osamdeset kvadratnih centimetara. Stijenke i podnožje skliski, a zrak vlažan, hladan i ispunjen mirisom truleži.

Srce mi je još uvijek uzbuđeno tuklo, a kuglica znoja sko-trljala se niz kralježnicu.

Zašto uvijek moram završiti u skućenim i mračnim prostorima?

Okrenula sam mu leđa pretvarajući se da čistim lopaticu. Ruke su mi drhtale.

Zažmirila sam odlučno se pobunivši protiv klaustrofobije. Prisjetila sam se kćeri Katv. Kako puže kao beba. Kako studira na Sveučilištu Virdžinije. Pa na plaži. Prisjetila sam se mačka Birdija. Kuće u Charlotti. Stana u Montrealu.

I ponovno se bacila na igru. Odrecitiraj prvu pjesmu, koja ti padne na pamet! Neil Young, Harvest Moon! Projurila sam kroz stihove uspijevajući usporiti i disanje i otkucaje.

Otvorila sam oči i bacila pogled na sat. Pedeset sedam sekundi.

Jučer sam bila brža. Ali bolje nego u utorak. I daleko bolje nego u ponedjeljak!

Mateo je već klečao otkopavajući vlažnu zemlju. Odabrala sam suprotni kraj jame. Idućih dvadeset minuta radili smo u tišini, ispitujući tlo, uklanjajući lopaticama zemlju i skupljajući je u vjedra.

Predmeti su stali sve češće izranjati. Krhotina stakla. Komad metala.

Spaljeno drvo. Elena ih je spremala u vrećice i označavala.

Iz svijeta iznad nas dopirali su zvukovi. Sala. Zamolba. Lavež psa.

Tu i tamo podigla bih pogled nesvjesno razuvjeravajući svoj id.

Strana lica buljila su u nas. Muškarci u gaucho šeširima, žene u tradicionalnoj pletenoj odjeći Maja, dječica, koja su im se držala za suknje. Bebe su nas promatrale okruglim, crnim očima, zavezana za majčina tijela tkaninama duginih boja. Stotine varijacija visokih godičnjih kostiju, crne kose, smeđe puti.

Kad sam tako po tko zna koji put podigla pogled, zamjetila sam djevojčicu ruku podignutih iznad glave i prstiju smotanih oko užeta. Bucmasti obrazi, prljava stopala, kikice.

I osjetila kako me nenadano probada bol.

Nije li jedna od unučica Senore Ch'i'p bila njezine dobi? Nismo li takve kopče za kosu pronašli pri prosijavanju?

Nasmiješila sam se i malena je okrenula lice priljubivši ga za majčine noge. Smeđa ruka spustila se i pomilovala je po glavi.

Prema izjavama svjedoka, jama u kojoj smo radili bila je predviđena za cisternu, čija izgradnja nije dovršena. Preobražena je u neoznačenu grobnicu u noći kad je počinjen masakr.

Grobница za osobe identične ovim ljudima, koji bdiju iznad nas.

Nastavila sam kopati prepuštajući se bijesu.

Usredotoči se, Brennanice! Usmjeri bijes na pronalaženje dokaza!

Čini ono za što si obučena!

Za deset minuta konačno sam dodirnula tvrdu plohu. Od-loživši lopaticu na stranu, prstima sam uklonila blato.

Predmet je bio izduljen poput olovke, sa zakrivljenim vratom čija je površina bila nazupčena. Iznad vrata glavica, oko vrata i glavice čašica.

Naslonila sam se na pete i dobro osmotrila što mi se nalazi u rukama.

Femur i pelvis. Kuk dvogodišnjeg djeteta.

Podigla sam glavu i presrela pogled djevojčice. Ponovno je skrila lice, ali ovaj put odmah okrenula glavu i provirila kroz nabore majčine suknje sramežljivo se smiješeći.

Isuse Bože...

Osjetila sam kako mi suze naviru na oči.

- Mateo.

Ukazala sam mu na kosti. Prišao je.

Izložena vatri i dimu, bedrena je kost gotovo cijelom duljinom bila prekrivena sivim i crnim mrljama, a njezin distalni dio bijele boje ukazujući na još veći stupanj sagorjevanja.

Na trenutak smo utihnuli, a onda se on prekrižio i potiho odvratio:

- Našli smo ih.

Kad je ustao i ponovio rečenicu, cijela se ekipa okupila oko jame.

Koga smo to pronašli, Mateo? Zapitala sam se. Žrtve, ali ne i ubojice. Kolika je šansa da će itko od legitimnih koljača gvatemalske vlade ikad biti optužen, a kamo li tek kažnjen za počinjeno?

Elena mije dobacila fotoaparat i plastični marker na kojemu je bila ispisana brojka »1«. Namjestila sam ga i napravila nekoliko snimki.

Mateo i ja smo se potom vratili otkopavanju, a drugi prosijavanju zemlje i izvlačenju dokaza. Sat vremena poslije ja sam preuzela prosijavanje, a za dva sata ponovno se spustila u bunar.

Oluja još nije započela, a cisterna nam je otvorila dušu.

Dijete, čije sam kosti pronašla, bilo je jedno od posljednjih, koje su sahranili. Ispod i oko njega nalazili su se posmrtni ostaci drugih žrtava, neki od njih zastrašujuće unakaženi plamenom, drugi tek oprženi.

Kasno poslije podne razvrstani su posmrtni ostaci sedam žrtava, a pet lubanja stršalo je iz nahrupina kostiju. Tri žrtve bile su odrasle osobe, ponajmanje dvije adolescenti, a prvootkrivene kosti pripadale su djetetu. Kod drugih je bilo nemoguće procijeniti dob.

No, ono što sam otkrila u sumrak zauvijek mi se usjeklo u pamćenje. Više od sat vremena obrađivala sam kostur broj pet.

Razotkrila sam lubanju i donju čeljust i uklonila zemlju s kralježaka, rebara, pelvisa i udova. Utvrdila sam gdje se nalaze noge i pronašla kosti stopala izmiješane s kostima susjedne žrtve.

Kostur broj pet pripadao je ženi. Očne duplje zaobljene, ja-godične kosti glatke i nježne, mastoidi maleni. Donja polovica tijela bila je obmotana ostacima poluraspadnute suknje, identične desecima suknji iznad mene. Na krhkoj falangi ugledala sam korodirani vjenčani prsten.

Iako su boje u međuvremenu izbljedjele, prepoznala sam uzorak materijala, koji se priljepio za gornji dio torza. No, između kostiju ruke, a iznad slomljenog grudnog koša, ležao je zavežljaj s drukčijim uzorkom. Oprezno sam odvojila rub, lagano uvukla prste ispod njega i odmaknula vanjski sloj tkanine.

Jednom sam u laboratoriju u Montrealu bila zamoljena pregledati sadržaj platnene vreće pronađene na obali jezera. Iz torbe sam izvukla nekoliko kamenja i toliko krhkih kostiju da sam isprva pomislila da su ptičje. Bila sam u krivu. Vreća je sadržavala posmrtnu ostatke triju mačića, namjerno potopljenih u vodi. Osjetila sam takvo gađenje da sam izjurila iz laboratorija i nekoliko milja propješačila, prije nego sam bila u stanju vratiti se ponovno poslu.

U zavežljaju, koji je kostur broj pet tako grčevito držao, pronašla sam sitnu zaobljenu kralježnicu s minijaturnim prsnim košem. Kost ruke i noge veličine šibica. Sićušna čeljust.

Tek rođeno unučč Sefiore Ch'i'p.

Među djelićima lubanje tankim poput papira, tane. Municija kakva se rabi u automatskim puškama.

Prisjetila sam se osjećaja koji me zaposjeo, kad sam ugledala ostatke ubijenih mačića, i ovaj put se prepustila bijesu. Kako nigdje u blizini nije bilo ulica kojima bih mogla tumarati, nisam znala to to izbaciti iz sebe. Zagledala sam se u koščice pokušavajući zamisliti

čovjeka, koji je u stanju povući obarač. Kako može spavati noću? Kako danju može ljudima gledati u oči?

U šest Mateo je odlučio da smo gotovi s poslom. Kad smo izronili na površinu, zrak je mirisao na kišu, a munje pulsirale poput vena u teškim, crnim oblacima. Lokalno stanovništvo već se odavno povuklo.

Na brzinu smo prekrili bunar, spremili opremu koju ćemo ostaviti za sobom i pokupili onu, koju smo odlučili ponijeti. Kiša se u međuvremenu spustila u velikim, hladnim kapima na privremeni krov iznad naših glava. Amado, predstavnik ureda okružnog tužitelja, čekao je sa sklopljenom stolicom, nejasna izraza lica.

Čim je Mateo gardistima prepustio nadzor nad pronađenim dokazima, krenuli smo kroz kukuruz vijugajući jedno za drugim poput mrava vođenih mirisom hrane. Tek što smo započeli dug i oštar uspon, izbila je oluja. Gusta kiša nošena vjetrom okomila mi se na lice natapajući mi kosu i odjeću. Munja je zabljesnula, grmljavina zatutnjala, a stabla i kukuruz stali se naginjati na vjetru.

Za nekoliko minuta voda je pojurila nizbrdo pretvarajući stazu u sklisku, smeđu rječicu blata. Svako malo poskliznula bih se i dočekala sad na jedno, sad na drugo koljeno. Puzala sam desnom se rukom hvatajući za vegetaciju, a lijevom vukući vreću prepunu lopatica, dok su mi stopala klizila pokušavajući pronaći oslonac.

Iako su mi kiša i tama otežavali vid, mogla sam čuti druge iznad i ispod sebe. Njihove zgrbljene siluete pobijelile bi svaki put kad bi munja probila s jednog kraja neba na drugi. Noge su mi drhtale, a u prsima mi je gorjelo.

Tko zna koliko je vremena prošlo, dok se konačno nisam uspela na hrbat i izvukla na komadić tla, gdje smo jedanaest sati ranije parkirali vozila. Baš kad sam odlagala lopate u stražnji dio kamioneta, oglasio se Mateov satelitski mobitel. Zvonjava je bila gotovo nečujna od vjetra i kiše.

- Može li se netko javiti? - doviknuo je.

Posrčući i klizeći prema kabini, zgrabila sam ruksak, izvukla telefon i pritisnula tipku.

- Tempe Brennan - doviknula sam.

-Još uvijek ste tamo? - Engleski. Molly Carraway, kolegica iz Minnesote.

- Upravo odlazimo. Lije kao iz kabla - doviknula sam nadlaticom si brišući oči.

- Ovdje je suho.

- Gdje ste?

- U blizini Solole. Kasno smo krenuli. Slušaj, mislimo da nas slijede!

- Kako to misliš?

- Crni sedan vuče nam se za petama još od Guatemala Cityja. Carlos ga se dvaput pokušao riješiti, ali tip nam još uvijek visi za vratom!

- Možeš li vidjeti tko ga vozi?

- Zapravo ne. Staklo je zatamnjeno i...

Uslijedio je tup udarac, vrisak, a onda cvrčanje, kao da se telefon zakotrljao tlom.

- Isuse...! - Prigušen Carlosov glas.

- Molly?

Uzbuđeni glasovi, nerazumljive riječi.

- Molly, što se događa?

Povici. Ponovno udarac. Grebanje. Automobilska truba. Glasni prasak. Muški glasovi.

- Sto se događa? - Panično sam povisila glas. Isprva ništa, a onda je netko izviknuo naredbu.

- Odjebi! - Carlos.

- Molly, što se događa - gotovo sam zavrištala.

Drugi su prestali ukrcavati opremu i upitno se zagledali u mene.

- Ne! - Mollyn glas dopro je do mene kao iz udaljene galaksije, sitan i ispunjen panikom. - Molim vas! Ne!

Dva prigušena pucnja.

Ponovno vrisak.

Još dva pucnja.

I nakon toga mrtva tišina.

POGLAVLJE DRUGO

Carlota i Molly smo pronašli oko osam kilometara izvan Solole, više od devedeset kilometara daleko od Guatemala Cityja, ali svega tridesetak od mjesta iskapanja.

Neumorno je kišilo, dok se naš konvoj probijao uskom zem-ljano-kamenom stazom, koja je povezivala rub udoline s asfaltiranom cestom. Prvo se jedno, a onda i drugo vozilo zakopalo u blatu, zbog čega je cijela ekipa bila prisiljena svojski se potruditi i osloboditi kotače. Nakon guranja i navlačenja u oceanu blata, konačno smo se vratili u vozila i nastavili put, nalikujući pripadnicima novogvinejskog plemena, oslikanima za ceremoniju oplakivanja.

Iako inače do asfaltne ceste predstoji dvadesetak minuta vožnje, te noći putovanje je potrajalo sat vremena. Držala sam se naslona za ruke, dok mi se tijelo bacalo sjedne na drugu stranu vozila, a želudac grčio od brige. Iako smo šutjeli, mislima su nam se motala ista pitanja: Sto se dogodilo Molly i Carlosu? Sto ćemo zateći kad dođemo tamo? Zašto su toliko kasnili? Sto ih je zadržalo? Je li ih netko doista pratio? Ako jest, tko i gdje je sa-Na križanju zemljane ceste i autoceste, Señor Amado je iskočio iz jeepe, odjurio do auta i odvezao se u noć. Bilo je očigledno da nema želju družiti se s nama više nego što je potrebno.

Kiša nas je ispratila iz udoline, pa je čak i asfalt bio opasan za vožnju. Petnaest minuta poslije uočili smo FAFG-ov pick-up u jarku na suprotnoj strani ceste. Prednja svjetla bacala su snop ukoso, a vrata na vozačevoj strani bila otvorena. Mateo je izveo oštro poluskretanje i proklizao na bankini. Izletjela sam iz kabine prije nego je zakočio, a želudac mi se stegnuo od straha.

da?

Unatoč kiši i mraku prepoznala sam tamne mrlje s vanjske strane vozačevih vrata. Prizor koji me dočekao u unutrašnjosti sledio mi je krv u žilama.

Carlos je sjedio nagnut na upravljač, a stopala i glava bili su mu okrenuti prema vratima. Kao da gaje netko ugurao unutra. Potiljak i košulja boje jeftinog vina. Krv mu je tekla niz prsa i prednju stranu sjedala tvoreći ogavne mrlje na trapericama i čizmama, i proširujući lokvu oko gas-pedale i kočnica.

Molly se nalazila na suvozačkom mjestu. Jedna ruka bila joj je spuštена na ručicu vrata, a druga u krilu. Sjedila je sklupčana poput krpene lutke, raširenih nogu i glave nagnute na naslon sjedala.

Dvije mrlje nalik gljivama prekrivale su joj prednjicu najlonske jakne.

Pojurila sam preko bankine i prislonila drhtave prste na Car-losov vrat. Ništa. Pomaknula sam ruku u potrazi za tragovima života.

Ništa. Pokušala sam sa zglobom. Ništa.

Molim te, Bože!

Srce mijе luđački tuklo.

Mateo je dojurio ukazujući mi da provjerim što je s Molly. Dovukla sam se do nje i provukla ruku kroz otvoren prozor kako bih provjerila puls. Ništa. Nastavila sam opipavati blijedu kožu vrata, dok je on na suprotnoj strani vikao u telefon oponašajući moje očajničke pokrete.

Pri četvrtom pokušaju konačno sam osjetila otkucaj, spor, slabašan i nesiguran. Gotovo trepet, ali opipljiv.

- Živa je - doviknula sam.

Elena se pojavila do mene, razrogačenih i suznih očiju. Čim je otvorila vrata, nagnula sam se i uhvatila Molly u ruke. Uspravno je držeći, dok mijе kiša padala za potiljak, raskopčala sam joj jaknu, zadigla sportski džemper i otkrila mjesto krvarenja. Bolje uspostavivši ravnotežu, pritisnula sam ranu i pomolila se u sebi da pomoć stigne prije nego bude kasno.

Osjetila sam kako mi krv pisti u ušima. Stotinu otkucaja. Tisuću.

Nježno sam joj šapnula na uho razuvjeravajući je kako će sve biti u redu i preklinjući je da ostane pri svijesti. Ruke su mi obamrle, noge se prepustile grču, a leđa gotovo posustala od napora da zadržim ravnotežu.

Drugi su se okupili iz podrške razmjenjujući tu i tamo koju riječ ili zagrljaj. Auti su prolijetali obasjavajući nas svjetlima, a vozači radozno bacali pogled, ali ne želeći se uplitati, kakva god nas nesreća zadesila na cesti za Sololu.

Mollino lice bilo je sablasno blijedo, a usnice plave u rubnom dijelu.

Primijetila sam da nosi zlatni križić i ogrlicu, te sat na ruci. Kazaljke su ukazivale daje osam sati i dvadeset jedna minuta. Bacila sam pogled u potrazi za mobitelom, ali nisam ga nigdje ugledala.

I upravo kako je započela, kiša se jednako nenadano i povukla.

Začulo se zavijanje jednog, pa onda još jednog psa. Noćna ptica probno je zapijukala. Jedanput, dvaput.

Konačno sam u daljini uočila crveno rotirajuće svjetlo.

- Evo ih - šapnula sam joj na uho. - Drži se, curo! Sve će biti u redu!

-

Prsti su mi se lijepili za njezinu kožu od znoja i krvi.

Crveno svjetlo nastavilo se približavati konačno se razdvojivši u dva dijela i za nekoliko minuta vozilo hitne pomoći i patrolni auto uz škripu su se zaustavili na bankini zapljuskujući nas šljunkom i vrućim zrakom. Crvena svjetlost nastavila je pulsirati odbijajući se o asfalt, kišom orošena vozila i naša pro-blijedjela lica.

Pomoć im je odmah pružena i prebačeni su u hitnu, koja je odjurila prema bolnici u Sololi. Elena i Luis krenuli su za njima kako bi bili prisutni pri prijatnu, a nama je, nakon što smo dali izjavu, dopušteno da se vratimo u Panajachel, gdje smo bili smješteni.

Mateo se odmah uputio u policijsku postaju u Sololi.

Odsjedali smo u Hospedaje Santa Rosa, jeftinom hotelu u uličici u neposrednoj blizini Avenide el Frutal. Čim sam ušla u prostoriju, skinula sam prljavu odjeću i odbacila je na hrpu u kut sobe te se istuširala, zahvalna što je FAFG platio dodatne quetzales³ za toplu vodu. Iako nisam jela ništa, otkako sam u podne smazala sendvič sa sirom i jabuku, strah i iscrpljenost lišili su me želje za hranom.

Bacila sam se na krevet očajavajući zbog žrtava pronađenih u bunaru kod Chupan Ya, i užasnuta onim stoje zadesilo Molly i Carlosa.

Loše sam spavala, mučena ružnim vizijama. Krhotine dječje lubanje. Prazne očne duplje. Kostiruke obmotane poluraspadnutim guipilom⁴. Kamion poprskan komadićima tkiva.

Gušio me osjećaj daje nemoguće pobjeći nasilnoj smrti, danju ili noću, u prošlosti ili sadašnjosti.

Probudilo me kreštanje papiga. Ugledala sam nježno-sivu zoru kako mi se probija kroz kapke. A onda me spopao neugodan predosjećaj. Nešto se zastrašujuće dogodilo, ali što?

Sjećanja na prethodnu noć zapljusnula su me poput hladnog vala otupljujući mi osjetila. Privukla sam koljena na prsa i ostala ležati u tom položaju nekoliko minuta, užasavajući se novosti, ali znajući da ih je nemoguće izbjeći.

Zbacivši šareni prekrivač projurila sam kroz uobičajeni jutarnji ritual, navukla traperice, majicu, sportski džemper, jaknu i kapu.

Mateo i Elena pijuckali su kavu za stolom u dvorištu, odudarajući od prljavo ružičaste fasade u pozadini. Čim sam im se pridružila, Senora Samines donijela mi je šalicu kave, a njih poslužila tanjurima prepunim huevos rancheros⁵, crnog graha, krumpira i sira.

- Desayuno? - upitala je. Doručak?

- Si, gracias.

Nadodala sam vrhnje u kavu i pogledala Matea. Obratio mi se na engleskom.

- Carlos je zadobio jedan hitac u glavu, a jedan u vrat. Mrtav je- Kava je poprimila gorak okus.

^ Šarena »bluza« s uzorkom, uobičajena odjeća Maja Indijanki.

Huevos rancheros (španj.) = »rančerska jaja«, odnosno naziv za pržena jaja servirana u torti ljama.

Kathy Rekhs

- Molly je zadobila dva hica u prsa i preživjela je operaciju, ali je u komi.

Bacila sam pogled prema Eleni. Podočnjaci su joj bili boje lavande, a bjeloočice svijetlocrvene.

- Zašto? - Vratila sam se na Matea.

- Misle daje Carlos pružio otpor. Pogođen je izbliza. Izvan jeepa.

- Hoće li obaviti obdukciju? Pogledao me, ali nije ništa odgovorio.

- Motiv?

- Pljačka.

- Pljačka?

- Banditi operiraju u tom predjelu.

- Molly mije rekla da su ih slijedili od Guatemale Cityja.

- Napomenuo sam. -I?

- Molly ima svijetlosmeđu kosu i svijetlu put. Pravi gringo. Policija vjeruje da su odabrani kao turistička meta u G Cityju, nakon čega su ih slijedili do mjesta gdje su ih mogli slobodno napasti.

- Na otvorenom? Na glavnoj autocesti? Nije ništa odvratio.

- Nisu joj uzeli ni nakit ni sat.

- Ali im policija nije pronašla putovnice i novčanike.

- Samo malo. Želiš reći da su ih pljačkaši slijedili dva sata i onda im oduzeli novčanike, a ostavili nakit?

-Si.

-Je li to uobičajeno za razbojstva na autocesti? Zastao je.

- Možda su ih preplašili, pa su pobjegli...

Senora Samines se pojavila s jajima. Zamislila sam se rovarajući viljuškom, a potom probola rajčicu. Carlos i Molly su napadnuti zbog novca?

U Gvatemalu sam doputovala bojeći se birokracije, crijevnih bakterija, nepoštenih taksista i džepara. Zašto me onda šokirala pomisao daje došlo do oružane pljačke?

Amerika je vodeća zemlja u ubojstvima iz vatrenog oružja. Naše ulice i radna mjesta pretvorili su se u polja smrti. Adolescenti ginu zbog tenisica, supruge jer su prekasno poslužile ručak, a srednjoškolci jer objeduju u školskoj kantini.

Svake godine preko trideset tisuća Amerikanaca pogiba od hica, a sedamdeset posto umorstava počinjeno je primjenom vatrenog oružja. Svake godine NRA6 širi sve veću propagandu, a Amerikanci je gutaju. Oružja ima u obilju, pokolj se nesmetano nastavlja i policija više ne prednjači u naoružanju. Štoviše, reklo bi se da dolazi u ravnopravan položaj s civilima.

Ali Gvatemala?

Krumpir je bio bezukusan poput zgnječenog drveta. Odložila sam viljušku i posegnula za kavom.

- Misle daje Carlos izašao iz vozila? - upitala sam. Mateo je zakimao.

- Zašto su ga onda uopće ubacivali natrag?

- Vozilo u nevoznom stanju privući će manje pažnje od tijela na tlu.

- Tebi je scenarij s pljačkom logičan? Stisnuo je i opustio čeljusne mišiće.

- Moguće je...

Elena je ispustila zvuk, ali nije odvratila ni riječ. -1 što sad?

- Elena će svratiti u bolnicu, a mi ćemo nastaviti s poslom. -Izlio je ostatke kave u travu. - I moliti se za Mollvn oporavak.

Baka mije nekoć govorila daje fizički rad najbolji mogući lijek za tugu. Ujedno je bila uvjerenjena da žabe krastače uzrokuju neplodnost, ali to je nešto posve drugo.

Idućih šest dana ekipa se hranila mega-dozama bakinog eliksira.

Radili smo u bunaru od zore do sumraka vukući opremu niz udolinu, kopajući lopaticama, podižući vjedra puna zemlje i potom je prosijavajući.

6 NRA (National Rifle Association) = Američko udruženje koje se bori za pravo posjedovanja oružja i ne poštuje vladine propise o istom.

Navečer smo se pak znali odvući od hospedajea do jednog od restorana uokrug jezera Atitlan. Uživala sam u tim kratkim predasima, daleko od smrti. Iako je tama skrivala vodu i prastare vulkane na obali, u zraku se osjećao miris ribe i morskih algi i moglo se čuti valove kako udaraju o nesigurne drvene molove.

Turisti i lokalci prešetavali su se obalom, a Maja Indijanke mimoilazile nas s nevjerojatnim zavežljajima na glavama. Zvuči su dopirali iz ksilofona u daljini. Život se neometano odvijao.

Ponekad smo znali jesti u tišini, preiscrpljeni kako bismo razgovarali, a ponekad smo razgovarali o projektu, Molly i Carlosu, i gradu u kojemu smo privremeno smješteni.

Povijest Panajachela slikovita je poput tekstila, koji se prodaje na njegovim ulicama. Jednom davno predstavljao je selo K'akchiquel Maja. Nastanili su ga preci sadašnjih stanovnika, kad su Španjolci porazili rijeku ratnika rivalnog plemena Tzu-tujil. Poslije su Franjevci osnovali crkvu i samostan kod »Pane«, te se koristili selom kao bazom za misionarske poduhvate.

Darvin je u pravu. Život je prepun »prilika«, i dok neki gube, drugi dobivaju.

Šezdesetih i sedamdesetih Panajachel je postao utočištegriin-go gurua, hipija i svih onih, koji su odlučili napustiti školovanje.

Zahvaljujući glasinama da je jezero Atitlan jedno od svjetskih »polja vrtložnih sila« uslijedio je nenadani priljev kozmičkih iscjelitelja i vračara.

Danas je gradić mješavina tradicionalne kulture Maja, suvremene Gvatemale i neopisivog zapadnjačkog ugođaja. Čine ga luksuzni hoteli i hospedajes; europski kafići i comedores; banko-mati i otvorene tržnice\guipil i majice bez rukava; mariachi i Ma-donna; majanski brujosh i katolički svećenici.

U srijedu kasno navečer završili smo iskapanje kod Chupan Ya i iz bunara izvadili dvadeset tri duše. Među kosturima smo pronašli

trinaest tanadi i čahura, i dvije slomljene oštrice mače-te. Svaka kost i pronađeni predmet zabilježeni su, fotografirani, 7 Comedor (španj.) = jeftin restoran.

8 Brujos (španj.) = narodni vračevi.

spakirani i zapečaćeni za transport u laboratorij FAFG-a u Guatemala Cityju. Kulturni je antropolog zabilježio dvadeset sedam životnih priča i uzeo DNK uzorak od šesnaest članova obitelji.

Carlosovo tijelo prevezeno je u mrtvačnicu u Guatemala Cityju, gdje je obdukcija potvrdila sumnje lokalne policije. Smrt je uslijedila nakon hica ispaljenog iz neposredne blizine.

Molly je ostala u komi. Svaki dan netko od nas odvezao bi se u bolnicu San Juan de Dios u Sololi, bdio do njezina uzglavlja i potom izvijestio ostatak ekipe. No, izvješće je uvijek bilo isto. Nije bilo promjena.

Policija nije pronašla otiske, fizičke dokaze ni svjedoke, niti je raspolagala osumnjičenima. Istraga se nastavila.

Srijedom nakon večere sama sam odlazila u bolnicu. Dva sata držala bih Molly za ruku i milovala je po glavi nadajući se da će moje prisustvo prodrijeti na mjesto, kamo joj se duh povukao.

Ponekad sam joj se obraćala prisjećajući se trenutaka, koje smo zajedno provele i ljudi, koje smo poznavale, prije nego nas je Gvatemala spojila. Izvijestila sam je kako napredujemo i pojasnila kakva će biti njezina uloga u poslu koji slijedi. Kad to nisam činila, sjedila sam bez riječi slušajući prigušeno brujanje monitora, koji je pratio rad njezina srca i moleći se za skori oporavak.

U četvrtak ujutro nakrcali smo pick-upove i jeep praćeni ravnodušnim pogledom Senora Amade i krenuli prema glavnom gradu vijugavom i strmoglavom cesticom od Panajachela. Nebo je bilo besprijekorno čisto, a jezero poput plavog satena. Sunce se probijalo kroz stabla čineći lišće prozirnim i reflektirajući se u paučini iznad naših glava.

Kad smo oštro skrenuli iznad jezera Atitlan, bacila sam pogled prema vrhovima s njegove druge strane.

Vulkan San Pedro. Vulkan Toliman. Vulkan Atitlan.

Sklopivši oči, još jednom sam se pomolila obraćajući se bilo kojem božanstvu, koje je bilo voljno saslušati me.

Neka Molly preživi.

Sjedište FAFG-a nalazi se u Zoni 2 Guatemala Cityja. Izgrađena na parceli između oštih gudura, takozvanih barrancas, ta ljupka i stablima zaklonjena četvrt nekoć je predstavljala enklavu za bogate.

No, bila su to dobra, stara vremena.

Danas u njoj poslovni i javni uredi izranjaju zajedno s načičkanim stanovima. Nacionalni stadion za bejzbol izdiže se na kraju Calle Simeon Cafias, a šareni autobusi zaustavljaju do grafitima prekrivenih stajališta s obje strane ulice. Fast food se prodaje s kolica ili na kioscima. Najednom Pepsi, na drugom Co-ca Cola.

Tamales. Chuchitos.⁹ Običan hot dog. Hot dog shuco, ili prljav. S avokadom i kupusom.

Laboratoriji i administrativni uredi FAFG-a smjestili su se u nekadašnjoj obiteljskoj kući u Calle Simeon Cafias. Nasuprot toj dvokatnici s bazenom i ograđenim unutarnjim dvorištem, s druge strane četiriju prometnih traka, nalazi se slično zdanje, a u njemu sjedište Jedinice za otmicu i organizirani kriminal Ministarstva unutarnjih poslova.

Kad smo došli do kompleksa, Mateo se uvezao na prilaz i oglasio trubom. Za nekoliko sekundi mlada žena s licem sove i dugačkim, tamnim pletenicama otvorila je kapiju. Ušli smo i parkirali se na šljunčanom prilazu na desno od ulaznih vrata. Drugi pick-up i jeep uvezli su se za nama, nakon čega je žena zaključala kapiju.

Članovi ekipe izašli su iz vozila i stali skidati opremu i kartonske kutije. Svaka je bila označena šifrom, koja je podrazumijevala lokaciju i datum iskopa, te broj iskopine. U sljedećih nekoliko tjedana pregledat ćemo svaku kost, zub i artefakt kako bismo utvrdili identitet i uzrok smrti žrtava masakra. Ponadala sam se da ćemo završiti prije nego me poslovne obveze vrate kući u lipnju.

Baš kad sam se vraćala po treću kutiju, Mateo me povukao u stranu.

- Moram te nešto zamoliti.

^ Tamales i chuchitos su varijacije kukuruznih palačinki punjenih mesom ili povrćem, a motanih u listove kukuruza.

__Tajne grobnica

- Samo reci.

- Chkago Tribune namjerava objaviti članak o Clvdeu. Clyde Snow jedan je od velikana moje profesije, osnivač forenzične antropologije.

-Da?

- ljedan me novinar želi intervjuirati u vezi njegove uloge u ovom poslu. Pozvao sam ga prije mnogo tjedana i onda to u potpunosti smetnuo s uma.

- I? - Kako ne volim surađivati s tiskom, nije mi se dopalo što mi nudi.

- Tip me čeka u uredu i silno je uzbuđen što si i ti ovdje.

- Otkud zna da sam u Gvatemali?

- Mislim da sam mu napomenuo...

- Molim?

- U redu, rekao sam mu da si ovdje. Ponekad se baš ne znam najbolje izraziti na engleskom.

- Odrastao si u Bronxu. Engleski ti je savršen.

- Ali tvoj je bolji. Hoćeš li porazgovarati s njim?

- Što želi?

- Uobičajeno. Dok vi razgovarate, ja bih mogao započeti unositi zabilješke i razvrstavati slučajeve.

-O. K.

Iako bih radije bolovala od ospica nego provela poslijepodne zabavljajući »silno uzbuđenog« novinara, podsjetila sam se da sam došla pružiti pomoć.

- Dužan sam ti. - Uhvatio me za nadlakticu.

- Da, dužan si mi.

- Gracias.

- De nada.

Ali intervju mi nije bio suđen.

Tipa sam zatekla kako obrađuje nosnicu u Mateovom uredu na drugom katu. Čim sam ušla, odglumio je kako se poigrava natruhama brčića iznad gornje usnice, iznenađeno skočio na noge i izbacio ruku.

- Ollie Nordstern. Olaf, zapravo. Ollie za prijatelje.

Privukla sam ruke k prsima ne želeći doći u kontakt s izlučevinama.

- Iskravala sam stvari - nasmiješila sam se lažno se ispričavajući.

- Prljav posao. - Spustio je ruku.

- Da. - Ukazala sam da slobodno sjedne.

Bio je u poliesteru od glave do pete. Kosa zalizana gelom, Kmartove gojzerice. Glava mu se njihala kao u kornjače, a vrat mršav poput moje nadlaktice. Pretpostavila sam da bi mu mogle biti dvadeset dvije godine.

- Onda - oboje smo se oglasili u istom trenutku. Prepustila sam mu riječ.

- Strahovito mi je drago što sam dobio priliku upoznati vas, doktorice Brennan. Toliko sam toga čuo o vama i vašem radu u Kanadi. I pročitao sam vaše svjedočenje o Ruandi.

- Sud zapravo zasjeda u Arushi, Tanzaniji.

Riječ je bila o svjedočenju, koje sam iznijela pred UN-ovim Međunarodnim sudom za ratne zločine počinjene na teritoriju Ruande.

- Da, da, naravno. A tek oni slučajevi s Hells Angelsima u Montrealu! To smo pomno popratili u Chicagu. Znae, naš

»Vjetroviti grad« također ima bajkersku bandu. - Namignuo je i prstima se uhvatio za nosnice. Ponadala sam se da neće ponovno uroniti.

- Ali ja nisam razlog zašto ste došli ovamo - odvratila sam bacajući pogled na sat.

- Oprostite. Malo sam odlutao.

Izvukao je notes iz jednog od bilijun džepova na maskirnom prsluku, otvorio ga i podigao kemijsku.

- Želim saznati što više o doktoru Snowu i FAFG-u.

Prije nego sam mu uspjela odgovoriti, na pragu se pojavio tamnoput muškarac s licem, koje je djelovalo izudarano. Naglašene obrve, kukast i mrvicu naheren nos. Sitan, bijeli ožiljak provlačio mu se kroz lijevu obrvu. Iako nije bio visok, bio je mišićave građe.

Nigdje ni grama sala. Pravi mišićavko! Bilo je to prvo što mi je palo na pamet.

- Doktorice Brennan? -Si.

Pokazao je značku. SICA. Posebna jedinica za istraživanje kriminala u civilnoj policiji države Gvatemale. Želudac mi je potonuo nekoliko katova.

- Mateo Reyes me uputio k vama. - Engleski mu je bio savršen, a po tonu sam shvatila da nije navratio na druženje.

-Da?

- Detektiv-narednik Bartolome Galiano. Oh, Bože. Zar je Molly umrla?

- Ima li ovo veze s onim što se dogodilo u blizini Solole? -Ne.

- O čemu je onda riječ?

Bacio je pogled prema Nordsternu i onda se vratio na mene.

- Osjetljiva tema.

Ne ukazuje na dobro, Brennanice! Zašto bi se SICA interesirala za tebe?

- Možete li pričekati nekoliko minuta? Hladnokrvni pogled u njegovim očima rekao je sve.

Privukla sam ruke k prsima ne želeći doći u kontakt s izlučevinama.

- Iskrcavala sam stvari - nasmiješila sam se lažno se ispričavajući.

- Priljav posao. - Spustio je ruku.

- Da. - Ukazala sam da slobodno sjedne.

Bio je u poliesteru od glave do pete. Kosa zalizana gelom, Kmartove gojzerice. Glava mu se njihala kao u kornjače, a vrat mršav poput moje nadlaktice. Pretpostavila sam da bi mu mogle biti dvadeset dvije godine.

- Onda - oboje smo se oglasili u istom trenutku. Prepustila sam mu riječ.

- Strahovito mi je drago što sam dobio priliku upoznati vas, doktorice Brennan. Toliko sam toga čuo o vama i vašem radu u Kanadi. I pročitao sam vaše svjedočenje o Ruandi.

- Sud zapravo zasjeda u Arushi, Tanzaniji.

Riječ je bila o svjedočenju, koje sam iznijela pred UN-ovim Međunarodnim sudom za ratne zločine počinjene na teritoriju Ruande.

- Da, da, naravno. A tek oni slučajevi s Hells Angelsima u Montrealu! To smo pomno popratili u Chicagu. Znaite, naš

»Vjetroviti grad« također ima bajkersku bandu. - Namignuo je i prstima se uhvatio za nosnice. Ponadala sam se da neće ponovno uroniti.

- Ali ja nisam razlog zašto ste došli ovamo - odvrtila sam bacajući pogled na sat.

- Oprostite. Malo sam odlutao.

Izvukao je notes iz jednog od bilijun džepova na maskirnom prsluku, otvorio ga i podigao kemijsku.

- Želim saznati što više o doktoru Snowu i FAFG-u.

Prije nego sam mu uspjela odgovoriti, na pragu se pojavio tamnoput muškarac s licem, koje je djelovalo izudarano. Naglašene obrve, kukast i mrvicu naheren nos. Sitan, bijeli ožiljak provlačio mu se kroz lijevu obrvu. Iako nije bio visok, bio je mišićave građe.

Nigdje ni grama sala. Pravi mišićavko! Bilo je to prvo što mi je palo na pamet.

_Tajne grobnica

- Doktorice Brennan? -Si.

Pokazao je značku. SICA. Posebna jedinica za istraživanje kriminala u civilnoj policiji države Gvatemale. Želudac mi je potonuo nekoliko katova.

- Mateo Reyes me uputio k vama. - Engleski mu je bio savršen, a po tonu sam shvatila da nije navratio na druženje.

-Da?

- Detektiv-narednik Bartolome Galiano. Oh, Bože. Zar je Molly umrla?

- Ima li ovo veze s onim što se dogodilo u blizini Solole? -Ne.

- O čemu je onda riječ?

Bacio je pogled prema Nordsternu i onda se vratio na mene.

- Osjetljiva tema.

Ne ukazuje na dobro, Brennanice! Zašto bi se SICA interesirala za tebe?

- Možete li pričekati nekoliko minuta? Hladnokrvni pogled u njegovim očima rekao je sve.

POGLAVLJE TREĆE

Sjeo je na stolicu, koju je Ollie Nordstern nevoljko oslobodio, te prebacio gležanj preko koljena i zagledao se u mene.

- O čemu je riječ? - Prisiljavala sam se zadržati prisebnost, dok su mi se prizori iz Ponoćnog ekspresa odmatali pred očima.

Netremice me promatrao.

- Upoznati smo s vašim radom, doktorice Brennan. Nisam ništa odgovorila. Spustila sam ruke u krilo ostavljajući dva znojna otiska na plastičnom podlošku.

- Najvećim dijelom zahvaljujući meni. - Mali ventilator kuštrao mu je nekolicinu vlasi na tjemenu, no ostatak tijela bio je nepomičan.

- Vama? -Da.

- Zašto?

- Dio mladosti proveo sam u Kanadi, i stoga još uvijek pratim što se tamo događa. A vaši poduhvati ne prolaze nezamijećeno.

- Moji poduhvati?

- Tisak vas obožava.

- Tisak obožava prodavati novine - razdraženo sam ga ispravila. -

Čemu ovaj posjet, detektive Galiano?

Iz džepa je izvukao smeđu omotnicu i spustio je pred mene. Bacila sam pogled. Izvana rukom ispisan broj policijskog dosjea ili dosjea mrtvačnice.

- Slobodno pogledajte. - Vratio se u stolicu.

Omotnica je sadržavala niz fotografija u boji. Prva je prikazivala smotuljak na obdukcijском stolu, iz kojega je istjecala tekućina tvoreći smeđu lokvu na perforiranom nehrđajućem čeliku.

Na drugoj fotografiji razvezana verzija smotuljka. Traperice. Donji dio nožne kosti izbijao je iz jedne otrcane nogavice.

Na trećoj fotografiji sat i najvjerojatnije sadržaj džepa: češalj, elastična vrpca za kosu, dvije kovanice.

Posljednja fotografija predstavljala je uvećanje koljenične i metatarzalnih kostiju.

Pogledala sam ga.

- To je jučer pronađeno.

Proučila sam dijelove kostura. Iako je sve bilo jednolične tamnosmeđe boje, komadići tkiva visjeli su s kostiju.

- Prije tjedan dana začepili su se zahodi u Pensionu Paraiso, malenom hotelu u Zoni 1. Iako u pitanju nije Ritz, gosti su počeli prigovarati, pa su vlasnici pročrčkali po septičkoj jami i pronašli ove levisice. Začepile su izlaznu cijev.

- Kad su cijevi posljednji put pregledane?

- Čini se da su vlasnici malo ležerni u tom pogledu. Sitni popravci izvršeni su prošlog kolovoza, tako da je tijelo vjerojatno ubačeno nakon toga.

Složila sam se s pretpostavkom, ali nisam ništa odvratila.

- U pitanju bi mogla biti mlada žena.

- Ne bih vam to mogla reći na osnovu fotografija.
- Ne bih vas ni tražio.

Pogledali smo se. Postalo je zagušujuće. Primjetila sam da su mu oči neobično smeđe s blještavim, crvenim odsjajem, poput jantara pri zalasku sunca. Daje žensko, trepavicama bi se definitivno domogao reklamnog ugovora s Mavbelline!

- U posljednjih deset mjeseci četiri mlade žene nestale su na području grada i njihove obitelji izvan sebe su od brige. Vjerujemo daje njihov nestanak povezan.

Negdje u hodniku oglasio se telefon.

- Ako je tako, valja hitno nešto poduzeti.
- Ljudi svako malo nestaju u Guatemala Cityju. Prisjetila sam se Parque Concordia, gdje siročad provodi noći drogirajući se ljepilom. Prisjetila sam se priča kako ih se grabilo i ubijalo. 1990. godine svjedoci su navodno ugledali naoružane muškarce kako otimaju osmero djece, a njihova tijela pronađena su nekoliko dana poslije.

- Ovo je drukčije. - Galijanov glas me povratio u stvarnost. - Ove četiri žene se razlikuju. Ne uklapaju se u uobičajeni obrazac.

- Kakve to veze ima sa mnom? - No, nagađala sam odgovor.

- Opisao sam vaš posao nadređenima i rekao da se nalazite u Gvatemali.

- Mogu li znati kako ste to saznali?

- SICA-u se redovito izvještava o stranim državljanima, koji nam dolaze iskapati pokojnike.

- Tako znači...

Ukazao mi je na fotografije. - Dobio sam dopuštenje da vas zamolim za pomoć.

- Imam drugih obaveza.

- Iskopavanje je završeno.

- Ali obrada tek treba započeti.

- Sefior Reyes je pristao iznajmiti vaše usluge.

Prvo novinar, a sad ovo! Mateo je očigledno bio jako zaposlen otkako smo se vratili u grad.

- Sefior Reyes može pregledati vaše kosti.

- Njegovo iskustvo i obuka neusporedivi su s vašima. Istina. Iako su Mateo i njegova ekipa obradili stotine žrtava masakra, rijetko su sudjelovali u istrazi umorstva.

- Osim toga, ko-autorica ste jednog članka o tijelima pronađenim u septičkoj jami.

Očigledno se informirao.

Tri godine ranije anonimni diler je uhićen u Momrealu prilikom prodaje narkotika krivom kupcu. Kako nije želio dugo biti odvojen od svojih »lijekova«, ispričao je priču o kolegi, koji pluta u septičkoj jami. Provincijska policija obratila se mojem šefu, doktoru Pierreu LaMancheu, a on odmah meni i tako sam saznala više nego što sam ikad željela znati o ljudskom otpadu. Mnogo smo dana proveli u istrazi i potom objavili članak za Journal of Forensic Sciences.

- Ovo je lokalni problem - odvrtila šatri. -1 trebali bi ga obraditi lokalni stručnjaci.

Ventilator je brujaao, a njegov zalizani pramen previjao se izvodeći piruete.

-Jeste li ikad čuli za tipa zvanog Andre Specter? Odmahnula sam glavom.

- Kanadski ambasador u Gvatemali. Ime mi je izronilo kroz maglicu.

- Njegova kći, Chantale, jedna je od nestalih djevojaka.

- Zašto se stvar ne sredi preko diplomatskih kanala?

- Specter je zatražio apsolutnu diskreciju.

- Ponekad publicitet može biti od koristi.

- U pitanju su... - zastao je u potrazi za pravim izrazom

...otežavajuće okolnosti.

Pričekala sam na dodatno pojašnjenje, ali ga nije omogućio. Negdje pred zgradom vrata kamiona zalupila su se s treskom.

- Ako stvar ima veze s Kanadom, suradnja između država mogla bi biti od koristi.

- A ja sam, osim toga, provela neko vrijeme u septičkim jamama?

- Što rijetko tko ima priliku. Osim toga, već ste obrađivali slučajeve za Ministarstvo vanjskih poslova Kanade.

-Da.

Doista se informirao.

No, tek je u tom trenutku izbacio pravi adut.

- Moj odjel je bio toliko slobodan i kontaktirao vaše Ministarstvo u Quebecu, zatraživši dopuštenje da vas unajmimo kao stručnog savjetnika.

I novi predmet izronio mu je iz džepa. Ovaj put je u pitanju bio faks s poznatim logom u obliku ljiljana. Gurnuo gaje prema meni.

Gospodin Serge Martineau, Ministere de la Securite Publique, i doktor Pierre LaManche, Chef de Service, Laboratoire de Sciences Judiciaires et de Medecine Legale, daju mi dopuštenje za privremenu suradnju sa specijalnom jedinicom za istraživanje kriminala u civilnoj policiji države Gvatemale.

Moji šefovi u Montrealu dio su urote? U tom trenutku postalo mi je jasno da se više neću moći izvući.

ne muškarce kako otimaju osmero djece, a njihova tijela pronađena su nekoliko dana poslije.

- Ovo je drukčije. - Galijanov glas me povratio u stvarnost. - Ove četiri žene se razlikuju. Ne uklapaju se u uobičajeni obrazac.

- Kakve to veze ima sa mnom? - No, nagađala sam odgovor.

- Opisao sam vaš posao nadređenima i rekao da se nalazite u Gvatemali.

- Mogu li znati kako ste to saznali?

- SICA-u se redovito izvještava o stranim državljanima, koji nam dolaze iskapati pokojnike.

- Tako znači...

Ukazao mi je na fotografije. - Dobio sam dopuštenje da vas zamolim za pomoć.

- Imam drugih obaveza.

- Iskopavanje je završeno.

- Ali obrada tek treba započeti.

- Sefior Reyes je pristao iznajmiti vaše usluge.

Prvo novinar, a sad ovo! Mateo je očigledno bio jako zaposlen otkako smo se vratili u grad.

- Sefior Reyes može pregledati vaše kosti.

- Njegovo iskustvo i obuka neusporedivi su s vašima. Istina. Iako su Mateo i njegova ekipa obradili stotine žrtava masakra, rijetko su sudjelovali u istrazi umorstva.

- Osim toga, ko-autorica ste jednog članka o tijelima pronađenim u septičkoj jami.

Očigledno se informirao.

Tri godine ranije anonimni diler je uhićen u Montrealu prilikom prodaje narkotika krivom kupcu. Kako nije želio dugo biti odvojen od

svojih »lijekova«, ispričao je priču o kolegi, koji pluta u septičkoj jami. Provincijska policija obratila se mojem šefu, doktoru Pierreu LaMancheu, a on odmah meni i tako sam saznala više nego što sam ikad željela znati o ljudskom otpadu. Mnogo smo dana proveli u istrazi i potom objavili članak za Journal of Forensic Sciences.

- Ovo je lokalni problem - odvratila sa Vn. -1 trebali bi ga obraditi lokalni stručnjaci.

Ventilator je bruja, a njegov zalizani pramen previjao se izvodeći piruete.

- Jeste li ikad čuli za tipa zvanog Andre Specter? Odmahnula sam glavom.

- Kanadski ambasador u Gvatemali. Ime mi je izronilo kroz maglicu.

- Njegova kći, Chantale, jedna je od nestalih djevojaka.

- Zašto se stvar ne sredi preko diplomatskih kanala?

- Specter je zatražio apsolutnu diskreciju.

- Ponekad publicitet može biti od koristi.

- U pitanju su... - zastao je u potrazi za pravim izrazom

...otežavajuće okolnosti.

Pričekala sam na dodatno pojašnjenje, ali ga nije omogućio. Negdje pred zgradom vrata kamiona zalupila su se s treskom.

- Ako stvar ima veze s Kanadom, suradnja između država mogla bi biti od koristi.

- A ja sam, osim toga, provela neko vrijeme u septičkim jamama?

- Što rijetko tko ima priliku. Osim toga, već ste obrađivali slučajeve za Ministarstvo vanjskih poslova Kanade.

-Da.

Doista se informirao.

No, tek je u tom trenutku izbacio pravi adut.

- Moj odjel je bio toliko slobodan i kontaktirao vaše Ministarstvo u Quebecu, zatraživši dopuštenje da vas unajmimo kao stručnog savjetnika.

I novi predmet izronio mu je iz džepa. Ovaj put je u pitanju bio faks s poznatim logom u obliku ljiljana. Gurnuo gaje prema meni.

Gospodin Serge Martineau, Ministere de la Securite Publiaue, i doktor Pierre LaManche, Chef de Service, Laboratoire de Sciences Judiciaires et de Medecine Legale, daju mi dopuštenje za

privremenu suradnju sa specijalnom jedinicom za istraživanje kriminala u civilnoj policiji države Gvatemale.

Moji šefovi u Montrealu dio su urote? U tom trenutku postalo mi je jasno da se više neću moći izvući.

Podigla sam glavu.

- Na glasu ste kao netko tko umije razotkriti istinu, doktorice Brennan. - Oči s reklamnim trepavicama nemilosrdno su me promatrale. - Roditelji očajavaju ne znajući što se dogodilo s njihovom djecom.

Prisjetila sam se Katy. Znala sam kakav bi strah doživjela da je ona u pitanju. Znala sam kakav bi me užas spopao da nestane u zemlji, gdje se govori nepoznati jezik, gdje vladaju nepoznati zakoni i pravila, gdje se nepoznate vlasti mogu istinski potruditi, ili ne, kako bježe pronašle.

- U redu. Slušam.

Zona 1 predstavlja najstariji dio Guatemala Citvja. Klaustrofobičnaje to košnica ruševnih dućana, jeftinih hotela, autobusnih stanica, parkirališta i nekolicine modernih trgovačkih lanaca.

Wimpy's i McDonald's dijele uske ulice s mesnicama, barovima odanim praćenju sportskih događanja, kineskim restoranima, dućanima cipela, kinima, dućanima elektro-opreme, striptiz klubovima i gostionicama.

Poput drugih eko-zona, i Zona 1 živi danju. Čim se spusti mrak, prodavači i šetači prepuštaju ulice prodavačima cigareta i prostitutkama. Malodobni čistači cipela, taksisti, ulični svirači i svećenici nestaju iz Parque Concordia, a djeca beskućnici skupljaju se tamo kako bi prenoćili.

Zona 1 sačinjena je od ispucanog pločnika, neonskih svjetala, ispušnih plinova i buke. Ali ima i svoju veličanstvenu stranu.

Udomljuje Palacio Nacional, Bibliotecu Nacional, Mercado Central, Parque Central, Parque del Centenario, muzeje, katedrale i spektakularnu poštu izgrađenu u maurskom stilu. Policijska uprava nalazi se u egzotičnom dvorcu na križanju Calle 14 i Avenide 6, jedan blok južno od Iglesije de San Francisco, poznate po izrezbarenom Isusovom liku i zabranjenim knjigama, otkrivenim u krovu, gdje ih je pobunjeničko svećenstvo skrilo nekoliko desetljeća ranije.

Devedeset minuta poslije Galiano i ja posjednuti smo za trošan drveni stol u konferencijskoj sali na trećem katu dvorca.

Pridružili su nam se njegov partner, detektiv-narednik Pascual Hernandez i Juan-Carlos Xicay, šef ekipe za pronalaženje dokaza, koja će obraditi septičku jamu.

Prostorija je bila sumorno siva, posljednji put obojana vjerojatno u doba kad su »oci« počeli skrivati knjige. Primjetila sam punjenje boje štuke kako izbija iz stolice, u koju sam se spustila i zapitala koliko se stražnjica bojalo, dosađivalo ili s nestrpljenjem sjedilo na mojem mjestu.

Muha je zujala do prozora. Znala sam kako joj je. I sama sam željela pobjeći.

Kroz prljave rolete ugledala sam krunište bedema.

Ako ništa drugo, bar jedna prednost. Bar mogu biti sigurna da me srednjovjekovni vitezovi neće moći napasti.

Uzdahnuvši, po tko zna koji put sam se promeškolljila, podigla spojnicu za papir i stala prstima tapkati po stolu. Predstavnik ureda okružnog tužitelja kasnio je dvadeset minuta. Bilo mi je vruće, bila sam umorna i razočarana što su me odvojili od posla za FAFG i nisam to uspijevala prikriti.

- Neće potrajati još dugo. - Galiano je bacio pogled na sat.

- Mogu li vam opisati postupak? Možda će Sefioru Xicayu biti potrebno nešto vremena kako bi pripremio opremu.

Xicay se počeošao po obrvi, ali nije ništa odvratio, a Hernandez je bespomoćno podigao ruku i spustio je na stol. Bio je to krupan muškarac s kovrčavom, crnom kosom, koja mu je padala niz vrat.

Podlaktice i ruke bile su mu prekrivene tamnim, kovrčavim maljama.

- Idem ponovno provjeriti. - Galiano je bijesno izmarširao iz prostorije.

Na koga je ljut? Zapitala sam se. Na mene? Na okružnog tužitelja što toliko kasni? Na nekoga na višoj razini?

I gotovo istog trenutka čula sam ga kako se svađa u hodniku. Iako se služio španjolskim i izgovarao riječi strelovitom brzinom, zbog čega mi je mnogo toga promaknulo, negativan ton sam odmah prepoznala. Najmanje dvaput spomenuo je moje ime.

Za nekoliko trenutaka glasovi su utihnuli, a on se vratio u pratnji visokog i mršavog muškarca u ružičastim naočalama.

Tip je bio lagano zgrbljen, a preko remena mu se previjao mekani trbuščić. Upoznao nas je.

- Doktorice Brennan, predstavljam vam Sefiora Antonija Diaza, šefa odjela ureda okružnog tužitelja zaduženog za istragu kriminalnih radnji.

Ustala sam i pružila ruku, no bespotrebno. Prišao je prozoru i okrenuo se licem prema meni. Iako su mu obojena stakla skrivala oči, znala sam da mu nisam draga.

- Već sam gotovo dvadeset godina tužitelj, doktorice Brennan, i dvadeset godina nije mi bila potrebna pomoć izvana pri istrazi nečije smrti. Niti sam je ikad zatražio. - Iako obojen španjolskim, engleski mu je bio čist.

Zapanjena, oborila sam ruku.

- I premda naše forenzičare možda smatrate nedovoljno obučenim amaterima, koji muku muče u mrtvozorničkim uredima najniže kategorije, ili pak zupčanicima u zastarjelom i neučinkovitom sustavu pravne birokracije, dopustite mi da vas razuvjerim da je riječ o profesionalcima, koji se drže najviših standarda svoje struke.

Bacila sam pogled prema Galijanu, kojemu su obrazi plamtjeti ili od poniženja, ili od bijesa.

- Kako sam vam već pojasnio, Sefior Diaz, doktorica Brennan je došla na našu zamolbu - odvratio je čeličnim tonom.

- A zašto ste zapravo došli u Gvatemalu, doktorice Brennan? Kad me spopadne bijes, obično postajem drska:

- Razmišljam o otvaranju toplica.

- Doktorica Brennan je došla u vezi jednog drugog posla -Galiano se ubacio. - Forenzični je antropol...

- Znam stoje - presjekao gaje.

- Ima iskustva s obradom posmrtnih ostataka iz septičkih jama i ponudila je pomoć.

Ponudila? Otkud sad to?

- I stoga bi bilo ludo odreći se njezine stručnosti.

Diaz gaje ošinio pogledom. Lice mu je bilo kameno. Hernandez i Xicay su šutjeli.

- Vidjet ćemo. - Bijesno me pogledao i demonstrativno napustio prostoriju.

Muha je jedina narušavala nastalu tišinu. Galiano je prvi prozborio:

- Oprostite, doktorice Brennan.

Kad me spopadne bijes, osim drskosti obično me hvata i iznenadna želja za radom.

- Možemo li započeti?

-Ja ću se pobrinuti za njega - odvratio je izvlačeći si stolicu. -Još nešto.

- Recite.

- Zovite me Tempe.

Sat vremena utrošila sam pojašnjavajući koncepciju septičke jame.

Galiano i njegov partner pomno su slušali prekidajući me tu i tamo komentarima ili pitanjima, kad im nešto nije bilo jasno. Xicay je sjedio bez riječi, oborena pogleda i bezizražajna lica.

- Septičke jame mogu biti načinjene od kamena, cigle, cementa ili fiberglasa, a pojavljuju se u raznim oblicima. Mogu biti okrugle, četvrtaste ili pravokutne. Mogu imati jednu, dvije ili tri komore, razdvojene ili djelomičnim pregradama ili punim stijenkama.

- Kako funkcioniraju? - Galiano.

- U osnovici septička jama predstavlja nepropusnu komoru, koja se ponaša poput inkubatora za anaerobne bakterije, gljivice i aktinomicete, koji razgrađuju organske krutine, koje se talože na dnu.

- Zvuči mi poput Galijanove kuhinje. - Hernandez. Galiano se nije osvrnuo na doskočicu.

- Što možemo očekivati?

- Procesom razgradnje oslobađa se toplina, a plinovi izbijaju na površinu u vidu mjehurića. Potom se spajaju s česticama masnoće, sapuna, ulja, dlaka i drugog otpada, te stvaraju pjenušav sloj. To je prvo što ćemo vidjeti kad otvorimo jamu.

- Krasota. - Ponovno Hernandez.

Kathy Reichs

- Ako se sloj ne dira, s vremenom se može stvoriti plutajuća polukrutina.

- Puding od dreka. - Bilo je očigledno da Hernandez gađenje prikriva mačoiističkim humorom.

- Septičke jame valja prazniti svake dvije do tri godine, ali ako su vlasnici lijeni, kao u ovom slučaju, to se nije dogodilo, pa ćemo najvjerojatnije naletjeti na takvu vrstu sedimenta.

- Znači, u njima se zapravo stvara juha za mikrobe. A kamo odlazi?
- Galiano.

- Kad se sadržaj popne do određene razine, izmijenjeni nusproizvodi istječu kroz dren i nastavljaju cijevima, koje su obično usporedno poslagane tvoreći takozvano »odvodno polje«.

- Kakve su to cijevi?

- Načinjene su od gline ili perforirane plastike.

- S obzirom da u ovom slučaju sustav vjerojatno vuče podrijetlo iz prethistorije, prije bih rekao da su glinene. Što se tamo događa?

- To »odvodno polje« leži na šljunku, obično prekrivenom zemljom ili vegetacijom, i premda u njemu već dolazi do ae-robne razgradnje, prvenstveno služi kao biološki filter.

- Fino ili grubo prosijavanje? Prava zlatna groznica! Hernandezovi komentari počeli su me živcirati.

- To je posljednji korak. Otpadna voda izlazi iz cijevi i filtrira se kroz šljunak, a bakterije, virusi i drugi zagađivači upijaju se u tlo, ili ih odnosi korijenje biljaka koje prekrivaju cijevi.

- Znači, trava doista jest zelenija iznad septičke jame. - Galiano.

- I daleko zdravija. Što znamo o ovoj jami? Izvukao je maleni spiralni notes i prelistao zabilješke.

- Udaljena je otprilike dvije stotine deset centimetara od južne fasade penstona, dugačka otprilike tri metra, široka metar i pol, a duboka stotinu osamdeset centimetara. Načinjena je od cementa i prekrivena s osam pravokutnih cementnih poklopaca.

- Koliko ima komora?

-Vlasnik, Sefior Serano, nema pojma što se nalazi ispod poklopaca. Inače, tip nije previše bistar.

- Tako znači...

- On i njegov sin Jorge prisjetili su se da su radnici radili u blizini istočnog dijela prošlog ljeta, pa su taj poklopac i otvorili. Jama je bila gotovo puna, a traperice su se zaglavile u izlaznom drenu.

- Što znači daje ulazni otvor na zapadnoj strani.

- Tako smo i pretpostavili.

- O. K. Gospodo, trebat će nam rovokopač kako bismo podigli cementne poklopce.

- Svih osam? - Xicay se prvi puta oglasio.

- Da. S obzirom da ne znamo što nas čeka dolje, morat ćemo ih sve otvoriti. Ako postoji više komora, dijelovi kostura mogu se nalaziti bilo gdje.

Izvukao je notes i stao sastavljati popis.

- Potreban nam je kamion za pražnjenje septičkih jama, koji će isisati pjenu i muljevite slojeve, te vatrogasno vozilo koji će razrijediti talog na dnu - nastavila sam.

Nadodao je to popisu.

- Dočekat će me velike količine amonijaka i metana, pa želim masku i bocu s kisikom.

Upitno me pogledao.

- Standardna maska za lice i boca s kisikom, kakve nose vatrogasci.

Ujedno bismo trebali imati dvije boce pod tlakom.

- Mislite, kakve se rabe pri istrebljivanju korova?

- Tako je. Jednu valja napuniti vodom, a drugu desetpostot-nom otopinom škroba.

- Želim li znati zašto? - Hernandez.

- Kako biste me pošpricali, kad izađem iz jame. Xicay je i to zapisao.

- I sedamilimetarske žičane mreže za prosijavanje. Sve drugo je standardna oprema.

Ustala sam.

- Sedam ujutro?

- Da, sedam ujutro.

Usljedio je jedan od najgorih dana u mojem životu.

POGLAVLJE ČETVRTO

Posljednje crvene zrake povlačile su se pred maglovitom i brončanom zorom, kad je Galiano stigao po mene iduće jutro.

- Buenos dias.

- Buenos dias - promrmljala sam uvlačeći se na suvozačko sjedalo.

-

Dobre sunčane.

Nosio je pilotske naočale, crnije od crne rupe.

- Gracias.

Ukazao mi je na papirnatu čašu u središnjem držaču i potom se ubacio u promet. Zahvalno sam posegnula za kavom.

Razmijenili smo svega nekoliko riječi vozeći se kroz grad i probijajući polako kroz Zonu 1. Iščitala sam natpise, kako su se ukazivali kroz vjetrobransko staklo. Iako u pitanju nije bio najkvalitetniji oblik gvatemalskog diskursa, veliki reklamni panoi i plakati, pa čak i grafiti na zidovima benzinskih crpki, omogućavali su mi da izvježbam španjolski.

Ali i da ne mislim na ono stoje trebalo uslijediti.

Za dvadesetak minuta zaustavili smo se do dvaju patrolnih vozila parkiranih do pokrajnje uličice. S druge strane kontrolne rampe ponovno policija, ali i hitna pomoć, vatrogasci, kamion za ispumpavanje septičkih jama i nekoliko drugih vozila, za koja sam nagađala da su službena. Promatrači su se već počeli okupljati.

Galiano je predočio identifikacijski dokument i uniformirani policajac je mahnuo propuštajući nas. Čim je parkirao, krenuli smo uličicom.

Pension Paraiso čučao je nasred bloka, nasuprot napuštenom skladištu. Prešli smo na njegovu stranu i nastavili mimoilazeći dućane alkoholnih pića i donjeg rublja, brijačnicu, kineski fast food restoran. Svako zdanje bilo je zatvoreno rešetkastim vratima i lokotom. Bacila sam pogled prema predmetima u izlozima, izbljedjelim na suncu. U brijačnici glave s ogromnim frizurama, posljednji put u modi vjerojatno kad je Eisenhower bio na vlasti.

Kineski fast food restoran Long Fu nudio je jelovnik, reklamu za Pepsi i pauna izvezenog na blještavoj tkanini.

Pension Paraiso predstavljao je oronulu dvokatnicu od cigle i žbuke, nekoć zasigurno bijele boje, ali sada sivu poput dima.

Slomljeni crepovi, prljava prozorska okna, iskrivljene rolete, pomična metalna rešetka na ulaznim vratima. Pravi raj.

Ponovno čuvar. Ponovno identifikacijski dokumenti.

Unutrašnjost hotela bila je preslik njegove vanjštine. Izlizan sag s požutjelim plastičnim tepisonom, pult presvučen linoleu-mom, drvena rešetka za ključeve i pisma, ispucana žbuka zidova. Zrakom se širio miris plijesni i prašine i ustajali smrad cigaretnog dima i znoja.

Slijedila sam Galijana kroz predvorje, pa niz uski hodnik i potom kroz stražnja vrata u dvorište, koje nije marilo što gotovo nikad ne

vidi sunca. Dočekale su nas keramičke zdjele sa sa-sušenim raslinjem, ishrđale kuhinjske stolice s popucalim vinil-nim sjedalicama, plastična garnitura za vrt zelena od plijesni, preokrenute tačke, gola zemlja i jedno jedino stablo.

Podstavljena sofa, kojoj je nedostajala jedna nožica, naslanjala se na stražnji zid hotela, a krhotine žbuke, otpadnute cigle, mrtvo lišće, celofanski omot i jezičci s limenki zatrpavali mu podnožje.

Jarkožuti rovokopač jedini je bojom odskakao od sumornog okoliša.

Ugledala sam lopatu i svježe iskopanu zemlju, te cementni poklopac, kojeg su Sefior Serano i njegov sin uklonili i onda na brzinu vratili.

Odmjerila sam prisutne. Juan-Carlos Xicay razgovarao je s muškarcem u tamnoplavom kombinezonu, identičnom onom kakav je i sam nosio. Vozač je sjedio za komandama rovokopača, uniformirani policajac čuvao stražnji ulaz na imanje. Antonio Diaz vucarao se na njegovom rubnom dijelu, a ružičaste naočale skrivale su mu pogled.

Nasmiješila sam se i podigla ruku. No, okružni tužitelj nije mi odgovorio, niti odvratio pogled.

Baš krasan dan!

Hernandez se nalazio u društvu žilavog muškarca štakorskog lica, koji je nosio sandale, traperice i sportski džemper s natpisom Dallas Cowboys. Jedra žena stajala je do njega, a zglobove su joj prekrivale plastične narukvice, dok su joj velike grudi svom težinom visjele u izvezenoj crnoj haljini.

Prišli smo i Hernandez nam je predstavio vlasnike hotela. Izbliza sam primijetila da Senora Serano ima jedno smeđe, a jedno plavo oko, stoje njezinom licu davalo čudan, neuravnotežen izraz. Kad me je pogledala, bilo mi je teško opredijeliti se u koje oko je gledati.

Ujedno sam primijetila da joj je donja usnica natečena i ispucana, i zapitala sam se je lije možda Čovjek-Štakor ošamario.

- Bit će nam od pomoći kao skauti na izletu. - Hernandez ga je ošinuo pogledom. - Čak i s nekim doista teškim stvarima.

- Ništa ne tajim! - Serano je izbacio dlanove u zrak. Bio je toliko uzrujan da sam ga jedva uspijevala pratiti. - Ništa ne znam!

- Želite reći daje to tijelo posve slučajno završilo u septičkoj?

- Ne znam otkud je dospjelo tamo. - Očima je prelijetao s jednog lica na drugo.

- A što još ne znate, sefior? - Galiano se okomio na njega.

- Nada. - Ništa. Štakorske oči jurile su poput vrapca u potrazi za sigurnom granom.

Galiano je duboko udahnuo. - Nemam vremena za igrice, Sefior Serano, ali zapamtite jedno... - Spustio je prst na slovo »C« na natpisu njegova džempera. - Čim završimo s poslom, nas dvojica ćemo malo proćaskati!

Tip je odmahnuo glavom, ali ništa nije odvratio.

Darth Vaderova stakla okrenula su se prema rovokopaču.

- Sve spremno? - doviknuo je.

Xicay se obratio vozaču i izbacio palčeve. Ukazao je na mene i potom na hrpu opreme u blizini uniformiranog čuvara. Trebala bih navući kombinezon? Izbacila sam palac u znak potvrde.

Galiano se vratio na Seranove.

10 Vamonos (španj.) = Hajdemo. H Cerote (španj.) = Sranje.

-Vaš današnji posao jest ne činiti ama baš ništa - rekao je ravnodušnim tonom. - A činit ćete to tako što ćete ovdje sjediti.

-Izbacio je prst prema naherenoj sofi. - I učinit ćete to bez pogovora.

Potom je zavitlao rukom:

- Vdmonos!w

Požurila sam prema ormariću s opremom, a rovokopač mi je zaroštao iza leđa.

Dok sam navlačila kombinezon i gumene čizme, vozač je pokrenuo mjenjač i zauzeo položaj. Metal je zacvilio, a grabili-ca se spustila popraćena tupim udarcem. Zagrebla je po tlu, podigla otkriveni poklopac, zamahnula na lijevo i odložila ga sa strane. Miris vlažne zemlje proširio se jutarnjim zrakom.

Iskopavši diktafon iz ruksaka, prišla sam rubu septičke jame.

Bio je dovoljan jedan pogled i želudac mi se popeo u grlo.

Sve komore bile su do vrha ispunjene ogavnom tamnom tekućinom i prekrivene slojem organske pjene. Milijun žohara jurcalo je po želatinoznoj masi.

Galiano i Hernandez su mi se pridružili.

- Cerote.11 - Hernandez si je dlanom prekrpio usta. Galiano nije ništa odvratio.

S mukom progutavši slinu, počela sam diktirati u diktafon. Datum. Vrijeme. Lokacija. Prisutni.

Grabilica je zaklopotala i ponovno se spustila zabijajući zup-ce u tlo. Ne zagrabilivši ništa, ponovno se bacila i uklonila još jedan poklopac. Pa još jedan. Pa peti. Miris truleži nadjačao je miris vlažne zemlje.

Dok su poklopci izranjali, ja sam opisivala lokaciju, a Xicay fotografirao.

U podne osam cementnih poklopaca ležalo je na hrpi, a sep-tička je u potpunosti zjapila. Uočila sam kost ruke zaglavljenu do ulazne cijevi sa zapadne strane, tkaninu u jugoistočnom kutu, te plavi plastični predmet i nekoliko kostiju šake ukopane u pjenu.

- Može kamion? - Galiano je upitao, kad sam unijela posljednji podatak.

- Neka zauzme položaj. Ali prvo moram ukloniti sve stoje vidljivo i pretražiti gornji sloj.

Okrenuvši se prema Xicayju, ukazala sam da sam spremna za mrtvačku vreću. Potom sam prišla ormariću s opremom i izvukla masku za lice i debele, gumene rukavice. Samoljepljivom sam vrpcom zalijepila vrh čizama za nogavice kombinezona.

- Kako? - upitao je Galiano, kad sam se vratila do jame. Navukla sam rukavice do laktova i predala mu vrpca.

- Dios mio. - Hernandez.

- Trebaš pomoć? - Galiano se nadovezao lijepeći mi rukavice za rukave kombinezona, iako je bilo očigledno da nije oduševljen tom mogućnošću.

Odmjerila sam mu odijelo, kravatu i svježe izglačanu bijelu košulju.

- Nisi prikladno odjeven.

- Pozovite me, kad vam budem potreban. - Hernandez se povukao do ormarića s opremom, skinuo sako i prebacio ga preko otvorenih vratašca. Iako nije bilo vruće, košulja mu se od znoja pripila za tijelo i kroz tanki pamuk prepoznala sam obris majice kratkih rukava.

Galiano i ja smo obišli jamu do zapadne strane.

Sefior Šarano promatrao nas je sa sofe, a njegove štakorske oči budno su nas pratile. Žena je cuclala pramen kose.

Xicayev pomoćnik nam se pridružio donoseći mrtvačku vreću.

Upitala sam ga kako se zove. Mario Colom. Rekla sam mu potom daje odloži iza mene, rastvori i prekrije čistom bijelom plahtom, te da navuče masku i rukavice.

Predajući diktafon Galijanu i sama sam namjestila masku, a kad sam čučnula i nagnula se u jamu, želudac mi se stisnuo. Osjetila sam nalet žuči i lagano treperenje jezika.

Plitko dišući ugurala sam ruku i izvukla lakatnu kost iz otpadne vode. Dva žohara uzverala su mi se na rukavicu golicajući me brzim nožicama i treperavim antenama. Trznula sam ruku i ciknula. Galiano mi se promeškoltio iza leđa.

Dosta, Brennanice! Imaš rukavice, zar ne?

Progutala sam slinu i stresla ih. Uspravili su se i odjurili da-lje.

Potom sam smotala prste i kost provukla kroz njih. Gnoj se odljuštio padajući na tlo u nahrupinama sluzi. Odložila sam je na plahu.

Krećući se oko jame skupila sam sve što sam ugledala, a Xicay je fotografirao izvađene uzorke. Kad sam okončala s poslom, jedna lakatna kost, dvije kosti šake, jedna kost stopala, tri rebra i nožica od naočala dočekali su me na plahi.

Nakon što sam Mariju izrecitala upute, okrenula sam se prema jugoistočnom dijelu i stala se probijati sustavno opipavajući svaki milimetar plutajućeg otpada, što sam više mogla dosegnuti.

Nasuprot meni Mario je činio isto.

Trebalo nam je četrdeset minuta kako bismo pretražili gornji sloj.

Dva rebra ijedna koljena čašica nadodani su na plahu.

Sunce je bilo visoko na nebu, kad smo završili taj dio posla, ali oboje smo zaključili kako uopće nismo raspoloženi za ručak. Xicay je otišao po kamion za isisavanje, koji se za nekoliko trenutaka probio kroz otvor načinjen u ogradi sa stražnje strane.

Dok je operator namještao opremu, bacila sam pogled preko ramena prema Diazu. Okružni tužitelj još uvijek je čuvao stražu, a stakla su blještala poput ružičastih dijamanata na suncu.

Pet minuta poslije Xicay je doviknuo:

- Spremni?

- Može!

I tako je drugi motor zarondaio budeći se u život. Čim je isisavanje krenulo, mjehurići su počeli izbijati u zamućenoj, crnoj tekućini.

Galiano je stajao do mene prekrivenih ruku, usredotočivši pogled na jamu, a Hernandez do ormarića s opremom, na sigurnoj udaljenosti. Seranovi su nas promatrali sa sofe, lica boje zobene kaše.

Tekućina se počela povlačiti. Dva centimetra. Osam. Sedamnaest.

Na dubini od pola metra pojavio se muljevit talog, površine kvrgave od smeća. Pumpa je utihnula i vozač me pogledao.

Pokazala sam Mariju kako primijeniti mrežu na štapu. Zamah po zamah izvlačio je mulj i odlagao ga u hrpama do mojih stopala, a ja sam potom iz njega metlicom odvajala i raspetljavala plijen.

Košulja s cvjetnim uzorkom, u njoj rebra, kralješci i prsna kost.

Kosti stopala u čarapama i cipelama. Natkoljениčne kosti.

Nadlaktica. Palčana kost. Zdjelica. Svaka kost prekrivena trulim tkivom i organskim otpadom.

Boreći se protiv mučnine, nastavila sam pročešljavati i poslagivati pronađene ostatke na plahtu. Xicay je nastavio fotografirati. Kako nisam bila u stanju sve pobliže izučiti, jednostavno sam popisala pronađeno odlučivši nakon čišćenja obaviti pregled.

Kad je Mario pokupio sve što se dalo pokupiti, sjela sam na rub jame. Galiano mi se pojavio iza leđa.

- Ulaziš unutra - dobacio je izjavnom intonacijom. Zakimala sam.

- Zar ne možemo jednostavno šmrkom raznijeti ostatak i potom sve usisati?

Odmaknula sam masku kako bih mu odgovorila.

- Nakon što pronađem lubanju.

Vrativši masku na lice, okrenula sam se na trbuh i spustila preko ruba. Lagano ljepljiv zvuk popratio je uranjanje u mulj. Osjetila sam kako mi se penje uz potkoljenice. Obavio me smrad.

Krenula sam. I dok sam se probijala kroz kašu ljudskog izmeta i bakterijskog gnoja ponovno sam osjetila kako mi se u grlu sprema mučnina. Ponovno žuč u ustima.

U jugoistočnom kutu jame podigla sam ruku i Mario mi je dodao dugačak i tanak štap. Plitko dišući počela sam je sustavno pretraživati, nabadajući i krećući se centimetar po centimetar u stranu. Četiri para očiju pratila su moje pokrete.

Pri četvrtom ubodu naišla sam na nešto zaglavljeno u cijevi, iz koje su izvađene traperice. Vrativši Mariju štap, progutala sam slinu,

duboko udahnula i ugurala ruke u mulj.

Predmet je oblikom i veličinom podsjećao na loptu za odbojku.

Ležao je na dnu jame, tridesetak centimetara ispod muljevite površine. Unatoč mučnini osjetila sam kako mi se puls ubrzava.

Oprezno sam opipala iščitavajući rukama anatomske Braille-vo pismo.

Ovoidnog oblika. Šupljine razdvojene natkriljenim mos-tićem.

Oštre linije izvijaju se na van uzduž duguljastog otvora. Lubanja.

Oprez, Brennanice!

Ne osvrćući se na previranja u želucu, nagnula sam se, zgrabila je objema rukama i povukla. No, mulj je odbio otpustiti svoj plijen.

Bijesna, odgrabila sam ga nekoliko puta i čim sam ugledala parijetalni dio, ponovno sam je uhvatila i pokušala izglaviti. Ništa.

Do vraga!

Suzdržavajući se da naglo ne povučem, stala sam je lagano zakretan u smjeru kazaljke na satu. Pa u suprotnom. Pa opet u smjeru kazaljke na satu. Kapljice znoja cijedile su mi se niz bokove.

Još dva zaokreta. Čep je konačno popustio, a lubanja se odvojila.

Ponovno sam uklonila nešto mulja, promijenila položaj prstiju i oprezno je izvukla. Izdigla se popraćena laganim isisavanjem.

Držeći je u rukama osjetila sam kako mi srce panično tuče. Smeđe blato ispunjavalo je očne duplje i prekrivalo prednju stranu.

Ali bilo je to dovoljno.

Bez riječi sam je predala Mariju i potom ga uhvatila za ruku i izverala se iz jame. Odložio ju je na vreću i podigao prvo jednu bocu, kako bi me pošpricao otopinom kreča, a onda i drugu, kako bi me isprao čistom vodom.

Tvrtka koja se bavi proizvodnjom istoimenog sredstava za čišćenje toaletnih školjki.

- Ty-D-Bol12 je u međuvremenu nazvao da ti ponudi posao - dobacio je Galiano u šali.

Spustila sam masku.

- Opa, kako lijepa boja! Žučno zelena!

Kad sam prišla ormariću s opremom kako bih se presvukla u čisti kombinezon, shvatila sam da drhtim.

Potom smo učinili što je predložio. Smrkom smo raznijeli muljni talog rastapajući ga, a kamion je uklonio nastalu tekućinu. Kad je

pumpa izbacila usisani ostatak, stali smo prosijavati 3500 galona tekućine. Mario je razbijao nahrupine i vadio žohare, a ja sam proučavala svaki djelić smeća.

Negdje tijekom tog procesa Diaz se pokupio. Nisam ga vidjela kako odlazi, ali kad sam u jednom trenutku podigla pogled, njegovih ružičastih naočala više nije bilo.

Sumrak se počeo spuštati, kako su ostaci tekućine prolazili kroz sito. Bluza, cipele, čarapice, donje rublje i plastična kopča spremjeni su u vreće i odloženi do ormarića s opremom. Nepotpun kostur ležao je na bijeloj plahti. Nedostajale su mu hioid-na koščica, jedna potkoljenična kost, neke kosti ruke i stopala, dva kralješka i četiri rebra. Osam prednjih zuba nedostajalo je u čeljusnom dijelu lubanje.

Identificirala sam svaku pronađenu kost, razvrstala ih s lijeva na desno i popisala, te na kraju potvrdila daje riječ samo o jednoj individui. Utvrdila sam što nedostaje. No, bilo mi je suviše mučno kako bih nastavila analizu. Iako sam već pri prvom pogledu nagađala o čemu je riječ, odlučila sam ne iznijeti mišljenje, sve dok se ne uvjerim.

Baš kad sam unosila jedno rebro u popis, Diaz se ponovno pojavio, ovaj put u pratnji muškarca u bež odijelu. Tip je imao masnu blond kosu, loš ten i manje kilograma od mene.

Obojica su pogledom preletjeli dvorište, razmijenili nekoliko riječi i potom prišli Galijanu.

Gost je progovorio:

- Ovdje sam u ime okružnog tužitelja.

Košćat, izgledao je poput djeteta u odjeći odrasle osobe.

- A vi ste...? - Galiano je skinuo sunčane i ubacio ih u džep.

- Doktor Hector Lucas. Preuzimam posmrtnu ostatku, koje ste ovdje pronašli.

- Malo sutra.

Tip je prvo pogledao sat, a onda Diaza, koji je odmah otvorio aktovku i stvorio list papira.

- Ovaj papir to nalaže. Pripremite sve za prijevoz u glavnu mrtvačnicu.

Nijedna sinapsa nije se ispalila ni u jednom mišiću Galijano-va tijela.

Nije ni trepnuo, kad mu je Diaz podigao nalog u visinu očiju. I potom popravio ružičaste naočale. Svi su nepomično pratili što se zbiva. Čula sam kretanje iza leđa. Netko je isključio pumpu.

- Nemojte tako, detektive... - Diazov glas odjeknuo je naprasnom tišinom.

Prošla je sekunda. Deset sekundi. Minuta.

Galiano je još uvijek buljio u njega, kad mu je mobitel za-cičao.

Javio se ne odmičući pogled, ali tek nakon četvrtog zvona.

- Galiano.

Stisnute čeljusti saslušao je drugu stranu i onda odvratio:

- ¡Eso es una mierda! - Čisto sranje!

Ugurao je mobitel u džep i okrenuo se prema Diazu.

- Pripazite što radite, Señor, dobro pripazite - procijedio je kroz zube. - ¡No me jodas! - Ne zajebavajte se sa mnom!

Trznuo je rukom pozivajući me da mu se pridružim. Uspravila sam se i stala odmicati, potom još jednom okrenula, klek-nula do kostura i pažljivo osmotrila lubanju. Diaz je poduzeo korak i otvorio usta, ali se onda zaustavio i pričekao da ustanem.

Lucas je prišao i bacio pogled na aranžman na mrtvačkoj vreći.

Zadovoljno izvukavši rukavice iz džepa, ugurao je plahu i povukao zatvarač. Potom je ustao s nesigurnim izrazom lica.

Mrtvačnica sudske medicine.

Diaz je izmarširao iz dvorišta i vratio se s dvojicom u sivim kombinezonima, na čijim sam leđima pročitala natpis Morgue del Organismo Judicial. Nosili su kolica s kotačićima na rasklop.

Slušajući Lucasove upute podigli su mrtvačku vreću, odložili je na kolica i pokupili se smjerom iz kojeg su došli.

Diaz je još jednom pokušao uručiti nalog, no Galijanu su ruke bile prekrižene na prsima.

Potom je meni prišao izbjegavajući pogledati u jamu. Uzdahnuo je i ponudio mi dokument.

Kad sam posegnula kako bih ga preuzela, presrela sam Galijanov pogled. Donji kapci su mu se nabrali, a brada gotovo neprimjetno podigla. Shvatila sam.

Nakon toga Diaz i Lucas bez riječi su pohitali izvan dvorišta.

Galiano je bacio pogled prema Hernandezu, koji je već skupljao odjeću, spremljenu u vreće.

- Koliko je preostalo unutra? - Upitao gaje kimnuvši prema kamionu. Vozač je slegnuo ramenima i zamahnuo rukom. - Deset, možda dvadeset galona.

- Dovršite to.

Ništa više nije izronilo pri prosijavanju. Pridružio mi se, dok sam prstima prolazila kroz ostatke mulja.

- Loš dan za pozitivce.

- Ne bi li okružni tužitelji trebali biti pozitivci?

- Glupi mali glodavac je zaboravio na odjeću.

Bilo mi je toliko mučno da mu nisam bila u stanju odgovoriti.

- Odgovara li profilu? Podigla sam obrve.

- Kostur. Odgovara li opisu neke od četiriju nestalih djevojaka?

Zastala sam, bijesna na sebe što nisam u potpunosti pregledala kosti, bijesna na njega stoje dopustio da ih odvezu.

- Da i ne.

Tajne grobnica

- Znat ćete kad ih pregledate?

- Zar ću dobiti priliku?

- Na kraju će biti po mome - odvratio je zagledavši se u ispražnjenu jamu.

Zapitala sam se tko će u tom slučaju izgubiti.

POGLAVLJE PETO

Navečer sam gotovo sat vremena provela namačući se u pjenušavoj kupki od vanilije. Potom sam u mikrovalnoj podgrijala ostatke pizze i iskopala gazirani sok od naranče iz mi-ni-hladnjaka.

Grickalice i jabuku odabrala sam za desert. Pravi gurmanski užitak u hotelskoj sobi.

Zavjese su lelujale na laganom povjetarcu uvlačeći se u sobu, a lanac odjekivao lupkajući o vrata. Tri kata niže buka automobilskih truba i prometna gužva, iznad glave zujanje stropnog ventilatora.

Na zamišljenom ekranu u glavi nizala su mi se dnevna zbivanja poput loše snimljenog kućnog uradka.

Konačno sam uklonila papirnate omote, tanjurić, plastičnu viljušku i praznu limenku te nazvala Matea. Molly je još uvijek u komi.

Njegove riječi izbacile su me iz već delikatne ravnoteže i opća iscrpljenost pretvorila se iznenada u žudnju za krevetom. Poželjela sam zakopati lice u jastuk, prepustiti se suzama, tuzi i zabrinutosti.

No, nisam to učinila. Promijenila sam temu.

Razbijesnio se, kad sam mu ispričala za Diaza i insistirao da nastavim raditi na slučaju. Pristala sam, obećavši u subotu doći u labos.

Nakon razgovora dvadesetak sam minuta utrošila zapisujući kronologiju događaja, koji su se zbili kod Paraisa.

Potom sam u umivaoniku oprala gaćice. Pa zube.

Utrljala sam kremu u ruke. Oil of 01ay. Izvela set trbušnja-ka.

I onda upalila televizor i potražila CNN. Smrknuti komentator iščitavao je novosti o nogometu, potresu, svjetskom tržištu. Na lokalnom kanalu saznala sam da se autobus strovalio u provaliju. Sedamnaest je putnika poginulo, a dvanaestak bilo hospitalizirano.

No, sve je bilo uzalud. Misli su mi se nastavile prebacivati sa septičke jame na jedinicu intenzivne njege, pa na bunar i onda natrag na jamu.

Prisjetila sam se lubanje oblivene ljudskim izmetom. Zašto je nisam pomnije proučila? Zašto sam im dopustila da me zastraše i spriječe da učinim stoje valjalo učiniti?

Prisjetila sam se Molly i cjevčica koje joj izbijaju iz nosa, usta, ruke.

I konačno sam se slomila, kad sam priključivala mobitel na punjač.

U Charlottei Birdie već zasigurno spava dubokim snom. U

Charlottesvilleu Katy zasigurno sprema završne ispite. Ili tulu-mari s prijateljima. Ili pere kosu.

Stegnulo me u prsima.

Kći mi se nalazi na posve drugom kontinentu, a ja nemam pojma što čini.

Prestani cmizdriti! Nisi li već bila sama?

Ugasila sam svjetla i televizor i uvukla se u krevet.

No, misli su mi se ponovno uhvatile poznatog obrasca.

U Montrealu će uskoro biti ponoć. Ryan zasigurno...

Što?!

Nisam imala pojma što čini.

Lieutenant-detective Andrew Ryan¹⁴, Section des Crimes Contre la Personne, Surete du Quebec⁵. Visok, grube crta lica, svaka na svom mjestu. Oči boje različka.

Poznat osjećaj probudio mi se u želucu, no ovaj put u pitanju nije bila mučnina.

Radi u Odjelu za umorstva Policijske uprave Quebeca i već deset godina surađujemo istražujući slučajeve neprirodne smrti. Distanca i profesionalizam karakterizirali su naš odnos do prije dvije godine, kad mi se brak konačno raspao. Tad je Ryan 14 Lieutenant-detective (franc.) = Detektiv-poručnik.

¹ Section des Crimes Contre la Personne, Surete du Quebec (franc.) = Kriminalistički odjel Provincijske policije Quebeca.

odlučio primjeniti svoj legendarni šarm, što je u najmanju ruku poljuljalo naš odnos.

Kako sam nakon dvadeset i jedne godine braka posve nenadano ponovno ostala sama, nisam se više prisjećala kako je izlaziti na spoj. Osim toga, oduvijek sam vjerovala da ne valja miješati privatni život i posao, što njega uopće nije diralo.

Iako u iskušenju, odlučila sam ostati na-distanci, dijelom zato što radimo zajedno, a dijelom i zbog njegova ugleda. Znala sam kakva ga prošlost prati i da se iz divljaka pretvorio u policajca. Osim toga, bio je na glasu kao najveći pastuh među kolegama, a nisam imala želju upustiti se u vezu ni s jednim od spomenutih likova.

No, kako detektiv Lothario nije pokazivao namjeru popustiti, prije godinu dana konačno sam pristala na večeru u kineskom restoranu,

ali je baš pred izlazak nestao na tajnom zadatku i među žive se vratio tek nekoliko mjeseci poslije.

Prošle jeseni, nakon što sam doživjela prosvjetljenje u vezi s bivšim suprugom, odlučila sam ponovno mu pružiti šansu i premda još uvijek na oprezu, shvatila daje brižan, duhovit, ali i najnaporniji muškarac na svijetu.

No, i najseksipilniji također.

Ponovno taj dobropoznati osjećaj!

Iako se još ništa nije dogodilo, i te kako sam bila spremna.

Bacila sam pogled prema telefonu.

Mogli bismo razgovarati za nekoliko sekundi.

No, nešto mi je govorilo da to nije pametna zamisao.

Zašto?

Ispast ćeš cvilidreta, eto zašto. Ispast će da ti je stalo.

Bit ćeš u potrazi za ramenom za plakanje poput junakinja drugorazrednih filmova. Pomislit će da ti nedostaje. Kako god želiš...

- Do vraga i sve - izgovorila sam na glas.

Odbacivši izvezeni prekrivač, zgrabila sam slušalicu i pritisnula tipku 5 za automatski odabir poziva. Čudo modernih komunikacija.

Telefon je zazvonio stotinu milja sjeverno od četrdeset devete paralele.

I nastavio zvoniti.

Baš kad sam odlučila prekinuti, javila mi se automatska sekretarica.

Rvanov glas ponudio mi je prvo na francuskom, a onda na engleskom da ostavim poruku.

Jesi sada zadovoljna? Ironična opaska iskrala mi se iz nekog režnja.

Palcem sam krenula prema tipki »end« i zastala oklijevajući. Ma do vraga i sve!

- Bok. Ovdje Temp...

- Bonsoir, Madame le Dođem - prekinuo me prije nego sam dovršila rečenicu.

-Jesam li te probudila?

- Nadgledam pozive. -Da?

- Cruise i Kidmanova su prekinuli i samo je pitanje vremena kad će me Nicole početi zvati.

- Kamo sreće, Ryane.

- Kako je u glibu?
- Bili smo u visoravnima. -Mi?
- Iskopavanje je gotovo. Sad je sve u labosu u Guatemala Cityju.
- Koliko ih je?
- Dvadeset tri žrtve. Izgleda većinom žena i djeca.
- Gadno.
- Ima još gadnijih stvari.
- Slušam.

Ispričala sam mu za Carlosa i Molly.

- Isuse, Brennanice, daj se pripazi!
- Nije to sve.
- Da čujem! - Paljenje šibice, ispuh zraka.
- Lokalna žandarmerija je uvjerenjena da Guatemala Cityjem kruži serijski ubojica. Zatražili su moju pomoć pri otkrivanju jednog trupla.
- Nemaju nadarenih lokalaca?
- Tijelo je otkriveno u septičkoj.
- La specialite du chej?16
- Pa... imala sam priliku obraditi dva slučaja.
- Ma kako li je ta informacija samo otplutala u Centralnu Ameriku?
- Nisam baš toliko nepoznata u svijetu, Ryane.
- Znači, objavila si biografiju na webu?

Hoću li mu ispričati za nestalu ambasadorovu kći? Ne. Obećala sam Galijanu da nikome neću ništa reći.

- Određeni je detektiv pročitao jedan od članaka koje sam objavila u Journal of Forensic Sciences. Možda ti se to čini čudnim, ali neki policajci čitaju i publikacije bez duplerica.

Dugi ispuh zraka. Zamislila sam dim kako mu izlazi kroz nosnice kao kineskom zmaju.

- Osim toga, možda je slučaj povezan s Kanadom.

Kao obično, spopao me poriv da se opravdam, zbog čega sam, kao obično, postala otresita. -I?

- I danas smo otkrili kostur.

-I?

- Ne znam.

Očigledno je prepoznao nešto u mom glasu, jer me odmah upitao:

- Sto te ždere?

- Ne znam.
- Odgovara li žrtva profilu?
- Nisam sigurna.
- Zar nisi napravila preliminarni pregled na mjestu pronalaska? Kako mu pojasniti osjećaj u želucu? Muči me »tibica«?
- Ne. - Ponovno ogavna grižnja savjesti. - I vjerojatno neću. -Oh?
- Okružni tužitelj je zaplijenio kosti.

La specialité du chef? (franc.) = Šefov specijalitet?

- Samo malo da nešto razjasnimo. Seljačine prvo zatraže da obradiš mjesto potencijalne leproze, a onda ti okružni tužitelj uruči papir i pokupi pronađeno?

- Policija nije imala izbora.
- Nisu li imali vlastiti nalog?
- Drukčiji pravni sustav. Nisam pitala - odbrusila sam ledenim tonom.

- Vjerojatno je u pitanju pogreška u koracima. Mrtvozornik će ti se zasigurno javiti sutra ujutro.

- Sumnjam.
- Zašto?

Pokušala sam mu taktički pojasniti Diazovu osobnost. - Recimo samo da postoji otpor mogućoj pomoći izvana.

- A ta veza s Kanadom koju si spomenula? Prisjetila sam se lubanje.

- Upitna. Ali nisam sigurna.
- Isuse, Brennanice...
- Ni riječi. Poslušao me.
- Kako se uspijevaš uvaliti u takve stvari?
- Zamolili su me da izvadim kosti iz jame - bijesno sam odbrusila. - Sto sam i učinila.
- Koji je kreten bio zadužen za to?
- Kakve to ima veze?
- Mogao bih ga nominirati za idiota godine.
- Detektiv-narednik Bartolome Galiano.
- SICA? -Da.
- Tako mi...!
- Molim?
- Lice poput buldoga, oči zlaćane?

- Smeđe.
  - Šišmiš! - Zrakom se gotovo prolomio lepet krila.
  - Kako to misliš »šišmiš«?
  - Nisam ga se sjetio tko zna koliko godina!
  - Ne razumijem o čemu govoriš, Ryane.
  - Galiano zvan Šišmiš!
- Nije li mi rekao daje proveo neko vrijeme u Kanadi?
- Poznaješ ga?
  - Zajedno smo studirali.
  - Studirao je na St. FX.?

Sveučilište St-Francis Xavier u Antigonishu, Novoj Škotskoj. Taj je mali sveučilišni gradić bio prizorište mnogih Rvano-vih živopisnijih performansa, sve dok mu jedan biker, kokain-ski ovisnik, nije rastvorio vratnu žilu kucavicu razbijenim glavićem pivske boce.

Nakon niza šavova i pregleda Ryan je zamijenio strane. Odanost piću i barovima zamijenila je odanost momcima u plavom, i nijednom se nije osvrnuo na prošlost.

- Šišmiš je živio preko puta mene na zadnjoj godini. Diplomirao sam, pridružio se SQ, a on je završio semestar kasnije, vratio se u Gvatemalu i postao policajac. Prošlo je tko zna koliko godina, otkako smo se posljednji put čuli.

- Zašto »Šišmiš«?
- Nije važno. Ali oslobodi si rokovnik. Dobit ćeš kosti prije kraja tjedna.
- Nisam smjela dopustiti da ih uzmu.
- Američko njuškalo koje ne sluša lokalne vlasti poznate po masakriranju disidenata? To bi bio jako pametan potez.
- Trebala sam ih odmah pregledati.
- Nije li sve bilo prekriveno drekom?
- Mogla sam ih očistiti.
- I vjerojatno ih pritom oštetiti. Ja na tvom mjestu uopće ne bih razbijao glavu. Osim toga, nisi li dolje iz još jednog razloga?

Ali njegove mi riječi nisu pomogle da zaspem. Opterećena neželjenim prizorima, nastavila sam se preokretati s jedne na drugu stranu. Prometna buka u podnožju pretvorila se u bruja-nje, a onda u sporadične automobile. U susjednoj prostoriji prigušen prijenos bejzbol utakmice zamijenilo je čavrljanje talk showa i potom tišina.

Nastavila sam se prekoravati što nisam odmah pregledala kosti. Je li moja početna pretpostavka o lubanji ispravna? Hoće li Xicayeve fotografije biti dostatne za utvrđivanje biološkog profila? Hoću li ih ikad opet vidjeti? Sto se skriva u pozadini Diazova neprijateljstva?

Ujedno me mučila odvojenost od doma. I geografska i kulturna.

Iako sam posjedovala nešto saznanja o pravnom sustavu Gvatemale, nisam znala kakva je raspodjela nadležnosti, niti koji pojedinci mogu spriječiti istragu. Pozornica mijе bila poznata, ali ne i glumci.

No, nije mi samo taj zamršen pravno-policijski sustav predstavljao nepoznanicu. Bila sam autsajder u Gvatemali i samo površno shvaćala njezinu dušu. Nisam gotovo ništa znala o ljudima, ni kakve poslove, četvrti ili zubne paste vole, ni kako doživljavaju zakon i vlast. Nepoznato mijе bilo što im se dopada, a što ne, u što vjeruju, za čim žude ili iz kojih bi razloga bili spremni ubiti.

Ni kakve nadimke nose.

Šišmiš? Bartolome Galiano? Šimiš Galiano? Šišmiš Guano? I s tom mišlju konačno sam utonula u san.

Subota ujutro započela je kao repriza događaja od prethodnog dana. Galiano me pokupio ponovno u istom stilu i u tišini smo se odvezli u sjedište. Ovaj put me odveo u ured na drugom katu. Iako veći, bio je ukrašen kao konferencijska sala. Sluzavo-si-vi zidovi, žučno-zelen pod, fluorescentno osvjetljenje, izgravirani drveni stolovi, cijevi obmotane izolirkom, stolovi na rasklop. Nouveau cop.

Hernandez je skidao kutije sa hrpe u stražnjem dijelu prostorije i odlagao ih na teretna kolica, a dvojica su na oglasnu ploču na zidu s lijeve strane pribadačama pričvršćivala svakojake stvari. Jedan slabašan s kovrčavom, crnom kosom koja se sjajila od ulja, drugi pak dvometraš s leđima veličine Antarktike. Obojica su se okrenula, kad smo ušli.

Galiano ih je predstavio.

Istodobno su me odmjerili poput lutaka na koncu i nijedan nije bio oduševljen onim što vidi.

Ma što li su to prepoznali u meni? Stranu policajku? Amerikanku?

Ženu?

Tko ih šljivi! Nisam imala namjeru dodvoravati se. Kimnula sam glavom. Odvratili su na isti način.

- Fotke su tu? - Galiano.

-Xicay kaže da će biti gotove do deset - Hernandez je dobacio natrpavši kolica i krenuvši s njima prema nama.

- Vozim ovo u podrum - nadodao je dahćući i desnom rukom pridržavajući teret. - Trebaš torbe?

-Da.

Provezao je kolica mimo nas, a lice mu je bilo boje maline, košulja vlažna kao kod septičke.

- Taj se dio koristio kao skladište - pojasnio je Galiano. - Naložio sam da se očisti.

- Za posebnu jedinicu?

- Ne baš. - Ukazao mi je na jedan od stolova. - Sto ti je potrebno?

- Kostur - odvratila sam bacajući ruksak na podložak na stolu.

- Tako znači.

Kad je dvojac okončao s prvom pločom prebacujući se na iduću, mi smo prišli. Dočekao nas je plan Guatemala Citvja. Dodirnuo je točku u jugoistočnom kvadrantu.

- Broj jedan. Claudia de la Alda je živjela ovdje.

Iz kutijice pri dnu ploče istresao je pribadaču crvene glavice, utisnuo je u kartu i do nje nadodao žutu pribadaču.

- Claudiji je bilo osamnaest. Nema dosje, nije okorjela narkomanka, niti se uklapa u profil bjegunca. Mnogo je vremena provodila s hendikepiranom djecom i volontirala u crkvi. Obiteljsku je kuću napustila 14. srpnja, otišavši na posao i otad se nije pojavila.

-Je li imala dečka? - upitala sam.

- Tip ima alibi. Nije sumnjiv. Ugurao je plavu pribadaču.

- Radila je u Muzeju bcchel.

Privatnom muzeju izgrađenom u stilu hrama, a posvećenom kulturi Maja. Već sam ga imala priliku posjetiti.

- Broj dva. Sedamnaestogodišnja Lucy Gerardi, studentica na Sveučilištu San Carlos.

Nadodao je još jednu plavu pribadaču.

- Ni ona nema dosje. Dobra studentica, živjela je s obitelji i osim bijednog društvenog života, čini se daje bila posve obično dijete.

- Zašto nije imala prijatelja?

- Otac ju je držao na uzdi.

Prst mu se pomaknuo prema uličici između Muzeja Ixchel i Američke ambasade.

- Lucy je ovdje živjela.

Nadodao je još jednu crvenu pribadaču.

- Posljednji je put viđena u botaničkom vrtu...

Ubacio je žutu pribadaču u zeleno osjenčan prostor na križanju Rute 6 i Avenide la Reforma.

- ... petnaestog siječnja.

Prst mu je skočio na Calle 10 u Avenidi de la Reforma 3.

- Je li vam poznata Zona Viva? Nenadana bol.

Molly i ja smo objedovale u kafiću u Zoni Viva dan prije nego smo krenule za Chupan Ya. Usredotoči se, Brennanice!

- Malena enklava luksuznih hotela, restorana i noćnih klubova.

- Tako je. Broj tri, devetnaestogodišnja Patricia Eduardo. Živjela je nekoliko blokova dalje.

Treća crvena pribadača.

- Ostavila je prijatelje u kafiću San Felipe u noći dvadeset devetog listopada, ali se nije vratila kući.

Žuta pribadača.

- Radila je u bolnici Centro Medico.

Plava pribadača završila je na križanju Avenide 6 i Calle 9, samo nekoliko blokova od Muzeja Ixchel.

- Ista priča. Cista jetra, mladić pravi svetac. Većinu slobodnog vremena provodila je s konjima. Poprilično dobra jahačica.

Ukazao je na točku na pola puta između Patricijine i Claudi-jine adrese.

- Nestala osoba broj četiri, Chantale Specter, živjela je ovdje. Crvena pribadača.

- Chantale je pohađala privatnu djevojačku školu... Plava pribadača.

- ... ali se upravo vratila s duljeg boravka u Kanadi.

- Stoje tamo radila?

Zastao je na trenutak. - Neka vrsta posebnog tečaja. Posljednji je put viđena kod kuće. * - Tko ju je vidio?

- Majka.

- Roditelji ne lažu?

Duboko je udahnuo kroz nosnice i onda polako ispustio zrak.

- Teško je istražiti stranog diplomata.
- Ima li razloga za sumnju?
- Koliko smo uspjeli utvrditi, nema. Znači... poznato nam je gdje je svaka od njih živjela.

Dotaknuo je crvene pribadače.

- Znamo gdje su radile i koje su škole pohađale. Plave pribadače.
- Znamo gdje je svaka posljednji put viđena. Žute pribadače.

Zagledala sam se u obrazac i shvatila da raspoložem bar jednim odgovorom. Naime, toliko sam dobro poznavala Guatemala City da sam bez ikakvog problema zaključila kako Clau-dia de la Alda, Lucy Gerardi, Patricia Eduardo i Chantale Specter potječu iz imućnijeg dijela grada. Njihov se svijet sastojao od mirnih ulica i njegovanih travnjaka. Nigdje ni traga drogama i trgovini tijelima.

Za razliku od siromaha i beskućnika, za razliku od žrtava kod Chupan Ya ili siročića-ovisnika u Parque Concordia, one nisu bile nemoćne. Nedostaju obiteljima, koje raspoložu pravom glasa i koje stoga čine sve u svojoj moći kako bi ih pronašle.

Ali zašto tako silno zanimanje za posmrtno ostatke kod jednog otrcanog hotela?

- Čemu onda frka kod Paraisa? - upitala sam.

Ponovno je zastao. - Dat ću sve od sebe kako bih saznao. Odvojila sam pogled od mape. Lice mu je bilo bezizražajno. Pri će kala sam da nastavi, ali nije to učinio.

- Hoćeš li biti iskren sa mnom, ili moram savladati neki kompleksni dvokorak?

- Kako to misliš?

- O. K. Kako god želiš... Šišmišu. - Okrenula sam se odlučivši se pokupiti.

Oštro me pogledao i bez riječi uhvatio za nadlakticu.

- U redu, ali nikome ni riječi o ovome!

- Nisam ti rekla da obožavam raspravljati o slučajevima na chatu kako bih čula što drugi misle?

Oslobodio me i rukom si prošao kroz kosu. Zlaćane oči zagledale su se u mene.

- Chantale Specter je prije osamnaest mjeseci bila uhićena zbog posjedovanja kokaina.

- Drogirala se?

- To nije utvrđeno. Platila je jamčevinu i puštena je bez testiranja. Ali su joj zato frendovi ispali pozitivni.

- Dilala je?

- Vjerojatno ne. Prošlog ljeta ponovno je uhićena. Ista stvar. Policija je upala na tulum u nekom jeftinom hotelu i uhvaćena je u mrežu.

Ubrzo nakon toga tatica ju je otposlao na liječenje. Otud taj boravak u Kanadi. Ponovno se pojavila za Božić, počela nanovo pohađati školu u siječnju i nestala tjedan dana nakon početka polugodišta.

Ambasador je pokušao sam pokrenuti istragu, ali je na poslijetku odustao i prijavio nestanak.

Prst mu se pomaknuo prema labirintu uličica, koje su tvorile stari dio grada.

- Oba puta uhićena je u Zoni 1.

- Klinci znaju proživljavati buntovno razdoblje. Vjerojatno se vratila kući, posvađala s njim i pokupila.

- Na četiri mjeseca?

-Vjerojatno je u pitanju slučajnost. Chantale se ne uklapa u obrazac.

- Nestala je deset dana nakon Lucy Gerardi, čiji je nestanak prijavljen petnaestog siječnja.

Okrenuo se prema meni.

- Prema nekima Lucy i Chantale su bile bliske prijateljice.

POGLAVLJE ŠESTO

Slike mjesta zločina omogućavaju jeftin uvid u tuđe tajne. Za razliku od fotografske umjetnosti, u kojoj se osvjetljenje i modeli odabiru ili namještaju kako bi se naglasila njihova ljepota u određenom trenutku, fotografije stvarnih prizora trebaju predočiti голу, neprikrivenu stvarnost u svim njezinim živopisnim pojedinostima. Promatrati ih posve je neprimjereno i obe-shrabrujuće iskustvo.

Razbijen prozor. Kuhinja zaprskana krvlju. Tijelo žene na krevetu, raširenih ruku i nogu. Razderane gaćice navučene preko lica.

Napuhnuto tijelo djeteta u prtljažniku. Strahote iznova proživljene nekoliko minuta, sati ili dana poslije. Pa čak i nekoliko mjeseci.

U devet i četrdeset Xicay je dostavio fotografije načinjene kod Paraisa. Kako se nisam domogla kosti, one su mi bile jedina nada.

Pomoću njih pokušat ću napraviti precizan profil žrtve, odnosno povezati kostur iz septičke jame s jednom od nes-talih djevojaka.

Prvu sam omotnicu otvorila sa strahom, ali ujedno žudeći saznati koliko je anatomskih pojedinosti snimljeno. Ili izgubljeno.

Uličica.

Paraiso.

Ruševna mala oaza sa stražnje strane.

Proučila sam septičku iz različitih kuteva, prije i nakon otvaranja, te prije, tijekom i nakon pražnjenja. Na posljednjim fotografijama ugledala sam sjene kako se kreću praznim komorama poput dugih, koščatih prstiju.

Odložila sam prvi set i bacila se na iduću omotnicu.

Muv bueno. dr Brenna. (ŠDani.1 = Iako dobro, doktorice Brennan Prva fotografija prikazivala je moju stražnjicu kako strši u zrak na samom rubu jame. Na drugoj sam ugledala podlakticu. Ležala je na plahti, koja je prekrivala mrtvačku vreću. Čak ni pod povećalom nisam pronašla nikakve pojedinosti. Odložila sam leću i nastavila dalje.

Nakon sedme fotke naišla sam na krupni plan lakatne kosti.

Pomičući se povećalom milimetar po milimetar pomno sam proučila svaku izbočinu i nabor, i baš kad sam namjeravala odustati, na zglobnom sam kraju uočila liniju debljine vlasi.

- Pogledaj ovo.

Preuzeo je povećalo i nagnuo se nad fotku. Vrškom kemijske ukazala sam mu na mjesto.

- To je ostatak epifizne pukotine.

-Ay, Dios - odvratio je ne podižući pogled. - Sto to znači?

- Okrajak kosti sraštava s cjevastim dijelom.

- A to znači...?

- Daje žrtva mlada.

- Koliko mlada?

- Vjerojatno kasna adolescencija. Ispravio se.

- Muy burno, dr Brennan X1

Fotografije lubanje pojavile su se tek u drugom dijelu trećeg niza.

Proučavajući jednu za drugom osjetila sam kako mi se želudac sve više steže. Više nego u septičkoj. Xicay je snimio lubanju s najmanje dva metra udaljenosti, te je zbog toga, kao i , zbog blata i sjene, svako obilježje na njoj bilo zatamnjeno. Čak mi ni povećalo nije bilo od koristi.

Obeshrabrena, dovršila sam pregled fotki iz treće omotnice i nastavila dalje. Jedan za drugim, dijelovi tijela izranjali su na plahti.

Na nekoliko dugih kostiju prepoznala sam srašćavanje epifize s dijafizom, što je dodatno potkrijepilo pretpostavku da je riječ o ulni.

Pelvis je bio prisutan na najmanje desetak fotki. Zamjetila sam srololik ulaz. Mekano tkivo držalo je sva tri dijela u komadu, a dugačke stidne kosti stapale se iznad tupog subpubičnog ugla.

Prebacila sam se na postranični prikaz. Široko i plitko nazubljenje sjedne kosti.

- Žena - izjavila sam obraćajući se sama sebi.

- Da vidim. - Okrenuo se prema stolu.

Rasprostrla sam fotke i pojasnila svako obilježje. Odslušao me bez riječi.

Kad sam ih ponovno skupljala, pogled mije pao na nekoliko čudno oblikovanih mrlja na trbušnoj strani desnog krila zdjelične kosti.

Privukla sam fotku i provjerila je povećalom. Galiano me pozorno pratio.

Djelići zuba? Raslinja? Šljunka? Sitne čestice djelovale su mi poznato, ali koliko god sam se trudila, nisam ih mogla identificirati.

- Stoje u pitanju?

- Nisam sigurna. Možda samo smeće.

Vratila sam fotografije u omotnicu i istresla novi set. Kostii stopala.

Kosti šake. Rebra.

U tom trenutku Galiano je pagerom zamoljen da svrati u ured, pa se pokupio, a detektivski dvojac nastavio nabadati materijale na oglasne ploče.

Sternum. Kralješci.

Galiano se vratio.

- Gdje je, do vraga, Hernandez?

Kako nije bilo odgovora, pretpostavila sam da su detektivi samo slegnuli ramenima.

Bol u kralježnici nagnala me da podignem ruku. Istegnula sam se unatrag te potom na lijevu i desnu stranu.

Kad sam vratila pogled na fotografiju, dogodilo se čudo.

Dok sam nadgledala pražnjenje jame, Xicayje ponovno fotografirao lubanju. Posljednji niz fotografija prikazivao ju je s udaljenosti od tridesetak centimetara, odozgo, odozdo, sa strane i sprijeda.

- Dobre snimke.

Galiano mi se odmah dovukao do lakta. Ukazala sam na obilježja s prednje strane lubanje.

- Zaobljene očne duplje, široke jagodice.

Prebacila sam se na sliku baze lubanje i ukazala na jagodične kosti.

- Vidiš kako se šire? Zakimao je.

- Lubanja je kratka od čeonog dijela do potiljka, a široka od jedne do druge sljepoočice.

- Reklo bi se kuglasta.

- Tako je. - Kucnula sam o gornju čeljust. - Štoviše, parabo-ličnog oblika. Šteta što nedostaju prednji zubi.

- Zašto?

- Lopatasti sjekutići mogu odrediti rasnu pripadnost.

- Lopatasti?

- Izdubljena caklina na unutrašnjosti s uzdignutim rubnim dijelovima. Nalik lopati.

Sliku baze lubanje zamijenila sam profilnim prikazom i uočila nizak nosni greben i ravan profil.

- I o kome je riječ?

- O osobi mongoloidnog podrijetla - odvrtila sam prisjećajući se posljednjih izvađenih kostiju i povezujući dojam s fotografijama pred sobom.

Upitno me pogledao.

- Azijskog podrijetla.

- Kineskog? Japanskog? Vijetnamskog?

- Bilo kojeg. Ilije u pitanju netko čiji preci potječu iz Azije.

Amerikanka s...

- U pitanju bi mogli biti posmrtni ostaci drevnih Indijanaca?

- Nikako. Kostii su svježee. Zamislio se na trenutak. - Jesu li prednji zubi izbijeni?

Znala sam na što cilja. Zubi se često uništavaju kako bi se onemogućila identifikacija. No, ovdje to nije bio slučaj. Odmahnula sam glavom.

- Sjekutići imaju samo jedan korijen. Kad se meko tkivo raspadne, više ih ništa ne može zadržati. Njezini su najvjerojatnije ispali sami od sebe.

- I kamo su otišli?

- Mogli su se profiltrirati kroz cijevi septičke jame, a mogli bi još uvijek biti zaglavljani u njoj.

- Bi li bili od ikakve koristi?

- Naravno. Ova su obilježja samo indikativna. - Mahnula sam rukom prema fotki.

- I kome onda pripadaju posmrtni ostaci iz septičke?

- Ženi u kasnoj adolescenciji, vjerojatno mongoloidnog podrijetla. Gotovo sam mogla osjetiti kako mu neuroni preskakuju iza zlaćanih očiju.

- Većina Gvatemalaca mongoloidnog je podrijetla.

- Mnogi zasigurno - složila sam se.

- I velik broj Kanađana.

- Urođeničko stanovništvo, azijski imigranti, njihovi potomci. Uslijedila je stanka.

- Sto znači da to vjerojatno nije tijelo Chantale Spencer.

Baš kad sam mu namjeravala odgovoriti, Hernandez je ugurao kolica u prostoriju. Velike kutije zamijenio je dvjema vrećama za smeće i crnim platnenim kovčegom.

- Gdje si bio, do vraga? - upitao gaje Galiano.

- Seronje nisu htjeli posuditi svoje dragocjeno svjetlo. Ponašaju se kao da su u pitanju kraljevski dragulji. - Odgovorio je promuklim glasom. - Kamo da ovo odložim?

Ukazao mu je na dva stola na rasklop do desnog zida, gdje je iskrcao teret, a onda parkirao kolica do preostalih kutija.

- Ja ne vozim idući put. - Izvukavši žutu tkaninu iz džepa, obrisao sije lice. - Proklete stvari teže tonu!

Vrativši rupčić u džep napustio je prostoriju.

- Pogledajmo ove fotke - Galiano je dobacio. - Većinu smo dobili od obitelji, a jedna je stigla iz ambasade.

Krenula sam za njim znajući da će to biti nepotrebno. Već sam obrađivala žrtve serijskih ubojica i znala što će me dočekati. Lica.

Nepovjerljiva, sretna, zbunjena, usnula. Mlada ili stara, muška ili ženska, elegantna ili neukusno odjevena, lijepa ili priprosta. Ali svako od njih uslikano u određenom trenutku, ne sluteći nesreću koja će ga zadesiti.

Pri prvom pogledu prisjetila sam se Teda Bundvja i njegova odabira žrtava. Sve četiri žene imale su dugu kosu, razdijeljenu nasred čela.

No, to im je bila jedina sličnost.

Claudia de la Alda nije bila blagoslovljena ljepotom. Bila je to koščata djevojka sa širokim nosom i razmaknutim sitnim očima. Na sve tri fotke nosila je crnu suknju i pastelnu bluzu zakopčanu do grla, a srebrni križ visio joj je na bujnom poprsju.

Lucy Gerardi je imala blještavo crnu kosu, plave oči, sitnu bradu i nos. Na školskoj fotki nosila je svijetloplavi blejzer i uštirkanu bijelu bluzu, a na obiteljskoj žutu ljetnu haljinu. U uje držala šnaucera, a zlatni križić smjestio joj se u vratnoj jamici.

Iako najstarija od sve četiri, Patricia Eduardo je izgledala kao da joj je petnaest. Fotoaparatus je uhvatio kako neustrašivo sjedi na Appaloosi, očiju blještavo-crnih ispod polucilindra, jednom rukom držeći uzde, a drugu spustivši na koljeno. Na drugoj fotografiji stajala je do konja uzvišeno gledajući u objektiv fotoaparata. I ona je, kao prethodne dvije, nosila križ, ali nigdje nije bilo ni traga šminke.

Dok se činilo da njih tri kroz život vodi blažena nam Gospa, Chantale Specter je djelovala poput vjerne sljedbenice Crkve

»nemorala«. Ambasadorova kći na fotki se pojavila u superuskim trapericama i majici bez rukava, koja joj je razotkrivala trbuh. Blond kosa prošarana pramenovima, šminka vampirski crna.

U oštrom kontrastu bio je portret, koji je pristigao službenim kanalima, a na kojemu je pozirala između mame i tate na anti-kvitetnom kauču. Nosila je salonke, duge čarape i bijelu pamučnu haljinu. Ni traga kurvinskom izgledu, pramenovima, ni make-upu Bele Lugošija.

Bacajući pogled s jednog na drugo lice, osjetila sam kako me nešto steže u prsima. Je li moguće da su sve četiri mrtve? Jesmo li doista jednu od njih izvukli iz septičke? Zar psihopat vreba ulicama Guatemala Cityja? Planira li već iduću žrtvu? Hoće li nam biti dostavljen novi niz fotografija?

- Ne izgleda kao netko tko bi se prodavao za drogu - odvratio je Galiano promatrajući Specterovu.

- Nijedna od njih.

- Odgovara li ijedna profilu?

- Sve odgovaraju. Chantale Specter ne prolazi zbog rasne pripadnosti, ali to je uvijek riskantno. Bila bih sigurnija kad bih mogla izvesti mjerenja i usporediti ih s bazom podataka. No, čak i da to učinim, rasno podrijetlo bi moglo ostati pod upitnikom.

Iza mojih leda krupniji dio detektivskog dvojca stao je prebacivati kutije na kolica.

- Kad su nestale? - upitala sam.

- Nestanak Claudije de la Alde prijavljen je u srpnju, a sep-tička jama očišćena u kolovozu.

- Ali dan kad je posljednji put viđena ne mora se podudarati s danom kad je umrla.

- Da - složio se.

- Ako je uopće mrtva.

- Patricia Eduardo je nestala u listopadu, Gerardijeva i Spec-terova u siječnju.

- Je li ijedna nestala u trapericama i ružičastoj bluzi s cvjetnim uzorkom?

- Sudeći po izjavama svjedoka, nije. - Ukazao je na hrpu fas-cikala.

-

To su svi dosjei.

- Prvo bih pogledala odjeću.

Slijedio me do stola i potom pratio pogledom, dok sam spuštala vrećice s dokazima na pod. Iz ruksaka sam izvukla plahu i raširila je preko stola.

- Potrebna mi je voda - odvrtila sam podižući prvu vrećicu. Upitno me pogledao.

- Kako bih skinula etikete. Obratio se jednoj polovici dvojca.

Navukavši lateks rukavice razvezala sam čvor, posegnula rukom i stala izvlačiti prijavu odjeću. Smrad je ispunio prostoriju, dok sam raspetljavala i rasprostirala odjevne predmete.

Detektiv s uliema za kosu donio je vodu.

- Isuse Bože, smrdi kao kanalizacija!

- Ma otkud mu to? - dobacila sam, kad se pokupio zatvarajući vrata za sobom.

Traperice. Košulja. Grudnjak boje mente. Gaćice boje men-te sa sitnim crvenim ružama. Mornarsko-plave čarapice. Ko-ledžice.

Prošli su me hladni trnci. Sestra i ja smo ih dobile ujesen, kad sam krenula u peti razred.

Strašilo preda mnom stalo je poprimiti oblik. Bez glave i ruku, bilo je plosnato i vlažno. Čim sam ispraznila vrećice, svaki sam odjevni predmet proučila izbliza.

Mornarsko plave traperice nisu bile prepoznatljive marke. Iako je materijal bio u dobrom stanju, raspale su se u nekoliko dijelova.

^ Provjerila sam džepove. Prazni, kako sam i očekivala. Namočila sam etiketu i lagano je protrljala, ali slova su toliko izbljedjela da više nisu bila čitka. Iako su nogavice bile zasukane, procijenila sam daje u pitanju moj konfekcijski broj, dakle, ili trideset šest ili trideset osam. Galiano je sve zabilježio u spiralni notes.

Bluza nije imala etiketu, koja bi omogućila identifikaciju. Do daljnjega ostavila sam je zakopčanu.

- Ubodne rane? - Upitao me, dok sam proučavala nekoliko nedostataka u materijalu.

- Otvori nepravilnog oblika i otrcanih rubova. Mislim da su" u pitanju najobičnije poderotine.

Grudnjak i gaćice bili su također malog konfekcijskog broja. Ni najjednom etiketa.

- Čudno kako se traperice raspadaju, a sve drugo je u gotovo savršenom stanju - prokomentirao je.

- Prirodna vlakna. Danas ih ima, sutra ih nema. Pričekao je da nastavim.

- Najvjerojatnije su izrađene od pamuka, ali ova je dama i te kako voljela sintetiku.

- Gospođica Poliester.

- Odjevni predmeti od poliesteru i akrila možda nisu najbolje rješenje, ali su zato blagonakloni prema procesu raspada.

Kemija omogućava dulju trajnost. Blato se izlilo na plastiku, kad sam odmotala desnu nogavicu. Osim mrtvih žohara, ništa.

Odmotala sam lijevu. - Luma-lite18?

Nevoljko mi je posuđen neuobičajen izvor svjetla pod kojim se otisci prstiju, vlasi, niti, sperma i tragovi narkotika ukazuju u vidu fluorescentnog blještavih.

Galiano je izvadio crni aparat i dva para zatamnjenih naočala iz kovčega, koji je Hernandez dovukao. Kad je pronašao utičnicu i

ugasio stropno osvjetljenje, navukla sam plastične naočale, pritisnula prekidač i plavom svjetlošću prešla preko odjeće. Ništa nisam otkrila, sve dok se nisam dovukla do nezamotanog ruba lijeve nogavice. Niti su zabljesnule poput petardi na Dan neovisnosti.

- Što je to, do vraga? - Osjetila sam Galianov.dah na ruci. Usmjerala sam snop na manšetu i odmaknula se.

- jPuchica! - Opa! Zaškiljio je, a onda se ispravio.

- Dlaka?

- Vjerojatno.

- Ljudska ili životinjska?

- To će otkriti vaši iz obrade tragova. Ali ja bih se raspitala o kućnim ljubimcima.

- Do vraga!

Iz ruksaka sam izvadila nekoliko bočica, jednu označila naljepnicom, pincetom izvukla vlakna, ubacila ih i zatvorila. Potom sam pažljivo pregledala svaki centimetar odjeće. Više nije bilo iznenađenja.

- Svjetla?

Skinuo je naočale i upalio stropnu svjetiljku.

Nakon što sam preostale bočice označila datumom, vremenom i lokacijom, sastrugala sam blato u svaku od njih, zatvorila ih, zalijepila trakom i označila inicijalima. Desna čarapa, izvana. Desna čarapa, iznutra. Lijeva čarapa. Manšeta desne nogavice. Manšeta lijeve nogavice. Desna cipela, unutrašnjost.

^ Luma-lite (engl.) = forenzični izvor osvjetljenja.

Potplatak desne cipele. Deset minuta poslije bacila sam se na košulju.

- Svjetla!

Ponovno ih je ugasio.

Dugmad je bila uobičajene plastične vrste. Obasjala sam ih jednog po jednog, no nije bilo otisaka.

- U redu.

Kad sam ih stala izvlačiti kroz gumbašnicu, ponovno fluorescentni bljesak. Odignula sam materijal i razotkrila unutrašnjost bluze.

Predmet je bio toliko malen i zapetljan u pregibu šava desnog rukava da mi je umalo promaknuo. Zgrabila sam povećalo. O, ne!

Duboko udahnuvši, uhvatila sam rukave i lagano izokrenula unutrašnjost.

^ Još nešto dvanaestak centimetara dublje u rukavu.

Pa još nešto dva i pol centimetra ispod prvotnog predmeta.

- Do vraga.

- Što? - Galiano me pogledao.

Vratila sam se do fotografija mjesta zločina i prekopala omotnice, sve dok nisam pronašla odgovarajuću. Preletjevši kroz hrpu fotki, izvukla sam krupni plan pelvisa i uvećala misteriozne mrlje.

Dragi Bože!

Plitko dišući pregledala sam svaki centimetar zdjelične kosti i potom se probila do drugih fotki. Sveukupno sedam.

Prvo mi je bijes protutnjao tijelom, a onda me zapljusnula tuga. Kao i sve drugo što sam osjetila kod masovne grobnice u Chupan Ya.

- Ne znam tko je - odvratila sam. - Ali mislim da znam zašto je umrla.

POGLAVLJE SEDMO

Slušam.

- Bila je trudna.
- Trudna?

Pokazala sam mu fotografiju zdjelice.

- Ova mrlja predstavlja djelić lubanje fetusa. Zamijenila sam fotke.
- Kao i ova. A u košulji sam pronašla djeliće kostura.
- Pokažite mi.

Vrativši se do stola, ukazala sam na tri koščice veličine nokta.

- ¡Hijo de la puta! - Jebemti!

Ostala sam zaprepaštena žestokim tonom, ali nisam ništa odvrtila.

- Koji mjesec?
- Nisam sigurna. Pregledala bih kosti pod mikroskopom i onda dodatno provjerila.
- Do vraga i bestraga!

Prepoznala sam muške glasove s druge strane vrata i potom smijeh u glavnoj prostoriji. Beščutan i neprikladan.

- Pa o kome je riječ, do vraga? - Upitao je dubljim glasom.
- O tinejdžerici sa zastrašujućom tajnom.
- A otac djeteta nije želio postati obiteljski čovjek?
- Možda je već bio obiteljski čovjek.
- Ili je trudnoća čista slučajnost?
- Možda. Ako je u pitanju serijski ubojica, možda ju je posve slučajno odabrao.

Glasovi u hodniku su se stišali i onda povukli.

- Vrijeme za novi posjet vlasniku hotela i njegovoj supruzi.
- Da.
- Ne bi bilo naodmet provjeriti lokalne ženske klinike i centre za planiranje obitelji. Možda se interesirala za pobačaj.
- Ovo je Gvatemala.
- U redu, htjela sam reći daje možda potražila predporođaj-nu pomoć.
- To već da.
- Bolje ih fotografirajte prije nego ih pokupim. - Mahnula sam rukom prema bluzi.

Xicay je stigao za deset minuta. Predala sam mu ravnalo i ukazala na kosti. Dok je fotografirao, Galiano je nastavio s pitanjima:

- A veličina?

- Veličina?

- Kakvog je bila stasa?

- Odjeća ukazuje daje bila ili srednjeg stasa ili sitna. Hvatišta mišića su nježna, otkud gracilna grada.

Prelistala sam fotografije, sve dok nisam pronašla kosti noge.

- Mogla bih proučiti bedrenu kost pomoću ravnala i procijeniti rast, ali to bi i dalje bilo samo nagađanje. Znete li visinu nestalih žena?

- Trebalo bi pisati u dosjeima. Saznat ću.

- Gotovo - dobacio je Xicay.

Izvadivši još dvije bočice iz ruksaka, označila sam jednu od njih i nadodala: Posmrtni ostaci fetusa. Potom sam pincetom izvukla sitne kosti iz pazuha bluze i rukava, zatvorila bočice i inicijalima označila naljepnice.

- Uobičajene snimke odjeće? - Xicay. Kimnula sam.

Promatrajući ga kako se mota oko stola, iznenada mi je nešto sinulo.

- Gdje su goljениčna kost i kosti stopala, pronađene u trapericama?

-

upitala sam Galijana.

- Diaz se pojavio s nalogom.

- Ali je ostavio traperice?

- Ma tip ne bi prepoznao dokaz ni da mu padne u ruke!

- A kako stoje stvari s Lucasom?

- Naš dragi liječnik nije bio oduševljen zadatkom.

- I ja sam dobila taj dojam. Mislite da Diaz vrši pritisak na njega?

- Danas poslijepodne nalazim se s gospodinom okružnim tužiteljom. - Rastvorio je sunčane i zadjenuo si ih. - I namjeravam mu istaknuti koliko je važno biti iskren.

Sat vremena poslije provezla sam se kroz kapiju FAFG-ova sjedišta.

Ollie Nordstern stajao je na trijemu naslanjajući se ramenom na stup i obrađujući žvakaću donjom čeljusti.

Dvojila sam se vratiti, ali znala sam da će me slijediti poput morskog psa.

- Doktorice Brennan, baš vas tražim.

Izvukla sam ruksak iz prtljažnika iznajmljenog pick-upa.

- Dopustite da vam ja to ponesem!

- Nešto je iskrsnulo, gospodine Nordstern. - Prebacila sam ruksak preko ramena, zalupila vratima i nastavila prema kući. -Neću imati vremena za intervju.

- Možda bih vas mogao nagovoriti da mi posvetite samo nekoliko minuta?

Možda bi se mogao utopiti u septičkoj?

- Ne danas.

Elena Norvillo je sjedila za jednim od računala nagomilanih u prostoriji, koja je nekoć predstavljala primaću sobu. Kosa joj je bila skrivena ispod plave marame, zavezane u čvor na potiljku.

- Buenos dias, Elena.

- Buenos dias - odvrtila je ne odvajajući pogled od monitora.

- Donde estd Mateo?

- Iza kuće je - Nordstern je dobacio iza mojih leđa.

Zaobišla sam njezin stol, prošla hodnikom mimoilazeći urede i kuhinju te izašla u zidom ograđeno dvorište. Pratio me poput štenca.

Dvorište je bilo natkriveno u stražnjem dijelu, otvoreno u sredini, a bazen se posve neprikladno smjestio s njegove prednje lijeve strane, poput jacuzzija u skloništu za beskućnike. Sunčeva je svjetlost treperila na površini vode dajući svemu sablasan plavi odsjaj.

Radni stolovi gomilali su se u natkrivenom, stražnjem dijelu. Ispod svakog prazna kutija, na površini izvađen sadržaj. Neotvorene kutije bile su poslagane uz kamene zidove, a tropske biljke provirivale iza njih, jedini ostaci nekoć vegetacijom bogatih vrtova.

Luis Posadas i Rosa O'Reilly pregledavali su posmrtnu ostatku na samom kraju prednjeg reda. On je mjerio šestarom diktirajući podatke, a ona ih upisivala. Juan Corrales konzultirao je obješeni kostur držeći u lijevoj ruci djelić kosti. Primjetila sam daje zbunjen i da kostur nosi polucilindar.

Kad sam se pojavila, Mateo je odvojio pogled od jedinog postojećeg mikroskopa. Nosio je radni kombinezon od trapera i sivu majicu odrezanih rukava. Iznad gornje usnice zamjetila sam kapi znoja.

- Tempe, drago mi je što te vidim!

- Kako je Molly? - upitala sam prilazeći.

- Bez promjene. -Tkoje Molly?

Mateove oči prebacile su se na Nordsterna, i onda vratile na mene zaškiljivši poput Galijanovih u Paraisu. Bilo je nepotrebno dati mi na znanje što učiniti. I sama sam namjeravala ne obazirati se na bezveznjaka.

- Vidim da ste stupili u kontakt - primjetio je.

- Rekla sam gospodinu Nordsternu da danas ne mogu održati intervju.

- Ponadao sam se da biste je vi mogli nagovoriti - dobacio je ulagivačkim tonom.

- Možete li nas ispričati? - Mateo se nasmiješio, uhvatio me za ruku i usmjerio prema kući. Krenula sam za njima prema njegovom uredu na katu.

- Opozovi ga, Mateo.

- Dobro bi nam došlo da objave prilog. Ukazao mi je na stolicu i zatvorio vrata.

- Svijet treba saznati što se ovdje događa, a nama su potrebna sredstva.

Pričekao je da odgovorim, ali kako to nisam učinila, nadodao je: -

Ako se pojavimo u novinama, domoći ćemo se novaca. I zaštite.

- Dobro. Ti onda razgovaraj s njim. -Jesam.

- Onda može Elena.

-Jučer su se družili. Sad želi tebe. -Ne.

- Daj mu nešto i pokupit će se!

- Zastoja?

-Jer misli da si cool. Prostrijelila sam ga pogledom.

- Zavidljen je tvojim doprinosom u razrješavanju slučaja s bajkerima.

Zakolotala sam očima.

- Trideset minuta? - Sad se on poslužio ulagivačkim tonom.

- Sto želi?

- Slikopisne citate.

- Ne zna za Molly i Carlosa?

- Smatrali smo daje to najbolje izostaviti.

- Prvoklasni novinar, nema što. - Otrala sam mrvicu s nogavica. - A zna li za kosti iz septičke?

-Ne.

- U redu. Pola sata.

- Možda ti se dopadne. Koliko i čir ni želucu!
- Da čujem kako napreduje slučaj s kostima iz septičke.
- A stoje s dosadnjakovićem?
- Neka pričeka.

Ispričala sam mu što sam saznala u sjedištu izostavljajući pritom Chantaleino prezime.

- Andre Specter, kanadski ambasador. Težak slučaj.
- Znaš?

- Detektiv Galiano me izvijestio. Zato sam mu i dopustio da te zaskoči onog dana, kad smo se vratili iz Chupan Ya.

Nije me to zasmatalo. Zapravo mi je laknulo da razumije što me sve iščekuje idućih dana.

Izvukla sam bočicu iz ruksaka i odložila je na stol. Pročitao je natpis na naljepnici, zaškiljio odmjeravajući sadržaj i onda me pogledao.

- Fetus?

Zakimala sam glavom. - Uočila sam djeliće lubanje na nekim fotografijama.

- Starost?
- Provjerit ću. Trebaju mi Fazekas i Kosa.

Riječ je bila o autorima Forenzične fetalne osteologije, antropološke biblije prednatalnog razvoja kostiju. Objavljena u Mađarskoj 1978.

godine, već odavno je rasprodana, a prodane primjerke ljubomorno čuvaju svi oni, koji su ih se uspjeli domoći.

- Imamo primjerak.
- Gotov si sa mikroskopom?

- Još malo. - Ustao je. - Završit ću, kad ti budeš gotova s Nordsternom.

Toliko sam zakolutala očima da sam se uplašila kako ću zakačiti frontalni režanj.

- Jučer ste mi nedostajali. -Da...

- Sefior Reves je rekao da ćete biti zauzeti do subote.

- Imamo trideset minuta, gospodine Nordstern. Kako vam mogu pomoći?

Zamijenila sam strane i on je sad sjedio na mojem mjestu, a ja za Mateovim stolom.

- Dobro. - Izvukao je iz džepa sićušni diktafon i zamahnuo njime. - Može?

Bacila sam pogled na sat dopuštajući mu da ga namjesti.

- U redu - konačno se naslonio. - Recite mi što se tamo zbilo.

Ostala sam iznenađena.

- Niste li to prošli s Elenom?

- Želim čuti različita mišljenja.

- Ali u pitanju su povijesni podaci.

Podigao je ramena, dlanove i obrve.

- Koliko duboko u prošlost želite ići? Ponovno je slegnuo ramenima.

Kako iritantno!

U redu, seronjo, slijedi ti UN-ovo izvješće o kršenju ljudskih prava!

- Od šezdesetih do devedesetih godina mnoge latinoameričke države periodički su trpjele nalete nasilja i represije. Ljudska prava nisu se poštivala, a vladajuće vojne strukture izvodile nezamisliva zvjerstva.

- Početkom osamdesetih došlo je do pomaka prema demokraciji i zajedno s tim, pojavila se potreba za preispitivanjem slučajeva kršenja ljudskih prava u novijoj prošlosti. U nekim državama takve su istrage dovele do presuda, a u drugima krivci su zahvaljujući pomilovanjima uspjeli izbjeći sudsko gonjenje. Postalo je jasno da su vanjski istražitelji od presudne važnosti pri utvrđivanju stvarnih činjenica.

Promatrao me poput nezainteresiranog učenika. Prebacila sam se na nešto konkretnije.

- Argentina je dobar primjer. Kad se osamdeset treće vratila na demokratsko uređenje, Nacionalna komisija za nestale, odnosno CONADEP, zaključila je daje gotovo devet tisuća ljudi »nestalo«

tijekom prethodnog vojnog režima, a većinu njih kidnapirale su snage osiguranja odvođeći ih u ilegalne zatvore, gdje su ih mučili i ubijali. Tijela su potom ili izbacivali iz aviona u more ili zakopavali u neoznačene grobnice.

- Suci su počeli izdavati naloge za iskapanje posmrtnih ostataka, ali liječnici zaduženi za njihovu obradu nisu imali iskustva, niti odgovarajuću arheološku obuku. Kako su buldožeri korišteni pri ekshumaciji, kosti su često znale biti slomljene, izgubljene, ispremiješane ili jednostavno zaboravljene na mjestu pronalaska.

Nepotrebno je naglasiti da se stoga i proces identifikacije nije odvio kako treba.

Iznosila sam super-skraćenu verziju povijesnih događaja.

- K tomu još, mnogi liječnici sami su sudjelovali u spomenutim pokoljima, ili ne izvršavajući ono što je valjalo učiniti, ili izvršavajući ono što nije valjalo učiniti.

Diazova slika izronila mi je pred očima i odmah sam ga se prisjetila u društvu doktora Lucasa kod hotela Paraiso.

- Kako god bilo, iz svih navedenih razloga zaključeno je kako je neophodno ustanoviti rigorozniji znanstveni protokol i potražiti stručnu pomoć, koja neće potpasti pod utjecaj osumnjičenika.

- Tad se pojavio Clyde Snow.

- Tako je. Osamdeset četvrte Američko udruženje za razvoj znanosti, AAAS, u Argentinu je odaslalo delegaciju na čijem se čelu nalazio Clyde Snowe. Argentinski forenzično-antropološki tim, EAAF, osnovan je iste godine i još dan-danas radi.

- Ali ne samo u Argentini.

- Naravno. Suradivao je s organizacijama za ljudska prava u Bosni, Istočnom Timoru, El Salvadoru, Gvatemali, Paragvaju, Južnoj Africi, Zimbab...

- Tko im pokriva troškove?

- Članovi tima plaćeni su iz budžeta EAAF-a. U većini spomenutih zemalja institucije za zaštitu ljudskih prava raspolažu vrlo ograničenim novčanim sredstvima.

Znajući što Mateo želi, nastavila sam dalje u revijalnom tonu: 9

- Novac je kronični problem u borbi za ljudska prava. Osim što je potreban za plaće djelatnika, valja podmirivati troškove putovanja i smještaja. Sredstva za određenu misiju dolaze ili od EAAF-a, odnosno FAFG-a u Gvatemali, ili pak od lokalnih ili međunarodnih organizacija.

- Porazgovarajmo o Gvatemali... Toliko o financiranju.

- Tijekom građanskog rata, koji je trajao od 1962. do 1996. godine, jedna do dvije stotine tisuća ljudi je ubijeno ili »nestalo«, a procijenjeno je da je još milijun otišlo u izbjeglištvo.

- Većinom civila?

- Da. Komisija za utvrđivanje povijesnih činjenica pri UN-u zaključila je daje gvatemalska vojska u suradnji s pridruženim paravojnim formacijama počinila devedeset posto svih prekršaja ljudskih prava.

- Maje su doista dobili nogu u jaja. Krasno. Predivnog li tipa!

- Većina žrtava bili su Maje Indijanci iz ruralnog područja, a mnogi od njih nisu direktno sudjelovali u konfliktu. Vojska je projurila ubijajući svakog na koga su posumnjali da je pružao podršku gerili.

U provincijama u visoravnima El Quichea i Huehuetenanga postoje na stotine neoznačenih grobnica.

- Sve su uništili do temelja?

- Tako je.

- A onda su se pravili nedužnima.

- Sve sljedeće vlade godinama su tvrdile kako se navedeni masakri nisu dogodili. No, ova je odlučila prekinuti tu šaradu, iako nije vjerojatno da će itko biti osuđen na zatvor. 1996. godine potpisan je mirovni sporazum između gvatemalske vlade i koalicije glavnih gerilskih skupina, čime je formalno okončan sukob. Iste godine imunitet je odobren osobama optuženim za kršenje ljudskih prava tijekom rata.

- Zašto onda ovo? - Zamahnuo je rukom.

- Preživjeli i rodbina počeli su se buniti zahtijevajući istragu. Iako ne mogu očekivati sudske procese, žele rasvijetliti što se točno zbilo.

Prisjetila sam se djevojčice kod Chupan Ya. Govorim o zločinima na tako sterilan i objektivan način, gotovo kao da branim optuženike.

Ne zaslužuju li žrtve emotivniji pristup?

- Ali još prije toga, početkom devedesetih, obitelji žrtava počele su pozivati strane organizacije, između ostalog i Argentine, da pokrenu iskapanja. U suradnji sa znanstvenicima iz SAD-a Argentinici su obučili lokalne Gvatemalce kako to činiti, što je u konačnici dovelo do naše operacije. U posljednjih deset godina Mateo i njegov tim izveli su niz forenzičnih istraga djelujući do određene mjere neovisno od organa vlasti.

- Kao u slučaju kod Chupan Ya? -Da.

- Ispričajte mi što se tamo dogodilo.

- U kolovozu 1982. vojnici i pripadnici civilne patrola upali su u selo...

- Po zapovijedi Alejandra Bastosa.

- To ne znam...

- Nastavite.

- Čini mi se da vi više znate od mene? Ponovno je slegnuo ramenima.

Ma do vruga i sve. Dosta! Njemu masakri ionako predstavljaju samo dobru priču, a meni su daleko više. Ustala sam.

- Kasno je, gospodine Nordstern. Imam posla.

- Sto je u pitanju? Žrtve kod Chupan Ya ili posmrtni ostaci iz septičke?

Bez riječi sam napustila prostoriju.

POGLAVLJE OSMO

Nastanak bebe kompleksna je operacija, koja se izvodi vojnom preciznošću. Kromosomi su zapovjedni centar, a odredi gena pješaka slijede zapovijedi kontrolnih gena, koji pak slušaju druge kontrolne gene na višem položaju u lancu. Isprva je embrij samo nediferencirana masa. Izdaje se prva zapovijed: Kralježnica!

Komadići kosti stvaraju se oko leđne moždine, a potom i udovi s pet prstiju. Pa lubanja. Čeljust.

Embrij je u početku najobičniji grgeč. Šumska žaba. Macak-lin.

Generali dvostruke zavojnice potom povećavaju ulog: Sisavac!

Slijede hometermija, svojstvo rađanja živih mladih, vivipar-nost, heterodontizam.

Embrij se pretvara u čudnovatog kljunaša. Klokana. Snježnog leoparda.

Generali izdaju novu zapovijed:

Primat!

Palci nasuprot ostalim prstima. Trodimenzionalni vid.

Još više: Homo sapiens!

Siva tvar za koju se isplati umrijeti. Bipedalnost.

Ljudski kostur počinje okoštavati oko sedmog tjedna trudnoće.

Između devetog i dvanaestog izbijaju sitni zubni korijeni.

Na fotografijama s mjesta zločina identificirala sam četiri dijela lubanje.

Sfenoid je leptirasta kost, koja se nastavlja na očne duplje i bazu lubanje. Velika krila izrastaju tijekom osmog tjedna, a maleni par slijedi tjedan dana poslije.

Koristeći se mikroskopom i mjernom tablicom izmjerila sam duljinu i širinu, a onda zahvaljujući ravnalu izračunala stvarnu veličinu.

Veliko krilo: petnaest sa sedam milimetara. Malo krilo: šest sa pet milimetara.

Sljepoočna kost također se razvija po određenom kronološkom rasporedu. Plosnati dio, koji tvori sljepoočicu, i najlateralniji dio jagodične kosti javljaju se tijekom osmog tjedna. Onaj kojim sam ja raspolagala bio je veličine deset sa osamnaest milimetara.

Timpanični prsten razvija se otprilike u devetom tjednu trudnoće i izrasta u tri djelića kosti tijekom idućeg dvadeset i jednog dana, a oni

se oko šesnaestog tjedna stapaju tvoreći prsten. Tik prije nego beba izađe iz maternice-hotela, prsten se priljubljuje za usni otvor.

Prva zbunjujuća mrlja, koju sam ugledala na fotografiji pel-visa, predstavljala je sitni timpanični prsten. Iako su linije stapanja još uvijek bile vidljive, tri djelića kosti bila su čvrsto spojena. Ravnalo je ukazalo da se preda mnoom nalazi pravi prsten. Izmjerila sam mu promjer i nadodala brojku na popis. Osam milimetara. *Potom sam se posvetila bočici.

Sićušna polovica čeljusti s otvorima u kojima se nikad neće pojaviti zubi. Dvadeset pet milimetara.

Jedna ključna kost. Dvadeset jedan milimetar.

Svaku sam dimenziju provjerila u tabelama priručnika o os-telogiji fetusa. Veliko krilo sfenoidne kosti. Malo krilo sfenoid-ne kosti.

Ljuska sljepoočne kosti. Timpanični prsten. Čeljust. Ključna kost.

Prema priručniku, djevojka u septičkoj jami bila je u petom mjesecu trudnoće.

Zažmirila sam. Kad joj je mati ubijena, beba je bila duga petnaest do dvadeset dva i poL centimetra, a težila oko dvije stotine dvadeset sedam grama. Mogla je treptati, hvatati rukama, mljackati. Imala je razvijene trepavice i otiske prstiju, mogla je čuti i prepoznati majčin glas. Ako je u pitanju bila djevojčica, u sitnim jajnicima već je nosila šest milijuna jajašaca.

Prepustila sam se tuzi, kad mi se iznenada Elena obratila s praga:

- Imaš poziv.

Nisam željela ni s kim razgovarati.

- Neki detektiv Galiano. Možeš ga preuzeti u Mateovom uredu.

Zahvalila sam joj, vratila dokaz u bočicu i zatvorila je, te se popela na drugi kat.

- Peti mjesec - rekla sam preskačući uvod. No, nije mu bilo potrebno pojašnjenje.

- U vrijeme kad je možda htjela tatici priznati istinu.

- Vlastitom ili sretnom darivatelju sperme?

- Možda nevoljkom davatelju sperme.

- Ljubomorni dečko?

- Ljutit svodnik?

- Ludi stranac? Mogućnosti su beskrajne. Upravo zato su detektivi potrebni u ovom svijetu.

-Jutros sam se bavio detektivskim poslom. Pričekala sam da nastavi.

- Eduardovi su ponosni vlasnici dvaju boksera ijedne mačke, Gerardiejvi imaju mačku i šnaucera, a De la Aldovi nisu ljubitelji životinja. Kao ni ambasador i njegov klan.

- Dečko Patricije Eduarde?

- Ima pitomu vreticu zvanu Julio.

- A Claudijin dečko?

- Alergičan je na dlaku.

- Kad će vaši iz obrade dovršiti pregled uzoraka?

- U ponedjeljak.

-A stoje okružni tužitelj imao za reći? Čula sam ga kako udiše kroz nos.

- Njegov ured neće dostaviti kostur.

- Možemo li dobiti pristup mrtvačnici? -Ne.

- Zašto ne?

- Rekao je da mi doista želi biti najbolji prijatelj na svijetu i shrvan je što ne može raspravljati sa mnom o slučaju.

-Je li to uobičajeno?

- Okružni tužitelj nikad me prije nije spriječio u poslu, ali, s druge strane, nikad nisam ni imao posla s njim.

Zamislila sam se nekoliko sekundi.

- Sto misliš da se događa?

- Ili se tip pali na protokol, ili ga netko pritišće. -Tko?

Nije mi odgovorio.

- Ambasada?

- Cime se baviš? - Prepoznala sam zlosretnu suzdržanost u njegovom glasu.

- Sada?

- Ne, nego za malu maturu.

Čim je to izgovorio, postalo mi je jasno zašto se Ryan slagao s njim.

Bacila sam pogled na sat. Pet i četrdeset. Smiraj subotnje večeri progutao je labos.

- Prekasno je da išta započnem ovdje. Vratit ću se u hotel.

- Pokupit ću te za pola sata.

- Radi čega?

- Caldos.

Počela sam se buniti, ali sam se prisjetila da me u hotelskoj sobi ne čeka društvo. Ma do vraga i sve!

- Odjenut ću plavu haljinu.

- O. K. - zbunjeno je odvratio.

- Cvijeće volim nositi samo na zglobu!

- Donirano od strane građanina s holtikulturalnim sklonostima. -

Stvorio je dvije maćuhice pričvršćene za plavu gumenu vrpca.

- Donirano?

- Vrpca se posebno prodaje.

- Brokula?

- Šparoga.

- Lijepo.

Automobili su trubili izvodeći manevre, dok smo pješačili prema restoranu Gucumatz. Večer tek što se spustila, lagani pljusak obrušio i povukao, a zrakom proširio miris vlažnog cementa, dizel goriva, zemlje i cvijeća. Kad bismo mimoišli ulične prodavače, tu i tamo zapahnuo bi nas vlažni miris kukuruza u tantalu ili chuchitu.

Dijelili smo nogostup s gomilom drugih. Parovi na odlasku na večeru ili piće. Mladi radni ljudi na povratku kući s posla. Kupci.

Šetači. Lagani povjetarac prebacivao je kravate preko ramena i lijepio suknje za noge i bokove. Palmino lišće izdizalo se iznad glava i obaralo praćeno nježnim pucketanjem.

Gucumatz je bio uređen u tehno-majanskom stilu, s tamnim drvenim gredama, plastičnim biljem i umjetnim jezercem, kojeg je nadvisivao mostić. Slikanje na zidovima, a najljepša od njih predstavljala je petnaestostoljetnog kralja Quichea, po kojemu je kafić i dobio ime. Zapitala sam se što bi Pernata Zmija rekla na svu tu reklamu, ali zadržala sam jezik za zubima.

Baklje i svijeće predstavljale su rasvjetu, a ulazilo se kao u grobnicu Maja. Dok su mi se zjenice širile, papiga nas je krešta-vo otpozdravila na španjolskom i engleskom. Kao i muškarac u bijeloj košulji, crnim hlačama i pregači.

- Hola, Detective Galiano. Dobra večer. iComo estd?

- Muy bien, Senor Veldsquez.

- Dugo vas nismo vidjeli.

Dugi zavrnuti brkovi prekrivali su mu usta spuštajući se na dolje i vrhom motajući u zrak kao da žele dosegnuti nosnice. Odmah sam se prisjetila jedne vrste tamarina.

- Radim kao lud, Señor.

Velasquez je suosjećajno odmahnuo glavom.

- Danas ima zastrašujuće puno kriminala. Svugdje, ali baš svugdje.

Građani ovog grada imaju čast što vi radite za njih!

Ponovno je uslijedilo tužno odmahivanje glavom, a onda je zgrabio moju ruku i privukao je usnicama. Brkovi su mu bili oštri poput čelične vune.

- Bienvenido, senorita. Prijateljica detektiva Galijana i moja je prijateljica!

Otpuštajući mi prste upitno gaje pogledao, podigao obrve i teatralno namignuo.

- PorJavor. Moj najbolji stol. Dođite, dođite!

Odveo nas je do stola uz umjetno jezerce, te se potom okrenuo i oduševljeno nasmiješio. Galiano mu je kimnuo prema unutrašnjosti restorana.

- Si, Señor. Naravno!

Odjurio je do alkove izgrađene iza jednog ugla i upitno ga pogledao, na stoje Galiano kimnuo glavom. Ušli smo u pećinu i sjeli. Velikom borcu protiv kriminala posvećena je još jedna imitacija Groucha Marxa, a onda se Velasquez konačno povukao.

- To je bilo suptilno poput babunove stražnjice - odvrtila sam.

- Ispričavam se na machismu moje braće.

Za nekoliko sekundi pojavila se konobarica s jelovnicima.

- Nešto opajajuće? - upitao me. O, da.

- Ne smijem. -Ne?

- Nije mi dopušteno. Nije ništa odvratio.

Naručio je čisti martini, a ja čašu Perriera s limetom.

Kad je piće posluženo, rastvorili smo jelovnike. Kako je prigušeno osvjetljenje pri silasku u podzemlje bilo zamijenjeno gotovo pravom tamom, nisam bila u stanju pročitati rukom ispisan tekst. Zapitala sam se kojim me povodom tu doveo, ali nisam ga ništa upitala.

- Ako nisi probala caldos, preporučujem ti ga.

- A caldos je...?

- Tradicionalno varivo Maja. Večeras ga spravljaју s patkom, govedinom i piletinom.

- Piletina. - Zatvorila sam jelovnik. Ionako nisam bila u mogućnosti išta drugo odabrati.

On se odlučio za govedinu.

Konobarica se pojavila donoseći tortille. Uzeo je jednu i ponudio mi košaricu.

- Gracias.

- Kada? - Upitao je naslanjajući se. Molim? Jesam li što propustila?

- Kada? - Ponovila sam pitanje.

- Kad si prestala?

Konačno sam shvatila na što aludira, ali nisam bila voljna raspravljati o ljubavnoj aferi s alkoholom.

- Prije nekoliko godina.

- Prijateljica Billa Wilsona?

- Nisam član.

- Mnogi se pouzdaju u Udruženje za liječenje alkoholizma.

- Da, nude fantastičan program. - Posegnula sam za čašom. Kockice leda su se prerazmjestile, a mjehurići zašišitali. - Htio si porazgovarati o slučaju?

-Da.

Nasmiješio se i srknuo gutljaj martinija.

- Imaš kći, zar ne? -Da.

Stanka.

-Ja imam sina. Sedamnaest mu je. Nisam ništa odvratila.

- Alejandro. Više voli kad ga zovu Al.

Nastavio je ne zabrinjavajući se nedostatkom feedbacka.

- Pametan klinac. Iduće godine započinje studij. Vjerojatno ću ga otposlati u Kanadu.

- Na St Francis Xavier? - Ponadala sam se da će mu to pod-rovati nepokolebljivo samopouzdanje.

Nacerio se.

- Otud opaska sa Sišmišom. Znači, ipak mu nije promaknulo!

- Tko ti je rekao?

- Andrew Rvan. -Ay, Dios!

Kathy Reichs

Zabacio je glavu i nasmijao se.

- Čime se, do vraga, on bavi u posljednje vrijeme?
- Detektiv je u policijskoj upravi Quebeca.
- Koristi li se još uvijek španjolskim?
- Ryan govori španjolski?

Zakimao je. - Znali smo tako komentirati pripadnice suprotnog spola, kad bi nas mimoilazile i nisu imale pojma što govorimo.

- A komentirali ste, naravno, njihovu inteligenciju?
- Vještinu šivanja. Prostrijelila sam ga pogledom.
- No, bila su to drukčija vremena.

Konobarica se pojavila s varivom. Začinili smo ga i bez riječi stali jesti, a on je pogledom svako malo preletio restoran. Da nas je netko promatrao, pomislio bi da smo par koji se dosađuje.

- Koliko dobro poznaješ pravni sustav Gvatemale? - na posljetku me upitao.

- Očigledno sam autsajder.
- Ali znaš da ovo nije Kansas? Isuse, tip je pljunuti Ryan!
- Znam za mučenja i atentate. Zato sam i došla. Progutao je zalogaj i ukazao viljuškom na moj tanjur.
- Bolje je kad je vruće!

Nastavila sam jesti i pričekala da nastavi. No, nije to učinio.

S druge strane naše katakombe starica je spravljala tortilje na comalu. Promatrala sam je kako baca tijesto odlažući ga na ravnu glinenu tavicu i stavljajući na plamen. Ruke su joj neprestano ponavljale iste pokrete, ali lice joj je bilo nepomično poput drvene maske.

- Pojasni mi kako funkcionira sustav. - Izgovorila sam to oštrim tonom, jer me njegovo okolišanje počelo živcirati.

- Kod nas ne postoji suđenje pred porotom. Slučajeve istražuju prvostupanjski suci, primera instancia, a povremeno i suci koje nominira Vrhovni sud. Tim sucima, koje vi nazivate okružnim tužiteljima, zadaća je potražiti i oslobađajuće i inkriminirajuće dokaze.

- Što znači da rade istodobno kao branitelji i tužitelji.
- Tako je. Kad istražni sudac zaključi daje moguće pokrenuti postupak protiv optuženog, prebacuje slučaj kaznenom sucu.
- Tko ima pravo zatražiti autopsiju?

- Prvostupanjski sudac. Obdukcija je obvezna u slučajevima nasilne smrti, ili smrti koja je nastupila pod sumnjivim okolnostima, ali ako je moguće utvrditi uzrok vanjskim pregledom, nije potrebno otvarati tijelo.

- Pod čijom su nadležnošću mrtvačnice?

- Izravno su pod nadležnošću predsjednika Vrhovnog suda.

- Znači, forenzični liječnici doista rade za sudove.

- Ili za Nacionalni institut socijalnog osiguranja, odnosno IGSS, Instituto Guatemalteco de Seguridad Social. Ali, da, forenzični liječnici su pod nadležnošću sudstva. Nije kao u Brazilu, na primjer, gdje državne mrtvozorničke institucije rade za policiju. Ovdje forenzični liječnici gotovo uopće ne surađuju s policijom.

- Koliko ih je?

- Tridesetak. Sedam ili osam ih radi ovdje na sudskoj medicini u Guatemala Cityju, a ostali su raspršeni po zemlji.

- Jesu li dovoljni stručni? Na prste je nabrojio tri uvjeta:

- Potrebno je biti Gvatemalac po rođenju, liječnik i član udruženja sudske medicine.

- Samo to?

- Samo to. Do vraga, USAC čak nema ni program za stažiste u forenzičnoj medicini.

Riječ je bila o Sveučilištu San Carlosa, jedinom javnom sveučilištu u Gvatemali.

- Iskreno, ne znam zašto bi se itko bavio time. Status je nula, plaća jedna. Jesi li već bila u gradskoj mrtvačnici?

Odmahnula sam glavom.

- Nalikuje srednjovjekovnoj tamnici.

Slomljenu tortillu natopio je umakom i potom odgurnuo zdjelicu.

- Jesu li forenzičari zaposleni za stalno?

- Neki. Neki rade za sudove kako bi se domogli dodatne zarade, posebice u ruralnim područjima.

Pogled mu je poletio na lijevo, kad je konobarica ušla. Pokupila je zdjelice i upitala nas želimo li desert i kavu.

- Sto se događa kad se pronađe mrtvo tijelo?

- Ovo će ti se dopasti! Do prije deset godina mrtvace su kupili vatrogasci. Došli bi na mjesto zločina, pregledali tijelo, fotografirali ga i onda prijavili. Centrala bi potom izvijestila policiju, a mi bismo

izvijestili suca. Policijski istražitelji pokupili bi dokaze i uzeli izjave, a na poslijetku bi se pojavio sudac, otpustio tijelo i vatrogasci bi ga odvezli u mrtvačnicu. Danas se to čini policijskim vozilima.

- Čemu promjena?

-Jer su se vatrogasci i njihovi kolege znali poslužiti novcem i nakitom.

- Znači, forenzičari obično ne idu na mjesto zločina? -Ne.

- Zašto se onda Lucas pojavio?

- Diaz mu vjerojatno nije dao izbora.

Pristigla je kava i nekoliko smo je trenutaka pijuckali u tišini. Bacila sam pogled prema starici, pa je i on učinio isto.

-Još nešto će te zgroziti. U Gvatemali se od forenzičnih liječnika traži samo da utvrde razlog smrti, a ne način na koji je osoba umrla.

Riječ je bila o terminima, koji se rabe kako bi se kategorizirali uvjeti pod kojima je nastupila nečija smrt: umorstvo, samoubojstvo, nesreća, prirodna smrt. Ako je u jezeru pronađeno mrtvo tijelo, autopsijom se utvrđuje daje dovoljno vode ispunilo pluća i tako zaustavilo disanje. U tom slučaju uzrok smrti jest davljenje. Ali je li pokojnik skočio, pao ili bio gurnut pitanje je načina na koji je žrtva umrla, - Tko to utvrđuje?

- Sudac. Okružni tužitelj.

Promotrio je par, koji se smještao na suprotnom kraju prostorije.

Potom je lagano zakrenuo stolicu, nagnuo se i oborio glas.

- Jesi li svjesna da mnogi od onih, koji su bili uključeni u strahote, još uvijek zapovijedaju vojskom?

Izgovorio je to takvim tonom da su me prošli trnci.

- Znaš li da su mnogi od onih, koji se danas bave istragom, bili ili su još uvijek izravni sudionici nezakonitih smaknuća?

-Još uvijek? Pogledao me u oči.

- Policija? Nije trepnuo.

- Kako je to moguće?

- Iako je policija svugdje drugdje pod nadležnošću Ministarstva unutarnjih poslova, ovdje je zapravo pod nadležnošću vojske.

Pravni sustav za borbu protiv kriminala ispunjen je strahom.

- A tko se to točno boji?

Pogledom je po tko zna koji put preletio prostoriju zamjećujući svaki pokret. Kad se ponovno okrenuo prema meni, lice mu je djelovalo

još okrutnije.

- Svi. Svjedoci i rodbina ne žele iznositi pritužbe, niti svjedočiti iz straha od osvete. Kad dokazi upućuju na vojsku, tužitelj ili sudac živi u strahu što će se dogoditi njegovoj obitelji

- Zar vanjski promatrači ne paze na moguće kršenje ljudskih prava?

- odvrtila sam gotovo šapatom, jer su njegove riječi očigledno postigle učinak.

Ispuhnuo je zrak na usta i bacio pogled preko mojeg ramena.

-Više promatrača ubijeno je ili nestalo u Gvatemali nego bilo gdje drugdje na planetu. To nije moj statistički podatak, već službeno izvješće.

Istina. Pročitala sam to u jednom od posljednjih izdanja Human Rights Watcha.

- A u pitanju nije davna prošlost. Nisu se samo spomenuta četiri umorstva dogodila ovdje, otkako je civilna vlast uspostavljena osamdeset šeste.

Osjetila sam kako me strah golica u želucu.

- Što misliš pod tim?

- Ovdje nije lako istraživati nečiju smrt.

Oči su mu potamnile od ogorčenosti. - Čim se nešto pronađe tijekom autopsije ili ako policijsko izvješće ukaže na krive ljude, život više nije tako jednostavan. Posljedice izvješća znaju biti opasne, ako je njegov primatelj povezan s lošim momcima, bez obzira što pritom radi kao tužitelj.

- A to znači...?

Otvorio je usta kako bi mi odgovorio, ali ondaje odustao odmaknuvši pogled.

Želudac mi se stegnuo.

POGLAVLJE DEVETO

Usljedio je dan cvijeća. Kad sam se vratila u hotel, u sobi me dočekaao divovski aranžman, a čestitka je bila u tipično Rvanovom stilu.

Fala na sjećanjima. Bone jour.

AR

I nakon više od tjedan dana konačno sam se nasmijala.

Istuširala sam se potom, odmjerila vlastiti odraz u zrcalu kupaonice kao da odmjeravam stranca i ugledala sredovječnu staricu s delikatnim nosom i jagodičnim kostima, zvjezdastim borama u kutovima očiju i čvrsto stisnutom čeljusti. Iznad lijeve obrve protezao se ožiljak od vodenih kozica, a obraze su krasile asimetrične jamice.

Podigla sam šiške i zadjenula ih za uši. Kosa mi nije loša. Nekoć blond, sada smeđa, ubrzano sijedi. Oduvijek sam čeznula za sestriplom gustom, blond kosom. Ona se nikad nije opterećivala sprejom i gelom za volumen, a ja sam utrošila tisuće samo na pjenu.

Zagledala sam se u izmorene zelene oči s blijedoljubičastim podočnjacima. Nova brazda spuštala mi se unutarnjim rubom lijeve obrve. Možda osvjetljenje? Okrenula sam se na desno i odmaknula unatrag. Ne, doista je stvarna. Super. U tjedan dana boravka u Gvatemali ostarila sam deset godina!

A možda je za to kriva zabrinutost zbog Galijanova upozorenja? Je li uistinu u pitanju upozorenje? Istisnula sam zubnu pastu na četkicu i započela s gornjim kutnjacima.

Koja je zapravo bila poanta razgovora u Gucumatzu? Samo upozorenje da budem na oprezu? Da pripazim kamo idem i s kim? Pri povratku najviše smo razgovarali o tijelu pronađenom u septičkoj. Nije mi priopćio ništa nova.

Posjet klinici APROFAM za planiranje obitelji u Zoni 1 nije polučio rezultate, kao ni posjet privatnoj klinici, Žene za Žene, Mujeres porMujeres. Iako nevoljko, dežurna liječnica Maria Zuc-kerman pristala je provjeriti bazu podataka i pronašla dva Edu-arda, te jednu Margaritu i Claru, obje u tridesetima. Ni traga Lucy Gerardi, Claudiji de la Alda ili Chantale Specter. Ako je ijedna od njih ugovorila pregled, ili ga već obavila, učinila je to očigledno pod lažnim imenom.

Što zapravo nije bilo iznenađujuće.

Galijanu je to bilo jasno. Pacijentice se često znaju naručiti i potom ne pojaviti, a neke znaju doći jedanput ili dvaput, i onda se jednostavno izgubiti. Mnoge su bile u dobi žene, čije smo tijelo izvukli iz septičke jame. Mnoge među njima trudne. No, bez slike ili

opisa doktorica Zuckerman nam nije namjeravala dopustiti da osoblje »opterećujemo« pitanjima.

Galiano je zatražio popis svih onih koji su nazivali kliniku ili koji su navraćali tijekom prethodne godine. Upravo kako je očekivao, i to je odbila braneći se povjerljivim odnosom liječnika i pacijenta.

Međutim, on je bio odlučan izboriti sudski nalog, čim se bude domogao više informacija.

A ja? Ja sam se opet prepustila osjećaju krivnje i stala se proklinjati.

Da sam bolje pregledala tijelo kod jame, imali bismo više informacija!

Upitala sam ga zna li što o napadu na Carlosa i Molly. Načuo je o tome, ali ne zna gotovo ništa, jer je istraga pod nadležnošću uprave u Sololi. Obećao je, međutim, da će pokušati nešto saznati.

Istisnula sam kremu na dlan i utrljala sije u lice.

Razgovarali smo i o Ryanu. Rekla sam mu za njegovu suradnju sa SQ-om, nakon čega mi je ispričao nekoliko epizoda iz njihove nestašne prošlosti.

Na odlasku je dobacio kako će njegov partner ujutro posjetiti Eduardove i De la Aldove, a on će navratiti do Gerardijevih i Specterovih. S obzirom na otkriće kod Paraisa, to je obvezno.

Zatražila sam da i mene uključi tvrdeći kako mi ne prijeti nikakva opasnost, a, osim toga, vanjski promatrač mogao bi biti od koristi.

Nevoljko je pristao.

Ugasila sam svjetlo, rastvorila prozore, namjestila budilicu i uvukla se u krevet.

Nekoliko sati osluškivala sam prometnu gužvu i zvukove u hotelu promatrajući zavjese kako se nadimlju, uvlače u prostoriju i povlače. Na poslijetku sam zaspala s glavom uronjenom pod jastuk usnuvši kako Ryan i Galiano tulumare negdje na kanadskoj obali.

Pokupio me u osam. Isti pozdrav, iste sunčane.

Tijekom ubrzanog doručka izvijestio me da namjerava pritisnuti Marija Gerardija, Lucvna starijeg brata.

- Zašto njega? - upitala sam.

- Vibra.

- Super. - To nisam čula još od Beach Boysa.

- Nešto me muči u vezi tog klinca.

- Sokne?
- Ponekad čovjek mora slijediti intuiciju. Na žalost, tomu nisam mogla proturječiti.
- Cime se Mario bavi?
- Gotovo ničim.
- Studira?
- Diplomirao je fiziku na Princetonu. - Tortillom je pokupio ostatak jaja i graha.
- Onda mali nije glup. Sto sada radi?
- Vjerojatno smišlja alternative Planckovoj teoriji konstante.
- Detektiv Galiano poznaje kvantnu teoriju? Impresivno!
- Mario je bogat, zgodan, i pravi Gatsby u ophođenju s damama.
- Detektiv Galiano, znači, poznaje i književnost. Iduća kategorija: »Zašto se Šišmišu ne dopada Mario?«
- Zbog sokni.
- Nije li zanimljivo da su Lucy i Chantale Specter nestale gotovo u isto vrijeme?
- Više nego zanimljivo.

Ne osvrćući se na moju pobunu zgrabio je i platio račun, nakon čega smo se uputili prema Zoni 10.

Avenida la Reforma bila je zakrčena, pa smo se prvo vukli, a onda i ostali nepomično sjediti punih desetak minuta kod Botaničkog vrta Sveučilišta San Carlos. Zamislila sam Lucy Gerard-di kako hoda niz nogostup, dok joj duga, tamna kosa pada niz lice. Kako joj je prošao taj dan kad je nestala? Zašto je otišla u Botanički? Sresti se s nekim ili učiti? Ili sanjariti poput drugih djevojaka ne znajući da nikad neće ostvariti snove?

Je li mi Diaz oduzeo njezine kosti? Okrenula sam glavu od prozora ponovno osjećajući krivnju.

- Zašto ćemo prvo navratiti Gerardijevima?
- Sehora Specter nije ranoranilica.

Zasigurno sam ostala iznenađena, jer je odmah nadodao:

- Vjerujem da se valja držati važnijih stvari, a sitne probleme ostaviti sa strane. Ako njezino Visočanstvo voli spavati, neka spava.

Osim toga, želim doći do Gerardijevih, dok je Papa još uvijek tu.

Odmah nakon američke ambasade skrenuo je u usku aleju i parkirao uz rubnik. Izašla sam i pričekala da odgovori na telefonski

poziv.

Svibanjsko sunce grijalo mi je lice.

Je li Lucy otišla u botanički, jer je dan bio ovako ugodno sunčan? Je li otišla hraniti vjeverice? Promatrati ptice? Samo se besciljno šetati uživajući u bilju? Ili kako bi u samoći razmišljala o mogućnostima, koje joj mladost nudi?

Zdanje Gerardijevih smjestilo se unutar savršeno podrezane živice, koja je okruživala jednako tako savršeno podšišanu tratinu.

Popločeni kameni puteljak obrubljen cvijećem jarkih boja vodio je od nogostupa do ulaznih vrata, a cvjetne nahrupine priljubile se za podnožje zdanja.

Mercedes 500S i Jeep Grand Cherokee bili su parkirani na prilazu, koji se protezao uzduž desne strane imanja. Lančana ograda ograđivala je prostor s lijeve strane, a unutar ograde šnaucer veličine svisca jurio s jednog na drugi kraj luđački lajući.

- Pretpostavljam da im je to pas - Galiano je odvratio pritišćući zvonce.

Vrata je otvorio visok, ispijen muškarac sa srebrnom kosom i naočalama crvenog okvira. Nosio je tamno odijelo, besprijekornu bijelu košulju i žutu, svilenu kravatu. Zapitala sam se kakvi bi to gosti u nedjelju ujutro mogli zahtijevati takvu formalnost.

- Buenos dias Senor Gerardi - Galiano gaje pozdravio. Gerardijeva brada lagano se podigla, a onda je okrenuo oči prema meni.

- Doktorica Brennan je antropologinja, koja nam pomaže razriješiti slučaj vaše kćeri.

Odmaknuo se ukazujući da slobodno uđemo. U hodniku su nas dočekale blještave podne pločice. Poveo nas je u radnu sobu obloženu drvetom. Beshir sagovi. Stol od orahovine. Vrijedni antikviteti estetski porazmješteni na mahagonijskim policama.

Cime god se bavi, očigledno dobro zarađuje!

Tek što smo prešli prag, na vratima se pojavila debela žena s kosom boje mrtvog lišća.

- Buenos dias, Senora Gerardi - Galiano ju je pozdravio. Pogledala ga je s mješavinom strepnje i gađenja, kao da je škorpion na kojeg je neočekivano naletjela.

Gerardi joj se obratio na tako brzom španjolskom da nisam uspjela uhvatiti nijednu riječ i presjekao je, kad mu je pokušala odgovoriti.

- PorJavor, Edtvina!

Ona je na to jednom rukom uhvatila drugu i stala ih naizmjenice stiskati, a zglobovi su joj se izvijali ispod ružičaste, ljos-kave kože.

Prepoznala sam neodlučnost u njezinom pogledu i na trenutak pomislila da će se pobuniti. No, umjesto toga, ugrizla je donju usnicu i povukla se.

Gerardi nam je ukazao na dva kožna naslonjača nasuprot stolu.

- Izvolite.

Sjela sam. Koža je mirisala kao u posve novom jaguaru. Odnosno, onako kako sam zamišljala da to izgleda, s obzirom da se nikad nisam vozila njime.

Galiano i Gerardi su ostali stajati.

- Ako nemate novosti, ovaj je razgovor uzaludan - odvratio je ukočeno držeći ruke uz tijelo.

- A što ako vam kažem daje pronađen kostur? - Po tonu kojim mu je odgovorio, shvatila sam daje nabrijan.

No, domaćin nije reagirao.

- Bi li Lucy imala razloga zateći se u Zoni 1 ?

- Već sam u prethodnim izjavama dao na znanje da mi kći nije posjećivala takva mjesta. Odlazila je... - Napućio je usnice i onda ih opustio. - Ide na fakultet, u crkvu i naš klub.

- Jeste li se prisjetili imena nekih prijatelja, koje je možda spomenula? Kolega s faksa?

- Već sam odgovorio na to pitanje. Kći mi nije lakomislena djevojka.

-Je li bila bliska sa Chantale Specter?

- Ponekad su se znale naći.

- Sto bi tada činile?

- Sve sam vam već rekao.

- Udovoljite mi.

- Učile bi, gledale filmove, plivale, igrale tenis. Ambasador i ja smo članovi istog kluba.

- Gdje vam je sin, Senor Gerardi?

- Mario je na satu golfa.

- Tako znači. Je li Chantale Specter dolazila ovamo?

- Da nešto razjasnimo. Bez obzira na položaj njezina oca, nisam odobravao što se druže.

- A zašto niste? Zastao je na trenutak.

- Chantale Specter je zbunjena mlada djevojka.
- Zbunjena?
- Ne vjerujem da pozitivno utječe na moju kćer.
- A mladići?
- Ne dopuštam joj da se nalazi s mladićima.
- Pretpostavljam daje oduševljena time.
- Moja kćer poštuje pravila.

Prekrižila sam ruke u krilu i pogledala ih. Lucy, pomislila sam, kći ti se zove Lucy, ti beščutni, arogantni seronjo!

- Tako znači. - Galiano se cinički nacerio. - Jeste li se ičega drugog prisjetili od posljednjeg razgovora?

- Ne znam ništa više od vas. Mislim da sam vam to dao na znanje pri telefonskom razgovoru.

- A ja vama da želim danas razgovarati s Mariom.

- Ali sat poduke isplaniran je prije nekoliko tjedana.

- A ne biste mu željeli ugroziti igru, je li? Gerardi je pokušao suspregnuti nalet bijesa.

- Nadao sam se da ćete dosad već postići uspjeh. Cijela ova stvar razvlači se više od četiri mjeseca. Za moju suprugu i sina to je nepodnošljivo mučno, a posljednji napad na kućne ljubimce pravi je barbarski čin! - Pretpostavila sam da aludira na prikupljanje uzoraka.

Galiano je zapucnuo jezikom. - Porazgovarat ću onda sa šnaucerom.

- Ne patronizirajte mi.

Galiano se nagnuo preko stola i gotovo priljubio svoje lice uz njegovo.

- Ne podcjenjujte me, Señor.

Potom se odmaknuo i ravnodušno ga promatrajući nadodao:

- Pronaći ću Lucy. Surađivali vi ili ne.

- U potpunosti sam surađivao, detektive, i odbijam vaše optužbe.

Nitko nije zabrinutiji za moju kći od mene.

Negdje vani oglasio se sat. Deset otkucaja. Nitko nije prozborio ni riječ.

- Nešto me muči cijelo jutro. - Galiano je na posljetku razbio tišinu.

Gerardijevo lice bilo je bezizražajno.

- Kažem vam da smo naletjeli na kostur, a vaše zanimanje jednako je nuli.

- Zato što nagađam da ćete me izvijestiti ako bude od ikakve važnosti u vezi nestanka moje kćeri. - Crvena mrlja stala mu se penjati od bijelog ovratnika prema licu.

- Čini mi se da ste dosta nagađali o kćerinom životu.

-Je li u pitanju tijelo moje kćeri? - Gornja usnica pobijelila mu je od bijesa.

Galiano nije odgovorio.

- Očigledno ne znate.

Lice mi je gorjelo od srama. Tako je, gospodine Gerardi, ne znamo.

Zato što sam bila aljkava i zato što sam dopustila da me preplaši tip s ružičastim naočalama.

Još se više isprsio. - Mislim da je vrijeme da napustite ovu kuću.

- Buenos dias, Senor Gerardi. - Galiano mije kimnuo. - Regre-sare.

-

Vratit ću se.

Krenuo je prenm vratima. Ustala sam i krenula za njim.

- ¡Hijo de la gran puta! - Izbacio je ruku i okrenuo gumb na policijskom skeneru. Pucketanje je zamijenilo statičke smetnje.

- Sto misliš o njemu?

- Pompozni, bahati i umišljeni seronja!

- Bez zadržske, molim.

- Kakav to roditelj adolescentsko prijateljstvo doživljava lakomislenim potezom? - nastavio je s prezirom u glasu.

- Slažem se. Cime se bavi, ako si može priuštiti Mercedes i Beshira?

- S bratom posjeduje najveću auto-kuću u Gvatemali. Vozili smo se prema ambasadorovom zdanju.

- Ali je u pravu. - Kažiprstom sam ostavila otisak na konzo-lnoj ploči i otrala ga rubom nadlanice. - Ništa jebeno ne znamo o pronađenim kostima.

- Ali ćemo saznati. Napravila sam novi otisak.

- Misliš daje Lucy doista bila pokorna kako tvrdi? Izbacio je dlan i podigao ramena i obrve. Malo prefrancuska gesta za gvatemalskog drota!

- Tko zna? Iskustvo nam govori da kćeri gotovo nikad nisu pokorne.

Ostavila sam još dva otiska.

Stabla su jurila s vanjske strane prozora. Nakon nekoliko skretanja konačno smo se zaustavili u ulici s velikim zdanjima, uvučenim duboko u prostranim i profesionalno održavanim parcelama. U većini slučajeva jedino vidljivo bio je krov od crijepa.

- Možda je Gerardi ipak bio u pravu u vezi jedne stvari.
- A to je? - upitala sam.
- Chantale Specter.

Ambasadorova obitelj živjela je iza identične živice koja je obrubljivala Gerardijevo zdanje, te iza identične električne ograde s ogromnom kapijom od kovanog željeza i dvojicom uniformiranih čuvara.

Galiano je skrenuo na prilaz i podigao značku prema prvom čuvaru, koji se nagnuo prema prozoru i potom ušao u kontrolnu kabinu. Za nekoliko sekundi kapija se otvorila.

U širokom smo luku skrenuli prema zdanju, gdje nam je čuvar broj dva pregledao dokumente. Potom je pozvonio i kad su se ulazna vrata otvorila, predao nas batleru.

- Gospođa Specter vas očekuje - odvratio je tip gledajući kroz nas. - Izvolite.

Unutrašnjost je bila preslik Gerardijeva doma. Drveno po-pločenje radne sobe, skupocjeni kameni pod, pokućstvo, umjetnine. Ovaj put sag je bio Bakhtiari.

No, zato je susret bio u potpunosti drukčiji.

Kosa gospođe Specter bila je bakrena, a usnice i nokti jarko crveni.

Nosila je trodijelni kostim, koji se sastojao od svilenih hlača i sakoa boje suncokreta, te sandale na remenčiće iste boje. Lagani materijal lepršao je oko nje kad nam je prišla. Za sobom je vukla oblačić Issey Mivake mirisa.

- Detektive Galiano, uvijek mi je drago vidjeti vas. - Francuski naglasak. - Iako bih, naravno, radije daje to pod drukčijim okolnostima.

- Kako ste danas, gospodo Specter? - Prsti su joj djelovali sablasno u njegovoj smeđoj ruci.

- Dobro sam. - Okrenula se i pogledala me s dobro izvježbanim osmijehom. - Je li to mlada dama o kojoj ste mi pričali?

- Tempe Brennan - predstavila sam se.

Jarko crveni nokti krenuli su prema meni. Koža joj je bila toliko mekana, a kosti toliko tanke da mi se učinilo da se rukujem s djetetom.

- Zahvaljujem vam što ste pristali pomoći lokalnim vlastima. Meni i suprugu to puno znači.

- Nadam se da ću biti od koristi.

- Oprostite mi što sam nepristojna. - Spustila je ruku na prsa, a drugom nam ponudila da sjednemo. - Slobodno se smjestite.

Odvela nas je do garniture na desnoj strani prostorije. Svaki prozor bio je prekriven debelim drvenim kapcima, a letvice spuštene zbog jutarnjeg sunca.

- Jeste li za čaj ili kavu? - Pogledala je prvo Galijana, a onda mene. Oboje smo odbili.

- Onda, detektive, recite mi, molim vas, da imate dobre vijesti.

- Na žalost, ne - nježno je odvratio.

Boja joj se povukla iz lica, a osmijeh na trenutak zatreperio.

- Ali nisu ni tbše - odmah je nadodao. - Samo sam htio utvrditi što već znamo, provjeriti nekoliko činjenica i upitati jeste li se dosjetili još nečega od posljednjeg razgovora.

Spustila je ruku s prsa na naslon i iskrivila kralježnicu prija-njajući za naslonjač.

- Doista sam pokušala, ali osim onog što sam vam već rekla, ničega drugog nisam se uspjela prisjetiti.

Unatoč naporima, osmijeh joj se slomio i stala je natezati jednu od niti, koje su joj se oslobodile iz podstave do koljena.

- Noću ležim budna i neprestano se prisjećam prošle godine. Ja...

teško mi je priznati, ali očigledno sam propustila mnogo toga što mi se događalo pred nosom.

- Chantale je prolazila kroz teško razdoblje. - Prema njoj se služio posve drukčijim tonom. - Kako ste već rekli, nije bila baš iskrena prema vama i vašem suprugu.

- Trebala sam više obraćati pažnju. Trebala sam zamijetiti stvari.

Okruženo aureolom narančaste kose, lice joj je bilo sablasno blijedo, a lakirani nokat nesvjesno obrađivao niti, gotovo kao po nečijem nahođenju.

Srce me je zaboljelo.

- Ne krivite se, gospođo Specter - odvratila sam poželivši je utješiti.

- Roditelji ne mogu imati potpuni nadzor nad djecom.

Prebacila je pogled s Galijana na mene. Čak i pod prigušenim osvjetljenjem primjetila sam da su joj oči nestvarno zelene. Nosila je kontaktne leće.

- Imate li djece, doktorice Brennan?

- Imam kćer. Trenutačno studira. I znam koliko teški mogu biti tinejdžeri.

-Da.

- Možemo li ponoviti neke stvari, gospođo Specter? - Galiano.

- Ako će vam biti od pomoći...

Izvadio je notes i stao recitirati datume i imena. Tijekom razgovora gospođa Specter je nesvjesno dirala niti naizmjenice ih izokrećući ili ravnajući i svako malo nokat bi podigao tkaninu odbacujući niti u zrak.

- Chantale je prvi put uhićena prije godinu dana. U studenom.

- Da. - Ravnodušno.

.- Hotel Santa Lucia u Zoni 1. -Da.

- Drugi je put uhićena prošlog srpnja. -Da.

- Hotel Bella Vista. -Da.

- Bila je u Kanadi sve do prosinca prošle godine radi liječenja od ovisnosti o narkoticima.

-Da. -Gdje?

- U rehabilitacijskom centru u blizini Chibougamaua. Promatrajući spuštanje oslobođene niti, iznenada mi je nešto sinulo. Bacila sam pogled prema Galijanu, no njegovo lice bilo je bezizražajno.

- Quebec?

- Zapravo je riječ o kampu nekoliko stotina milja sjeverno od Montreala.

Jednom sam bila prisiljena odletjeti u Chibougamau radi ekshumacije. To je područje toliko gusto pošumljeno da pri pogledu iz zrakoplova nalikuje brokoli.

- Program poučava mlade ljude da preuzmu odgovornost za vlastitu ovisnost. Sastanci mogu biti okrutni, ali suprug i ja smo zaključili da je »gruba ljubav« najbolji pristup. - Uslijedila je slabašna verzija diplomatskog osmijeha. - Osim toga, udaljena lokacija jamči uspjeh.

Galijanovo propitkivanje nastavilo se još nekoliko minuta.

Usredotočila sam se na crvene nokte i na poslijetku upitala:

- Imate li pitanja za mene, gospodo Specter?

- Sto znate o pronađenim kostima?

Galiano nije ostao iznenađen. Suprug joj zasigurno poznaje ljude, koje ih mogu opskrbiti potrebnim informacijama.

- Baš sam to namjeravao spomenuti. Doktorica Brennan vam gotovo ništa ne može reći, sve dok ne završi obradu.

- Možete li mi j^ilo što reći? - Vratila se na mene. Oklijevala sam ne želeći iznositi zaključke na osnovu fotografija i površnog pregleda kod septičke jame.

-Bilo što? - Ponovila je preklinjući me.

Majčino srce u meni pobunilo se protiv znanstvenog uma. Što bi bilo da je Katy nestala umjesto Chantale? Što bi bilo da seja sad nervozno poigravam nitima podstave?

- Sumnjam daje riječ o vašoj kćeri.

- Zašto? - Iako me to upitala smirenim glasom, prsti su joj se paničnije uhvatili niti.

- Nagađam da žrtva nije bjelkinja.

Zagledala se u mene blještavo-zelenim očima. Bilo je očigledno da joj se nešto mota glavom.

- Gvatemalka?

- Vjerojatno. Ali dok ne dovršim pregled, raspolazem samo nagađanjima.

- A kad ćete biti sigurni?

Pogledala sam Galijana.

- Imamo mali problem s vlastima - odvratio je.

- Kakav problem? Ispričao joj je za Di'aza.

- Zastoje to učinio?

- Nije utvrđeno.

- Reći ću suprugu.

Ponovno se okrenula prema meni.

- Dobri ste, doktorice Brennan. Vidim vam to u očima. Merci.

Nasmiješila mi se, ali ponovno je u pitanju bio izvještačen osmijeh ambasadorove supruge.

- Sigurni ste da vas ne mogu nagovoriti na piće? Možda limunadu?

Galiano je odbio.

- Mogu li vas ja zamoliti za malo vode?

- Naravno.

Čim se pokupila, pojurila sam prema stolu i sa stalka strgnu-la komadić samoljepljive vrpce, odjurila do naslonjača u kojemu je sjedila i ljepljivu stranu pritisnula za podstavu. Galiano me pratio bez riječi.

Pridružila nam se za nekoliko minuta noseći kristalnu čašu ispunjenu ledeno hladnom vodom, s komadićem limuna zadjenutim za rub. Dok sam pila, obratila se Galijanu:

- Žao mi je što vam ne mogu reći ništa nova. Pokušala sam se prisjetiti. Doista.

Pri ispraćaju u predvorju me iznenadila zamolbom.

- Imate li posjetnicu, doktorice Brennan? Iskopala sam je.

- Hvala vam. - Odmahnula je rukom prema služavki, koja se pojavila. - Mogu li lokalno stupiti u kontakt s vama?

Iznenadena sam joj našvrljala broj iznajmljenog mobitela.

- Molim vas, pronađite moju malenu. Molim vas, detektive Galiano.

Teška hrastova vrata tiho su se zatvorila za nama. Galiano nije prozborio, sve dok se nismo vratili u auto.

- Što je značilo ono sa samoljepljivom vrpcom? -Jeste li joj vidjeli naslonjač?

Zategnuo je pojas i okrenuo ključ u bravici motora. -Aubusson.

Skupocjen.

Podigla sam otrgnuti komadić samoljepljive vrpce. - Da, ali ima krzneni prekrivač.

Okrenuo se prema meni zadržavši ruku na ključu.

- Nisu prijavili da imaju kućne ljubimce.

POGLAVLJE DESETO

Ostatak nedjelje provela sam s Elenom i Mateom obrađujući kosti pronađene u bunaru kod Chupan Ya. U pet minuta izvijestili su me o razvoju istrage.

Carlosovo tijelo je otpušteno, a brat doletio kako bi ga otpremio u Buenos Aires na sprovod. Mateo će organizirati misu zadušnicu u Guatemala Cityju.

Elena je u petak posjetila Molly, koja je još uvijek bila u ko-mi.

Policija se u međuvremenu nije domogla nikakvih tragova. I to je bilo to.

Priopćili su mi novosti iz Chupan Ya. U četvrtak navečer sin Senore Ch'i'p dobio je četvrtog unuka, a starica sedmog praunuka.

Ponadala sam se da će joj ti mladi životi donijeti sreću.

Mir je vladao labosom. Na posljetku, bio je vikend. Nigdje čavrljanja, buke s radija, brujanja mikrovalne, ili zveckanja strojeva.

Niti mi je Ollie Nordstern visio za vratom tražeći izjavu.

Unatoč tomu, bilo mi je teško usredotočiti se na posao. Emotivno sam se proždirala. Mučili su me samoća, nostalgija za domom, Katy i Rvanom, tuga zbog mrtvih spakiranih u kutije, briga za Molly i krivnja zbog kukavičkog nastupa kod Paraisa.

To posljednje na posljetku je prevladalo i zaklevši se da ću učiniti više za žrtve kod Chupan Ya nego što sam učinila za djevojku u septičkoj, ostala sam raditi još dugo nakon što su se Elena i Mateo pokupili.

Žrtva broj četrnaest bila je žena u kasnoj adolescenciji s višestrukim prijelomima čeljusti i desne ruke. Na potiljku sam otkrila tragove posjekotina nanesenih mačetom. Mutanti koji su to učinili očigledno su uživali raditi iz neposredne blizine.

Dok sam pregledavala sitne kosti, u mislima sam se neprestano vraćala na posmrtno ostatke pronađene u septičkoj. Dvije mlade žene ubijene u razmaku od dva desetljeća. Hoće li se stvari ikad promijeniti? Tuga mi je gotovo slomila srce.

Posmrtni ostaci žrtve broj pet pripadali su petogodišnjem djetetu.

Kako ono narod kaže? Tko tebe kamenom, ti njega kruhom?

Galiano me nazvao kasno poslije podne. Hernandez gotovo ništa nije uspio saznati od Eduardovih i De la Aldovih. Sefiora Eduardo prisjećala se samo da joj kći nije voljela nekog nadređenog u bolnici.

Navodno su se posvadili nedugo prije nego je nestala. Nije se mogla prisjetiti ni tko je u pitanju, ni kojeg je spola, ni koji položaj zauzima.

Sefior de la Alda je vjerovao kako mu je kći počela gubiti na kilaži nedugo prije nestanka. No, njegova supruga nije se slagala s tim.

Muzej je nazvao kako bi ih izvijestio da joj više ne mogu čuvati radno mjesto. Morat će zaposliti nekoga za stalno.

U ponedjeljak sam se prebacila na žrtvu broj šesnaest, djevojku u spolnom sazrijevanju, kojoj su počeli izbijati drugi stalni molari.

Procijenila sam daje visoka stotinu desetak centimetara. Bila je ubijena hicem, a glava joj je odrubljena mačetom.

U podne sam se odvezla u policiju, te smo Galiano i ja potom nastavili do forenzičkog laboratorija, gdje se obrađuju dokazi. Tamo smo zatekli malenog i ćelavog muškarca kako se nadvija nad mikroskop. Galiano gaje zazvao po imenu. Tip se okrenuo na stolcu i pogledao nas kroz naočale sa zlatnim okvirom. Imao je klempave uši i podsjećao na čimpanzu.

Fredi Minos, jedan od dvojice stručnjaka za analizu vlasi i vlakana.

Predali smo mu uzorke skinute s traperica iz septičke, iz kuće Gerardijevih i Eduardovih, i s naslonjača gospode Specter.

- Wookie, zar ne? - dobacio je Galiano. Zbunjeno gaje pogledao.

- Chewbacca? Ništa.

- Niste čuli za Ratove zvijezda?

- Ah, da, onaj američki film.

_Tajne grobnica

No, morala sam stati u njegovu obranu. Fora je doista zvučala jadro na španjolskom.

- Nema veze. Sto ste uspjeli saznati?

- Vaš nepoznat uzorak jest mačja dlaka.

- Sigurni ste?

- Da je u pitanju dlaka, ili daje mačja?

- Da je u pitanju mačja dlaka - ubacila sam se primjetivši Galianov izraz lica.

Otkotrljao se na desno i s pulta skinuo kovčeg sa stakalcima. Potom se vratio do mikroskopa i ubacio jedno ispod okulara. Isfokusirao ga je, ustao i ponudio mi da sjednem.

- Bacite pogled.

Pogledala sam Galijana, no prepustio mi je mjesto.

- Biste li radije da pojasnim na engleskom?

- Ako vam nije teško. - Osjećala sam se glupo dok sam to izgovarala, ali kako mi je španjolski klimav, znala sam da ne bih u potpunosti shvatila pojašnjenje.

- Što vidite?

- Nešto poput žice s izoštrim vrškom.

- Neodrezana dlaka. Jedna od dvadeset i sedam pronađenih u uzorku »Paraiso«.

Engleski mu je imao čudesnu kadenciju orgulja.

- Primjećujete da nema specifičan oblik?

- Kako to mislite?

- Neke životinjske vrste moguće je odrediti prema obliku dlake.

Konjska dlaka je, primjerice, gruba i oštro zavijena pri korijenu, jelenja valovita s vrlo uskim korijenom, što znači da imaju vrlo specifičan izgled. No, dlake pronađene u uzorcima iz Paraisa uopće nisu takve. - Ponovno si je namjestio naočale. - A sad pogledajte distribuciju pigmenta. Primjećujete li tu ikakve specifičnosti?

Očigledno mu je to bila omiljena riječ.

- Čini mi se poprilično jednoličnog sastava.

- Tako je. Mogu li...?

Uzeo je stakalce, prebacio se za drugi mikroskop, ubacio ga i isfokusirao. Dokotrljala sam se i zagledala u okular. Dlaka je sad predstavljala debelu cjevčicu s uskom jezgrom.

- Opišite srž dlake.

Usredotočila sam se na šuplju jezgru, područje analogno moždanoj šupljini u dugačkoj kosti.

- Nalikuje ljestvama.

- Izvrsno. Oblik srži dlake razlikuje se od vrste do vrste. Kod nekih je ona dvodijelna, pa čak i mnogodijelna. Ljame su, na primjer, savršen primjer. Srž njihove dlake ima vrlo specifičan izgled. Osim toga, često imaju velike nakupine pigmenta i kad god naletim na oba obilježja, znam daje o njima riječ.

Ljame?

- No, vaši uzorci imaju jednodijelnu srž.

- Sto znači daje u pitanju mačka?

- Ne mora biti. Stoka, koze, činčile, nerc, bizamski štakor, jazavac, lisica, dabar, pas, doista mnogo životinjskih vrsta može imati finu dlaku s jednodijelnom srži. U bizamskog štakora dlaka ima klinasto-ljuskastu srž, pa sam njega odmah isključio.

- Ljuske? - Galiano je upitao. - Kao u riba?

- Zapravo da. Ukratko ću vam pojasniti o čemu je riječ. Stoku sam također odmah eliminirao, jer njihova dlaka često ima prošaranu distribuciju pigmenta, često i u velikim nakupinama. Spomenute

»ljusle« nisu izgledale kako bi trebale daje u pitanju, na primjer, koza.

Činilo se da više razgovara sam sa sobom ponavljajući na glas razmišljanja, koja je primjenio pri analizi uzoraka.

- Također sam isključio jazavca zbog distribucije pigmenta. Isključio sam i...

- A što niste isključili, Sefior Minos?

- Psa - odvratio je, povrijeđen Galijanovim nedostatkom zanimanja za dlaku sisavaca.

-Ay, Dios. - Galiano je izdahnuo. - Koliko se često pseća dlaka pojavljuje na odjeći?

- Oh, vrlo često - odvratio je ne primjetivši njegov sarkazam. - Stoga sam odlučio dvaput provjeriti.

Prišao je stolu i iz pretinca izvukao smeđi fascikl.

- Kad sam eliminirao sve vrste osim mačke i psa, izvršio sam mjerenja i učinio ono što nazivam »analizom postotka srži«.

Izvukao je ispis i odložio ga na pult do mene.

- S obzirom da se pseća i mačja dlaka često pronalaze na mjestu zločina, dodatno sam ih istraživao kako bih utvrdio razlike.

Izmjerio sam stotine psećih i mačjih dlaka i izradio bazu podataka.

Okrenuo je stranicu i ukazao na dijagram, kojeg je dijagonalna linija dijelila na dva dijela. Desetak trokuta nalazilo se iznad, a desetak krugova ispod nje i samo je nekoliko simbola prelazilo granicu.

- Postotak srži računam dijeleći širinu srži sa širinom dlake. Ova slika tu brojku, izraženu u vidu postotka, prikazuje u odnosu na širinu dlake, izraženu u mikronima. Kao što možete vidjeti, ako se zanemari nekoliko izuzetaka, vrijednosti mačje dlake okupljaju se iznad praga, dok se vrijednosti pseće dlake nalaze ispod.

- Što znači da je srž mačje dlake često šireg promjera.

- Da. - Oduševljeno se nasmiješio poput nastavnika zadovoljnog reakcijama bistrog učenika. Potom je ukazao na nahrupinu zvjezdica u gomili trokuta iznad crte.

- Ovo su vrijednosti slučajno odabranih dlaka iz uzorka »Pa-raiso«.

Svaka od njih spada u mačke.

Prekopao je fascikl i izvukao nekoliko fotografija u boji.

- Ali upitali ste o kakvim je ljuskama riječ. Želeći dobro proučiti površinsku arhitekturu dlake iz uzorka »Parafso« ubacio sam u elektronski mikroskop.

Predao mi je plastificiranu fotografiju i osjetila sam kako Galiano baca pogled preko mojeg ramena.

- To je korijen dlake iz spomenutog uzorka, ali uvećan četiri stotine puta. Pogledajte vanjsku površinu.

- Izgleda poput kupaonskih pločica - dobacio je Galiano. Izvadio je još jednu fotografiju. - Ova slika prikazuje dio dlake prema vrhu.

- Latice?

- Odlično, detektive. - Ovaj put Galiano je bio taj koji se oduševljeno nasmiješio. - To što ste tako stručno opisali jest nešto što mi nazivamo »ljuskastim obrascem«. U ovom slučaju kreće se od, takozvanog, nepravilnog mozaika do, takozvanih, latica.

Bilo je očigledno da se voli koristiti stručnim terminima, ali isto tako i da se kuži u dlake.

Fotka broj tri. Ljuske rupičaste poput saća, rubovi oštriji.

- To je sam vrh dlake. Ovdje se ljuskasti obrazac naziva mozaikom, a rubovi su nepravilniji.

- Kakve to ima veze s mačkama i psima? - Galiano.

- Veća raznolikost karakterizira ljuskasti obrazac dlake u pasa, a ovaj je tipičan za mačke.

- Znači, dlake na trapericama potječu od mačke? -Da.

- Potječu li sve dlake od iste mačke? - upitala sam.

- Nisam ništa pronašao što bi ukazalo na postojanje više izvora.

- A uzorak donesen iz doma Specterovih? Prolistao je fascikl.

- To bi bio uzorak broj četiri. - Nasmiješio se. - Mačka.

- Znači, sve se svodi na mačji rod. - Zamislila sam se na trenutak. -

Odgovara li uzorak »Paraiso« ijednom od spomenuta tri?

- Upravo tu postaje zanimljivo!

Odabrao je novu stranicu i na brzinu preletio tekst.

- U uzorku broj dva prosječna duljina dlake bila je veća nego u ijednom od preostala tri uzorka. - Podigao je pogled. -Preko pet centimetara, a to je poprilično dugo. - Vratio se na izvješće. - Dlake su isto tako bile finije. - Ponovno je podigao pogled. - Dlake inače mogu biti i grublje strukture. - Vratio se na izvješće. - A površina svake dlake mješavina je ljusti glatkih rubova i kruničastih ljusti.

Zatvorio je fascikl, ali nije ponudio nikakvo pojašnjenje.

- Što to znači, Senor Minos? - upitala sam.

- Uzorak broj dva ne potječe od iste mačke kao preostala tri uzorka.

Nagađam, a to znači da ovo nije službeno, daje mačka broj dva perzijska.

- A druga dva uzorka ne potječu od perzijskih mačaka?

- Standardna kratka dlaka.

- Ali uzorak »Paraiso« odgovara tim uzorcima?

- Da, odgovara im.

- Pod kojim je nazivom uzorak broj dva? t Ponovno je pogledao u fascikl.

- Eduardo.

- To je zasigurno Žučko.

- Perzijska mačka? - Minos i ja smo odvratili u istom času. Galiano je zakimao.

- Znači, Žučko nije vlasnik dlaka u uzorku »Paraiso« - zaključila sam

- Ne. Perzijska mačka nije vlasnik dlaka iz uzorka »Paraiso« -Minos me ispravio.

- Što oslobađa Žučka. A Gerardijeve i Specterove mačke?

- Definitivno kandidati.

Osjetila sam nenadani nalet optimizma.

- Zajedno s milijun drugih kratkodlakih mačaka u Guatemala Cityju

- nadodao je.

Optimizam mi se strovalio u bezdan.

- Ne možete li utvrditi odgovara li ijedan od ostalih uzoraka dlakama iz traperica? - Galiano.

- Oba uzorka pokazuju iste karakteristike. Nemoguće je utvrditi pojedinačni identitet na osnovu morfologije dlake.

- A DNK analizom? - odvratila sam.

- Vjerojatno da.

Odbacio je fascikl, skinuo naočale i stao ih brisati o rub kute.

- Ali ne kod nas.

- Zašto ne?

- Šest mjeseci kasnimo s obradom ljudskog tkiva, tako da biste proslavili tko zna koliko rođendana prije nego što biste se domogli rezultata.

Zamislila sam se nad tim, kad se iznenada oglasio Galijanov mobitel.

Napeta izraza lica saslušao je drugu stranu.

- ¡Ay, Dios mio! Donde?

Čitavu je minutu šutio, a onda konačno presreo moj pogled. Kad je ponovno prozborio, prebacio se na engleski:

- Zašto me niste ranije nazvali? Duga stanka.

-Xicayje tamo? Ponovno stanka.

- Dolazimo.

POGLAVLJE JEDANAESTO

U tri poslijepodne ulice su bile krcate. Probijali smo se pod upaljenim rotacijskim svjetlom i sirenom, a vozači se izmicali propuštajući nas. Galiano nije micao nogu s gasa i gotovo neprimjetno usporavao na križanjima.

S radija je dopirala bujica španjolskog. Nisam uspijevala pratiti spikera, ali nisam ni marila. Razmišljala sam o Claudiji u običnim crnim suknjama i pastelnim bluzama pokušavajući se prisjetiti njezina lica s fotki. Bezuspješno.

No, zato su mi neke druge slike iz prošlosti izronile pred očima.

Plitki grobovi. Poluraspadnuta tijela zamotana u sagove. Kosturi prekriveni otpalim lišćem. Natrula odjeća, koju su životinje razvukle. Lubanja ispunjena gnojem. I želudac mi se stisnuo.

Potresena lica roditelja. Ja moram priopćiti da im je dijete mrtvo.

Zapanjeni, pogođeni pogledi, nevjerica, bijes. Prokleta li posla biti takav glasnik!

I to me ponovno iščekuje.

Srce mi je panično tuklo.

K vragu!

Senora de la Alda zaprimila je telefonski poziv negdje u vrijeme, kad smo se otišli raspitati za mačju dlaku. Muški glas izvijestio ju je da je Claudia mrtva i rekao joj gdje će pronaći tijelo. Histerična, odmah je nazvala Hernandeza, a on Xicaya. Ekipa za očevid locirala je kosti u klisuri na zapadnom rubu grada.

- Sto je još Hernandez rekao?
- Da je poziv upućen iz javne govornice. -Gdje?
- Autobusna stanica Čoban u Zoni 1.
- Što je tip rekao?
- Da je tijelo u Zoni 7. Dao joj je upute i onda prekinuo vezu.
- U blizini arheološkog nalazišta?
- Na samom nalazištu.

Zona 7 gradski je prsten, koji se obmata oko ostataka Kaminaljувua, grada Maja, koji je u svoje zlatno doba imao preko tri stotine brežuljaka, trinaest sportskih igrališta i pedeset tisuća stanovnika. Za razliku od Maja u nizinama, graditelji Kaminaljувua nisu odabrali kamen, već nepečenu opeku od gline i slame, što se ispostavilo lošim potezom u tropskoj klimi. Erozijska i širenje grada

ostavili su posljedice i danas je taj drevni metro-polis tek niz zemljom prekrivenih humaka, zelena površina za ljubavnike i igrače frizbija.

- Claudia je radila u Muzeju bccel. Misliš da tu postoji neka veza?

- Provjerit ću.

Smrad je ispunio auto, kad smo projurili mimo odlagališta smeća.

-Je li Senora Alda prepoznala glas? -Ne.

Četvrti su postajale sve sumornije i trošnije, a na posljetku smo izjurili u usku ulicu sa zalogajnicama i supermarketima na svakom uglu. Projurili smo mimo ruševnih kuća s uleknutim trijemovima i rubljem na užadi, i četiri bloka niže naišli na križanje sa slijepim ulicama na obje strane.

Skrenuvši na lijevo, dočekala nas je slična tmurna scena. Poredana patrolna vozila, upaljena rotacijska svjetla, krčanje radio-prijamnika. Vozilo iz mrtvačnice čekalo je na bankini na suprotnoj strani ceste, do njega metalna zaštitna ograda, iza nje strmi pad u barrancu⁹.

Dvadeset metara dalje pločnik je završavao ogradom od metalnih karika. Žuta vrpca širila se tri metra od gudure, skretala na lijevo nastavljajući usporedo s ogradom i obrušavajući se u klanac.

19 Barranca (španj.) = provalija, gudura, klanac, kanjon.

__Tajne grobnica

Uniformirani policajci kretali su se unutar tog dijela, a nekolicina ljudi promatrala s vanjske strane vrpce. Neki od njih držali su kamere, drugi pak vodili zabilješke. Iza naših leđa ugledala sam automobile i televizijski kombi. Televizijske ekipe sjedile su u vozilu i izvan njega. Pušili su, razgovarali, dremuckali.

Čim smo zalupili vratima, naočale su se okrenule prema nama, a novinari se sjatili.

- Sefior, esta...

- Detective Galiano...

- Una pregunta, porfavor.²⁰

Ne obazirući se, sagnuli smo se ispod vrpce i prišli rubu provalije.

Fotoaparati su nam zaškljocali iza leđa, a pitanja nastavila odjekivati.

Ugledavši Hernandezza pet metara niz padinu, Galiano se stao oprezno spuštati. Krenula sam za njim.

Iako je padina u tom dijelu bila prekrivena travom i šip-ražjem, spust je bio oštar, a tlo nestabilno. Kretala sam se gazeći postrance,

saginjući se i hvatajući za raslinje što sam češće mogla. Ni najmanje nisam htjela iskrenuti gležanj ili se otkotrljati.

Grančice su mi pucketale u rukama, a kamenčići se oslobađali pod nogama kotrljajući se niz padinu popraćeni oštrim zvukovima.

Ptice su mi vrištale iznad glave bijesneći na naš upad.

Adrenalin mi je projurio kroz tijelo, čameći do tog trenutka u iščekivanju krize. Možda ipak nisu našli njezino tijelo?

No, sa svakim korakom sladunjavi smrad postajao je intenzivniji.

Petnaest metara niže tlo se iznenada izravnilo, a onda još jednom, posljednji puta, obrušilo na dolje.

Možda samo lažna dojava, pomislila sam, spuštajući se na maleni plato. Nije li nestanak Claudije de la Alde objavljen u tisku?

2" Una pregunta, por favor. (španj.) = Jedno pitanje, molim vas.

Mario Colom detektorom metala je pretraživao tlo, a Juan-Carlos Xicay fotografirao nešto do Hernandezovih stopala. Upravo kao kod Paraisa, oba tehničara nosila su radno odijelo i kape.

Galiano i ja smo prišli Hernandezu.

Tijelo se nalazilo u kišnicom ispunjenom jarku, na križanju padine i platoa. Prekriveno muljem i lišćem, ležalo je na rastrganoj crnoj plastičnoj vreći i premda okoštalo, ostaci mišića i ligamenata držali su ga u komadu.

Bio je dovoljan jedan pogled.

Zadržala sam disanje.

Kosti ruke izbijale su poput suhих grančica iz rukava svijetlo-plave bluze, a kosti nogu izranjale iz poluraspadnute crne suknje nestajući u blatom natopljenim soknama i cipelama.

K vragu.

- Lubanja je malo niže u jarku. - Hernandez je bio crven u licu, čelo mu je blještalo od znoja, a košulja se priljubila za prsa poput toge na rimskim kipovima.

Čim sam se spustila u čučanj, muhe su zazujale vinuvši se u zrak, a njihova zelena tijela zabljesnula na suncu. Kožno tkivo bilo je prekriveno sitnim rupicama, kosti pak sitnim žljebićima. Jedna je ruka nedostajala.

- Glava joj je odrubljena? - Hernandez.

- Životinje - odvratila sam.

- Kakve životinje?

- Mali strvinari. Možda rakuni.

Galiano se spustio do mene. Ne obazirući se na smrad truleži, iz džepa je izvukao kemijsku i otpetljao ogrlicu od vratne kralježnice.

Sunčeva svjetlost odbila se o blještavi križić, kad ga je podigao u razinu očiju.

Spustio je ogrlicu, ustao i ogledao se oko sebe.

- Vjerojatno nećemo pronaći bog zna što. - Stisnuo je čeljust.

- Ne, ako su je glodali deset mjeseci - Hernandez se složio.

- Prekopajte cijelo područje. Upotrijebite sve što vam je na raspolaganju.

-O.K.

- A susjedi?

- Ići ćemo od vrata do vrata, ali sumnjam da ćemo išta saznati.

Tijelo je vjerojatno odbačeno tijekom noći.

Hernandez mu je ukazao na starca, koji je stajao na vrhu brda s druge strane vrpce.

- Onaj tamo djedica živi u blizini. Kaže da se prisjeća kako se neki auto motao ovdje prošlog ljeta, a primjetio je to zato stoje ulica slijepa i obično nema prometa. Kaže da se vozač vratio dvaput ili triput, uvijek noću, i uvijek je bio sam. Pomislio je da je u pitanju bolesnik, koji traži mjesto za drkanje, pa mu stoga nije prišao.

- Može li mu se vjerovati?

Hernandez je slegnuo ramenima. - Vjerojatno je i sam drka-džija.

Kako bi mu takvo što inače palo na pamet? Kako god bilo, sjeća se daje auto bio star. Možda neka tovota ili honda. Nije siguran, jer nema dobar pogled s trijema, otkud gaje promatrao, i stoga nije bio u mogućnosti pročitati registarski broj.

-Jeste li pronašli kakve osobne stvari?

Hernandez je odmahnuo glavom. - Ista stvar kao s malom u septičkoj. Ništa osim odjeće. Tip je vjerojatno istovario tijelo sa ceste, pa je možda pritom odbacio nešto u klisuru. Xicay i Colom silaze dolje, čim ovdje okončamo.

Galijanove oči okrenule su se prema okupljenoj gomilici.

- Ni riječ medijima, sve dok ne porazgovaram s obitelji. Okrenuo se prema meni.

- Što želiš raditi ovdje?

Ono što nisam željela raditi bilo je ponoviti grešku kod Paraisa.

- Trebat će mi mrtvačka vreća i nekoliko sati.
- Radi koliko god dugo želiš.
- Ali ne predugo - oštro sam se obrecnula s osjetnim samoprijekorom u glasu.
- Koliko god je potrebno.

Bilo je očigledno da će se potruditi da mi Diaz ovaj put ne smeta.

Izvadivši iz ruksaka kirurške rukavice, prišla sam rubu platoa, spustila se na ruke i noge i stala puzati kroz jarak propuštajući lišće i zemlju kroz prste. Upravo kao kod Paraisa, Xicay me pratio s Nikonovim fotoaparatom.

Lubanja je ležala dva metra daleko od tijela, kamo su je strvinari odvukli ili odgurali i onda izgubili zanimanje. Osim nje, naišla sam na hrpu kose, a pol metra dalje razbacane falange dovele su me do nagomilanih kostiju šake.

Kad je Xicay napravio nekoliko fotografija, a ja zabilježila točne lokacije, vratila sam odvojene dijelove tijela, dovršila pregled jarka i prošetala se platom pregledavajući ga. Dvaput.

Na žalost, ništa.

Vrativši se do kostura, izvukla sam bateriju i obasjala je snopom svjetlosti. Hernandez je bio u pravu. Nakon deset mjeseci teško da ću pronaći ikakve tragove, ali ponadala sam se da ju je plastika zaštitila do pojave životinja.

Opet ništa.

Iako se potraga za dokazima činila uzaludnom, nastavila sam pomnu pretragu. Ako postoje djelići nečega, vlasi, ili niti, pronaći ćemo ih u labosu.

Odlazući bateriju sa strane, oprezno sam kostur preokrenula na leđa. Zapahnuo me smrad, a kukci i stonoge raspršili se u svim mogućim smjerovima. Xicayov fotoaparat zaškljocnuo mi je iza leđa.

U klimi, kakva vlada u visoravnima Gvatemale, truplo se može pretvoriti u kostur za nekoliko mjeseci ili tjedana, ovisno o tome hoće li ga se insekti i strvinari dočepati ili ne. Ako je čvrsto zamotano, proces raspada može se bitno usporiti, a mišići i vezivno tkivo čak se mogu mumificirati. I takav je slučaj bio ovdje. Kostii su se držale na okupu.

Proučila sam sasušeno truplo prisjetivši se fotografija osamnaestogodišnje Claudije. I stisnula sam zube.

Ovaj put nećeš, Diaz! Ovaj put ne.

Neprestano se vrpoljeći kako bih pronašla ugodan položaj, prvo sam proučila ostatke glave i nastavila polako prema stopalima.

Vrijeme je prolazilo, drugi su dolazili i odlazili i polako sam počela osjećati bol u leđima i koljenima. Oči i koža svrbje-li su me od peludi, prašine i letećih insekata.

Primjetila sam daje Galiano nestao, a Xicay i Colom proširili pretragu spustivši se u klanac. Ostala sam sama i svako malo do mene su dopirale prigušene riječi, pjev ptica ili pitanje iz skupine odozgo.

Za dva sata posmrtni ostaci, plastična vreća, kosa i odjeća zapakirani su u mrtvačku vreću, a križić u plastičnu vrećicu za uzorke. Na popisu nije nedostajalo samo pet falangi i dva zuba.

Ovaj put ne samo da sam uspjela identificirati kosti i razdvojiti lijeve od desnih, već sam ujedno i pomno proučila svaki djelić kostura.

Posmrtni ostaci definitivno su pripadali ženi u kasnoj adolescenciji ili ranim dvadesetim. Obilježja lubanje i lica ukazivala su na mongoloidno podrijetlo. Imala je dobro zacijeljenju frakturu desne palčane kosti, a četiri kutnjaka bila su joj sanirana.

No, nisam znala što joj se dogodilo. Tijekom pregleda nisam otkrila ni rane od vatrenog oružja, ni svježije frakture, ni ozljede nanesene tupim ili oštrim predmetom.

- Claudia de la Alda? Galiano se vratio.

- Odgovara opisu.

- Sto joj se dogodilo?

- Nema tragova udaraca, ni posjekotina, niti sam pronašla ozljede od hica ili vezivanja, što znači da znam koliko i ti.

- A hioidna kost?

Riječ je o sitnoj kosti u obliku potkove, koja se nalazi u mekom tkivu s prednje strane vrata. U odraslih osoba zna puknuti, obično pri davljenju.

- Netaknuta. Ali to ništa ne znači, kad je u pitanju netko tako mlad.

Tako mlad? Poput djeteta, čije smo tijelo pronašli u septičkoj jami.

Prepoznala sam iskru u Galijanovim očima i znala da mislimo na isto.

Pokušala sam se uspraviti, no koljeno mi se pobunilo i posrnula sam. Uhvatio me i naslonila sam se na njega. Na stotinku smo ostali

nepomični. Osjetila sam kako mi obraz gori pri-janjajući za njegova prsa.

Potom sam se odmaknula i usredotočila na skidanje rukavica.

Osjetila sam kako me promatra zlaćanim očima, ali nisam podigla pogled.

-Je li Hernandez išta saznao? - upitala sam.

- Nitko nije ništa ni vidio ni čuo.

- Imate li zubni karton De la Aldove? -Da.

- Identifikacija bi trebala biti jednostavna.

Pogledala sam ga i odmah oborila glavu. Je li me zadržao dulje nego stoje bilo potrebno, ili mi se samo učinilo?

- Gotova?

-Još samo valja prekopati zemlju i prosijati je. Bacio je pogled na sat, pa sam i ja, vođena Pavlovljevim refleksom, odmah pogledala svoj.

Pet i deset.

- Hoćeš li sada započeti?

- Ne, nego ću dovršiti. Ako taj bolesnik vreba žene, možda je već odabrao novu žrtvu.

-Da...

- A što se više ljudi mota ovdje, to će biti teže pronaći dokaze.

Nije bilo potrebno izgovoriti ime Diaz.

- I sam si vidio tu skupinu gore. Ovo će se proširiti poput tropske oluje.

Ugurala sam rukavice u mrtvačku vreću.

- Reci ovima iz transporta da mogu preuzeti tijelo. Pripazi da ga zavežu.

- Na zapovijed!

Je li mi se gad nacerio, ili sam i to umislila?

Sat vremena provela sam s Colomom i Xicayom iskapajući i prosijavajući desetak centimetara površinskog sloja zemlje iz dijela jarka, u kojem smo zatekli posmrtno ostatke. Pronašli smo tražena dva zuba, tri falange, nekoliko noktiju s ruku i nogu, i jednu zlatnu naušnicu.

Kad se Galiano vratio, pokazala sam mu naušnicu.

- Što je to?

- Ono što nazivamo tragom - odvrtila sam u Minosovom stilu.

- De la Alda?
- To morate upitati obitelj.
- Na fotografijama nije imala nakit.
- Istina.

Ubacio je vrećicu s dokazom u džep.

Noć se spuštala, kad smo se konačno popeli padinom i vratili na cestu. Iako su televizijske ekipe već nestale snimivši odnošenje tijela u mrtvačkoj vreći, nekoliko reportera ipak se zadržalo nadajući se domoći izjave.

- Koliko ih je, Galiano?
- Tko je u pitanju?
- Je li žena? Je li bila silovana?
- Bez komentara.

Kad sam ušla u patrolno vozilo, žena me uslikala s jednim od tri fotoaparata, koji su joj visjeli oko vrata.

Zaključala sam vrata, naslonila glavu i zažmirila. Potom je Galiano ušao i pokrenuo motor. Čula sam kuckanje o okno, ali se nisam osvrnula.

Ubacio je mjenjač u brzinu, prebacio ruku preko sjedala, okrenuo glavu i pojurio unatrag. Kad smo se okrenuli, prstima mi je dodirnuo vrat.

Koža mi je zatinjala.

Rastvorila sam oči.

Za ime Božje, Brennanice, obrađuješ slučaj ubijene mlade žene, čija će obitelj biti shrvana od boli. Ovo nije spoj!

Poskrivečki sam ga pogledala. Svjetla iz suprotnog smjera prešetavala su mu se licem mijenjajući mu veličinu i oblik obilježja.

Prisjetila sam se maćuhica.

Je li osjetio kad sam se trznula prislonivši se obrazom na njegova prsa? Je li me doista zadržao u zagrljaju dulje nego što je trebalo?

Prisjetila sam se ogromnog Rvanovog buketa u hotelskoj sobi.

Isuse...

- Prokleti lešinari. - Trznula sam se na njegov glas. - Ne, gori su od lešinara. Poput hijena. Samo kruže oko trupla.

Spustio je prozor za nekoliko centimetara. Smrdjela sam po blatu i poluraspadnutom tkivu, i zapitala se govori li možda o meni.

-Jesi li se domogla svega potrebnog?

- Obavila sam preliminarni pregled, ali moram još sve provjeriti.

- Truplo je na putu u mrtvačnicu.

- Znači li to da ga neću više vidjeti?

- Ako se mene pita, hoćeš.

- Na zubnom kartonu valja provjeriti ima li četiri sanirana zuba.

Osim toga, postoji stara fraktura ruke.

Nekoliko smo se trenutaka vozili u tišini.

- Zašto se Diaz nije bacio na ovaj slučaj?

- Možda ponedjeljak provodi koseći tratinu pred kućom. Ili se kugla.

Za dvadeset minuta zaustavili smo se pred hotelom. Otvorila sam vrata gotovo prije nego je zakočio. Uhvatio me za ruku, kad sam posegnula za ruksakom.

Oh, Bože.

- Izvrsno si odradila posao.

- Hvala.

- Uхватit ćemo tipa. -Da.

Otpustio mi je ruku i prstima uklonio kosu s obraza. Ponovno sam osjetila golicanje.

- Naspavaj se.

- Oh, naravno. Izletjela sam iz auta.

No, Dominique Specter nije dijelila njegove želje.

Dočekala me u predvorju, napola skrivena iza umjetne biljke.

Ustala je čim sam ušla, a primjerak Voguea skliznuo joj je na podne pločice.

Comprenez-vous (franc.) = Razumijete.

- Doktorice Brennan?

Nosila je svileni odijelo blijedosive boje i crnu ogrlicu, pripijenu uz vrat. Uklapala se u hotel kao transvestit u crkveno jato.

Ostala sam toliko zapanjena da nisam ništa odvrtila.

- Znam da ovo baš nije pravi trenutak...

Odmjerala mi je kosu, blatnjave nokte, odjeću. Možda je čak zamjerala da bazdim.

-Jesam li doista došla u krivo vrijeme? Izvješten osmijeh.

- Ne - umorno sam odvrtila. - Detektiv Galiano me upravo dopremio. Možda ga još mogu uhvatiti...

Iskopala sam mobitel. -Ne!

Pogledala sam je. Zelene oči bile su panično razrogačene.

- Ra... radije bih porazgovarala s vama.
  - Detektiv Galia...
  - Nasamo. Comprenez-vous?2^
- Ne. Nisam shvaćala zašto. Ali sam pristala.

POGLAVLJE DVANAESTO

Vratila se potom na Vogue, a ja sam se popela u sobu ne znajući je li strpljiva iz pristojnosti ili gađenja prema stanju u kojem se nalazim.

No, zapravo nisam marila. Šest sati utrošila sam u obradu posmrtnih ostataka i nisam samo osjećala prljavštinu i svrab, već sam bila u potpunosti izmoždena i deprimirana.

Odlučila sam iskoristiti sve što mi se nudi u toaletnoj torbici.

Šampon od kamilice i regenerator, kupku s mirisom limuna, kremu za tijelo od meda i badema, losion od zelenog čaja i čempresa.

Odijevajući se čeznutljivo sam bacila pogled prema krevetu.

Žudjela sam za snom. Uopće nisam bila raspoložena za iscrpljujući razgovor s povrijeđenom i rastuženom majkom. Ali spopale su me sumnje. Što ako je nešto prešutjela, pa sad namjerava ogoliti dušu?

Što ako želi razotkriti stvari, koje bi mogle razriješiti jedan ili više slučajeva?

Što ako zna gdje se nalazi Chantale?

Samo se nadaj, Brennanice!

Kad sam joj se konačno pridružila šireći za sobom sve moguće mirise, predložila je da se prošetamo parkom, dva bloka sjeverno od hotela. Pristala sam.

Parque de las Flores maleni je trg okružen grmovima ruža i dijagonalno ispresijecan puteljcima. Stabla i drvene klupe zauzimaju sva četiri trokuta unutar šljunkom ispisanog slova X.

-Večer je predivna - odvratila je uklanjajući novine i spuštajući se na klupicu.

Jedanaest je sati!

- Podsjeća me na ljetne noći u Charlevoix. Jeste li znali da mi je to rodni kraj?

- Nisam znala.

_Tajne grobnica

-Jeste li ga ikad posjetili?

- Vrlo živopisan dio Quebeca.

- U Montrealu posjedujemo kućicu, ali posjećujem Charlevoix, kad god mi se ukaže prilika.

Mimoišao nas je par. Žena je gurala kolica, čiji su kotačići nježno škripali na šljunku, a muškarac ju je obgrlio rukom oko ramena.

Prisjetila sam se Galijana. Lijevi obraz mi je još uvijek gorio na mjestu, gdje gaje dotaknuo. Prisjetila sam se odmah i Ryana i osjetila kako mi cijelo lice plamti.

- Danas je Chantalin rođendan. - Njezine riječi povratile su me u stvarnost. - Danas je navršila sedamnaest.

U prezentu?

- Nestala je prije više od četiri mjeseca. Bilo je mračno i nisam joj mogla vidjeti lice.

- Nikad ne bi dopustila da ovoliko patim. Da mi se može nekako javiti, već bi to učinila.

Poigravala se privjeskom na torbici. Nisam ništa odvratila. Odlučila sam pričekati da nastavi.

- Ova mi je godina bilo strahovito teška. Kako je ono detektiv Galiano rekao? Teško razdoblje? Oui, teško razdoblje. Ali čak

. i kad je prije... *afait unefugue*... Kako se to kaže?

- Zbrisati.

- Čak i kad je prije znala zbrisati, izvijestila bi me daje dobro. Znala je odbiti doći kući, pa čak i reći gdje se nalazi, ali bi uvijek nazvala.

Zastala je promatrajući staricu kako kopa po smeću.

- Uvjerena sam da joj se nešto zastrašujuće dogodilo. Auto joj je u prolazu obasjao lice. Već idućeg trenutka ponovno je uronilo u tamu.

Usljedila je kratka stanka.

- Bojim se da ste njezine posmrtno ostatke pronašli u septičkoj jami...

Otvorila sam usta kako bih odgovorila, ali me prekinula:

- Stvari nisu uvijek onakve kakvima se čine, doktorice Brennan.

- Što želite reći?

- Moj je suprug predivan čovjek. Bila sam strahovito mlada kad smo se vjenčali. - Nestrpljiv ton, nesređene misli. - Deset je godina stariji od mene. U početku je znalo biti...

Zastala je očigledno se bojeći priznati istinu, ali osjećajući potrebu izvući je na vidjelo.

- Nisam bila spremna skrasiti se i upustila sam se u izvanbračnu vezu.

U tom trenutku prvi put sam nazrela mogućí razlog posjeta. -Kad?

- 1983. suprug je otposan u Mexico City, ali kako je neprestano putovao, većinu vremena provodila sam sama i stoga sam navečer

počela izlaziti. Nisam bila u potrazi za vezom, već sam jednostavno htjela ispuniti vrijeme. - Duboko je udahnula. - I tako sam upoznala nekoga i počeli smo se viđati. Na poslijetku sam čak razmišljala ostaviti Andrea i udati se za njega.

Ponovno stanka. Bilo je očigledno da važe što priznati, a što zatajiti.

- No, prije nego sam uspjela donijeti odluku, Miguelova supruga nas je razotkrila i on je okončao viđanje.

- A vi ste ostali trudni - odvratila sam nagađajući.

- Chantale je rođena idućeg proljeća.

- Ljubavnik vam je bio Meksikanac?

- Gvatemalac.

Prisjetila sam se Chantalina lica s fotografija. Tamnosmeđe oči, visoke jagodične kosti, široka čeljust. Plava kosa nepotrebno mije odvukla pažnju, a unaprijed doneseni zaključci zamaglili vid. Isuse, što ću još zabrljaviti?

- Imate li mi još što za reći?

- Nije li to dovoljno?

Glava joj je klonula na stranu, kao da joj vrat više ne može podnositi toliki teret.

- Preljub je česta pojava u braku. - To sam znala iz prve ruke.

- Već gotovo dva desetljeća skrivam tu tajnu i prošla sam pravi pakao. - Iako joj je glas podrhtavao, odisao je bijesom. - Nisam bila u stanju priznati tko mije kći, doktorice Brennan. Ni _Tajne grobnica njoj, ni njezinom ocu, ni suprugu, nikome, i taje prijevara okaljala svaki segment mojeg života. Zatrovala mije misli, pa čak i snove, koje nisam stigla ostvariti. Učinilo mi se čudnim reći takvo što.

- Ako je Chantale mrtva, ja sam u potpunosti kriva za to.

- Posve je prirodno tako reagirati, gospodo Specter. Osjećate se usamljeni, muči vas grižnja savjesti, ali...

- Prošlog sam joj siječnja priznala istinu.

- Rekli ste joj tko joj je pravi otac?

Iako joj nisam mogla vidjeti lice, osjetila sam da kima glavom.

- One noći kad je nestala?

- Odbilaje povjerovati i izgovorila mije strahote, nakon čega je izbila užasna svađa i onda je jednostavno izjurila iz kuće. Otad je nitko više nije vidio.

Prošle su gotovo dvije minute prije nego sam je upitala:

- Zna li ambasador za to? -Ne.

Zamislila sam izvješće o kostima pronađenim u septičkoj. Sto ću napisati?

- Ako je doista vaša kći pronađena kod Paraisa, ovo što ste rekli moglo bi izaći na vidjelo.

- Znam.

Ponovno je ispravila glavu i spustila ruku na prsa. Prsti su joj djelovali blijedo, a lakirani nokti crni u tami.

- Ujedno znam za tijelo pronađeno danas kod Kamina-ljuviiia, iako nije žao što se ne sjećam imena jadne djevojke.

Očigledno je imala izvrsne izvore.

- Tijelo još nije identificirano - od vratila sam.

- Ali nije Chantaleino. Stoga se izbor sužava na tri.

- Otkud znate?

- Moja kći ima savršene zube. Očigledno su joj izvori više nego izvrsni!

- Je li bila kod zubara?

- Odlazila je na pregled i poliranje. Policija ima njezine zubne kartone. Nažalost, moj suprug ne odobrava nepotrebno rendgensko snimanje, stoga u kartonu nema slika.

- Kostur pronađen kod Paraisa možda ne pripada nijednoj od djevojaka, koje tražimo.

- Ilije možda u pitanju moja kći.

- Imate li mačku, gospođo Specter? Osjetila sam kako se ukočila.

- Čudno pitanje.

Znači, izvori joj ipak nisu nepogrešivi. Nije saznala za Mino-sovo otkriće.

- Mačja dlaka pronađena je u zamotanim trapericama izvađenim iz septičke. - Nisam joj spomenula uzorak, koji sam pokupila u njezinoj kući. - Rekli ste detektivu Galijanu da nemate kućnih ljubimaca.

- Prošli smo Božić izgubili mačku.

- Izgubili?

- Puslica se utopila. - Crni nokti zaplesali su na crnom biser-ju. -

Chantale je pronašla njezino sitno tijelo kako pluta bazenom i srce joj se slomilo.

Nakratko je utihnula.

- Kasno je i zasigurno ste umorni.

Ustala je, ispravila nepostojeće nabore na savršeno-sivom svilenom odijelu i zakoračila na stazu. Pridružila sam joj se.

Tek kad smo izronili na nogostup, ponovno je prozborila. Pod blijedonarančastom svjetlošću ulične svjetiljke uočila sam da joj je pažljivo ukrašeno lice ponovno poprimilo diplomatski izraz.

- Suprug je nazvao nekoliko ljudi i okružni tužitelj će vas kontaktirati kako biste se dogovorili oko pregleda posmrtnih ostataka pronađenih kod Paraisa.

Ostala sam zapanjena.

- Bit će mi dopušteno? -Da.

Krenula sam joj se zahvaljivati, ali me prekinula:

- Ne, doktorice Brennan, ja bih vama trebala biti zahvalna.

Oprostite.

Izvukla je mobitel iz torbice i izgovorila nekoliko riječi. Potom smo nastavile dalje u tišini. Glazba je dopirala kroz otvorena vrata barova i bistroa. Mimoišao nas je bicikl. Pijandura. Starica s kupovnim kolicima. Je li ona prekopavala po smeću u parku?

Kad smo se približili hotelu, crni mercedes potihio se zaustavio uz rubnik. Muškarac u tamnom odijelu izašao je i otvorio stražnja vrata.

- Molit ću se za vas.

Ušla je i nestala iza zatamnjenih stakala.

U deset ujutro kostur pronađen kod Kaminaljuvua ležao je na nehrđajućem čeliku u Morgue del Organismo Judicial u Zoni 3. Ja sam stajala nad njim, Galiano do mene, doktorica Angeli-na Ferreira na suprotnom kraju, a do nje tehničar.

Naložila je da se posmrtni ostaci fotografiraju i radiološki posnime prije našeg dolaska. Odjeća je bila uklonjena i ležala na pultu iza mojih leđa. Kosa i mrtvačka vreća pretražene su u potrazi za dokazima.

Hladne pločice, stol od nehrđajućeg čelika, blještavi instrumenti, fluorescentna svjetlost, maskirani istražitelji s rukama u rukavicama. I te kako poznat prizor!

Upravo kao ono stoje uslijedilo - bockanje i struganje, mjerenje duljine i težine, skidanje tkiva, piljenje kosti. Nemilosrdna razotkrivenost tijela kao konačna povreda časti, atak nakon smrti, koji će nadmašiti sve stoje žrtva mogla otpjeti za života.

Jedan dio mene htio ju je prekriti, skriti daleko od sterilnih pogleda stranaca, vratiti je u sigurno utočište onih koji su je voljeli, dopustiti obitelji da njezine posmrtno ostatke predaju vječnom spokoju.

Ali racionalni dio mene znao je što valja učiniti. Prvo ju je potrebno identificirati i tek kad to bude učinjeno, obitelj će je moći sahraniti.

Njezine kosti zaslužuju priliku progovoriti, potihom zavrištati o događajima, koji su se zbili tijekom posljednjih sati njezina života kako bi policija mogla rekonstruirati slijed zbivanja.

Stoga smo pokupili formulare, skalpele, vage, šestare, bilježnice, staklenke za skupljanje uzoraka, fotoaparate.

Fereirova se složila s mojom procjenom dobi, spola i rasne pripadnosti. Ni ona nije pronašla tragove svježih fraktura ili druge pokazatelje nasilja. Zajedno smo izmjerile i izračunale stas.

Zajedno smo uzele uzorak kosti za moguću DNK analizu i utvrđivanje identiteta, iako je to bilo nepotrebno.

Devedeset minuta nakon početka autopsije Hernandez je stigao sa zubnim kartonom Claudije de la Alde. Jedan pogled bio je dovoljan kako bismo shvatili tko leži na stolu.

Nedugo nakon što su on i Galiano otišli izvijestiti roditelje, vrata su se ponovno rastvorila i pojavio se muškarac, kojeg sam posljednji put ugledala kod Paraisa. Doktor Hector Lucas. Lice mu je bilo sivo pod jarkim osvjetljenjem. Pozdravio je Fereiro-vu i zamolio je da napusti prostoriju.

Primjetila sam iznenađenje u njezinim očima. Ili možda bijes?

Neslaganje?

- Naravno, doktore.

Skinula je rukavice, odbacila ih u kantu za biološki otpad i pokupila se. Pričekao je da se vrata zatvore.

- Imate dva sata za kostur pronađen kod Paraisa.

- To nije dovoljno.

- Morat će biti. Prije četiri dana sedamnaest ljudi je poginulo u nesreći s autobusom i još ih je troje poginulo otad. Osoblje je zatrpano poslom i potrebne su nam sve sale.

Iako sam suosjećala s žrtvama i njihovim obiteljima, više sam sažalijevala mladu, trudnu ženu, čije je tijelo bilo odbačeno poput vreće smeća.

- Nije mi potrebna obdukcijaska sala. Mogu bilo gdje raditi.

- Ne, ne možete.
  - Čijim sam nalogom limitirana na samo dva sata?
  - Nalogom ureda okružnog tužitelja. Senor Diaz još uvijek je mišljenja da nije potreban autsajder.
  - U kojem smislu »autsajder«? - Ljutito sam se pobunila.
  - Na što aludirate?
- Duboko sam udahnula. Smiri se!
- Ni na što ne aludiram. Jednostavno pokušavam pomoći i ne razumijem zašto se okružni tužitelj trudi spriječiti me u tome.
  - Žao mi je, doktorice Brennan. To nije moja odluka. - Predao mi je komadić papira. - Kostić će vam biti ovamo donesene kad god zatražite. Samo nazovite ovaj broj.

_Tajne grobnica

- Ovo nema smisla. Dopušteno mi je obraditi posmrtno ostatke pronađene kod Kaminaljuvua, ali mi je gotovo zabranjen pristup onima pronađenim kod Paraisa. Sto se Senor Diaz boji da bih mogla pronaći?
  - U pitanju je protokol, doktorice Brennan. I još nešto. Ne smijete ništa ukloniti ili fotografirati.
  - Znači, ništa od zbirke suvenira - odbrusila sam. I njemu i Diazu uspijevalo je izvući ono najgore iz mene.
  - Buenos dias. Napustio je prostoriju.
- Fereirova se pojavila za nekoliko sekundi bazdeći na cigarete.
- Mrvica papira zalijepila joj se za donju usnicu.
- Audijencija kod Hectora Lucasa? Sretnice! - Iako smo se koristile španjolskim u prethodnom dijelu obdukcije, sad mi se obratila na engleskom. Zvučao je teksaški.
- Da.

Laktovima se naslonila na pult, nagnula unatrag i prekrižila gležnjeve. Sijeda kosa bila joj je kratko ošišana, a obrve u stilu Petea Samprasa nadvijale se iznad tamnosmeđih očiju. Bila je zdepaste građe poput hladnjaka.

- Možda nalikuje ptičaru, ali je izvrstan liječnik. Nisam ništa od vratila.
- Imali ste okršaj s njim?

Prepričala sam joj epizodu sa septičkom. Saslušala me ozbiljna lica i kad sam okončala, osmotrila posmrtno ostatke Clau-dije de la Alde.

- Galiano sumnja da su spomenuti slučajevi povezani? -Da.
- Ako dragi Bog da, nisu.
- Amen.

Palcem je skinula papirić s usnice, pogledala ga i odbacila.

- Mislite da bi kostur pronađen kod Paraisa mogao pripadati ambasadorovoj kćeri?

- Moguće je.

- Što ako je to razlog zašto vas Diaz zaustavlja? Kako se ne bi narušili diplomatski odnosi?

- Nema smisla. Specter mi je nabavio dopuštenje.

- Na dva sata - ironično se obrecnula.

No, bila je u pravu. Ako je Specter dovoljno moćan kako bi poništio Diazovu odluku, zašto mi nije omogućio potpunu obdukciju?

- Ako postoji i najmanja šansa da je riječ o njegovoj kćeri, zašto se ne bi htio doista uvjeriti u to? - Ferreira je izgovorila ono što mi se motalo glavom.

- Što ako Diaz ima drugi razlog zašto me ne želi u blizini tih posmrtnih ostataka?

- Kao...?

Nisam se mogla ničega dosjetiti.

- Tvrdi da je u pitanju preopterećenost zbog autobusne nesreće.

- Da, u posljednje je vrijeme ovdje uistinu ludo. - Odgurnula se i uspravila. - No, neka vam bude na utjehu da niste vi u pitanju. I Lucas i Diaz se užasavaju intervencija.

Otvorila sam usta kako bih se pobunila, ali odmah je podigla ruku.

- Znam da se ne uplićete u njihov posao, ali možda to baš tako doživljavaju. - Bacila je pogled na sat. - Kad planirate pregledati te posmrtne ostatke?

- Danas poslijepodne.

- Mogu li vam pomoći?

- Nešto mi je sinulo, ali mislim da će nam trebati pomoć.

- Da čujem.

Ispričala sam joj za plan. Oči su joj se prebacile na Claudiji-ne ostatke i onda na mene.

- Mogu to učiniti.

Tri sata poslije dovršile smo obdukciju i na brzinu sam smaza-la ručak, nakon čega se ona posvetila jednoj od žrtava autobusne

nesreće. Claudia de la Alda odvežena je u hladnjaču, a kostur iz Paraisa zauzeo isti stol. Tehničar se spustio na visoku stolicu u kutu prostorije pretvorivši se iz pomagača u promatrača.

Kosti su bile onakve kakvima sam ih se prisjećala, iako sada očišćene od blata i smeća. Pregledala sam rebra i zdjelicu, zabilježila spojenost svakog grebena, epifize i kranijalnih šavi, te pregledala zubalo.

Inicijalne pretpostavke o dobi i spolu nisu se promijenile. Posmrtni ostaci pripadali su ženskoj osobi u kasnoj adolescenciji.

Bila sam u pravu i u vezi mongoloidnog podrijetla. Kako bih opažanja potvrdila računalnom analizom, izmjerila sam dimenzije lubanje i lica.

Potražila sam potom tragove ozljeda nanesenih prije smrti, ali nije ih bilo, niti sam uočila ikakve posebnosti na kosturu, koje bi mogle pripomoći pri identifikaciji. Na zubima nije bilo anomalija, ni popravaka.

Baš kad sam dovršila mjerenje dugih kostiju radi procjene stasa, telefon je zazvonio u predsoblju. Tehničar se javio, vratio i rekao mi da mi je vrijeme isteklo.

Odmaknula sam se od stola, spustila masku i skinula rukavice.

Nema problema. Domogla sam se onoga što mi je potrebno.

Sunce je tonulo prema vunastim oblacima, koji su se nakupljali na obzoru. U zraku se osjećao smrad spaljenog smeća, a lagani povjetarac poigravao se papirnatim omotima i novinama niz nogostup.

Duboko sam udahnula i bacila pogled prema susjednom groblju.

Sjene su se rastezale od nadgrobnih ploča, jeftinih vaza i staklenki ispunjenih umjetnim cvijećem. Starica je sjedila na drvenom sanduku, glave zaklonjene velom. Sasušeno tijelo bilo joj je obmotano u crno, a krunica visjela s koščatih prstiju.

Trebala sam biti zadovoljna. Premda još nisam izborila pobjedu nad Diazom, polučila sam uspjeh. Moja početna procjena bila je ispravna!

No, unatoč tomu, osjećala sam tugu.

I strah.

Tri su mjeseca prošla od dana, kad je Claudia de la Alda posljednji put viđena živa, do dana kad je prijavljen nestanak Patricije Eduardo.

Nešto više od dva mjeseca nakon Patricijina nestanka nestala je i Lucy Gerardi, a deset dana nakon nje Chantale Specter.

Ako je isti luđak odgovoran za sva tri slučaja, očigledno je da intervali postaju sve kraći, a požuda za krvlju sve intenzivnija.

Izvukla sam mobitel i utipkala Galijanov broj. No, nisam stigla pritisnuti tipku za poziv, jer je aparat zazvonio sam od sebe.

Mateo Reyes.

Molly Carraway konačno je došla k svijesti.

POGLAVLJE TRINAESTO

Ubrzo nakon zore već smo se penjali i spuštali asfaltnom cestom prema Sololi probijajući se pri usponu kroz ružičastu svjetlost i tonući u džepove magle pri spustu. Bilo je prohladno, a obzor nejasan od vlažne jutarnje sumaglice. Mateo je vozio punom brzinom, ozbiljna lica i čvrsto držeći upravljač.

Ja sam pak sjedila na suvozačkom mjestu, lakta izbačena kroz prozor poput kamiondžije. Vjetar mi je podizao kosu bacajući mi je u lice i nesvjesno sam je odmicala razmišljajući samo o jednom. O

Molly i Carlosu.

Iako sam njega vidjela svega dvaput u životu, Molly sam poznavala desetak godina. Manje-više moja vršnjakinja, antropologiju je počela studirati u kasnijoj dobi. Kao srednjoškolskom profesoru biologije jednostavno joj je u trideset prvoj dojadilo dežurati u kantini i patrolirati školskim toaletima, pa je odlučila promijeniti zvanje i vratila se na poslijediplomski. Nakon doktorata iz bioarheologije prihvatila je posao na Antropološkoj katedri Sveučilišta Minnesote.

I nju su, kao i mene, u sudsku medicinu uvukli policajci i mrtvozornici, koji nisu bili u stanju razlikovati fizičku od forenzične antropologije. I ona je poput mene imala priliku istraživati slučajeve u kojima su ljudska prava bila povrijeđena.

No, za razliku od mene, nikad nije odustala od istraživanja drevnih pokojnika i nastavila se baviti arheologijom usporedo obrađujući mrtvozorničke slučajeve. Međutim, još uvijek je čekala na certifikat Američkog udruženja za forenzičnu antropologiju.

Ali dobit ćeš ga, Molly!

Jeep je nastavio vijugati, a Mateo i ja šutjeti. Promet se prorijedio, čim smo se udaljili od Guatemala Cityja, a zgusnuo ponovno nadomak Sololi. Strelovitom smo brzinom mimoilazili tamnozelene udoline, žute pašnjake s nahrupinama mršavih smeđih krava, sela krcata cestovnim preprodavačima, koji su poslagivali robu na štandove.

Nakon devedeset minuta vožnje Mateo je konačno prozborio:

- Liječnik je rekao daje bila uznemirena.
- I ti bi bio uznemiren da nakon dva tjedna ponovno otvoriš oči.

Naglo smo skrenuli na jednoj okuki, a dva vozila iz suprotnog smjera projurila su zapljusnuvši nas zrakom.

- Možda.
- Možda? - Pogledala sam ga.
- Ne znam. Zvučao je nekako čudno.

Naletjeli smo na usporeni kamion priljubivši mu se za branik.

Mateo je naglo promijenio brzinu i mimoišao ga. -Što?

Slegnuo je ramenima. - Ne samo zbog tona kojim je to rekao.

- Što ti je još rekao?
- Ništa bitno.
- Postoje li trajna oštećenja?
- Ne zna. Ili mi ne želi reći. -Je li došao itko iz Minnesote?
- Otac. Nije li udata?
- Razvedena. Djeca joj pohađaju srednju.

Ostatak vožnje odvezao je u tišini, dok mu je vjetar napuhivao traper košulju, a žute crte šarale tamna stakla naočala.

Bolnica u Sololi predstavljala je šesterokatni labirint od crvene cigle i prljavog stakla. Parkirali smo najednom od nekolicine malenih parkirališta i krenuli alejom prema ulazu. U dvorištu s prednje strane bolnice cementni Isusov lik izbačenim nam je rukama zaželio dobrodošlicu.

Ljudi su ispunjavali predvorje prešetavajući se i moleći, ispijajući gazirana pića, sjedeći u zgrbljenom položaju ili se vrpoljeći na drvenim klupama. Neki su nosili kućne ogrtače.

Dvojica mladića koja su 1924. pokušala izvesti savršeno ubojstvo.

pak odijela ili traperice, no većina ih je bila odjevena u stilu Maja.

Žene u prugastoj, crvenoj tkanini s bebama u zavežljajima na trbuhu ili leđima. Muškarci u vunanim pregačama, gaučo šeširima i kičasto izvezenim hlačama i košuljama. Tu i tamo u kaleidoskopu boja izronio bi pokoji bolnički djelatnik u uštirkanoj, bijeloj uniformi.

Osvrtala sam se oko sebe. Poznata atmosfera, nepoznat tlocrt.

Putokazi su vodili u kafić, darovni dućan, poslovni ured i desetak bolničkih odjela. Radiografia. Urologia. Pediatría.

Ne osvrćući se na ispisanu upute kod recepcije, Mateo me odveo do niza dizala. Izašli smo na petom katu i nastavili hodnikom na lijevo, dok su nam pete odjekivale ispoliranim podnim pločicama.

Prepoznala sam vlastiti odraz u malim četvrtastim prozorima na desetak zatvorenih vrata, koje smo mimoišli.

- ¡Alto! - Netko nam je doviknuo s leđa.

Okrenuli smo se. Bijesna medicinska sestra jurila nam je u susret pridržavajući liječnički karton na bespriježno bijelim prsima.

Kapa s krilima, a kosa toliko zategnuta na potiljku da lice samo što se nije raspuknulo.

Izbacila je obje ruke i zaustavila nas. Očigledno stražar petog kata. Koketno smo se nasmiješili.

Zmaj je upitao kojim smo povodom došli.

Mateo je pojasnio.

Privukla je karton k sebi i odmjerila nas kao da smo Leopold i Loeb²².

- iFamilia?

Mateo je ukazao rukom na mene. -Americana. Ponovno procjena.

- Numero treinta y cinco.²²,

- Gracias.

- Veinte minutos. Nada mas. - Dvadeset minuta. Ni mrvicu više.

- Gracias.

Ugledavši Molly, odmah sam se prisjetila slika mrtve prirode.

Njezina tanka pamučna spavaćica bila je bezbojna od milijun pranja i visjela joj na tijelu poput koprene. Jedna cjevčica izlazila joj je iz nosa, a druga iz ruke koščate kao u mrtvaca.

Mateo je ostao zabezeknut. - Jesuscristo.

Uhvatila sam ga za rame.

Mollvne oči bile su poput spilja boje lavande. Otvorila ih je, prepoznala nas i pokušala se uspraviti. Pohitala sam joj u pomoć.

- ¿Que hay de nuevo? - Zbrljano.

- A što ima nova s tobom? - odvratila sam.

- Pošteno sam se naspavala.

- Znao sam da smo te izmučili. - Iako su mu riječi bile vedre, Mateo ih je izgovorio tužnim tonom.

Slabašno se nasmiješila i ukazala na čašu vode na noćnom stoliću.

- Možeš li...?

Odmah sam privukla stolić i nagnula slamčicu. Uhvatilaju je suhim usnicama, ispila gutljaj i potom se naslonila na jastuke.

- Jeste li mi upoznali oca? - Podigla je ruku i spustila je na sivi, vuneni prekrivac.

Okrenuli smo se.

Starac je sjedio u stolici u kutu prostorije. Bijela kosa, obrazi, brada i čelo izbrazdani dubokim borama. Iako su mu bje-loočiće bile starački žute, zjenice su bile kristalno plave poput planinskog jezera.

Mateo mu je prišao i pružio ruku. - Mateo Reyes. Pretpostavljam da bi se moglo reći da sam joj ja šef.

- Jack Davton. Rukovali su se.

- Drago nam je što smo vas imali priliku upoznati, gospodine Davton - dobacila sam ostajući kod kreveta.

Zakimao je.

- Zao mi je što se to moralo dogoditi pod ovakvim okolnostima.

_Tajne grobnica

- Kakvim?

- Molim?

- Što se dogodilo mojoj malenoj?

- Tata, nemoj biti nepristojan. Spustila sam ruku na njezino rame.

- Policija je pokrenula istragu.

- Prošla su već dva tjedna.

- Zna potrajati - odvratio je Mateo. -Da...

- Izvještavaju li vas? - upitala sam.

- Nemaju me o čemu izvijestiti.

- Uvjerena sam da rade svoj posao. - Želeći ga utješiti, izgovorila sam laž.

- Prošla su već dva tjedna. - Pogled mu se spustio na kvrgave prste isprepletene u krilu.

Istina, gospodine Davton. Prošla su dva tjedna. Uхватила sam Molly za ruku.

- Kako si?

-Još malo, pa ću biti kao nova. - Ponovno slabašan osmijeh.

- Taj mi izraz nikad nije bio jasan. Zasigurno potječe iz naroda.

- Okrenula je glavu i pogledala oca. - Kao tata. Starac se nije pomaknuo.

- Četrdeset su mi dvije, ali moji još uvijek misle da sam malena. -

Okrenula se prema meni. - Protivili su se mojem dolasku u Gvatemalu.

Ledeno plave oči iznenada su se podigle i povratile u život.

- Vidi što ti se dogodilo. Zavjerenički mi se nasmiješila.

- Mogli su me opljačkati i u Mankatu, tata.

- Kod nas policija hvata prijestupnike i kažnjava ih zatvorom.
  - Ne baš uvijek.
  - Kod kuće bar govore jezik koji razumijem. Odgurnuo se, uspravio i povukao remen na gore.
  - Vratit ću se.
- Nike tenisice su zacvilile, kad se polako uputio prema vratima.
- Oprostite mu, zna biti čangrizav.
  - Voli te, uplašen je i ljut, posve je razumljivo daje čangrizav. Što su ti liječnici rekli?
  - Nakon fizikalne terapije bit ću kao nova. Nema potrebe zamarati vas pojedinostima.
  - Baš mi je drago. Bili smo ljudi od brige! Svaki dan netko od nas je navraćao ovamo.
  - Znam. Kako napredujete?
  - Obradujemo kosture punom parom - dobacio je Mateo. -I za dva tjedna trebali bismo sve identificirati.
  - Je li onako zastrašujuće kako su svjedoci nagovijestili u izjavama? Zakimala sam. - Rane od vatrenog oružja i mačeta. Većinom žene i djeca.
- Nije ništa odvratila.
- Pogledala sam Matea. Zakimao je i ja sam progutala slinu.
- Carlos...
  - Policija me već izvijestila. -Jesu li te ispitali? -Jučer.
- Uzdahnula je.
- Nisam imala bog zna što za reći. Prisjećam se samo dijelova događaja, kao da su u pitanju isječci. Farova u retrovizoru. Vozila koje nas prisiljava da se maknemo s ceste. Dvojice kako hodaju bankinom. Svađe. Hitaca. Lica koje dolazi na moju stranu kamiona.
- I onda ničega više.
- Sjećaš se da si me zvala? Odmahnula je glavom.
  - Bi li ih mogla prepoznati?
  - Bilo je mračno. Nisam im vidjela lice.
  - Sjećaš li se što su rekli?
  - Ne baš. Carlos je rekao nešto tipa mota, mota. Pogledala sam Matea.
  - Mito.

Presavila je ruku i spustila je na čelo odmičući si kosu. Podlaktica joj je bila blijeda poput ribljeg trbuha.

-Jedan je požurivao drugoga.

- Prisjećaš li se još nečega? - upitala sam. Dizalo u hodniku oglasilo se zvoncem.

Oči su joj poletjele prema vratima, a onda se ponovno vratile na mene. Kad je nastavila pričati, glas joj je bio tiši:

- Španjolski mi nije bog zna kakav, ali mislim daje jedan policajac spomenuo nekog inspektora. Jesu li u pitanju mogli biti policajci?

Ponovno je bacila pogled prema vratima. Prisjetila sam se Galijanova osvrtnja u Gucumatzu.

- Ili vojnici uključeni u masakr kod Chupan Ya?

U tom trenutku Zmaj je ujurio u prostoriju i autoritativno presjekao Matea pogledom.

- Pacijentica se mora odmarati!

Na što je on teatralno primaknuo ruku ustima i prošaptao: -Prekini misiju. Otkriveni smo. No, Zmaju to nije bilo smiješno.

- Pet minuta? - upitala sam nasmiješivši se. Bacila je pogled na sat.

- Pet minuta. Vratit ću se. - Sudeći po izrazu lica, bila sam uvjeren da je spremna pozvati pojačanje.

Molly ju je ispratila pogledom, a onda spustila ruku i odigla se na laktove.

- Još nešto. Nisam to spomenula policiji. Ne znam zašto, jednostavno nisam.

Pogledala je Matea, a onda mene.

- Načula sam... - Zastala je progutavši slinu. - Ime. Pričekali smo.

- Mogla bih se zakleti da sam čula jednog kako izgovara tvoje prezime. Brennan.

Istog trenutka učinilo mi se kao da me netko odgurnuo u zid.

Mateo je opsovao na drugom kraju prostorije. -Jesi li sigurna? -

Zapanjeno sam je pogledala.

- Da. Ne. Da. Oh, Bože, Tempe, mislim da jesam! Takva mi je zbrka u glavi! - Spustila se na jastuke. Ruka joj se opet vratila na čelo, a suze navrle na oči.

Uhvatila sam je za drugu ruku.

- U redu je, Molly. - Usta su mi bila suha, a u sobi je naglo postalo zagušljivo.

- Što ako se sad bace na tebe? - uzbuđeno je odvratila. - Što ako im ti sad postaneš meta?

Pomilovala sam je po glavi.

- Bilo je mračno i bila si uplašena. Sve se odvijalo strelovitom brzinom. Vjerojatno si krivo čula.

- Ne bih mogla podnijeti da još netko nastrada. Obećaj mi da ćeš pripaziti na sebe, Tempe!

- Naravno da hoću.

Nasmiješila sam se osjećajući kako podrhtavam cijelim tijelom.

Napustivši bolnicu Mateo i ja smo ručali u comedoru u hotelu Paisaje, jedan blok uzbrdo od glavnog trga Solole. Razgovarali smo o Mollvnoj verziji događaja i zaključili da moramo podnijeti izvješće.

Prije nego smo se uputili natrag prema Guatemala Cityju, svratili smo u policijsku postaju. Detektiv zadužen za istragu nije imao ništa nova za reći. Zapisao je našu izjavu, ali bilo je očigledno da ne vjeruje da je Molly načula moje ime. Nismo mu spomenuli da joj se učinilo kako je jedan od njih spomenuo i inspektora.

Tijekom povratka u Guatemala City, maglica se stala spuštati s nježnosivog neba. Bila je toliko gusta u udolinama daje na mjestima gutala krajolik, a kad bi se popeli na vrh brda, ugledali bje kako se širi preko ceste kao preko morske površine.

Ponovno smo šutjeli.

Misli su mi se rojile glavom, a svaka je završavala upitnikom. Tko je ubio Carlosa i Molly? Zašto?

Zasigurno je policija u krivu pretpostavljajući da je pljačka motiv.

Nisu li američke putovnice vrijedne zlata? Ako je tako, zašto onda nisu ugrabili Molly? Zar ne žele uzeti u obzir ništa drugo osim pljačke? Koji su njihovi motivi?

Je li Molly u pravu? Je li napad trebao onemogućiti istragu kod Chupan Ya? Je li se netko bojao eventualnih otkrića vezanih za masakr?

Molly je bila poprilično sigurna da su napadači izgovorili moje prezime, a ja se nisam mogla dosjetiti ijedne druge Bren-nanice.

Otkud zanimanje za mene? Zar sam ja iduća meta?

I tko je taj inspektor, kojeg su spomenuli? Sto ako policija zapravo ne oklijeva? Sto ako je sudjelovala u počinjenom zločinu?

I uhvatila sam se kako svako malo bacam pogled u retrovizor.

Sat vremena nakon što smo krenuli konačno sam spustila glavu na naslon i zažmirila. Na nogama od pet ujutro, osjetila sam kako mi mozak konačno posustaje.

Hvatao me san.

Lagano ljuljuškanje jeepa.

Vjetar na licu.

Iako mučena brigama, počela sam tonuti.

Inspektor? Kakav inspektor?

Građevinski inspektor.

Poljoprivredni inspektor.

Autocesta.

Ispušni plinovi.

Voda.

Kanalizacija. Kanalizacija? Septička jama. Paraiso.

Odmah sam se uspravila.

- Što ako u pitanju uopće nije inspektor? Mateo me iznenađeno pogledao.

- Što ako je Molly čula više imena?

- Senor Inspector?

Bila mu je potrebna stotinka kako bi se ispravio.

- Sefior Specter?

- Tako je. - Bilo mi je drago da gaje Galiano izvijestio u vezi Chantale Specter.

Galiano nije bio u uredu, kad sam nazvala i za nekoliko minuta javio mi se na pager. Silno je želio čuti što sam saznala od

- Misliš da su razgovarali o Andre Specteru?

- Što ako je napad imao veze s njegovom kćeri?

- Ali kakva korist ako ubiju Carlosa i Molly?

- Možda su je zamijenili za mene. Obje smo Amerikanke, obje istog stasa, obje imamo smeđu kosu.

Isuse! Sad je to zvučalo i te kako uvjerljivo!

- Možda je zato i načula moje ime.

- Ali Galiano te uključio u slučaj Paraiso tek tjedan dana nakon što su Molly i Carlos napadnuti.

- Možda je netko saznao što namjerava učiniti i odlučio me maknuti.

- Tko se mogao domoći tih informacija?

Ponovno sam se prisjetila Galijanove reakcije u alkovi Gucu-matza.

Prošli su me trnci.

Nakon nekoliko minuta Mateo je razbio tišinu.

- ¡Maldición! - Do vraga!

Pogled mu se prilijepio za retrovizor. Provjerila sam vanjsko zrcalo s moje strane.

Crveno svjetlo pulsiralo je u maglici iza nas, praćeno prigušenom, ali i te kako prepoznatljivom sirenom.

Nastavio je prebacivati pogled s retrovizora na vjetrobran, a ja sam ostala usredotočena na patrolno vozilo.

Svjetlost se širila pretvarajući se u crveni vrtlog, a sirena sve glasnije zavijala.

Prebacili smo se u sporiju traku.

Patrolno vozilo je pojurilo prema nama, grimizno svjetlo obasjalo unutrašnjost jeeпа, a sirena proparala uši. Mateo je nastavio gledati pred sebe, a ja u zahrđali dio na komandnoj ploči.

Patrolno vozilo naglo se prebacilo u lijevu traku i projurilo nestajući u maglici.

Srce mi je usporilo, tek kad se kapija FAFG-ova sjedišta zatvorila za nama.

Molly, ali kako je bio slobodan tek navečer, predložio je večeru u Las Cien Puertas. Super hrana, umjerene cijene, dobra latino glazba.

Zvučao je poput reklame.

Iduća tri sata u potpunosti sam se posvetila žrtvama masakra kod Chupan Ya i vratila se u hotel u šest i petnaest potištena njihovom zastrašujućom i posve neopravdanom smrću. Hoću li joj ikad pobjeći?

Dok sam se preodijevala, prisilila sam se razmišljati o nečemu drugom. Zamislila sam se nad Galijanom.

Gdje su mu supruga i sin?

Nanijela sam novi dezodorans.

Rumenilo.

Odvlačim li ga od obitelji? Gluposti! U pitanju je posao. Ili...?

Ne, jednostavno nismo u mogućnosti uskladiti raspored dnevnih obaveza. Oboje smo zaposleni tijekom dana.

Iskopala sam maškaru s dna torbice sa šminkom, a crne pahuljice odlepršale su u umivaonik, kad sam izvukla četkicu.

Jesu li ove večere doista opravdane?

Jesu. Jer razgovaramo o poslu.

Zašto onda želim uviti trepavice?

Ugurala sam maškaru u tubu i nerabljenu je vratila u torbicu.

Pokupio me u sedam.

Restoran se nalazio u arkadi, tipičnoj za Zonu 1. Iako je nekoć bila predivna, kolonijalna veličanstvenost i dostojanstvo već su odavno posustali pred sasušenom bojom i sirovim grafitima.

Ali bio je u pravu u pogledu hrane. Bila je izvrsna!

Dok smo uživali u njoj, opisala sam mu bolnički posjet i složio se da me netko očigledno zamijenio za Molly. Insistirao je da poduzmem potrebne mjere zaštite. Bez pogovora. Razuvjerila sam ga da ću budno paziti. Predložio je da nabavim oružje i ponudio pomoć, ali sam to odbila izjavljujući kako nisam spretna s okidačem. Nisam mu priznala da me oružje plaši više nego mogućnost atentata.

Potom se također složio da ometanje istrage masakra može biti motiv napada. Ako je tako, a s obzirom da je iskopavanje gotovo, možda više neće doći do novih napada. Ipak, preporučio je da više ne putujem na udaljena mjesta. Preporučio? Insistirao.

No, ujedno je izrazio sumnju u moju teoriju o Specteru.

- To bi moglo pojasniti zašto mi nije bilo dopušteno pregledati kosti pronađene kod Paraisa.

- Zašto?

- Netko je vršio pritisak na okružnog tužitelja. -Tko?

- Ne znam.

- Zašto?

- Ne znam.

Živcirala me je njegova skeptičnost. Ili možda vlastita nesposobnost da ponudim odgovore?

Posve nelogično u mislima sam se vratila na epizodu s po-srtanjem kod Kilimunjuvua. Postoji li »taktilno sjećanje«? Osjeća li moj obraz još uvijek peckanje na mjestu gdje se očešao o njegova prsa?

Naravno da ne!

Bez riječi sam odslušala što ima nova u vezi istrage umorstva Claudije de la Alde. Iako se u njegovom engleskom nije mogao osjetiti strani naglasak, izgovarao gaje melodioznošću tipičnom za

romanske jezike. Sto mi se dopalo. A dopalo mi se i njegovo iskrivljeno lice.

I način na koji me promatrao. I izgled.

U pitanju je posao, Brennanice! Znanstvenica si, a ne šiparica!

Kad je stigao račun, zgrabila sam ga i iskopala American Express karticu, te je ugurala konobaru u ruku. Nije se pobunio.

Čim smo se vratili u auto, okrenuo se i prebacio lakat preko naslona sjedala.

- Što te muči? - Neonski znak pulsirao je natapajući mu lice plavom i žutom bojom.

_Tajne grobnica

- Ništa.

- Ponašaš se kao netko tko je upravo shvatio da su ga ljudi pokušali ubiti.

- Vrlo pronicljivo. - Iako posve kriva procjena.

- Senzibilan sam tip.

- Ozbiljno?

- Čitam knjigu, koja kaže da žene potječu s Venere, a muškarci s Marsa.

-Hm.

- I Mostove okruga Madison.

Ispružio je ruku i prstom mi dodirnuo kut usana. Okrenula sam glavu u stranu.

- Čak vodim bilješke.

- A gdje je gospoda Galiano večeras?

Na trenutak me zbunjeno pogledao, a onda se nasmijao.

- Pretpostavljam daje sa suprugom.

- Razvedeni ste?

Zakimao je, podigao mi kosu i prstom mi se spustio niz vrat.

Osjetila sam kako gorim.

- A Ryan?

- Samo posao.

Što je bila istina. Ryan i ja radimo zajedno.

Nagnuo se. Osjetila sam topao i vlažan dah na obrazu. Usnice kako me dodiruju iza uha. Pa kako se spuštaju na vrat. Pa niz njega.

Oh, Bože.

Uzeo mi je lice u ruke i poljubio na usta. Zapahnuo me miris muškog znoja, pamuka i nečeg osebnog nalik limunu. Svijet se odjednom prebacio u slow motion. Poljubio mi je lijevi, pa desni kapak.

No, baš u tom trenutku zakričao mu je mobitel i oboje smo se odbacili u stranu.

Strgnuo ga je s remena i pritisnuo dugme, zadržavši jednu ruku u mojoj kosi.

- Galiano! Stanka.

Kathf Reichs_

-Ay, Dios... Zadržala sam dah. -Kad? Dulja stanaka.

- Zna li ambasador?

Zažmirila sam i osjetila kako mi se prsti stišću u šake.

- Gdje su sada?

Molim te, Bože, ne još jedno truplo! -Da.

Prekinuo je vezu, pomilovao me po glavi i spustio ruku na moje rame. Na trenutak se zagledao u mene, a zlaćane oči djelovale su tekuće u tamnoj unutrašnjosti auta.

- Chantale Specter? - Jedva sam izgovorila. Zakimao je.

- Mrtva?

- Uhićena sinoć u Montrealu.

POGLAVLJE ČETRNAESTO

Živa? - Znala sam daje pitanje glupo, čim sam ga izgovorila.

- Lucy Gerardi je bila s njom.

- Zezaš me!

- Uhvaćene su u krađi CD-a u MusiGo u Le Faubourgu.

- U krađi CD-a? - Zvučala sam poput idiota, ali ništa mi nije imalo smisla.

-Albumi CowboyJunkies.

- Zašto?

- Pretpostavljam da slušaju folk-rock. Zakolotala sam očima. Još jedan pravi odgovor!

- Što ih je dovelo u Montreal?

- Air Canada. Seronjo!

No, zadržala sam to za sebe.

Upalio je auto i napustili smo parkiralište. Tijekom vožnje sjedila sam podigavši stopala i privukavši koljena na prsa, iako je takav

samozaštitnički položaj bio posve nepotreban. Vijesti u vezi Chantale Specter satrale su ono malo osjećaja, koje smo gajili jedno prema drugom.

Otvorila sam vrata prije nego se zaustavio pred hotelom.

- Nazovi me čim nešto saznaš.

- Hoću.

Lagano sam zamahnula rukom ukazujući na oboje.

- Hoće li ovo biti problem? - Lice mi je gorjelo. Nacerio se. - Naravno da ne.

Preuzbuđena kako bih zaspala, provjerila sam poruke na sekretarici u Montrealu i Charlotti. Pierre LaManche je nazvao kako bi me izvijestio daje na tavanu neke kuće u Quebec Cityju pronađena mumificirana glava, a novine u koje je umotana ukazuju da datira iz tridesetih. Slučaj, dakle, nije hitan. No, zato je, s druge strane, htio da što prije pregledam poluraspadnuti ljudski torzo, naplavljen u Lac des Deux-Montagnes.

U Sjevernoj Karolini nije me čekao nijedan slučaj.

Pete me izvijestio da su i Birdie i Bovd živi i zdravi.

Katy nije bila kod kuće.

Rvan je također izašao.

Pojela sam dvije krafne iz kutije, koju sam skrila u kuhinji i pronašla CNN na satelitu.

Tropska oluja Armand prijetila je Floridi. Tri Kanađanina uhvaćena su zbog mešetarenja dionicama u Buenos Airesu. Bomba je ubila četvero ljudi u Tel Avivu. U nesreći vlaka u blizini Chicaga preko stotinu ljudi je ozlijeđeno. Uglavnom je riječ o ozljedama mekog tkiva. Odvjetnici će omastiti brkove.

Okupala sam se, pošteno oprala kosu mješavinom šampona i regeneratora, obrijala pazuhe i noge, počupala obrve i cijelo tijelo premazala kremom.

Glatke i nježne kože, uvukla sam se u krevet.

No, misli su mi još uvijek brujale, a san odbijao doći.

Claudia de la Alda umorena je ovdje u Gvatemali. Patricia Eduardo još nije pronađena, iako smo možda baš njezine ostatke izvukli iz septičke. Chantale Specter i Lucy Gerardi žive su i uhićene u Kanadi.

Što ih je odvuklo u Montreal? Kako su uspjele stići tamo bez tuđeg znanja? Gdje su se skrivale? Zašto?

Je li djevojka pronađena u septičkoj povezana s umorstvom Claudije de la Alde, ili su spomenuta dva slučaja nepovezana?

Raspada li se Galijanova teorija o serijskom ubojici? Tko je dojavio lokaciju Claudijina tijela?

I tko se brine za njezinu obitelj? Pomaže li im tko otrpjeti bol?

Gdje je Patricia Eduardo? Je li doista netko odbacio njezino tijelo u septičku?

A onda iznenada: Tko se brine za njezine konje?

Tko je nazvao Galijana u vezi Chantale Specter? Toliko sam ostala zgranuta, da se nisam sjetila upitati. Galiano.

O njemu nisam željela razmišljati. Osjećala sam se poput kli-nke, koju je netko uhvatio kako se navlači na kauču. A Ryan?

Sto u vezi Ryana?

Viđamo se. Izašli smo na večeru, posjetili Musee des Beaux-Arts, otišli na nekoliko zabava, igrali tenis. Čak me uspio nagovoriti na kuglanje.

Jesmo li par?

Ne.

Bismo li mogli biti?

Porota je još uvijek vijećala o tome.

Kako onda stoje stvari?

Jako mi se dopada.

Poštujem njegovu osobnost, uživam u njegovom društvu.

Poznata toplina zahvatila mi je utrobu.

A i prokleta mi je seksi!

Zašto me onda Galiano privlači?

Ponovno golicanje.

Na to je bar lako odgovoriti, droljol

Ryan i ja smo se sporazumjeli. Štoviše, dogovorili. A u pitanju je prešutni dogovor. Ne pitaj, ne govori. Ako to vrijedi za američku vojsku, onda vrijedi i za nas. I dosad je polučivalo pozitivan učinak.

Osim toga, uopće mi nije namjera spetljati se s Galianom. Pogledaj to s druge strane. Nisi ništa učinila ni s jednim, ni s drugim i stoga se nemaš oko čega brinuti! No, u tome i jest problem.

Nakon pola sata žive muke moj isfrustrirani libido i ja konačno smo utonuli u san.

Telefon me prenuo iz dubokog sna. Prigušeno svjetlo probijalo se kroz zavjese, koje su se tužno ovjesile preko otvorenog prozora.

Dominique Specter je zvučala napeto.

- Čuli ste? -Jesam.

Zaškiljila sam i bacila pogled na sat. Sedam i dvanaest.

- Čest magnifitae! Ne krađa, naravno, ali Chantale je živa i zdrava!

- Glas joj je bio povišen, a francuski naglasak izraženiji.

- Predivne vijesti. - Uspravila sam se.

- Oui. Moja je malena živa!

- Znete lijesu lije optužili još za što osim za krađu?

- Ne. Moramo otići po nju i dovesti je kući!

Nisam joj istaknula kako bi se sudac mogao usprotiviti tome.

- Ako droga ima veze s tim, pronaći ću joj novi program. Bo-

- Dobra zamisao.

- Insistirat ćemo da ode! -Da.

- Vas će poslušati!

- Mene?

Iznenada sam se u potpunosti razbudila.

-Mais, oui!

- Ali ja ne idem u Montreal.

- Rezervirala sam dvije karte za danas poslijepodne. - Bilo je očigledno da nije naviknuta biti odbijena.

- Ne mogu napustiti Gvatemalu.

- Trebam vas!

- Ali radim na projektu.

- Ne mogu ovo sama učiniti!

- Gdje je gospodin Specter?

- Suprug mi je na gospodarskoj konferenciji u Mexico Citvju.

- Gospođo Spect...

- Chantale je pobijesnila one noći kad se pokupila. Izgovorila je užasne stvari. Rekla je da me nikad više ne želi vidjeti.

- Uvjerena sam...

- Možda će odbiti razgovarati sa mnom!

Došlo mi je daje našopam sredstvima za smirenje.

- Mogu li vam se javiti?

- Nemojte me ostaviti na cjedilu. Molim vas! Potrebna mi je vaša pomoć. Chantale je potrebna vaša pomoć! Samo ste vi upoznati s cijelom situacijom.

- Vidjet ću što mogu učiniti. - Nisam znala što drugo odgovoriti.

Odbacila sam prekrivač i prebacila noge preko kreveta.

Zašto ambasador ne želi biti sa suprugom i kćeri? Žena je sva izvan sebe.

Zagledala sam se u ogrebotinu na koljenu.

No, bih li ja drukčije reagirala da sam na njezinom mjestu?

Vjerojatno. No, to ionako nije važno.

Odvukla sam se u kuhinju, zagrabila kave, ubacila je u aparat i nadodala vode. Potom sam izvukla kutiju s krafnama i pojela jednu.

Ako odem u Montreal, mogla bih se naći s Rvanom.

Prstom sam pokupila prosuti šećer s pulta i pocuclala ga.

Osim toga, LaManche želi moje mišljenje u vezi torza pronađenog u Lac des Deux-Montagnes. Kaže daje slučaj hitan.

Prisjetila sam se žrtava kod Chupan Ya, kostura koji leže na stolovima u labosu FAFG-a. Oni su od presudne važnosti. Ali nisu li mrtvi već gotovo dva desetljeća? Jesam li ovdje potrebniija nego LaMancheu? S druge strane, bez Carlosa i Molly Mateo ima manje ljudi na raspolaganju. Ali možda bi se mogao snaći na dva dana?

Natočila sam si kave i nadodala mlijeka.

U mislima mi je izronila slika tijela pronađenog u jarku i ponovno sam osjetila dobro poznatu tugu. Osamnaestogodišnja Claudia de la Alda. Prisjetila sam se kosti u septičkoj i prepustila krivnji.

I frustraciji.

Sto više Galiano i ja radimo, to smo dalje od mogućih odgovora.

Moram postići konkretan pomak!

Treba mi još jedno stručno mišljenje u vezi mačje dlake! Bacila sam pogled na sat. Sedam i četrdeset.

Tko zna je li Fereirovoj pošlo za rukom?

U kutiji su preostale dvije krafne. Koliko je to kalorija? Jedan milijun ili dva? Do sutra će ionako biti ustajale.

Boravak u Montrealu potrajat će samo nekoliko dana. Mogla bih gospođu Specter povezati sa Chantale i onda se vratiti žrtvama masakra.

Dovršila sam krafne, ispila kavu i krenula prema kupaonici.

U osam sam nazvala laboratorij u Montrealu i zatražila odjel za DNK analizu. Kad mi se javio Robert Gagne, opisala sam mu slučaj Paraiso i pojasnila što želim. Vjerujući kako je to iz-vedivo, pristao se odmah baciti na posao, pod uvjetom da mu osobno donesem uzorak.

Nazvala sam Minosa. Obećao je za sat vremena pripremiti i spakirati dlaku.

Nazvala sam mrtvačnicu u Guatemala Cityju. Doktorica Fe-reira je učinila što sam je zamolila.

Nazvala sam Susanne Jean u tvornici RP Korporacije u St-Hubertu i ponovila opis slučaja Paraiso. Vjerovala je da će mi zamisao upaliti.

Nazvala sam Matea. Rekao mi je da ostanem u Montrealu koliko god bude potrebno.

Kao i Galiano.

Konačno sam spustila slušalicu i krenula prema vratima. U redu, gospođo Specter, domogli ste se kompanjona! Samo se nadam da ćete oboje biti propušteni na gvatemalskoj carini.

Angelina Ferreira obrađivala je novu žrtvu nesreće, kad sam ušla u obdukciju salu. Tijelo muškarca ležalo je na stolu, spaljenih ruku i glave, a trbuh mu je zijevao poput usta na Baconovim slikama.

Zatekla sam je kako na pladnju razrezuje jetru. Vitlala je velikim, plosnatim nožem i ne podižući glavu odvratila:

- Un momento.

Zagledala se potom u izložene presjeke, odvojila tri listića tkiva i odložila ih u staklenku za uzorke. Tkivo je odlepršalo na dno pridružujući se ostatku uzetom iz pluća, želuca, gušterače, bubrega i srca.

- Obducirate sve žrtve nesreće?

- Na putnicima vršim samo vanjski pregled, ali ovo je vozač.

- Ostavili ste ga za kraj?

- Većina žrtava toliko je spaljena da nismo znali koje je tijelo njegovo. Tek smo ga jučer uspjeli pronaći.

Skinula je masku i rukavice, oprala ruke i krenula prema dvokrilnim vratima ukazujući mi daje slijedim. Odvela me niz prljav hodnik u malen ured bez prozora i zatvorila vrata. Potom je otključala oštećen metalni ormarić i izvukla veliku smeđu kovertu.

- Radiologinja u Hospital Centro Medico bila mi je dužna. - Obratila mi se na engleskom. - Morala sam joj se obratiti u vezi ovoga.

- Hvala vam.

- Prokrala sam lubanju nakon što je Lucas otišao u utorak. Ne bih htjela da se pročuje.

- Od mene neće.

- Ali dobro da sam to učinila.

- Kako to mislite?

Istresla je jedan od nekolicine filmova iz omotnice. Sadržavao je šesnaest CT slika, a svaka od njih prikazivala petmilime-tarski presjek kroz lubanju pronađenu u septičkoj jami. Podig-nuvši snimku prema svjetlu iznad glave, ukazala je na malenu bijelu mrlju na devetoj slici. Kroz idućih nekoliko snimki mrlja je postajala sve tamnija, mijenjajući oblik i smanjujući se. Na četrnaestoj slici više nije bila vidljiva.

- Uočila sam nešto u etmoidnom sinusu i pomislila kako bi moglo biti od koristi. Nakon što ste me nazvali jutros, ponovno sam otišla baciti pogled na lubanju, no posmrtni su ostaci uklonjeni.

- Kamo?

- Kremirani.

- Već nakon tjedan dana? - Ostala sam zapanjena. Zakimala je.

-Je li to uobičajena procedura?

- Kao što vidite, nemamo previše mjesta. Čak i u normalnim uvjetima ne možemo si priuštiti luksuz i dugo zadržati neidentificirana trupla, a ova nesreća s autobusom točka je na »i«. -

Oborila je glas. - Ali ipak nije uobičajeno da se tijelo tako brzo šalje na kremiranje.

- Tko je to odobrio?

- Pokušala sam utvrditi, no navodno nitko ne zna.

- A papirologija je nestala - nadodala sam nagađajući.

- Tehničar se zaklinje da je odložio nalog na odgovarajuće mjesto nakon stoje spalio ostatke, ali nemoguće gaje pronaći.

- Postoji li kakvo pojašnjenje? -Da.

Vratila je film u omotnicu i potom mi je predala.

- Vaya con Dios.²⁴

U dvanaest i pedeset sedam zakopčala sam sigurnosni pojas na sjedalu prve klase American Airlines zrakoplova na putu za Miami.

Dominique Specter sjedila je do mene lupkajući nalakiranim noktima po naslonu za ruke. CT snimke doktorice Ferreira bile su zaključane u aktovki do mojih nogu, a uzorci mačje dlake ugurani do njih.

Gospođa Specter bez stanke je verglala za vrijeme vožnje limuzinom i dok smo čekale u predvorju zračne luke. Opisivala mi je Chantale, prepričavala anegdote iz njezina djetinjstva, iznosila teorije o uzroku njezinih problema, plela sheme za rehabilitaciju.

Poput DJ-a zarobljenog između albuma, užasavala se tišine i nije birala banalnosti kojima će je popuniti.

Shvativši da se tako oslobađa napetosti, počela sam ispuštati utješne zvukove, ali izgovorila gotovo ni riječ. Feedback zapravo nije bio potreban.

Bujica riječi nastavila se bez prekida, a konačno je utihnula, tek kad smo pojurili niz pistu. Stisnula je usnice, naslonila glavu i zatvorila oči. Kad smo se vinuli u zrak i uspostavili ravnotežu, iz torbice je izvukla primjerak Pariš Matcha i stala ga prelistavati.

Isprazno čavrljanje opet se nastavilo tijekom presjedanja u Miami i ponovno zamrlo tijekom leta u Montreal. Nagadajući kako je muči strah od letenja, dopustila sam joj da u potpunosti dirigira komunikacijom.

No, putovanje sa suprugom kanadskog ambasadora imalo je svojih prednosti. Čim je zrakoplov sletio u deset trideset osam, dočekali su nas muškarci u odijelima i prošetali kroz carinu, pa smo se već u jedanaest nalazile na stražnjem sjedalu nove limuzine.

Gospođa Specter anđeoski je šutjela, kad smo pojurili prema Centre-ville izlazeći na Aveniju Guy i skrećući na desno u Ulicu St.-

Catherine. Možda joj je ponestalo riječi. Možda se uspjela primiriti.

A možda je pronašla utjehu u domovini. Zajedno smo, bez riječi, slušale Roberta Charlesboisa. Je revierai aMontreal... Vratit ću se u Montreal...

Zajedno smo promatrale svjetla grada.

Za nekoliko minuta limuzina se zaustavila ispred mojeg stana.

Vozač je izašao.

Posegnula sam za aktovkom, kad me iznenada zgrabila za ruku.

Prsti su joj bili hladni i ljepljivi, poput mesa netom izvađenog iz hladnjaka.

- Hvala vam - gotovo nečujno je odvratila.

Vrata prtljažnika otvorila su se uz škripu i odmah potom zatvorila uz tupi tresak.

- Drago mi je da mogu pomoći. Duboko je udahнула.

- Nemate pojma koliko je meni drago. Vrata s moje strane su se otvorila.

-Javite mi kad je moguće posjetiti Chantale. Poći ću s vama. Spustila sam ruku na njezinu. Stisnula ju je i poljubila.

- Hvala vam. - Potom se ispravila. - Da vam Claude pomogne unijeti stvari?

- Ne treba.

Vozač me otpratio uz stube i pričekao da pronađem ključ od vanjskih vrata. Zahvalila sam mu. Kimnuo je, spustio kovčeg do mene i vratio se u limuzinu.

Gospođa Specter ponovno je nestala u tami.

POGLAVLJE PETNAESTO

Do sedam ujutro jurila sam asfaltnim potrbušjem Montre-ala. Iznad mene grad je zijevao budeći se u život, a tunel Ville-Marie odražavao moje sivo raspoloženje.

Quebec je zahvatio rijetki proljetni val vrućine. Kad sam stigla kući oko ponoći, živa u dvorišnom termometru još uvijek se izdizala iznad dvadeset šest stupnjeva Celzija, a unutra me dočekalo tisuću.

Klima-uređaj nije bio voljan osvježiti zrak. Deset minuta pri-tiskala sam dugmad, udarala i proklinjala ne uspijevajući ga probuditi u život. Znojna i bijesna, na poslijetku sam pootvarala prozore i strovalila se u krevet.

Ni klinci na ulici nisu bili raspoloženi udovoljiti mojoj potrebi za ugodnim snom. Desetak njih na stražnjem trijemu piz-zerije, enfete², ni deset metara od prozora moje spavaće sobe. Ni deračinom, ni prijetnjama, ni proklinjanjem nisam im ubila želju za provodom.

Loše sam spavala i prevrtala se ispod mlitavih plahti, a smijeh, pjesma i provale bijesa svako malo su me budile. Zoru sam dočekala sa zastrašujućom glavoboljom.

Bureau du Coroner²⁶ i Laboratoire de Sciences Judiciaires et de Medecine Legate²⁷ nalaze se u trinaestokatnici od stakla i cementa, građenoj u obliku slova T i smještenoj u četvrti istočno od Centre-villea. Iz poštovanja prema prvim stanarima, provincijalnoj policiji Quebeca, iliti Surete du Quebec, tijekom desetljeća spomenuta struktura prozvana je »Zgradom SQ-a«.

En fete (franc.) = Tulumariti (odn. »tulumarilo je«) Bureau du Coroner (franc.) = Mrtvozornički ured.

Laboratoire de Sciences Judiciaires et de Medecine Legale ili LSJML

(franc.) = Quebecov glavni kriminalistički laboratorij i laboratorij sudske medicine.

²⁸ Gouvernement du Quebec (franc.) = Vlada Quebeca.

²⁹ Depanneurs (franc.) = Dućani u Quebecu.

Prije nekoliko godina Gouvernement du Quebec²⁸ odlučio je uložiti milijune u policiju i forenziku. Zdanje je ispolirano, a LSJML se proširio preselivši se s petog na dvanaesti i trinaesti kat, gdje se

nekoć nalazio pritvor. Na službenoj ceremoniji toranj je prekršten u Edifice VVUfrid-Derome.

No, stare navike ne umiru samo tako i većini je još uvijek poznat kao »sjedište SQ-a«.

Izlazeći iz tunela kod pivovare Molson, prošla sam ispod Mosta Jacques Cartier, projurila preko De Lorimierove, skrenula na desno i potom izvijugala kroz četvrt, gdje ni ljudi ni ulice nisu lijepi. Male kuće s minijurnim dvorištima i metalnim stubištima, koja se spiralno motaju uz fasadu, crkve od sivog kamena sa srebrnim tornjićima, ulični depanneurs²⁹, poslovni prostori. Wilfrid-Derome, odnosno sjedište SQ-a, izdizalo se nad svim tim.

Nakon desetominutne potrage uočila sam mjesto, na kojemu je zahvaljujući birokratskoj rupi bilo moguće posve legalno parkirati, baš u traženo vrijeme. Provjerila sam još jednom mjesečna, satna i dnevna ograničenja, zgrabila laptop i aktovku i nastavila pješice.

Djeca su kapala prema obližnjoj školi u parovima ili trojcima, poput mrava na putu prema rastapajućoj lizalici. Ranoranioci su se okupili na igralištu loptajući se, preskačući užad, vrišteći, naganjajući se.

Jedna je djevojčica virila kroz ogradu od kovanog željeza, grčevito stišćući šipke poput djeteta koje sam ugledala iskopavajući tijela kod Chupan Ya. Bezizražajnog lica promatrala me kako je mimoilazim. Nisam joj zavidjela na idućih osam sati. Bit će zarobljena u vrućoj učionici, a do ljetne slobode predstoji joj još mjesec dana.

No, nisam zavidjela ni sebi na onome što me iščekuje.

Nisam se veselila mumificiranoj glavi i poluraspadnutom torzu, i užasavala sam se posredovanja pri Chantaleinom susretu s majkom.

Po tko zna koji put požalila sam što ne radim na telefonskoj centrali. Plaćeni godišnji. Super beneficije. Ni traga truplima.

Oblivena znojem ušla sam u predvorje. Jutarnja mješavina smoga, ispušnih plinova i mirisa iz pivovare uopće nije rasteretila krvne žile u mojoj glavi. Učinilo mi se da joj sadržaj nad-mašuje zapremninu i bori se izaći van.

Kako u stanu nisam imala kave, samo mi se jedna riječ motala glavom, kad sam skeneru predočila identifikacijski dokument, prošla kroz osiguranje, progurala se do dizala, skenirala laboratorijsku karticu i konačno izletjela na dvanaestom katu.

Kava!

Još sam jednom morala predočiti iskaznicu i staklena su se vrata rastvorila popraćena laganim šištanjem. Ušla sam u krilo Sudske medicine.

Uredi s desne strane hodnika, laboratoriji s lijeve. Microbiologie.

Histologie. Pathologie. Anthropologie/Odontologie. Prozori od stropa do sredine zida, dizajnirani kako bi što više osvijetlili prostoriju, ne ugrožavajući pritom sigurnost. Primjetivši daje svaki labos prazan, bacila sam pogled na sat.

Sedam i trideset pet. Imat ću gotovo trideset minuta samo za sebe.

Većina pomoćnog, tehničkog i profesionalnog osoblja započinje radni dan u osam.

Gotovo svi osim Pierrea LaManchea. U deset godina, koliko već radim za LSJML, spomenuti šef odjela Sudske medicine dolazi u sedam i ostaje dugo nakon što se njegovo osoblje odjavi. Starije pouzdan poput Timexova sata.

No, ujedno i prava nepoznanica. Iako svakog srpnja uzima tri tjedna godišnjeg, a tijekom božićnih praznika jedan, redovito se javlja na posao. Ne putuje, ne kampira, ne radi u vrtu, ne peca, niti igra golf Nitko ne zna ima li uopće hobija. Mnogi su se pokušali raspitati, ali svaki put pristojno je odbio raspravljati o tome kako provodi odmor, pa su prijatelji i kolege jednostavno odustali.

Moj je ured posljednji u nizu od šest, nasuprot antropološkom laboratoriju, i nemoguće je ući bez ključa.

Na stolu me dočekala gomila papira. Zanemarujući je, odložila sam računalo i aktovku, zgrabila šalicu i krenula prema prostoriji za osoblje.

Kako sam očekivala, samo su LaMancheova vrata bila otvorena. Pri povratku sam provirila.

Podigao je glavu. Naočale u obliku polumjeseca spustile su mu se na vrh nosa, izuzetno dugog nosa. No, i uši su mu nekako izduljene, kao i lice, koje je također prošarano dugim, vertikalnim borama. Podsjeća na konja s naočalama za čitanje.

- Temperance. - Samo mi se on uvijek obraća punim imenom, a kako se izražava ispravnim i formalnim francuskim, posljednji slog uvijek se rimuje s riječju sconce30. - Comment ca va?

Razuvjerila sam ga daje sve u redu.

- Slobodno uđite. - Zamahnuo je ogromnom, pjegama prošaranom rukom prema dvjema stolicama nasuprot stolu. -Izvolite.

- Hvala. - Spustila sam kavu na naslon za ruku.

- Kako je bilo u Gvatemali? Kako mu rezimirati Chupan Ya?

- Mučno.

- Iz više razloga? -Da.

- Gvatemalska policija silno vas se htjela dočepati.

- Nisu svi dijelili njihov entuzijazam. -Da?

- Koliko želite znati?

Skinuo je naočale, odbacio ih na stol i naslonio se. Ispričala sam mu za istragu kod Paraisa i Diazov trud da spriječi moje sudjelovanje.

- No, taj vam se čovjek nije miješao u obradu slučaja Clau-dije de la Alde?

- Nisam ga čak ni vidjela.

- Ima li osumnjičenih za njezino umorstvo?

Sconce (engl.) = Fenjer.

Odmahnula sam glavom.

- Ambasadorova kći i njezina prijateljica su ovdje, što znači da zapravo samo jedna mlada žena nije još pronađena.

- Patricia Eduardo.

- I žrtva iz septičke?

- Da. Iako bi to mogla biti baš Patricia.

Zasigurno mi je na licu pročitao neugodu, jer je odmah odvratio:

- Niste imali ovlaštenje zaustaviti Diaza.

- Ali sam mogla pomnije pregledati ostatke, kad sam imala priliku.

Oboje smo utihnuli na trenutak.

- Ipak, nešto mi je sinulo.

Ispričala sam mu za uzorak mačje dlake.

- Sto se nadate time postići?

- Profil bi se mogao ispostaviti korisnim, ako se pronađe osumnjičenik.

- Da - složio se.

- Nije li pseća dlaka povezala Waynea Williamsa s ubojstvima djece u Atlanti?

- Ne morate biti defenzivni, Temperance. Slažem se s vama.

Zavrtjela sam kavom u šalici.

- Vjerojatno samo slijepa ulica...
- Ali ako je Monsieur Gagne voljan analizirati uzorke, zašto ne?
Ispricala sam mu za plan sa CT snimkama.

- Rekao bih daje to sigurniji potez. I ja sam se nadala daje tako.

- Jeste li pronašli zamolbe, koje sam vam ostavio na stolu?

Riječ je bila o Demande d'Expertise en Anthropologie, obrascu koji mi se izdaje kao zahtjev za obradu određenog slučaja. Ispunjava ga patolog specificirajući vrstu pregleda, navodeći osoblje koje će sudjelovati i iznoseći kratki pregled utvrđenih činjenica.

- Lubanja možda nije ljudska. Kako god bilo, čini se da smrt nije nastupila nedavno. No, zato je torzo posve druga priča i zamolio bih vas da započnete s njim.

- Ima li osumnjičenih?

- Robert Clement. Sitni diler u zapadnom Quebecu, koji se nedavno odvojio i krenuo sam u posao.

- Zaboravljajući pritom plaćati proviziju Angelsima? Zakilmao je glavom. - Što je nedopustivo.

- I loše za posao.

- Došao je u Montreal početkom svibnja i ubrzo potom nestao.

Nestanak je prijavljen prije deset dana.

Podigla sam obrve. Bajkeri obično izbjegavaju privući pažnju policije.

- Anonimni ženski poziv.

- U redu, započet ću s njim.

Vrativši se u ured, nazvala sam Susanne Jean. Kako je izašla, ostavila sam joj poruku.

Potom sam odnijela uzorak iz Paraisa u odjel za DNK obradu.

Gagne je saslušao moju zamolbu odsutno se poigravajući kemijskom.

- Zanimljivo pitanje. -Da.

- Mačke još nisam obrađivao.

- Možda biste mogli na tome izgraditi karijeru.

- I postati kralj mačke dvostruke ovojnice!

- Eto vam prilike.

- Mogli bismo to nazvati projektom »Felix Helix31«. - Ime mačka iz crtica čudno je zazvučalo na francuskom.

Posegnuo je za Minosovom plastičnom posudicom. - Da zadržim djelić uzorka?

- Sve provjerite. Labos u Gvatemali ima toga napretek.

- Hoće li vam smetati ako se budem malo poigravao i istes-tirao nekoliko tehnika?

- Samo izvolite.

Potpisali smo obrasce o transferu dokaza, nakon čega sam odjurila natrag u ured.

31 Helix (engl.) = Dvostruka zavojnica DNK.

Prije nego sam se suočila s glavom i torzom, provela sam nekoliko minuta prosijavajući brdašce na stolu. Locirala sam La-Mancheove zamolbe, izvukla ružičaste papiriće s telefonskim brojevima i odgurala ostatak na stranu. Nadala sam se da će me dočekati Rvanova poruka. Bienvenue. Dobrodošla. Drago mi je da si opet tu.

No, ništa.

Samo detektivi, studenti, novinari. Jedan tužitelj nazvao je četiri puta.

Od Ryana ni glasa.

Super.

Doduše, znajući da ima izvore nagađala sam daje već informiran o mojem povratku.

Glavobolja me probadala iza desnog oka.

Odustajući zgrabila sam obrasce Demande d'Expertise, navukla kutu i krenula prema vratima. Baš u tom trenutku zazvonio je telefon.

Dominique Specter.

- Ilfait chaud.

- Da, jako je vruće - složila sam se pregledavajući jedan od obrazaca.

- Kažu da možda danas postavimo rekord.

- Da - odvrtila sam odsutno. Lubanja je pronađena u prtljažniku.

LaManche je zabilježio da ima izrazito okrnjene zube i uže provučeno kroz jezik.

- U gradu mi se čini daje uvijek toplije. Nadam se da imate klimu.

- Da. - No, misli su mi bile na nečemu daleko zlosretnijem.

- Imate posla?

- Nije me bilo gotovo tri tjedna.

- Naravno. Ispričavam se što vam oduzimam vrijeme. - Iz pristojnosti je na trenutak zastala. - Možemo vidjeti Chantale u jedan.

- Gdje se nalazi?

- U policijskoj postaji u Aveniji Guy u blizini bulevara Rene Levesque.

Op South. Samo nekoliko blokova od mog stana.

- Hoćete li da dođem po vas?

- Naći ćemo se tamo.

Tek što sam spustila slušalicu, telefon je ponovno zazvonio.

Susanne Jean. Cijelo će jutro provesti s inženjerima Volva, nakon čega ima dogovoren ručak u Bombardieru, ali je poslije podne slobodna. Dogovorile smo se naći u tri.

Otišavši u labos, za svaki sam slučaj pripremila fascikle i na brzinu pregledala obrazac za torzo. Odrasli muškarac. Nedostaju ruke, noge i glava. Poodmakli stadij raspada. Pronađen ispod ceste kod Lac des Deux-Montagnes. Mrtvozornik: Leo Henry. Patolog: Pierre LaManche. Istražitelj: Lieutenant-detective Andrew Ryan, Surete du Quebec.

Opa!

Kako su se posmrtni ostaci nalazili u podrumu, spustila sam se dizalom, provukla karticu i pritisnula najniži od tri gumba. LSJML.

Mrtvozornik. Mrtvačnica.

Još jedan prostor u koji je nemoguće samo tako ući. Vrata na lijevo vodila su u obdukcijske sale. U tri sale nalazio se jedan, a u najvećoj dva stola za obdukciju.

Kroz prozorčić na vratima glavne sale ugledala sam ženu u kirurškim rukavicama. Zgodna, u tridesetima, s velikim grudima i dugom kovrčavom kosom, na potiljku skupljenom kopčom. Lisa.

Dugogodišnja miljenica detektiva iz Odjela za umorstva.

Ali i moja, s obzirom da se u razgovoru sa mnom uvijek služila engleskim.

Čuvši me kako otvaram vrata, okrenula se:

- Dobro jutro. Mislila sam da ste u Gvatemali.

- Vraćam se natrag.

- Znači, svratili ste na odmor?

- Ne baš. Htjela bih pogledati LaMancheov torzo. S gađenjem me pogledala.

- Ali šezdeset i četiri su mu, doktorice Brennan!
  - Otkad ovdje zapošljavaju lakrdijaše? -Broj?
- Išitala sam ga s obrasca.
- Sala četiri?
  - Molim vas.

Nestala je kroz dvostruka vrata, iza kojih se nalazio jedan od pet separea mrtvačnice, svaki podijeljen u četrnaest hladnjaka, zatvorenih vratima od nehrđajućeg čelika. Male bijele kartice ukazivale su na prisustvo stanara, a crvene naljepnice upozoravale na zaraženost HIV-om. Na osnovu broja Lisa će otkriti iza kojih se vrata skriva torzo.

Nastavila sam prema sali četiri, prostoriji opremljenoj dodatnom ventilacijom i namijenjenoj naplavljenim, nadutim, ili spaljenim truplima. Prostorija je to u kojoj ja obično radim.

Tek što sam navukla rukavice i masku, dokotrljala je kolica kroz vrata. Otvorila sam mrtvačku vreću, a mučan miris proširio se zrakom.

- Mislim da je gotov.
- Moglo bi se reći.

Prebacile smo torzo na stol. Iako je bilo naduto i degenerirano, genitalije su ostale netaknute.

- Dečko. - Lisa Lavigne nekoć je radila kao babica na porođajnom odjelu.
- Bez sumnje.

Unijela sam nekoliko bilješki, a ona je potražila rendgenske snimke, koje je LaManche naručio. Na kralježnici sam otkrila artrozne promjene, a u odrezanim udovima kosti duljine sedam do deset centimetara.

Upotrijebivši skalpel uklonila sam mekano tkivo, koje je prekrivalo prsnu kost, a Lisa je upotrijebila pilu kako bi se probila kroz krajeve trećeg, četvrtog i petog rebra. Isto smo učinile sa zdjeličnom kosti disecirajući i izrezujući prednje dijelove, gdje joj se polovice spajaju.

Poroznost i nakupine nazubljene kosti pronađene su na svih šest rebara i simfizi zdjelice. Izgleda daje tip tamo proveo čitavu vječnost.

Genitalije su odredile spol, a krajevi rebara i simfiza trebali su omogućiti procjenu dobi. No, znala sam da će raso podrijetlo biti teško utvrditi.

Naime, boja kože ne igra nikakvu ulogu, s obzirom da tijelo može potamniti, posvijetliti ili u potpunosti izgubiti boju, ovisno o uvjetima, kojima je izloženo nakon smrti. Spomenuti gospodin odabrao je kamuflažni motiv: zeleno-smeđe mrlje. Kako nije bilo ni glave ni udova, nisam mogla izmjeriti stražnji dio lubanje, stoje značilo daje utvrđivanje rasne pripadnosti gotovo nemoguće.

Odvojila sam peti, najviši vratni kralježak, isisala jušnato tkivo iz batrljaka ruku i nogu, a Lisa je uzela uzorak iz svakog odsječenog kraja nadlaktične i bedrene kosti.

Kako sam već na prvi pogled na površini svakog odrezanog uda prepoznala tragove reza i duboke strije u obliku slova L, posumnjala sam na motornu pilu.

Zahvalivši joj se, odnijela sam uzorke na dvanaesti kat i predala ih tehničaru. Denis će namočiti kosti i onda polako odvojiti ostatak tkiva i hrskavice. Za nekoliko dana dobit ću čišće uzorke.

Na prozorskoj dasci ureda držim sat s logotipom sveučilišta McGill, darovan iz zahvalnosti za gostujuće predavanje studentskoj udruzi.

Do njega se nalazi uokvirena fotka s Katy, snimljena jednog ljeta na otočju Outer Banks. Čim sam ušla, pogled mi je pao na nju i poznata nostalgija naglo me zapljusnula. Od silne ljubavi osjetila sam gotovo fizičku bol.

I po tko zna koji put zapitala sam se zašto baš ta fotografija budi tako snažne osjećaje u meni. Je li u pitanju usamljenost? Grižnja savjesti što me tako često nema? Tuga za prijateljicom, uz čije je truplo pronađena?

Prisjetila sam se prijateljčina groba u kojoj sam je zatekla. Prisjetila sam se i užasa i nekontroliranog bijesa, koji su me spopali. I ubojice.

Sjeća li se i on mene provodeći u zatvoru beskrajne dane i noći?

Ali zašto sam je uopće zadržala?

Nisam znala pojasniti.

I zašto baš ovdje?

Nisam imala pojma.

Ili sam možda u podsvijesti ipak znala zašto?

Jer usred izludujućeg vrtloga umorstava, kasapljenja i auto-destrukcije, ta ispucana i izbljedjela fotka uspijevala me podsjetiti da sam još uvijek sposobna osjećati. Pobuđivala je emocije.

I iz godine u godinu boravila na mojoj prozorskoj dasci.

Bacila sam pogled na sat. Dvanaest i četrdeset pet.

Moram požuriti!

POGLAVLJE ŠESNAESTO

Po izlasku iz sjedišta SQ-a zapuhнула me vlaga u zraku. Sparina.

Povjetarac sa St. Lavrencea nije donosio gotovo nikakvu utjehu.

Iako se smrad iz pivnice u međuvremenu raspršio, sad se mogao osjetiti miris rijeke. Dok sam hodala prema autu, galeb mi je zakreštao iznad glave. Zapitala sam se slavi li prerani dolazak ljeta ili negoduje.

Policijski sustav u Quebecu nije jednostavne strukture. SQ je odgovoran za dijelove provincije, koji nisu pod nadležnošću gradskih vlasti, a mnogi prekrivaju predgrađe Montreala. Sam otok pod nadležnošću je Police de la Communaute Urbaine de Montreal, odnosno CUM-a.

CUM je pak podijeljen u četiri postaje, takozvane Operations North, South, East, West². Iako nekreativna, to je geografski posve ispravna podjela. Svaka postaja ima svoje sjedište s istražnim, interventnim i analitičkim odjelom, i u svakoj se ujedno nalazi pritvor.

Osumnjičeni za sve kriminalne prekršaje osim umorstva i silovanja iščekuju optužbu u jednom od spomenuta četiri odjel-na pritvora.

Za krađu u MusiGo dućanu u Le Faubourgu u ulici Ste-Catherine, Chantale Specter i Lucy Gerardi bile su odvedene u postaju Op South.

Područje pod njezinom nadležnošću, između ostalog i moja četvrt, raznolikog je karaktera poput bilo kojeg drugog urbanog dijela grada. Iako većinom nastanjeno francuskim i engleskim govornicima, tu se još govori grčki, talijanski, libanonski, kineski, španjolski, dijalekt indijskih Parsa i desetak drugih dijalekata. Tu se nalaze Sveučilište McGill i striptiz-klub Wanda's, zgrada Sun Lifea i pub Hurlev's, katedrala Marie-Reine-du-Monde i dućan kondoma u Ulici Crescent.

Dom je to ujedno separatista i federalista, dilera i bankara, bogatih udovica i siromašnih studenata, igralište za ljubitelje hokeja i samce u potrazi za društvom, radno mjesto putnicima iz predgrađa, spavaća soba lutalicama, koji skrivaju alkoholne boce u smeđim papirnatim vrećicama i spavaju na šetalištima. Tijekom godina imala sam priliku sudjelovati u istrazi mnogobrojnih umorstava, koja su se zbila na njegovom području.

Obrnuvši jutarnju rutu krenula sam zapadno kroz tunel, izašla na Aveniju Atvwater, pojurila na sjever Ulicom St-Marco, skrenula nadesno na Ste-Catherine i potom ponovno na desno na Guvevu. U jednom trenutku bila sam svega nekoliko metara udaljena od kuće i žaleći što ne mogu skrenuti, nastavila na dogovoreno mjesto.

Vozila sam zamislivši se nad Chantalnim i Lucvnim roditeljima.

Prisjetila sam se Senora Gerardija, arogantnog i nasrtljivog muškarca, i njegove zaplašene supruge. Prisjetila sam se gospođe Specter s umjetno obojenim irisima i noktima. Pa odsutnog gospodina Spectera. Obje obitelji imale su sreće. Njihove su kćeri žive.

Zamislila sam Senoru Eduardo kako se mahnito pita što je moglo zadesiti Patriciju. Zamislila sam gospođu i gospodina De la Aldu kako očajavaju zbog Claudijine smrti, opterećujući se krivnjom stoje nisu spriječili.

Uparkirala sam se između patrolnih vozila. Claude se naslanjao na mercedes Specterovih, prekriživši ruke i gležnjeve. Kimnuo je u pozdrav, kad sam ga mimoišla.

Ušavši u postaju, prišla sam recepciji, predočila identifikacijski dokument i pojasnila svrhu posjeta. Žena iz osiguranja pogledala je prvo fotografiju, a onda mene provjeravajući podudaramo li se.

Prstom je pretražila popis i konačno zadovoljno podigla glavu.

- Odvjetnik i majka su već došli. Ovdje ostavite stvari. Skliznula sam torbicu s ramena i predala je preko pulta. Zatvorila ju je u ormarić, našvrljala nešto u knjigu i okrenula mi je.

Dok sam upisivala vrijeme i ime, podigla je slušalicu i izgovorila nekoliko riječi, nakon čega je čuvar izronio kroz metalna, zelena vrata meni s lijeva, provjerio me detektorom metala i pozvao da ga slijedim. Kamere iznad glava pratile su naše korake, dok smo se probijali niz fluorescentno osvijetljen hodnik.

Ćelija za pijandure nalazila se ravno ispred nas, a njezini gosti besposličarili, spavali ili se držali za šipke. Još jedna zelena, metalna vrata, a iza njih blok ćelija. Nasuprot njima pult. Iza pulta drvena rešetka. Postaja za novopridošle zatvorenike namijenjena provjeri odjeće. Standardna shema.

Mimoišli smo nekolicinu vrata, na kojima je pisalo ENTRE-VUE

DETENUE. Već sam pri prethodnim posjetima saznala da se iza svakih nalazi sitna ćelija sa zidnim telefonom, zakucanom stolicom i prozorom, koji gleda u istovjetnu ćeliju za posjetitelja. S obzirom da su bile odvojene debelim staklom, razgovor se vodio putem telefona.

Naravno, razgovor sa zatvorenicama koji nisu ambasadorovo potomstvo.

Zaobišavši ih, čuvar se zaustavio do vrata na kojima je stajalo ENTREVUE AVOCAT i ukazao mi da uđem. Kako još nisam bila u prostoriji za odvjetnike, zapitala sam se što će me dočekati. Crveni kožni naslonjači? Čašica konjaka? Reprodukcije gol-fera u škotskom krajoliku?

Iako veća, prostorija je bila gola poput ćelija dodijeljenih djevojkama i obiteljima zatvorenika. Osim telefona, metalni stol i stolice bili su jedino pokućstvo.

Za stolom sam zatekla gospodu Specter, njezinu kćer i muškarca za kojeg sam pretpostavila daje obiteljski odvjetnik. Bio je visok i u opsegu gotovo jednako toliko širok. Lice i tjeme bili su mu blještavo ružičasti, a sijeda kosa spuštala oko glave kovrčajući se uz ovratnik odijela.

Gospođa Specter ovaj put se odlučila za ljetni izbor boja. Nosila je svijetlosmeđi kostim od lana, prljavo bijele najlonke i otvorene cipele na visoku potpeticu. Zlatna vrpca okićena sitnim biserjem pridržavala joj je bakrene kovrče. Ugledavši me, nervozno se nasmiješila, a onda joj se lice ponovno skrilo ispod savršene šminke Estee Lauder.

- Doktorice Brennan, dopustite mi da vas upoznam s lho-rom Lywyckijem.

Tip je ustao ispruživši ruku. Dugogodišnja masna prehrana i uživanje u alkoholu smekšali su mu lice. Nasmiješila sam se.

Mesnati stisak - čista četvorka.

- Tempe Brennan.

- Izuzetno mi je drago.

- Gospodin Lywyckij će zastupati Chantale.

- Ah, da. Molim vas, nemojte im dopustiti da me strpaju u kaznionicu - ironično se ubacila.

Okrenula sam se. Sjedila je raširenih nogu, oborena pogleda, ruku ugaranih u džepove traper prsluka.

- Ti si zasigurno Chantale...

- Ne, nego jebena Snjeguljica.

- Chantale!

Specterovaje spustila ruku na njezinu glavu, ali ju je ova ot-resla.

- Ovo je sranje. Nedužna sam.

Nedužna poput bostonskog davitelja. Kosa crna poput paste za cipele, ispod prsluka ružičasti čipkasti korzet, crna mini-suk-nja od spandeksa, crne tajce, crne muške čizme i crna šminka.

Spustila sam se na stolicu nasuprot krivooptuženoj.

- Čuvar iz osiguranja pronašao je pet CD-a u vašem ruksaku, gospođice Specter. - Lywyckij.

- Odjebi.

- Chantale! - Ovaj put se Specterova rukom uhvatila za čelo.

- Ovdje sam kako bih ti pomogao. Ne mogu to učiniti ako mi se suprotstavljaš. - Zazvučao je poput strpljivog dječjeg psihologa.

- Želite me strpati u jebeni koncentracijski logor! Podigla je glavu i prostrijelila nas pogledom, koji je isijavao čistu mržnju.

- A što, do vraga, ona radi ovdje? - Izbacila je lakat prema meni.

Specterovaje uskočila prije nego sam stigla odgovoriti:

- Svi smo zabrinuti, dušo. Ako imaš problema s drogom, želimo iznaći najbolje rješenje, a doktorica Brennan bi ti mogla biti od pomoći.

- Želiš me strpati nekamo kako te ne bih sramotila. - Udarila je o nogu stola, a bijesni pogled ponovno zalijepila za čizme.

- Chant...

Lywyckij je jednom rukom Specterovu uhvatio za rame, a drugom joj ukazao da ne govori.

- Što želiš, Chantale?

- Želim van.

- Sredit ću to.

- Hoćete? - Konačno je zazvučala u skladu s godinama.

- Nemaš dosje, a krađa u dućanu manji je kazneni prijestup. S obzirom na prilike, siguran sam da ću uvjeriti suca da te prepusti na brigu majci. Ali samo ako obećaš da ćeš se držati uvjeta koje će ti oboje postaviti.

Nije ništa odvratila.

- Razumiješ li što to znači? Nije bilo odgovora.

- Prekršit ćeš uvjetnu slobodu, ako ne budeš slušala majku.

Ponovno udarac u nogu stola.

- Razumiješ me, Chantale?

- Da, da!

- Hoćeš li, dakle, poštovati postavljene uvjete?

- Nisam jebeni kreten!

Specterova se trznula, ali nije ništa odvratila.

- A Lucv?

Lywyckij je na to spustio dlan i s površine stola uklonio nepostojeću prašinu.

- Situacija gospođice Gerardi je kompliciranija. Naime, prijateljica ti je ovdje ilegalno. Nema potrebne papire za boravak u Kanadi i prvo će trebati riješiti taj problem.

- Ne idem nikamo bez nje!

- Smislit ćemo nešto.

Isprepleo je prste. Nalikovali su smotanim ružičastim kobasicama.

Usljedila je tišina. Chantale je nastavila lupkati o nogu stola.

- A sad - nastavio je naslonivši se podlakticama - mogli bismo porazgovarati o problemu s drogom.

Tišina.

- Chantale, dušo, mor...

Lywyckij je ponovno podigao ruku ušutkavajući je.

Ponovno stanka. Ponovno lupkanje o stol.

Pogledala sam majku, pa kćer i na trenutak mi se učinilo da se prebacujem s Glamoura na Metal Edge. Lakat je ponovno poletio u mojem smjeru.

- Ona je nešto kao socijalni radnik?

- Prijateljica je tvoje maj... - Lywyckij je započeo.

- Pitala sam majkul

- Doktorica Brennan me dopratila iz Guatemala Cityja.

-Specterovaje gotovo prošaptala.

- Pomogla ti je obrisati nos, kad ste poletjeli?

Iako sam si obećala da neću dopustiti da mi se uvuče pod kožu, u tom sam trenutku shvatila da se suzdržavam kako tog malog demona ne bih zgrabila za vrat. Do vraga i pažljivost u ophođenju s djecom!

- Suradujem s kanadskom policijom. No, nije se dala smesti.

- Kojom točno?

- Suradujem sa svima. A tvoj ulični ispad neće nikoga od njih zadiviti.

Slegnula je ramenima.

- Gospodin odvjetnik mudro te savjetuje. - Nisam mu ni pokušala izgovoriti ime.

- Majčin odvjetnik ima kvocijent inteligencije najobičnije repe.

Lywyckijevo lice potamnilo je poprimajući izgled velike, zrele šljive.

- Ne piše ti se dobro, Chantale.

- Da. E pa, moja stvar, zar ne?

- Moram u cijelosti znati... - Lywyckij se ubacio.

Ponovno ga je prekinula.

- Kako to mislite »suradujete s kanadskom policijom«? - Nije joj promaknula moja neprecizna aluzija. Ne, ambasadorova kći doista nije glupa.

- Radim za sudsku medicinu.

- Kao mrtvozornik?

- Recimo.

- A sada obrađujete mrtvace u G Citvju?

- Pozvana sam sudjelovati u istrazi umorstva.

Dvojila sam nastaviti ili ne, a onda sam odlučila nadoliti još malo ulja na vatru.

- Obje žrtve bile su djevojke tvoje dobi. Vampirske oči zagledale su se u moje.

- Claudia de la Alda. Ništa.

- Živjela je nedaleko od tebe.

- Nevjerojatne li slučajnosti!

- Radila je u Muzeju Ixchel. Ponovno slijeganje ramenima.

- Druga žrtva još nije identificirana. Pronašli smo je u septičkoj jami u Zoni 1.

- Gadna četvrt.

Netremice smo se promatrale gotovo testirajući koja ima veću snagu volje.

- Pokušajmo s još jednim imenom.

- Zvončića?

- Patricia Eduardo.

No, bjeloočice se nisu odale, a kapci ostali nepomični.

- Radila je u Hospital Centro Medico.

- Super izbor za one koji vole bolničke guske. No, ne i za mene.
- Nestala je prošlog listopada.
- Ljudi se znaju pokupiti, zar ne?
- Istina.

Lagan udarac nogom. Stol se zatresao.

- Tvoje ime je izronilo tijekom istrage.
- Nema šanse - otfrknula je s prezirom. Ponovno udarac.
- Otkud?
- Previše slučajnosti.
- Šalite se, zar ne?

Pogledala je u Lywyckija, no on je izbacio ruke ukazujući da nema pojma. Oči su joj se vratile na mene.

- Ovo je sranje!
- Gvatemalska policija se ne bi složila s tobom. Traže informacije.
- Ne bi me se ticalo ni da traže lijek za sifilis! Nemam pojma o čemu govorite! - Bijesno me pogledala.

- Iste ste dobi, međusobno udaljene svega nekoliko blokova, kretale ste se istim četvrtima. Ako pronađu samo jednu vezu, samo jedan ženski toalet gdje ste ijedna i druga mokrile, odvući će te tamo i samljeti.

Što, naravno, nije bila istina. Lywyckij je to znao, ali se odlučio ne miješati.

- Nema šanse da me prisilite na povratak u Gvatemalu. - U glasu više nije bilo traga samopouzdanju.

- Sedamnaest ti je, što znači da si maloljetna.
- Nećemo to dopustiti. - Lywyckij se pobunio odlučivši se za ulogu »milostivog policajca«.

- Možda nemate izbora - odvrtila sam u stilu »okrutnog policajca«.

No, nije nasjela. Izvukla je ruke iz džepova i podigla ih spo-jivši zglobove.

- U redu, jesam. Ubila sam ih. I dilam heroin u osnovnoj.
- Nitko te ne optužuje za umorstvo - odvrtila sam.
- Znam. Ali takvo što može zateći svojeglave tinejdžerice.
- Nenadano se nagnula razrogačivši oči i zakimala glavom poput psa. - Loše stvari uvijek snađu zločeste djevojke!
- Moglo bi se reći - odgovorila sam posve ravnodušnim tonom. - Naravno, znaš da ništa neće spriječiti Lucyn povratak u Gvatemalu.

Skočila je na noge obarajući stolicu.

Ruka njezine majke poletjela je prema prsima, a čuvar uletio u prostoriju s rukom na pištolju. - Sve u redu?

Lywyckij se nezgrapno uspravio. - Gotovi smo. - Okrenuo se prema Chantale. - Majka ti je donijela nešto odjeće za sud.

Zakolutala je očima i tek sam tad primjetila da su joj se djelići maskare zalijepili za trepavice poput kapi kiše za paukovu mrežu.

- Trebali bismo te izvući za dva do tri sata - nadodao je. -Poslije ćemo se pozabaviti problemom droge.

Kad ju je čuvar ispratio iz prostorije, Lywyckij se okrenuo prema Specterovoj.

- Mislite da ćete je moći kontrolirati?

- Naravno.

- Sto ako vam pobjegne?

- Defenzivna je u ovom užasnom okruženju, ali sve će biti u redu, čim se vratimo.

No, bilo je očigledno da ne vjeruje svojim riječima. Kao ni ja-

- Kad dolazi ambasador?

- Čim stigne. - Plastični osmijeh vratio se na mjesto. Odjednom su mi u mislima izronile riječi jedne pjesme o prikladnom osmijehu. Nekoć davno, kad mi je bilo osam, znala sam je pjevati s prijateljicama skautkinjama: I have something in my pocket that belongs across myface I keep it very close to me in a most convenient place...33

- A gospođica Gerardi? - Lywyckijevo pitanje povratilo me u stvarnost.

- Što s njom? - Specterova nije djelovala prezabrinuto.

- Hoću li i nju zastupati?

- Tajе djevojka vjerojatno uzrok Chantalinih problema. Moja kćer nikad ne bi sama bila u stanju učiniti to što su učinile -

33 U džepu nosim nešto što na lice mi ide I čuvam ga blizu gdje je najprikladnije...

nabaviti dokumente, autostopirati, voziti se sa strancima, putovati autobusom preko kontinenta.

- Nisam baš uvjerenā u to - odvrtila sam. Smaragdne oči iznenađeno su se okrenule.

- Otkud biste to mogli znati?

- Recimo da je u pitanju intuicija. - Nisam namjeravala odustati.
Zastala je, a onda zaključila:

- Kako god bilo, najbolje je ne miješati se u živote Gvatema-laca.
Otac joj je imućan i pobrinut će se za nju.

A taj imućni čovjek već je došao u Montreal. Kad smo izašli u hodnik, ugledali smo ga kako slijedi čuvara. Njegov je odvjetnik bio odjeven poput Lywyckija u skupocjeno odijelo i talijanske cipele.

Nosio je ujedno kožnu aktovku.

Gerardi se okrenuo, dok smo ga mimoilazili presrevši moj pogled.

Iako sam suosjećala s djevojčicom u školskom dvorištu, nije to bilo ništa u usporedbi sa sažaljenjem prema Lucy Gerardi. Sto god ju je dovelo u Kanadu, neće joj biti oprošteno.

POGLAVLJE SEDAMNAESTO

Četrdeset minuta poslije probijala sam se puteljkom obrubljenim živicom prema dvostrukim, staklenim vratima. Nasred oba okna dočeka me logo, u podnožju podaci o tvrtki. Gore na francuskom, a dolje, u manjem formatu, na engleskom. Vrlo kvebeški.

Vožnja je trajala tridesetak minuta, koliko i pronalaženje adrese.

Korporacija RP jedno je od šest poduzeća smještenih u dvokatnim betonskim kutijama industrijske zone St-Huberta. Svaka struktura sive je boje, a posebnost izražava obojenom prugom nalik vrpci za poklone. Vrpca RP korporacije bila je crvena.

U predvorju me dočeka zapanjujuće blještav pod. Odmah sam se uputila prema uredu s lijeve strane. Navirila sam se i žena azijskog podrijetla otpozdravila me na francuskom. Blještavo-crna kosa bila joj je ravno odrezana ispod ušiju i iznad obrva, a širokim jagodičnim kostima odmah me podsjetila na Chantale Specter.

Zajedno s njom iz sjećanja je izronilo truplo djevojke iz septičke, te dobro poznat i neugodan osjećaj krivnje.

- Je m'appelle Tempe Brennan - odvrtila sam. Prepoznavši naglasak prebacila se na engleski:

- Kako vam mogu pomoći?

- U tri imam ugovoren sastanak sa Susanne Jean.

- Sjednite, molim vas. Morat ćete malo pričekati. - Podigla je slušalicu i prozborila u mikrofon.

Za manje od minute Susanne se pojavila pozivajući me prstom daje slijedim. Iako otprilike moje težine, za glavu je viša, a put joj je poput patlidžana. Kosa joj je s prednje strane lica ispletana u mrežu duljine sedam centimetara, a odostraga joj visi AA ili Alcoholics Anonymous (engl.) = Američko udruženje za liječnije od alkoholizma. u vidu dugih afričkih pletenica, koje je ovaj put obuhvatila narančastom gumicom. Uopće ne nalikuje industrijskom inženjeru, već manekenki.

Slijedila sam je natrag u predvorje, gdje smo prošli kroz posve drugi par dvostrukih vrata nasuprot glavnom ulazu i uronile u prostoriju prepunu strojeva. Nekoliko radnika u bijelom namještalo je brojčanike, proučavalo monitore, ili jednostavno promatralo tehnologiju kako čini što god treba činiti. Zrakom se širilo prigušeno brujanje, zujanje i kvockanje.

Njezin ured bio je blještav kao ostatak postrojenja, s ogoljelim bijelim zidovima i ravnim ploham od tikovine. Akvarel iznad radnog stola, orhideja u kristalnoj uredskoj vazi, jedna otpala latica, jedna savršena kapljica vode.

Voljela je čistoću. Poput mene pošteno je počistila za sobom i sakrila prljavu prošlost.

Dok je alkohol bio moja opsesija, ona se odlučila za koku. Iako nismo bile članice bilo kakve udruge za liječenje ovisnosti, upoznale smo se preko drage nam osobe, pobornika udruženja AA34. To se dogodilo prije šest godina. Ostale smo u dodiru i periodički se nalazile ili sa spomenutom »vezom«, ili pak na samo na večeri ili partiji tenisa. Iako ništa nisam znala o njezinom svijetu, niti ona o mojem, iz prve smo sjele jedna drugoj.

Spustila se na kraj kauča boje marelice i prekrižila beskonačno duge noge. Ja sam joj sjela nasuprot.

- Što izrađujete za Bombardier? - upitala sam.

- Prototipove plastičnih dijelova.

- A za Volvo?

- Metalne ležajeve za osovine.

Proizvodni procesi tajnoviti su mi poput Bermudskog trokuta.

Sirovine ulaze, a flakserice, higijenski štapići od vate ili Buick automobili izlaze van. Što se događa između? Nemam pojma.

- Znam da uzimaš CAD podatke i potom izrađuješ krute predmete, ali nikad zapravo nisam znala kakve.

- Funkcionalne plastične i metalne dijelove, odljeve i trajne metalne umetke.

-Ah.

-Jesi li donijela CT snimke?

Predala sam joj omotnicu. Izvukla je sadržaj i stala pregledavati filmove podižući ih u zrak poput Fereire. Svako malo snimka bi se savila popraćena imitacijom prigušene grmljavine.

- Bit će zabavno.

- Možeš li mi pojasniti što ćete učiniti? Bez previše tehničkih pojedinosti.

- Na osnovu vaših CAD podataka izradit ćemo SLA dokument i onda...

-SLA?

- Stereolitografija. Tako dobiveni dokument unijet ćemo u sustav.
- Ujedan od onih strojeva?
- Tako je. On će platformu presvući tankim slojem praha. Koristeći se podacima iz SLA dokumenta, CO2 laserom nacrtat ćemo na sloju praha poprečni presjek predmeta, u vašem slučaju lubanje, i onda sinterirati...

- Sinterirati?

- Selektivno to zagrijati i staliti. Tako ćemo dobiti čvrstu masu, koja zapravo predstavlja jedan sloj poprečnog presjeka lubanje. Sustav će nastaviti sinterirati i redati slojeve, sve dok lubanja ne poprimi oblik.

- I to je to?

- Više-manje. Kad je model dovršen, vadimo ga iz komore za modeliranje i otpuhujemo ostatak praha. Potom ga možete koristiti u dobivenom stanju, ili ga izgladiti brusnim papirom, iskaliti, presvući dodatnim slojem ili obojati.

Nisam li bila u pravu? Jedna stvar ulazi, a nešto posve drugo izlazi van! U ovom slučaju ubacit će se informacije sa CT snimki, a izaći će odljev lubanje osobe pronađene kod Paraisa. Bar sam se tako nadala.

- Spomenuta tehnologija zove se SLS, odnosno »selektivno sinteriranje praškastog materijala laserskim snopom«.

Caballero (španj.) = jahač, »kauboj«.

- Osim metalnih ležajeva za osovine i plastičnih dijelova, što još proizvodite?

- Impelere, električne konektore, kućišta za halogene svjetiljke, kućišta turbopunjača, dijelove za spremnik kočionog ulja...

- Prstenje za svadbu? Obje smo se nasmijale.

- Koliko će proces potrajati?

Slegnula je ramenima. - Bit će mi potrebna dva, možda tri sata kako bih CT snimke pretvorila u SLA dokument, a jedan dan kako bih napravila odljev lubanje. Mislim da bi stvar mogla biti gotova u ponedjeljak navečer.

- Nevjerojatno!

- Djeluješ iznenađeno.

I bila sam. - Mislila sam da ćeš reći tjedan-dva!

- Ovo mi zvuči zanimljivije od kućišta za slušne aparate.

- A i gvatemalska policija bit će ti beskrajno zahvalna.

- Ima li zgodnih tamo?

Prisjetila sam se Galijanova neproporcionalnog lica.

- Ima jedan.

- A caballero3,5 kojeg viđaš ovdje? Prisjetila sam se Ryana.

- Pecos Bili u posljednje se vrijeme kreće ilegalom.

- Sto ćeš. No, kako god bilo, obradit ću tu tvoju lubanju. -Izbacila je dugačak, elegantan prst. - Pod jednim uvjetom.

- Večera i piće na moj račun - nasmijala sam se. - Sutra navečer?

- Super! I pazi se, curo, jer ćeš me častiti najskupljom mineralnom na svijetu!

Ušla sam u predvorje zgrade i zatekla caballera izvaljenog na kožnom ljubavnom sjedalu, glave spuštene na jedan naslon, a nogu obješenih preko drugog.

- Kako si ušao?

- Bez problema. Nisi znala da sam policajac? Odložila sam torbe i vrećice s namirnicama.

- U redu, počnimo onda sa »zašto«? -Jerje vani vruće.

Nisam ništa odvrtila.

Uspravio se i prebacio stopala na pod. Broj cipela četrdeset četiri.

- Ovo nije dizajnirano za stvorenja viša od stotinu devedeset centimetara.

- Samo ukrasni primjerak.

- I očajan za gledanje finala Stanley Cupa.

- Nije namijenjeno izležavanju.

- Čemu onda služi?

- Skupljanju krivo adresirane pošte, letaka iz ljekarne, starih novina.

- Znači, ovo predvorje baš i nije ljubazno prema strancima. -

Protrljao je potiljak.

- Nemoj tako, ima palme u teglama. Dječaćki osmijeh. - Nedostajala si mi. -Jučer sam stigla.

- Bio sam na tajnom zadatku. -Da?

- Drummondville.

Izvana je dopiralo prigušeno kvrcanje i turiranje. Petak predvečer i prometno ludilo konačno je počelo popuštati.

- Vlasnik rupe zvane Les Deux Originals odlučio je proširiti posao i baciti se na prodaju sitnog naoružanja. Izgleda da mu se nije dopalo

društvo sobova.

- Nisi mi rekao da govoriš španjolski. -Što?
- Ništa.

Podigla sam pakete.

- Imala sam naporan dan, Ryane.
- Što kažeš na večeru sutra?
- Imam planove.
- Promijeni ih.
- Bilo bi to nepristojno od mene.
- A danas?
- Upravo sam si kupila račiće i povrće.
- Znam recept sa škampima, koji je zabranjen u četiri talijanska grada.

Kupila sam hrane za dvoje, zapravo, za dvanaestero, zaklevši se kako me nikad više u životu neće dočekati prazan hladnjak kao prethodne noći.

Ustao je, raširio ruke i ponovno navukao zločest, dječaćki osmijeh.

Primjetila sam da je potamnio od mnogobrojnih sati provedenih u ophodnji, a i oči su mu djelovale življe nego inače. Kako je moguće da su ljudske stanice u stanju proizvesti takvu boju?

Svatko se s vremenom može naviknuti na ljepotu, pa čak i ako je neopisiva. Kao kad, na primjer, pri prijenosu umjetničkog klizanja na Olimpijskim igrama jednostavno u određenom trenutku otupimo zaboravljajući koliko su gracilnost i ljepota čudesne vrline.

Takav je bio slučaj sa Susanne. Iako svjesna njezine elegancije i ljepote, više me nije zapanjivala, kad bi ušla u prostoriju.

No, s Rvanom je bilo posve drukčije. On me još uvijek znao preneraziti.

I bio je toga svjestan.

- U kojim? - upitala sam. Zbunjeno me pogledao.
- U kojim gradovima?
- Torinu, Milanu, Sijeni i Firenzi.
- A ti si ga već pripremao?
- Samo pročitao.
- Bolje da se isplati.

Otišao je po pivo pričekavši da se presvučem. Nakon toga iz-grilao je škampe, a ja sam spravila salatu.

Za večerom čavrljali smo o svemu i svačemu sigurno se skrivajući u banalnostima. Poslije smo počistili stol i s kavom izašli u zatvoreno dvorište.

- Bilo je uistinu dobro - još jednom sam ponovila. Svjetla su treperila kroz prozore na suprotnoj strani zgrade.

Tajne grobnica

-Jesam li te ikad pokušao prevariti?

- Zastoje recept zabranjen u Toskani?

Slegnuo je ramenima. - Možda sam malo pretjerao.

- Tako znači...

- Zapravo je u pitanju više neka vrsta prekršaja nego zabrane.

Ludi je provod započeo na ulicama. Automobilske trube, sirene hitne pomoći, vatrogasna vozila. Vikend-partijaneri svratili su u grad napuštajući dvoetažne stanove u Dorvalu i Pointe Claireu.

Začulo se bubnjanje hip-hop glazbe, isprva glasno, a onda sve tiše, kako su automobili odlazili dalje.

Zapalio je cigaretu.

- Kako napreduje obrada žrtava masakra kod Chupan Ya?

- Zapamtio si ime!

- Od važnosti ti je, zar ne? -Da.

- Zasigurno mukotrpan posao. -Jest.

- Znam kako je.

Bilo je to kao da razgovaramo o paralelnim svjetovima i poluraspadnutim tijelima nasred pozornice nekog srednjovjekovnog moraliteta, čija je ogavnost jednostavno neopisiva. Obezglavljene majke, izmasakrirana dječica, starica koja živi, jer mora prodavati grah.

Slušao me rijetko odmičući zimzelene oči u stranu. Tu i tamo postavio bi pitanje, ali uvijek vezano za temu. Nije me požurivao, niti mi odvlačio pažnju dopuštajući da se rasteretim onako kako želim.

Slušao me.

I odjednom mi je postalo jasno.

Jedan je od rijetkih u čijem društvu imam dojam da mi se u potpunosti posvećuje. Bilo daje uistinu tako ili ne.

Nije li to najprivlačnija ljudska osobina?

I moj je libido bio toga svjestan. U posljednje vrijeme često je radio prekovremeno.

-Još kave? - upitala sam.

- Može.

Kathy Reichs_

Otišla sam u kuhinju.

Možda i nije tako loše što sam pristala da navrati. Možda sam bila pregruba prema tom caballeru. Zašto se nisam nimalo našminkala?

Naglo sam skrenula u kupaonicu, projurila četkom kroz kosu, natapkala rumenilo, ali odlučno preskočila maškaru. Ne želeći riskirati i na brzinu se natrackati, zaključila sam da će biti bolje da mi se trepavice ne vide.

Kad sam mu predala šalicu, dotaknuo mi je obraz netom osvježen rumenilom i osjetila sam kako gorim. Kao onomad kad ga je Galiano dodirnuo.

Nije li u pitanju virus?

Namignuo mi je.

Bacila sam pogled prema našim sjenama, stopljenim na ciglenom zidu, i srce mi je stalo tući. Možda ipak u pitanju nije virus.

Kad sam se spustila u stolicu, upitao me zašto sam se vratila u Montreal.

Povratak u stvarnost. Zamislila sam se.

Sto mu reći u vezi slučaja Paraiso? Već smo razgovarali o kosturu, ali i Galiano i Specterova zatražili su da poštujem povjerljivost informacija i ne spominjem ambasadora.

Odlučila sam mu sve ispričati, a Specterove spomenuti samo kao »obitelj iz Quebeca«.

Ponovno me saslušao bez prekida.

Kostur. Prvo četiri nestale žene, onda tri, na posljetku jedna. Mačja dlaka. Odljev lubanje. Kad sam dovršila, uslijedila je grobna tišina i tek je za minutu prozborio:

- Cure su odvucli u pritvor samo zato što su maznule nekoliko CD-a?

- Navodno je jedna od njih postala poprilično neugodna.

- Neugodna?

- Odupirala se, izvikivala psovke, pljuvala. - Gospoda Specter podijelila je tu sitnicu sa mnom, dok smo čekale između letova.

- Loš potez. Ono što mi nije jasno jest zašto su Chantale Specter uopće zadržali u pritvoru Op Southa.

-Znaš za ambasadora? - Nisam mogla povjerovati. Ja budno pazim kako ne bih narušila privatnost Specterovih, a Super-Uhoda već barata gomilom činjenica!

- Diplomati uživaju imunitet - nastavio je.

- Diplomatski imunitet - odbrusila sam.

Zažmirila sam i pokušala obuzdati bijes. Naveo me da mu sve izblebećem, iako je znao da raspolaže svim informacijama. Ali otkud je saznao za epizodu sa Specterovom?

- Isuse, Ryane, postoji li slučaj za koji nisi čuo? Nastavio je tonom kojim je započeo:

- Diplomatski imunitet ne vrijedi u tvojoj domovini. Zašto, dakle, Chantale nije odmah puštena?

- Možda nije mogla podnijeti pomisao da će skinuti narančasti kombinezon. Koliko dugo znaš za to?

- Trebala se voziti u limuzini za manje od sat vremena.

- Dala je lažno ime. Policija nije imala pojma tko je. Koliko dugo znaš daje to povezano sa Specterovima?

Ponovno se nije obazreo.

- Tko ju je razotkrio?

- Iskoristila je pravo na telefonski poziv i javila se prijateljici. -

Specterova nije i to priznala.

- A ona je odmah kontaktirala mamu. Duboko sam i melodramatično udahnula. -Da.

- A muškarci u sivim odijelima odlučili su zločestoj kćeri dati vremena da se ohladi, dok je mama uspaničareno pokušavala stići u Quebec.

- Nešto u tom stilu.

Koraci u čizmama odjeknuli su s vanjske strane zida. Potom se oglasio motor automobila na parkiralištu s druge strane ulice.

- Dva sata.

- Što? - Ponovno sam se osorno obrecnula.

- Znam to dva sata. Galiano me poslijepodne izvijestio. -Nasmiješio se i lagano slegnuo ramenima. - Dobar stari Šišmiš uopće se nije promijenio!

Kad god sam iziritirana, postanem razdražljiva i rigam verbalnu vatru. Kad sam pak bijesna, i to onako bijesna da mi se dimi iz ušiju, iznutra se jednostavno umirim. Misli mi se smrznuti i počinjem se

izražavati ravnodušnim rečenicama, a svaka riječ poprima sablasno leden ton.

Znači, tema sam muških razgovora?

Nalet bijesa.

- Ti si ga nazvao? - upitala sam ravnodušnim tonom.

- On je nazvao mene.

-Je li imao kakvih pitanja u vezi moje kompetencije?

- U vezi Specterovih. Uslijedio je trenutak ledene tišine. Zapalio je cigaretu.

-Jeste li raspravljali o meni na španjolskom? -Što?

Očigledno je propustio aluziju na stare dane.

- Ništa.

Povukao je dugi dim i ispuhnuo ga visoko u zrak.

- Imao je vijesti o osumnjičenom. - Izgovorio je to ležernim tonom, kao da na glas čita televizijski program.

- Pa je nazvao nekoga tko nije uključen u slučaj?

- Želio je saznati kakvim informacijama raspolažem o Specterovima, a tebe nije mogao dobiti.

- Naravno.

- Zvao te na mobitel. Zato sam i svratio.

- Lažeš.

- Kad si posljednji put provjerila poruke? Nisam se mogla prisjetiti.

Bez riječi sam se pokupila u stan i iskopala mobitel iz torbice. Četiri propuštena poziva. Svi iz istog područja. Pritisnula sam dugme za automatski poziv sekretarici. Dvije poruke.

Prva od Ollieja Nordsterna. Sotonski novinar ima nekoliko pitanja.

Mogu li mu se javiti? Izbrisala sam je.

Druga je bila od Galijana.

- Samo sam ti htio javiti da smo sinoć uhitili ološ, koji je ubio Claudiju de la Aldu.

POGLAVLJE OSAMNAESTO

Javio mi se tek kasno ujutro u subotu. Bio je usred ispitivanja spomenutog ološa.

- Kako se zove?

- Miguel Angel Gutierrez.

- Dakle?

- Sinoć je poželio stupiti u dodir sa svojim korijenima i otišao do Kaminaljvua. Naš djedica, dobroćudno lokalno njuškalo, osobno se zainteresirao za njegov posjet i o tome izvijestio policijsku postaju. Tip je uhvaćen, dok se prebacivao preko zaštitne ograde pet metara iznad mjesta na kojemu je pronađeno tijelo De la Aldove.

- Slučajnost?

- Koliko i O. J. Simpsonova rukavica! Radi kao vrtlar, a dom De la Aldovih stalan mu je posao.

- Zezaš me? -Ne.

- I što kaže?

- Uglavnom šuti. Sad trenutačno razgovara sa svećenikom. -I?

- Mislim da će se uskoro pozvati na Peti amandman. U međuvremenu Hernandez je otišao pregledati prikolicu u kojoj živi.

- Je li ga moguće povezati sa Paraisom ili Patricijom Eduardo?

- Zasad ne. Ima li što kod tebe?

Ispričala sam mu za uzorak mačje dlake i replikaciju lubanje.

- Nije loše, Brennanice.

Ne bi li se i Ryan tako izrazio?

- Izvijesti me o rezultatima.

Nakon što sam poslijepodne očistila stan i oprala rublje, navukla sam tenisice i otišla u teretanu. Trčeći pet kilometara na pokretnom sagu, dva imena naizmjenice su mi odjekivala mislima.

Ryan. Galiano. Galiano. Ryan.

Iako više nisam bijesnila kao prethodne noći, kad sam Ryana ispratila ledeno hladnim pozdravom, još uvijek sam bila bijesna kao ris.

Zašto?

Jer su on i njegov compadre s faksa raspravljali o meni kao o rezultatima prošlotjednog kuglanja! Ryan. Galiano. Galiano. Ryan.

Znači, o meni su razgovarali? Ma naravno da jesu. Jesam li možda paranoidna? Galiano. Ryan.

Da mi je znati što su rekli jedan drugome! Prisjetila sam se incidenta s Ryanom. Na brodu. Ja u majici kratkih rukava, odrezanim hlačama, bez donjeg rublja. Oh, Bože! Galiano. Ryan. Ryan.

Galiano.

Nastavila sam juriti, sve dok nisam osjetila pečenje u plućima i drhtanje u nogama. Kad sam se uvukla pod tuš, bijes mi se vratio u normalu.

Navečer sam izašla sa Susanne Jean u restoran Le Petit Extra u Ulici Ontario. S osmijehom je saslušala moju priču o momcima.

- Kako znaš da razgovor nije bio o poslu?

- Ženska intuicija.

Delikatne obrve podigle su se u zrak. - I to je to?

- Vjerujem u teoriju da su svi muškarci svinje.

- A to nije seksistički?

- Naravno da jest. Ali ne znam za što se drugo uhvatiti.

- Ohladi, Tempe! Malo si preosjetljiva. Duboko u sebi nagađala sam da bi moglo biti tako.

- Osim toga, sudeći po onome što si mi rekla, ne raspoložu nikakvim podacima i stoga nemaju što razmijeniti ili usporediti.

- Prema spomenutoj teoriji muškarci navodno izmišljaju podatke.

Prasnula je u grleni smijeh.

- Curo, puknula si!

- Znam... Kako napreduje lubanja?

Izvijestila me daje CT snimke konvenirala u SLA dokument i obećala da će model biti gotov do četiri u ponedjeljak.

Pri rastanku izbacila je dugačak, taman kažiprst prema meni.

- Sestro, treba ti poštena ševa!

- Nemam ševu za ševu.

- Čini mi se da ti je jedna ševa viška. -Hm.

- A zašto se onda ne baciš na malog rudara?

- U redu, da čujem. Tko je »mali rudar«?

- Mali koji buši na baterije.

Njezino poimanje svijeta često je bilo nevjerojatno.

U nedjelju sam zaprimila poziv od Matea Revesa, koji me izvijestio o tome kako se razvija obrada žrtava masakra kod Chupan Ya.

Samo je devet kostura ostalo neidentificirano. Rekla sam mu daje situacija sa Specterovom pod nadzorom i da ću se vratiti čim

obradim LaMancheove slučajeve.

Prenio mi je zamolbu Ollieja Nordsterna, koji ga zove svaki dan insistirajući razgovarati sa mnom. Nisam mu dala konkretan odgovor.

Potom mi je priopćio dobre vijesti. Molh/je otpuštena iz bolnice i vraća se s ocem u Minnesotu. Liječnici očekuju potpuni oporavak.

No, imao je i tužne vijesti. Senora Ch'i'p umrla je u snu u petak navečer. U šezdeset i prvoj godini života.

- Znaš što mislim? - odvratio je s neuobičajenom napetošću.

-Što?

- Mislim da se starica prisilila održavati na životu kako bi mogla djeci prirediti pošten sprovod.

Složila sam se.

Kad sam spustila slušalicu, osjetila sam kako mi nešto toplo klizi niz obraz.

- Vaya con Dios, Senora Ch'i'p. Nadlanicom sam obrisala suzu.

- Mi ćemo nastaviti dalje.

Kosti torza još uvijek su se namakale, kad sam došla u labos u ponedjeljak. Jutarnji sastanak bio je iznenađujuće kratak, a nakon vikenda izronila su samo tri slučaja: izbodeno tijelo u La-valu, tijelo poginulog u nesreći s traktorom u blizini St-Athana-se, samoubojstvo u Verdunu.

Tek što sam odložila mumificiranu glavu na radnu površinu, začula sam tapkanje na prozoru. Ryan mi se smiješio iz hodnika.

Ukazala sam mu na glavu i rukom mahnula da se pokupi. Ponovno je pokucao. Nisam se osvrnula.

Pokucao je još jednom, ovaj put agresivnije, i kad sam podigla pogled, ugledala sam značku priljublenu za staklo. Zakolutala sam očima, ustala i propustila ga. -Je li ti sada bolje?

- Dobro sam.

Pogled mu se spustio na stol.

- Isuse Kriste, što joj se dogodilo?

Glava je uistinu bila bizarna. Promjera otprilike petnaest centimetara, s dugom tamnom kosom i namreškanom tamnom kožom, a lice kao u šišmiša koji silno želi nalikovati čovjeku.

Pribadače su izbijale iz usnica, a istrošeno uže izvirivalo iz rupe u jeziku.

Namjestila sam povećalo i prešla njime preko nosa, obraza i čeljusti.

- Što primjećuješ?

- Sitne posjekotine.

- Koža je bila oguljena kako bi se mogli skinuti mišići. Obrazi su vjerojatno napunjeni nekom vrstom tkanine.

Zakrenula sam glavu.

- Baza je oštećena kako bi se izvukao mozak.

- Pa stoje to, do vraga?

- Peruanska trofejna glava.

Pogledao me kao da sam mu rekla daje u pitanju izvanzema-ljac.

- Većina ih je nastala na južnoj obali između prvog i šestog stoljeća

A. D.

- Sasušena?

- Da, Ryane, sasušena je.

- Kako je iz Perua dospjela u Kanadu?

- Kolekcionari obožavaju takve stvari.

- Zar su legalne?

- Ilegalne u SAD-u od devedeset sedme. Za Kanadu nisam sigurna.

- Jesi li već vidjela takvo što?

- Vidjela sam nekoliko imitacija, ali nikad pravu.

- Ovo je original?

- Meni izgleda autentično. A komadići zuba ukazuju da se mališan dugo vrijeme odupirao.

Odložila sam je na stol.

- Arheolog će utvrditi autentičnost. Što želiš? Nastavio ju je proučavati.

- Što misliš o torzu?

Izbacio je ruku i dodirnuo kosu te prstom pritisnuo obraz.

- Ima li nestalih sedamdesetogodišnjaka uzvodno od rijeke?

- Tako znači...

Podigao je pogled, obrisao ruku o traperice.

- Napravila sam samo preliminarni pregled, ali tip je star.

- Vjerojatno onda nije Clement?

- Vjerojatno nije.

Podigla sam šestar, no nije pokazao namjeru pomaknuti se.

- Ima li još što?

- Galiano me zamolio da proćaskam sa zloćestom Chantale kako ne bi morao doputovati. Predložio je da mi se pridružiš.

Da mu se pridružim? Iskra bijesa. Ukazao mi je na lubanju.

- Zašto rupa u čelu? -Uže.

-Ja osobno mrzim takve stvari.

Presjekla sam ga pogledom dajući mu na znanje da me poštedi duhovitosti.

- Specterovi nemaju veze sa septičkom. Zapravo, s obzirom na to da je Gutierrez priveden, izgleda da teorija o serijskom ubojici pada u vodu. Ali Galiano misli kako neće biti na odmet porazgovarati s malom princezom.

- Ponovno te nazvao? - Ledeni ton. -Jutros.

- Je li Gutierrez priznao?

-Još nije, ali Galiano je uvjeren da hoće.

- Drago mi je da te izvještava.

-Ja sam ovdje, on je tamo. Ispitat čuje kako bih mu učinio uslugu.

- Dobar si u tome. -Da.

- Bog blagoslovio gonade.

- Znanstvenica si, Brennanice. Proučavaš kosti. Ja sam drot i ispitujem ljude.

Ćim sam otvorila usta kako bih mu odgovorila, oglasio mu se beeper. Skinuo gaje s pojasa i provjerio broj.

- Moram ići. Gle, ne moraš mi se pridružiti. Galiano je mislio da će ti biti drago ako te uključim.

- A kad se misliš otisnuti u pohod?

- Do šest bih se trebao vratiti iz Drummondvillea. Slegnula sam ramenima. - U to vrijeme obično gledam Shopping Channel.

- Imaš PMS, Brennanice?

- Molim?

Izbacio je ruke odglumivši samoobranu.

- Pokupit ću te oko pet četrdeset pet.

- Srce mi tuče.

- I, Brennanice - izbacio je palac prema stolu - nauči nešto od našeg peruanskog prijatelja. Odustani, dok si još faca!

Ostatak dana provela sam s trofejnom glavom. Rendgenske zrake potvrdile su da je ljudska, a ne pseća ili ptićja, kakve se obično rabe

pri proizvodnji lažnjaka. Fotografirala sam je, napisala izvješće i kontaktirala šefa antropološkog odjela pri Sveučilištu McGill.

Obećao je pronaći stručnjaka.

U dva Robert Gagne je svratio u ured i izvijestio me da će profil ubrzo biti gotov. Ostala sam šokirana brzinom kojom je obradio mačju dlaku, upravo kako sam ostala šokirana brzinom, kojom je Susanne obećala napraviti odljev lubanje. Policija inače tjednima čeka na rezultate DNK analize.

Njegov odgovor bio je identičan Susanninom. Slučaj je neobičan i zaintrigirao ga je, te je pristao odmah ga obraditi.

U tri sam bila na putu u St-Hubert.

U četiri i trideset vraćala sam se kući, a replika Paraisove lubanje nalazila se u kutiji na suvozačkom sjedalu. Procjena lica sad je bila na meni.

Promet je bio gust. Kretala sam se svako malo zastajkujući i naizmjenice udarajući dlanom o mjenjač i prstima o kolo upravljača.

Postupno sam sve više stajala i na Mostu Victoria konačno zaglavila na mjestu. Oko mene četiri trake prepune vozila.

Za deset minuta oglasio mi se mobitel. Posegnula sam za njim, sretna što će mi nešto konačno razbiti monotoniju. Bila je to Katy.

- Hej, mama!

- Bok, dušo, gdje si?

- U Charlotti. Predavanja su gotova za ovu godinu.

- Nije li to kasno?

- Morala sam dovršiti projekt iz kolegija o metodama.

Na petoj je godini studija na Sveučilištu Virdžinije. Iako bistra, duhovita, privlačna i plavokosa, ne zna što očekivati od života i još joj predstoji isplanirati vlastitu ulogu.

Ali život joj nudi toliko mogućnosti!

U tom pogledu, u potpunosti sam se slagala s otuđenim suprugom.

- Sto si promatrala? - upitala sam ubacujući mjenjač u brzinu kako bih se pomaknula za četrdesetak centimetara.

- Učinke Cheez Whiza na pamćenje štakora. Trenutačno je slušala psihologiju.

-I?

- Obožavaju ga!

-Jesi li upisala idući semestar? -Da.

- Znači, još jedan prije finala? - Pete i ja smo joj financirali dvanaest semestara kako bi mogla otkriti smisao života.

-Da.

-Jesi kod tate?

- Zapravo sam kod tebe.

- Da? - Obično joj je bio draži dom iz djetinjstva od moje kućice u gradu.

- Bova je sa mnom. Nadam se daje to O. K.

- Naravno. Gdje je Birdie? Pomaknula sam se još dva metra.

- U krilu. Mačak ti nije lud za Bovdom. -Ne.

- Neprekidno je nakostriješen. -Je li tata otputovao?

- Da, ali se danas vraćaju. Oni?

-Ups.

- U redu je.

- Ima novu curu.

- To je lijepo.

- Mislim da joj veličina grudnjaka nadilazi kvocijent inteligencije.

- Nije njezina krivica.

- Ne voli pse.

- Ali to jest.

- Gdje si?

- U Montrealu.

- U autu?

-Jurim brzinom svjetlosti.

U prijevodu, dvadeset kilometara na sat.

- Na čemu sad radiš? Rekla sam joj.

- Zašto ne upotrijebite pravu lubanju?

Ispričala sam joj za Diaza, Lucasa i ukraden kostur. -Jedan mije Lucas predavao sociologiju. Richard Lucas.

- Ovaj se zove Hector.

Znala sam što slijedi, čim sam to izgovorila. Kao četverogodišnjakinja, obožavala je dječje pjesmice i pjevušeći odmah odrecitirala:

Hector Protector was dressed ali in green; Hector Protector tvas sent to the queen...

- Hector dissector should be hung by his spleen - ubacila sam se.

- Loše zvuči.

- Samo pokušaj.

- Nemoj pokušavati. Zašto bi pjesništvo moralo trpjeti tvoje frustracije?

- Mislim da Hector Protector nije ništa bolji. Nije ga Cole-ridge napisao.

- Kad se vraćaš u Charlotteu?

- Ne znam. Želim dovršiti što sam započela u Gvatemali.

- Sretno.

-Jesi li pronašla posao preko ljeta?

- Radim na tome.

- Sretno i tebi!

Gagne me nazvao, kad sam skretala na prilaz.

- Uspjeli smo!

Nisam shvatila na što aludira.

- Ne razumijem.

Potonula sam prema podzemnoj garaži.

- Upravo instaliramo mitohondrijalnu tehnologiju, pa sam se malo odlučio poigrati. Pomislio sam da bismo možda imali više sreće, kad bismo uzorak iz septičke degradirali.

Otpustila sam dugme na daljincu. Vrata su se zatresla i podigla.

Dok sam ulazila u garažu, glas mu je zazvučao miljama daleko.

Smetnje.

- Dva uzorka vam se poklapaju.

- Ali dala sam vam samo jedan.

- U paketu su bila četiri uzorka. - Šuškanje papira. - Paraiso, Specter, Eduardo, Gerardi.

Minos je zasigurno krivo protumačio moju zamolbu. Kad sam zatražila »dlaku«, mislila sam na onu skinutu s traperica iz septičke, a on je izgleda ubacio uzorke svih četiriju mačaka.

Jedva sam uspjela izgovoriti pitanje:

- Koji uzorci se poklapaju, M. Gagne?

Garažna vrata oštro su zaškripala i onda se stala štekćući spuštati iza mojih leđa.

Nisam razumjela odgovor. Napregnula sam se kako bih ga čula, no iz slušalice je doprlo svega nekoliko čudnih zvukova.

I potom tišina.

POGLAVLJE DEVETNAESTO

Prebacivši laptop i aktovku preko ramena, zgrabila sam paket sa Susanninim odljevom i pojurila prema dizalu. Vrata se nisu otvorila do kraja, kad sam izletjela van. I zapucala se u Andrewa Ryana.

- Hej, hej, hej, gdje gori? Prva reakcija - bijes.

- Krasan kliše.

- Trudim se. Stoje u kutiji?

Pokušala sam ga zaobići, ali je zakoračio u lijevo ispriječivši mi se.

U tom trenutku susjed je ušao u predvorje.

- Bonjour. - Stapom je lagano dodirnuo kapu, kimnuo Ryanu, meni.

Bonjour, Monsieur Grauel - odvratila sam. Dovukao se do poštanskih sandučića. Zakoračila sam u lijevo, Ryan u desno.

Susanneina kutija našla se između nas. Čula sam starca kako otvara i zatvara poštanski sandučić te kako nastavlja mramornim hodnikom oslanjajući se na štap.

- Moram obaviti poziv.

- Što je u kartonskoj kutiji?

- Glava iz septičke. Stap se zaustavio.

Ryan je spustio ruke na kutiju.

- Molim te, nemoj to činiti - odvratio je drhtavim glasom, na što je starac zgranuto razjapio usta. Prostrijelila sam ga pogledom. Nasmiješio se. Bio mu je leđima okrenut.

- Slijedi me - rekla sam gotovo ne pomičući usnice.

_Tajne grobnica

Krenuvši prema stanu, čula sam kako se okreće. Je li namignuo gospodinu Gravelu? Pobjesnila sam.

Čim smo ušli u stan, odložila sam sve na stol i zgrabila mobitel.

- Gagne je upravo nazvao kako bi me izvijestio o rezultatima DNK analize dlake, koju sam donijela iz Gvatemale.

- Sigurno pripada mačku Tomu!

- Dokazao je da se dva od četiri uzorka podudaraju.

- Kakva četiri uzorka?

Pojasnila sam daje Minos spakirao dlaku pronađenu u domu Specterovih, Eduardovih i Gerardijevih, zajedno s dlakama koje sam skinula s traperica iz septičke. Potom sam pritisnula speakerphone i ukucala broj labosa.

- Koji uzorci se podudaraju? - Ryan je upitao. Kad se recepcionerka javila, zatražila sam Gagnea.

- To i ja želim znati. Mačka Eduardovih je isključena.

- Zašto?

- Perzijska. -Jadna muca.

- Zove se Žučko. Gagne se javio.

- Oprostite, uhvatili ste me dok sam ulazila u podzemnu garažu.

- Zvučite kao da ste još uvijek tamo.

- Na speakerphoneu sam. Detektiv Ryan je u mojem društvu.

- Ryan je uključen u ovo?

- Tako je. Ponovite mi još jednom što ste započeli govoriti, molim vas.

- Spomenuo sam mitohondrijalnu DNK. Tri uzorka djelovala su normalno, ali dlake u paketu označene »Paraiso« nisu imale ni korijen, ni ovojnica s odgovarajućim folikularnim obilježjem, pa obrada genomskog DNK nije bila moguća. Rekli ste mi da sve testiram.

Jesam, ali sam pritom mislila da se može poslužiti cijelim uzorkom, s obzirom da je Gvatemalin forenzični laboratorij zadržao dio za testiranje. Nisam imala pojma da se u paketu nalaze i drugi uzorci.

- Mogao sam potražiti epitelne stanice na stabljici dlake, ali s obzirom na kontekst, sumnjao sam da ću išta pronaći - nastavio je.

- U mitohondrijalnoj DNK mačaka postoje polimorfna područja?

- Kao i u ljudi. Jedan genetičar na nekom od američkih instituta za borbu protiv raka bavi se istraživanjem istog i prikupio je izvrsne podatke o varijabilnosti u populaciji.

Ryan je prionio prst uz glavu oponašajući potez obaračem. Nikad od njega Linus Pauling³⁶.

- Što se podudara, gospodine Gagne? Papir je zašuškao. Zadržala sam dah.

- Profil uzorka »Paraiso« poklapa se s profilom uzorka »Specter«.

Ryan je prestao puhati u vrh prsta i zagledao se u slušalicu.

- To znači da su slični?

- Istovjetni.

- Hvala vam. Prekinula sam vezu.

- Možeš vratiti pištolj u futrolu. Spustio je ruke na bokove.

- Kako može biti siguran da su uzorci istovjetni?

- To mu je posao.
- Dlaka je izvađena iz usrane septičke! - Glas mu je odisao skepticizmom.
- Znaš li išta o DNK?
- Ne, i imam osjećaj da ću upravo nešto naučiti. - Izbacio je ruke kao da me prosi. - Petominutnu verziju, molim!
- Znaš li kako izgleda molekula DNK?
- Poput spiralnog stubišta.
- Vrlo lijepo. Šećeri i fosfati čine ogradu, a baze čine stube. Hm, kako bih se mogla spustiti na tvoju razinu?
- 3[^] Dobitnik Nobelove nagrade za kemiju 1954. godine.
- Otvorio je usta namjeravajući se pobuniti, ali sam ga presje-kla:
- Zamisli baze kao lego kockice, koje dolaze samo u četiri boje. Ako na polovici jedne stube postoji crvena lego kockica, na drugoj polovici uvijek postoji plava. Zelena ide u paru sa žutom.
- A nitko nema isti obrazac?
- Nisi glup kao što izgledaš, Ryane. Mnogobrojne varijacije za određeni niz stuba nazivaju se polimorfizmom, a kad postoji ekstremni broj varijanti, recimo na stotine, onda se to naziva hipervarijabilnom regijom.
- Poput Manhattana.
- Želiš li da ti pojasnim u pet minuta ili ne? Izbacio je dlanove u znak predaje.
- Varijacije ili polimorfizmi mogu se javljati u nizu boja, ili pak onoliko puta koliko se boje ponavljaju između dviju stuba. Pratiš me?
- Određeni djelić može varirati oblikom ili duljinom.
- Prva tehnika prilagođena forenzičnoj DNK obradi naziva se RFLP, odnosno »polimorfizam duljine restrikcijskih fragmenata«. Njome se utvrđuju varijacije u djeliću DNK.
- Ona daje ono što izgleda kao bar code?
- To je autoradiograf. Na žalost, spomenuta metoda zahtijeva kvalitetniju DNK od one koje se pronađe na poprištima zločina i upravo zato je PCR takva novost.
- Riječ je o amplifikaciji?
- Točno. Ako preskočimo pojedinosti...
- Obožavam kad prostačiš! - Dodirnuo mi je nos, ali sam mu odmah uklonila ruku.

- PCR ili »lančana reakcija polimerazom« jest metoda kojom se povećava količina DNK. Određeni niz lego stuba kopira se nekoliko milijuna puta.

- Genetičko kopiranje?

- Samo što se pri svakom kopiranju broj kopija udvostručuje, zbog čega je povećanje DNK geometrijsko. Nedostatak metode jest da je moguće identificirati manje varijabilnih regija, a svaka od njih posjeduje manje varijacija.

- Znači PCR se može koristiti s jadnijom DNK, ali je raznolikost manja?

- Dosad je takav bio slučaj.

- A stoje to »nešto« mitohondrijalno?

- Obje spomenute metode, kao i mnoge druge, koriste se genomskim DNK, koji se taloži u nukleusu stanice. Drugi djelići genetskog materijala pronalaze se u mitohondrijima, gdje se odvija disanje. Mitohondrijski genom je manji, čini ga nešto više od šesnaest tisuća baza, i tvori krug, a ne stubište. Postoje dvije regije u tom krugu koje su visoko varijabilne.

- Koja je prednost?

- Mitohondrijska DNK prisutna je u stotinama do tisućama kopija po stanici, pa ju je moguće izvući iz malih ili loših uzoraka, gdje je genomski DNK davno nestao. Znanstvenici su, primjerice, pronašli mitohondrijsku DNK u egipatskim mumijama.

- Sumnjam da su tvoju septičku jamu izgradili faraoni.

- Pokušavam ti to učiniti razumljivim. Prisjetila sam se boljeg primjera.

- Mitohondrijska DNK rabila se kako bi se dokazalo da nedavno ekshumirani kosturi u Rusiji pripadaju caru Nikoli i njegovoj obitelji.

-Kako?

- Mitohondrijska DNK prenosi se samo preko majke.

- Znači, mame su krive za sve!

- Zao mi je što sam ti to morala priopćiti, Ryane.

- Ali moj rod ne griješi!

- Istraživači su usporedili DNK iz posmrtnih ostataka pronađenih u Rusiji s DNK dobivenom od živućih rođaka, posebice britanskog Princa Philipa.

- Supruga kraljice Elizabeth?

- Baka Princa Philipa s majčine strane bila je sestra carice Alexandre, pa su Alexandra i njezina djeca, te Philip, naslijedili njihovu mitohondrijsku DNK.

- Vрати se na mačke.

- Stanice dlake nemaju nukleus i ne postoji genomski DNK. Ali mitohondrijska DNK prisutna je u stabljici dlake.

- Gagne je spominjao epitelne stanice.

- Slina, koža, usna šupljina, vagina. Slinu je moguće pronaći na mačjoj dlaci nakon timarenja. Epitelne stanice moguće je ujedno pronaći u urinu i izmetu. Doduše, poštujuem Gagneov pesimizam u vezi epitelnih stanica u ovom slučaju.

- Nema šanse da će se išta pronaći?

- Kaže da su mitohondrijski nizovi DNK u dlaci iz uzorka »Specter« identični onima u dlaci iz septičke.

- Što znači daje žrtva pronađena u septičkoj bila u dodiru s mačkom Specterovih.

-Da.

- A znamo da u septičkoj nije bila Chantale.

- U pravu si, Ryane. Nisi uzalud detektiv.

- Žrtva je netko tko je došao do Specterovih, ili tko je u najmanju ruku bio u dodiru s njihovom mačkom.

- Prije prošlog Božića. Upitno me pogledao.

- Tad je Puslica isplovila na površinu. Na trenutak se zamislio.

- Mislim da Chantale zna više nego što želi priznati.

- Netko zasigurno zna.

- Gospođa Specter? Slegnula sam ramenima.

Pogledali smo se. Ista misao motala nam se glavom.

- Još nisam imala priliku upoznati ambasadora - odvratila sam.

-Gdje je?

- Raspravlja o urodu soje u Mexico Citvju.

- Čudno, s obzirom da mu je kćer nedavno uhićena.

- Galiano nije rekao kako je odgađao prijaviti njezin nestanak i nije bio pretjerano susretljiv kad je policija pozvana.

-Ali nam mica-maca baca novo svjetlo na slučaj...

Četvrt Westmount smjestila se zapadno od Centre-villea, gdje se spušta niz planinu u vidu gusto zaklonjenih ulica. Anatema separatistima Quebeca, poznata je po visokoj koncentraciji engleskih

govornika i izrazitom federalnom duhu. Sve dok otok Montreala nije bio reorganiziran, a mnogobrojna predgrađa i vanjski okruži inkorporirani pod kišobran Communaute Urbaine de Montreal, Westmount se ponosio neovisnošću, niskim porezima, učinkovitom upravom i finim ukusom.

I silovito se protivio ulasku u novi Super City. No, kako je izgubio bitku, građanstvo je otrfknulo svojim imućnim nosevi-ma, zagrnulo se kaputima od kune i kašmira i odlučilo čekati vjerujući kako će neki lokalni odvjetnik prije ili poslije izboriti poništenje odluke.

I to još uvijek čine.

Napustili smo tunel kod Atvatera, skrenuli na lijevo na Bo-ulevard, pa na desno i stali se penjati uzbrdo. Promatrala sam domove kako rastu i zamišljala sve nepregledniju panoramu rijeke i grada, kakvu je moguće vidjeti iz unutarnjih dvorišta i sa zatvorenih trijemova, koji su gledali na jug.

Westmount je poput Hong Konga - što su zdanja viša, to su adrese na kojima se nalaze finije. Dom Specterovih bilo je jedno od najviših zdanja u gornjem dijelu četvrti, visoka kamena tvrđava s tornjićem, željeznom ogradom i masivnim, hrastovim vratima. Živica od čempresa onemogućavala je pogled u prednji dio posjeda, stoje odostraga zasigurno djelovalo impozantno.

- Lijepa koliba - dobacio je Ryan zaustavljajući se uz rubnik.
- Specterova ju je nazvala »kućicom«.
- Arogantno neskromno i vrlo westmountovski.
- Podrijetlom je iz Charlevoix.

Spustio je palac i pritisnuo zvonce. Negdje iznutra začuo se nježan, melodičan zvuk.

- Koliko ambasador zarađuje? - potiho je upitao.
- Ne toliko da si može priuštiti ovakvo što. Ljudi se obično ne odlučuju zipoložaj ambasadora radi novca, već daju novac kako bi ga se domogli.

Za minutu ponovno je pozvonio.

Ostala sam zaprepaštena, kad su nam vrata konačno otvorena. Iako je nanijela i ruž i rumenilo, lice gospode Specter bilo je blijedo poput bolničkih plahti. Bakrenu kosu zategnula je na tjemenu, ali odlutali pramenovi motali su joj se iza ušiju i spuštali niz vrat.

- Zao mi je, ne mogu. Nešto je iskrsnulo. - Jedna ruka poletjela je k prsima. - Ne mogu sada razgovarati s vama.

Krenula je zatvarati vrata, ali Ryan je prislonio dlan.

- Molim vas. Imam migrenu.

- Ne želimo vam smetati, gospođo Specter. - Anđeoski osmijeh. -

Došli smo vidjeti Chantale.

- Ne mogu vam dopustiti daje uznemirite. - Govorila je isprekidano, a zglobovi su joj pobijelili od grčevitog stiskanja kvake.

- Nećemo se dugo zadržati - nadodala sam.

- Chantale spava.

- Probudite je, molim vas.

- Nije joj dobro.

- Glavobolja? - Ryan ju je presjekao.

- I ja patim od migrena - odmah sam uskočila. - Znam kako se osjećate. Molim vas, recite joj da siđe i vratite se u krevet.

- Ne, hvala.

Odgovor nije imao smisla. Proučila sam je. Zjenice veličine tanjura.

Ambasadorova supruga progutala je nekoliko žešćih lijekova za bolove.

-Je li gospodin Specter...

Odmahnula je rukom prekinuvši me usred rečenice. -Je li vam suprug ovdje, gospođo Specter?

- Ovdje?

-Je li gospodin Specter u kući?

- Nema nikoga ovdje.

- Nikoga?

Odmahnula je glavom i tek tada shvatila kakvu je pogrešku počinila.

- Osim Chantale.

Rvan i ja smo se pogledali.

- Gdje je, gospodo? - upitala sam hvatajući je za ruku.

- Molim?

- Pokupila se, zar ne? Oborila je glavu i zakimala. -Je li vam rekla kamo ide?

- Ne. - Luster u predvorju naglasio joj je vitice koje su joj sada zaklanjale lice.

-Je li vam se javila? -Ne.

- Znate li gdje je?

- Ne. - Gotovo nečujno.

- Gospođo Specter?

Podigla je glavu i pogledala mimo nas. Prema čempresima.

- Negdje je vani s ljudima koji će je ozlijediti. I ljuta je. Bijesna.

Nesigurno je udahнула i okrenula se prema meni.

- Suprug i ja smo krivi za to. Moja afera, njegove osvetničke igrice.

Kako smo mogli vjerovati da to neće utjecati na nju? Da mogu, sad bih postupila drukčije.

- Nema savršenih roditelja.

- Da, i rijetki su oni zbog kojih se djeca počnu drogirati. Bilo je to teško osporiti.

- Možete li se bilo čega sjetiti što bi moglo pomoći dajte pronađemo?

- Molim?

Ponovila sam pitanje.

Zamislila se pretražujući dijelove mozga, koji su još bili u funkciji.

- Zao mi je - konačno je odvratila. - Doista mi je žao.

- Možemo li pretražiti njezinu sobu?

Lagano je kimnula glavom, okrenula se i povelala nas uz drveno stubište do hodnika na drugom katu.

- Njezina je prva na lijevo. Moram prileći.

- U redu je. Snaći ćemo se.

Bilo je mračno unutra, ali stotine sitnih točaka blještale su na stropu iznad Chantalina kreveta. Odmah sam ih prepoznala. Zvezdice koje blješte u mraku. Nature Company. Kad je Katy napunila četrnaest, kupili smo opremu i provele cijelo poslije podne stvarajući sazviježde. Poslije je sama nadodala Sunčev sustav. Znala je provoditi sate promatrajući ih s kreveta i sanja-reći o dalekim svjetovima.

Tko je ukrasio Chantalin strop? Ona ili mati?

Zvijezde su se ugasile, kad je Ryan pokrenuo prekidač za svjetlo.

Prostorija je bila ukrašena žutim kariranim materijalom i bijelom čipkom, a krevet s baldahinom natrpan lutkama i čipkastim jastucima. Plišani orangutan visio je s prednje strane kreveta, staklenih, praznih očiju. Druge lutke i životinje bile su poslagane na sjedalicama uz prostor i ispunjavale ljuljačku.

Najednom noćnom stoliću nalazio se mobitel, na drugom radio-sat i CD player. Obojeni ormar nasuprot krevetu djelovao je skupocjenije

od cijelog mojeg pokućstva.

Ryan je prišao stolnom računalu, a ja sam ga rastvorila. Pos-ter s unutarnje strane oba krila. Na desno su me dočekale četiri trbušine, na kojima je pisalo White Trash Tivo Heebs and a Be-an. Na lijevo, Punk Rock On-Girls Kick Ass.

U ormariću knjige, televizor i bogata zbirka CD-a. Preletjela sam popis autora. Dropkick Murphy's, Good Riddance, Buck-O-Nine, AFI, Dead Kennedys, Rancid, Saves the Day, Face to Face, The Business, Anti-Flag, The Clash, Less Than Jake, The Unseen, The Aquabats, The Vandals, NFG, Stiff Little Fingers. I hrpa NOFX-a.

Osjećala sam se staro poput Biblije. Nisam čula ni za jednu skupinu.

Knjige su bile na francuskom i engleskom. Tolstojeva Ana Karenjina. Deepak Chopra i Povratak Medina. Douglas Adams i Vodič za autostopere kroz galaksiju. Guy Corneau i Odsutni otac, nestali sin. Anne od zelenih zahata. Nekoliko Harryja Pottera.

Mrvicu mi je laknulo.

- Svakojake poruke - zaključio je Ryan pritisnuvši tipku za pokretanje računala.

- Misliš da mala prolazi krizu identiteta?

Prostorija je bila šizoidna mješavina dječje hirovitosti, adolescentskog bijesa i zrele radoznalosti. Pokušala sam je zamisliti u njoj. Nisam li već doživjela njezinu manifestaciju punka? Nisam li vidjela fotografiju na kojoj izgleda onako kako otac kaže, a otac zna najbolje? Ali nisam znala kako doista izgleda, niti sam imala pojma tko je zapravo.

Računalo je brujalo, a sustav se podizao.

Je li voljela tu žutu kariranu tkaninu? Je li uopće željela sve te lutke?

Je li uočila orangutana u katalogu i insistirala da joj ga nabave? Ili ga je osvojila na karnevalu? Je li noću netremice promatrala plastične zvijezde pitajući se što joj život sprema? Je li čvrsto sklapala oči, razočarana onim što joj je već razotkrio?

Šum vodopada najavio je Windowse. Rvanje mišem odabrao ikonu i potom nešto otipkao. Pa još nešto. Prišavši, uočila sam daje pokrenuo AOL i stao isprobavati lozinke.

Pokušao je novu kombinaciju.

No, izbor nije bio valjan i predloženo mu je da pokuša ponovno.

- Može potrajati cijelu vječnost - odvrtila sam.

- Djeca nisu previše mudra što se tiče ovakvih stvari... Pokušao je s imenima članova obitelji, njihovim inicijalima, pa obrnutim redoslijedom inicijala i različitim kombinacijama slova.

Ništa.

- Kad je rođena?

Izrecitirala sam datum. Utipkao je brojke prvo pravim, a onda obrnutim redoslijedom. Ništa.

- A mačka?

- Puslica.

- Puslica?

- Zašto me gledaš? Nisam ja odabrala ime. P-U-S-L-I-C-A.

Ništa.

A-C-I-L-S-U-P.

Pristup je konačno omogućen, a melodiozni glas objavio da pošta čeka u pretincu.

- Nisam li fantastičan! -Alija sam znala mačkino ime.

Kliknuo je na ikonu i Chantalini poštanski sandučić izronio je na ekranu. Dvije nepročitane poruke. Bez riječi smo ih pre-letjeli. Obje od školske prijateljice u Guatemala Cityju.

Potom je otvorio pretinac »poslane pošte«. Otkako je otpuštena u petak, sedam puta se javila na adresu metalass@hotmail.com. U svakoj poruci tvrdila je koliko je nesretna i prekli-njala za pomoć. S istom se zamolbom obratila Dirdoggyju, Rambeauu, Bedheadu, Sexychatonu i Cripergantu.

U pretincu »stare pošte« nalazile su se dvije poruke, jedna s jučerašnjim datumom, a druga s današnjim. Poslana u tri poslije podne. Obje od Metalassa. Ryan je otvorio stariju poruku.

JEBENO MIJE DRAGO DA SI SE VRATILA. DIRT
I RAMBEAU SU U PODZEMLJU. ŠEF JE OTPUTOVAO
NA ZAPAD. ZOVI. IMAŠ PRIJATELJA.

- Fantastično - odvratio je Ryan kliknuvši na drugu poruku. - Tip je pravi obožavatelj Jamesa Taylora.

PROMJENA PLANA. KOD TIMA. GUY. OSAM. AKO BUDE
FRKE, ODI DO CLEMA.

- Misliš da su Clem, Tim i Guy cyber punkeri koje je kontaktirala putem e-maila?

No, nije me čuo.

Zgrabila sam Chantalein mobitel i pritisnula tipku za ponovni odabir posljednjeg biranog broja. Ništa.

Bacila sam pogled prema orangutanu. Došlo mi je da ga pro-tresem i prisilim da prizna gdje mu je gazdarica zbrisala. Ryan je isključio računalo i ustao.

- Imaš kakvu ideju? - upitala sam.

- Imam jednu predivnu. Hajdemo!

POGLAVLJE DVADESETO

Koji je plan? - upitala sam, kad je skrenuo u Ulicu Sherbro-

- Cannelloni u La Transition. Pogledala sam ga.
- I puding od kruha. Njihov je prvoklasan!
- Mislila sam da ćemo pokušati pronaći Chantale.
- Nakon toga krafne.
- Krafne?
- Volim one posute.

Prije nego sam uspjela odgovoriti, skrenuo je na Aveniju Grosvenor, parkirao, zaobišao auto i otvorio mi vrata. Čim sam izašla, uhvatio me za lakat i stao navoditi prema restoranu na uglu.

Njegova me tajanstvenost živcirala, pa sam se lecnula.

- Što se događa?
- Samo se pouzdaj u mene.
- Ne bih ti htjela pokvariti užitak špijuniranja, ali mislim da moramo pronaći Chantale.
- 1 hoćemo.
- S krafnama i cannellonima?
- Možeš li se pouzdati u mene?
- U čemu je problem?! - Trznula sam rukom oslobađajući se stiska.

-

Ne možeš podijeliti sa mnom tajne informacije?

Žena s naočalama debljine pepeljara kretala se prema nama vodeći na uzici terijera, koji je više nalikovao štakoru nego psu. Čuvši moj ton, trznula je uzicom, oborila pogled i ubrzala korak.

- Plašiš lokalno pučanstvo. Uđi i pojasnit ću ti.

Zaškiljila sam s nepovjerenjem, ali sam ga poslušala i na ulazu se prisjetila večere s Galijanom u Gucumatzu. Ako nas šef sale pokuša smjestiti u alkovu, gubim se iste sekunde!

Restoran je odisao mediteranskim ugođajem. Prigušeno osvjetljenje, zidovi obloženi zelenim drvom, lajnen mornarske i boje brusnica.

Mlada žena uputila mu je oduševljen osmijeh i odvela nas za stol do prozora.

Rvanjoj je odvratio istom mjerom, nakon čega smo se smjestili.

- Jesi li čula za Patricka Feenevja?
- Ne razmjenjujemo božične čestitke.

- Isuse, kako možeš biti naporna.

- Trudim se.

Uzdahnuo je pokušavajući dati na znanje daje beskrajno strpljiv.

-Jesi čula za Chez Tante Clemence?

- Sklonište za djecu s ulice.

Druga djevojka pojavila se s jelovnicima i blještavim osmijehom, napunila nam čaše vodom i upitala što bismo popili. Oboje smo naručili Perrier.

Rvan se nije osvrnuo na jelovnik.

- Cannelloni su super.

- Čula sam.

Kad se vratila, odlučila sam se za linguine pesto genovese, no on je ostao odan prvom izboru. Naručili smo i dvije male porcije carske salate.

Nismo razmijenili ni riječ grickajući prvo kruh, a potom salatu. Ja sam kroz prozor promatrala kako se danje svjetlo povlači pred sumrakom.

Djeca su nestala s nogostupa i iz dvorišta uzduž Avenije Grosvenor, vjerojatno otišavši kući na večeru ili dovršiti zadaću. Svjetla na trijemu i u unutrašnjosti dvoetažnih stanova s obje strane ulice poprimila su žućkasti sjaj.

Banke i poslovni uredi uzduž Ulice Sherbrooke polako su se zatvarali, dućani praznili, a neonski znakovi treperili, iako se većina noćnih lokala tek trebala probuditi.

Pješaci su ubrzavali korak predosjećajući hladnoću, koju je sumrak donosio sa sobom. Prisjetila sam se Chantale Specter. Kamo lije pohitala u ovakav prehistorijski zalazak sunca?

Hrana nam je konačno poslužena i nakon što smo je začinili paprom i sirom, Rvan je ponovno prozborio:

- Bivši svećenik zvan Patrick Feenev vodi sklonište Chez Tante Clemence. Ne dopušta uporabu droga ili alkohola. Klinci dolaze i odlaze kako im se prohtije, nudi im hranu i krevet. Ako žele porazgovarati, voljan je saslušati. Ako zatraže psihološku pomoć, omogućit će im je. Bez propovijedi i policijskog sata. Vrata su mu uvijek otvorena.

- Zvuči poprilično liberalno za katoličku crkvu.

- Rekao sam »bivši« svećenik. Prije mnogo godina izopćenje iz klera.

- Zašto?

- Koliko se sjećam, pater je imao curu i Crkva mu je rekla da bira, pa je odlučio preskočiti crkvenu rehabilitaciju i sam krenuti iznova.

- Tko mu plaća račune?

- Dobiva nešto novca od grada, ali većina dolazi od dobro-tovornih zabava i privatnih donacija. Ponajviše se oslanja na volontere.

Odjednom mi se razbistrilo.

- Misliš daje Clem zapravo teta Clemence?

- Rekao sam ti da mi sjeda detektivski posao! Ponovno zvonice u glavi.

- A Tim je Tim Hortons, koji posjeduje dućan krafni na Guvjevoj?

- Ni ti nisi loša, Brennanice!

- Što znači da zapravo ubijamo vrijeme do susreta s Metalas-som?

Oboje smo bacili pogled na sat. Bilo je šest pedeset osam.

Civili nadglednju doživljavaju uzbuđljivim dijelom policijskog posla, koji srce dovodi do ludila, a žilama pumpa adrenalin. No, većina zasjeda zapravo ostavlja učinak laksativa.

Proveli smo dva sata promatrajući dućan Tima Hortonsa, on iz auta, ja sa klupice u parku. Ljudi su ulazili i izlazili iz podzemne na Guvjevoj, učenici odlazili s večernjih predavanja na Sveučilištu Concordia, starkelje hranile golubove kod kipa Normana Bethunea.

Bilo je tu bacača frizbija i šetača pasa, poslovnih ljudi, lualica, opatica i fine gospode.

Ali nigdje ni traga Chantale.

U deset me nazvao na mobitel.

- Izgleda da se naša draga neće pojaviti.

-Je li moguće da nas je Metalass zamjetio i rekao joj da ne dođe?

- Nekako nagađam da baš nije toliko bistar.

- Morao bi imati konjsko strpljenje, ako ovako dugo čeka. Osvrnula sam se. Muškarcu, koji se motao ispred Timova dućana, bilo je ponajmanje šezdeset pet. Nekolicina mladića, koja je uživala u frapeu u kafiću Java U s druge strane Ulice de Maisonneuve, odgovarala je Metalassovom profilu, ali nijedan se nije obazirao ni na mene, ni na dućan s krafnama. -1 što sad?

-Još pola sata. Ako se ne pojavi, pronjuškat ćemo kod Cle-ma.

Sitni trokut u kojem sam sjedila predstavljao je otok nasred ulice. Automobili su brujali mimoilazeći me na sve tri strane. Nesvjesno sam stala brojati. Jedan. Sedam. Deset.

Dobro, Brennanice. Vrlo kompulzivno.

Bacila sam pogled na sat. Deset i pet.

Zašto se Chantale nije pojavila? Zar je e-mail poruka namještaljka?

Jesam li odala krinku? Možda je došla, prepoznala me i zbrisala?

Obitelj azijskog podrijetla prišla je dućanu. Žena je pričekala vani s djetetom i bebom u kolicima, a muškarac ušao i kupio krafne.

Ponovno sam bacila pogled na sat. Deset i deset.

Ili nam je možda promaknula? Je li se skrila iščekujući Me-talassov dolazak, i onda mu signalizirala? Je li se prurušila?

Deset i četrnaest.

Bacila sam pogled na drugu stranu križanja. Ryan gaje pres-reo i polako odmahnuo glavom.

Dvojica, odjevena u Huga Bossa od glave do pete, ušla su u dućan.

Promatrala sam ih kroz izlog kako odabiru i kupuju desetak krafni.

Dvije starije žene pile su kavu u separeu, a tri pi-jandure svađale se za stolom ispred dućana.

Deset i sedamnaest.

Krafne za skupinu učenika. Provjerila sam lica. Ne, Chantale nije bila među njima.

- Spremna?

Podigla sam pogled. Halogena i neonska svjetla osvijetlila su mu rubni dio kose, ali nebo nad njim bilo je mračno i bez zvijezda.

- Vrijeme za njuškanje?

- Vrijeme za njuškanje.

Sklonište Chez Tante Clemence smjestilo se u istoj ulici, ali dva bloka istočno od starog Foruma, u jednoj od tri trokatnice izgrađene od smeđeg kamena. Svaka je bila ukrašenajarko obojenim drvetom, a u triptihu duginih boja Chez Tante Clemence bila je boje lavande.

No, oni koji su je izlickali nisu se zaustavili na ukrasima.

Prozorski okviri boje trešnje s ostacima mrtve vegetacije, trijem boje senfa, a na njemu dio Feenevjevog jata.

Dvije djevojke sjedile su na požarnim stubama drugog kata i lakirale si nokte na nogama. Obje s kratkom, smeđom kosom, gustim šiškama, uskim hlačama i toliko pirsinga da ih ni plastična operacija

ne bi mogla zakrpati. Punk verzija Laverne i Shi-rley. Na trenutak su prekinule pedikuru i osmotrile nas.

Ekipa s trijema također nas je odmjerila. Cigarete su im vis-jele iz ruku i usta, a frizure se kretale od zdanja nalik Kipu Slobode, irokeze u stilu Mr. T-ja, dvije u stilu Princa Valijanta do jedne a la Janis Joplin. Iako je bilo premračno kako bih razaznala lica, svi petero izgledali su kao da su pohađali malu školu, kad je srušen Berlinski zid.

Primjetila sam da Kip Slobode laktom gurka Mr. T-ja, na što je on dobacio komentar. Svi su prasnuli u smijeh.

- Bonjour - Ryan ih je pozdravio sa nogostupa. Nije bilo odgovora.
- Bok. - Pokušao je s engleskim.

Iz unutrašnjosti u prekidima je dopiralo blejanje Sex Pistol-sa, kao da netko pali i gasi glazbu.

- Tražimo Patricka Feenevja.
- Zašto? - Mr. T je preko golih prsa nosio kožni prsluk. -Starije osvojio na lutriji?
- Nominiran je za Nobelovu - odbrusio je Rvan.

Mr. T se odgurnuo od ograde i zakvačio palce o pasice na trapericama.

- Ne diraj lava dok spava - odvratio je Kip Slobode odbacujući pepeo na nogostup. - Krivi potez.

Iako je Mr. T izgledao kao da doista čezne za akcijom, Kip Slobode je izgledao kao da čezne za pažnjom. Bodljikava kosa bila mu je neprirodne boje, ali nisam mogla razaznati koje, a iz nosnice je izlazio lanac spajajući se s usnom resicom.

Ryan je zakoračio i zamahnuo značkom Mr. T-ju ispred nosa.

- Patrick Feeney? - ponovio je granitno odlučnim glasom. Mr. T je spustio ruke, a prsti su mu se smotali u šake. Janis Joplin je obmotala ruku oko njegove noge.

- A l'interieur - odvratila je. Unutra.
- Merci.

Ryan je spustio nogu na najnižu stubu i skupina se pomaknula za milimetar. Vijugavo smo se probili pazeći kako nikome ne bismo nagazili na prste. Osjećala sam kako nas prati pet pari očiju.

Crvena žarulja gorjela je iznad ulaznih vrata. Iako je trijem bio u ruševnom stanju, pod grimiznim svjetlom primjetila sam nove daske

ugurane među stare. Netko je preokrenuo zemlju u lončanici na prozoru i stručak nevena sad je ležao sa strane. Iako sklonište nikad neće pokupiti nagradu za dizajn, nečija brižna ruka očigledno je pošteno obavljala posao.

Unutrašnjost je bila u skladu s naličjem. Drvenina boje lavande, na zidovima jednostavne slikanje. Životinje. Cvijeće. Zalasci sunca.

Boje su me podsjetile na tempere, koje smo rabili na prvim satovima tečaja slikarstva. Pokućstvo je očigledno bilo iz donacije, a linoleum se razlikovao od prostorije do prostorije.

Prešli smo primaću sobu, u kojoj se nalazilo nekoliko kaučeva od futona, mimoišli drveno stubište s lijeva i ušli u dugačak i uzak hodnik nasuprot prednjoj strani kuće. Na obje strane vrata, a iza njih spavaće sobe, svaka s otrcanim toaletnim ormarićima i četiri do šest pravih ili poljskih kreveta. Iz jedne je dopirala srebrno-plava svjetlost televizijskog ekrana i glazbena tema serije Zakon i Red.

Na pola puta niz hodnik, kuhinja. Na lijevo iza nje blagovaonica, na desno još dvije spavaće sobe.

Feenev je klečao u kuhinji pomažući tinejdžerskoj verziji Metallice da rastavi ili sastavi zvučnik.

Poput afričkih kameleona koji poprimaju zelenu boju i njišu se pokušavajući imitirati lišće, savjetnici često poprimaju karakteristike mladih i nose trapke, kikice, hipijevske sandale, čizme. Kamuflaža im pomaže da se uklope.

Ali ne i Feenev. S naočalama od kornjačevine i gustom bijelom kosom razdijeljenom posred čela poput piste, mogao se uklopiti jedino u starački dom. Nosio je pletenu vestu, flanel-sku košulju i sive hlače od poliestera, navučene do pazuha.

Čuvši korake, okrenuo se.

- Mogu li vam pomoći? Ryan je predočio značku.

- Detektiv Andrew Ryan.

-Ja sam Patrick Feeney. Ja vodim ovaj centar.

Bacio je pogled prema meni, pa je i Metallica učinila isto, i na trenutak sam pomislila da će svi četvero visokim i promuklim glasovima zapjevati »Die, Die My Darling«.

- Tempe Brennan. - Predstavila sam se.

Tripud je zakimao, više kao da razgovara sam sa sobom nego s nama. Dečki iza njegovih leđa nastavili su nas promatrati s različitim

izrazima lica. Neki radoznalo, neki s mržnjom.

Dvije djevojke izronile su na pragu s druge strane hodnika. Obje sa spaljenom blond kosom, obje krupne kao da žive na Habs (engl.) = nadimak za hokejašku ekipu Montreal Canadiens.

krumpiru. Jedna je nosila traperice i sportski džemper s natpisom UBC, a druga cigansku suknju, koja joj se objesila na bokovima. S obzirom na masu, posve pogrešan odabir.

Feenev je pokušao ustati, na što su sva četiri člana Metallice odmah izbacila ruke kako bi mu pomogla. Prišao nam je hodajući široko raširenih nogu, kao da ga muče hemoroidi.

- Kako vam mogu pomoći?

- Tražimo mladu ženu zvanu Chantale Specter. -Je li zapala u probleme?

- Zanima nas je li ovdje - nastavio je Ryan.

- Zašto?

- Zar je tako teško odgovoriti na to pitanje, Feenev? Lagano se nakostriješio.

Iz kuta oka primjetila sam kako Ciganska Suknja nestaje. Za nekoliko sekundi ulazna vrata su se otvorila i zatvorila.

Prokrala sam se iz kuhinje i pojurila u primaću sobu. Bacila sam pogled kroz prozor i primjetila da su samo Mr. T i Kip Slobode ostali na stubama. Ciganska Suknja je razmijenila nekoliko riječi s njima, nakon čega je Mr. T odbacio cigaretu i svo troje uputili su se zapadno niz De Maisonneuve. Pričekala sam dajući im malu prednost i onda krenula za njima.

Hokejaška ekipa Montreal Canadiens nije imala sreće sa prvotnim smještajem. Od 1909. do 1910. sjedište im je bilo u Areni Westmount na križanju Ste-Catherineove i Atvvaterove, no kad je izgorjela do temelja, Habsi³⁷ su se vratili korijenima na istočnoj strani grada.

Nakon novog požara Arena Mont-Royal je sklepana na brzinu i dečki su tamo mlatili pak iduće četiri godine. 1924. s druge strane starog ledenog sjedišta podignut je Forum. Izgradnja je trajala samo stotinu pedeset devet dana i koštala 1,2 milijuna dolara. Utakmicom na otvorenju Habsi su razbili St. Patse iz Toronta sa 7 naspram 1.

Hockeyje svetinja u Kanadi, a tijekom godina Forum je stekao reputaciju svetišta i stoje više Stanley Cupsa tamo održano, to je

bivao svetiji. Ipak, nastupio je i dan kad je upravi zatreba-lo više sjedala, a Habsima bolje svlačionice.

Tim je odigrao posljednju utakmicu 11. ožujka 1996. godine, a četiri dana poslije pedeset tisuća Montrealaca pojavilo se na paradi

»preseljenja«. 15. ožujka Habsi su odigrali prvu utakmicu u novom Centru Molson porazivši New York Rangerse s 4 naprama 2.

Možda je to posljednja utakmica koju su te skitnice pobijedile, pomislila sam hitajući niz De Maisonneuve.

Stari Forum nekoje vrijeme bio prazan i zapušten, bolna rana na zapadnom rubu grada. 1998. kupio gaje Canderel Management, dovukao Pepsi kao glavnog sponzora i započeo masivni face-lifting.

Tri godine poslije, zgrada je ponovno otvorena kao Centre de divertissement du Forum Pepsi, a predznak se promijenio. Više nije nudio sport, već hranu i zabavu.

Tamo gdje su nekoć preprodavači karata vrebali sjedala uz led, a burzovni mešetari i kamiondžije nadmetali se za pivo, mladi ispod tridesete sad pijuckaju SmirnoffIce i kuglaju u ozvučenim kuglanama. Pepsi Forum sadrži kompleks od dvadeset dva kina, fini dućan vina, restorane, stijenu za penjanje i velik ekran, kojim se kao oltarom odaje počast dobrim, starim danima.

Mr. T, Kip Slobode i Ciganska Suknja skrenuli su na lijevo u Ulicu Lambert-Closse i ušli u Forum iz Ste-Catherineove. Bila sam desetak metara iza njih.

Prateći bodljikavu frizuru probila sam se kroz šaćicu kuglaša i filmofila, koji su se motali predvorjem, i primjetila da se penju dizalom na drugi kat. Nestali su u restoranu Jillian's. Ušla sam za njima.

Stolovi i separei s desne strane, bar s lijeve. Malo je ljudi večeralo, ali zato nijedna barska stolica nije bila slobodna, a desetak gostiju stajalo je u parovima ili trojcima.

Ugledala sam trio kako se probija prema mladoj ženi na kraju bara.

Nosila je crnu čipkastu bluzu, dugačke crne perle i crne rukavice bez prstiju. Čipka, koja joj je bila zavezana u čvor na glavi, izgledala je poput ogromnog crnog leptira.

Chantale Specter.

Nasmiješila im se i zakolutavši očima palcem ukazala na muškarca koji joj je stajao s lijeva.

Bacila sam pogled.
Nemoguće!
Ali i te kako stvarno.
Posegnula sam za mobitelom.

POGLAVLJE DVADESET PRVO

Ryan je stigao za nekoliko minuta. - Tko je kreten zalizan gelom?

- Novinar iz Chicaga. Ollie Nordstern.

- Sto radi ovdje?

- Pije pivo.

- Sto radi u Montrealu?

- Možda mene pokušava pronaći. Piše članak o organizacijama koje se bore za ljudska prava. Razgovarala sam s njim u Guatemala Cityju, i otad mi visi za vratom.

- Visi ti za vratom?

- Naziva me na mobitel, ostavlja poruke u labosu. Ryan se zagledao u Chantale.

- Nešto joj curi iz oka?

- Vjerojatno tetovaža.

- Zašto zanimanje za malu?

- Možda mu je ona plijen, a ne ja.

- Zastranila ambasadorova kći? - Zapucnuo je prstima. - Pa da, tako bi se mogao domoći Pulitzera!

Oboje smo je pogledali. Stisnula se uz prijatelje okrenuvši Nordsternu leđa.

- Spremna?

- Hajdemo!

Mr. T se ponovno odlučio za ulogu samozvanog pravednika, palčevi su mu se ponovno uhvatili pasica na trapericama, a sjekutići stali obrađivati žvakaću. Uočio nas je na udaljenosti od tri metra i nastavio vrebati poput zmije. Drugi su neometano razgovarali, a Nordstern ostao usredotočen na Chantale.

Ryan ih je zaobišao, podigao čašu iza Chantaleinih leđa i pomirisao sadržaj.

Svi su utihnuli.

- Siguran sam da imate dokaz o punoljetnosti. - Očinski osmijeh policajca koji dobrovoljno pazi na djecu.

- Odjebi - odvratio je Mr. T.

Pod svjetlom je izgledao starije nego na trijemu. Zaključila sam daje vjerojatno napunio dvadeset.

- Metalass? - upitala sam. Polako je okrenuo glavu.

- Moje je od prekaljenog čelika,38 a vaše? - Dlanovima je žestoko odbubnjao o šank.

Chantale je lagano poskočila.

- Tim se imenom služiš na internetu? Metalass?

- Dobre cice.

- Znam da to smatraš komplimentom.

- Možda bismo jednom mogli popiti cappuccino. - Pogrebao se po prsima, a podrugljiv osmijeh zategnuo mu je jednu stranu usta.

- Naravno. Učinit ću to iz milosrđa, čim vam posjeti budu dopušteni. Nervozan hihot iza njegovih leđa.

- Kome se ti jebeno smiješ? - Okrenuo se prema Ciganskoj Suknji.

Ryan mu se pojavio iza leđa i povukao ga za ruku.

- SU koji k...?!

- Ne zaboravimo na pristojnost - odvratio je bešćutnim tonom.

- Oyo je jebeno zlostavljanje! - Vena mu je iskočila navratu. Stao se otimati, ali Ryan mu je povukao ruku na gore.

Chantale je pokušala ustati. Uхватила sam je za rame i vratila na mjesto. Izbliza sam primjetila da joj je tetovaža lažna. Suza, koja je bila najbliže oku, počela se odljepljivati.

Nordstern je pratio zbivanje bezizražajnim izrazom lica.

38 Igra-Riječima (Metalass ili Metal ass = metalna stražnjica).

- Moja je kolegica postavila posve opravdano pitanje - Rvan je došapnuo Mr. T-ju na uho. - Zovemo te Mr. T, ali zapravo je to sramotno, jer tako oboje ispadamo dinosauri.

Nije bilo odgovora. Zakrenuo mu je ruku.

-Jebena brutalnost. - Procijedio je Mr. T kroz zube.

- Alije dobro podnosiš.

Nordstern je stao presavijati ubrus u sve manje i manje trokute.

Ponovno zatezanje ruke.

- Metalass. - Zacvilio je poput štenca. Par do Nordsterna pokupio se s pivom.

- Sumnjam da ti je mama to upisala u rodni list - odvratio je Ryan.

- Sumnjam da tvoja zna čitati i pisati! Ponovno ruka.

- Odjebi!

- Postajem nestrpljiv.

- Uzmi si Prozac! Opet zatezanje.

- Leon Hochmeister! Skidaj se s mene!

Ryan je otpustio ruku, a Mr. T se odmah nagnuo i ispljunuo žvakaću. Potom se naglo uspravio i stao kružiti ramenom trljajući si bicepse.

- Moraš naučiti nekoliko novih pridjeva, Leone - odvratio je Ryan. -
Možda da započneš s CD izdanjem Thesaurusa?

Hochmeister je gornje sjekutiće spustio na donju usnicu spremajući se procijediti prostotu, a onda je promijenio mišljenje. Prepoznala sam mu bijes u očima. Mohawk verzija Raspu-tina.

Ryan se okrenuo prema Kipu Slobode.

- A ti si?

- Presley Iverson - odvratio je radoznalo ga promatrajući. Pa prema Ciganskoj Suknji.

- Antoinette Gaudreau.

- Imam li, dakle, čast razgovarati s Dirdoggvjem, Rambeau-om, Bedheadom, Sexychatonom ili Cripergantom?

- Kreštalo - odvratio je Iverson plemenito se naklonivši. -Cri pergant ili prodorni krik. Dakle, kreštalo.

- Vrlo pjesnički.

Ružičasti balončić izronio mu je iz usta i prsnuo. Nastavio je žvakati ponovno ga pokušavajući napuhnuti. Ryan je pogledao Gaudreauovu.

- Ne koristim tako često e-mail.

- A kad ga koristiš, poznata si kao...? Slegnula je ramenima. -
Sexychaton.

- Hvala, mačiću.

Iako bi se prije reklo daje seksipilna poput kita.

- Ne možete jebeno upasti i samo tako nasrnuti na ljude!

-Hochmeister je očigledno povratio samopouzdanje.

- Leone, to je upravo ono što možemo učiniti. I to nije sve. Isto tako mogu odvući tvoje mršavo dupe u pritvor, jer si maloljetnici pomagao pri bijegu. Sto kažeš, hoće li tvoje ime izroniti u nekom zanimljivom štivu?

Prestao je masirati ruku, bacio pogled prema Chantale i onda prema stropu. Kad je spustio glavu, znoj mu je zablještao uz korijen Mohawk frizure.

- Ništa ne znamo o tom sranju.

- A koje je to sranje, Leon?

- To sranje o kojem nam priča.

Kutkom oka primjetila sam da se Nordstern ukočio.

- A tko to, Leone?

Kimnuo je glavom prema Nordsternu.

- Ni Chantale ništa ne zna. - Izbacio je palac prema Nordsternu. - Seronja je lud kao ti!

- A zašto?

- Misli da je Chantale bila super s nekom curom, koja je crkla u Guatemala Cityju.

- Leon - Chantale je prosiktala.

- Nekako i nema veze s borbom za ljudska prava - dobacila sam Nordsternu.

Oči su mu se konačno odlijepile od ubrusa i zagledale u moje-

- Možda.

- Gdje odsjedate, gospodine? - Ryan gaje upitao.

- Molim vas. - Zgužvao je ubrus. - Ne trošite ni svoje, ni moje vrijeme. Moje informacije i izvori su povjerljivi.

Odbacio je ubrus i pogledao me.

- Osim ako ne pronađemo neki dogovor od kojega bismo oboje profitirali - nadodao je ljigavim tonom.

- Ne razumijem. Zagledao se u mene.

- Nemate pojma što se događa. -Da?

- Toliko ste zabrazdili da ćete uskoro završiti na Ganimedu. - Ustao je. - Ne, čak niste ni u pravoj galaksiji.

- Posljednji put kad sam provjerila, Ganimed se još uvijek nalazio na Mliječnoj stazi.

- Ta vam je dobra, doktorice Brennan. - Ispio je piće i odložio čašu na šank. - Ali zapravo ne govorim o astronomiji.

- Nego o čemu?

- O umorstvu.

- Čijem?

Obrve su mu skočile i odmahnuo je kažiprstom.

- Tajna.

- Zašto? - upitala sam. Ponovno prst.

- Pogubna tajna.

I tad mi je postalo jasno daje lagano pripit.

- Tajna skrivena u grobnici.

Pokušao je zadržati osmijeh, ali mu se gotovo svojevrijedno povukao s lica.

- Odsjedam u St. Malu - dobacio je Rvanu. I onda se ponovno okrenuo prema meni. -Javite mi se, kad budete spremni razriješiti tajnu. Promatrala sam ga kako odlazi prema vratima. Na pola puta se okrenuo i bez riječi nadodao:

- Ganimed. - Potom je dva prsta spustio na čelo i nestao kroz vrata.

- Tip je lud - dobacio je Hochmeister. - Ako ga ponovno sretnem, izdubit ću mu šupak veličine Cape Bretona!

- Leone, reći ću ti ovo samo jednom. Idi kući. - Ryan je podigao ruku. - Ne, neću biti toliko precizan. - Izbacio je prst prema njegovom nosu. - Odlazi. Gubi se. Zajedno sa svojim prijateljima.

Sto se mene tiče, možete provesti noć gledajući reprize Archieja Bunkera. Jer ako ostanete, provest ćete je bez vezica za cipele i pojasa.

Iverson i Gaudreaux su skočili sa stolica kao klokani. Hochmeister je oklijevao na trenutak, a onda je i on podigao stražnjicu. Vođa babuna se povlači.

Čim su se pokupili, Ryan se okrenuo prema Chantale.

- Stoje Nordstern htio?

- Tako se seronja zove?

Podigla je čašu s pivom, no Ryan ju je oduzeo i odložio na šank.

- Ollie Nordstern - nastavila sam. - Izvjestitelj je i radi za Chicago Tribune.

- Ozbiljno?

Pametno pitanje, pomislila sam. Bez pogovora sam prihvatila Mateovo pojašnjenje i ni na trenutak nisam posumnjala u Nordsternovu legitimnost.

- U vezi čega se raspitivao?

- U vezi mojih planova za Festival Sundance.

- Chantale, mislim da ti nije jasno u kakvoj se situaciji nalaziš.

Prekršila si dogovor i sudac te može bez ikakva problema strpati natrag u zatvor.

Zadržala je pogled na krilu. Crne vitice objesile su joj se oko mrtvački-blijedog lica skrivajući sve osim vrška nosa.

- Ne čujem te, Chantale.

- Raspitivao se u vezi tih mrtvih djevojaka.

- Onih koje sam spomenula u zatvoru? Zakimala je glavom i čipkasti leptir je zaskakutao.

Prisjetila sam se čudnog pitanja, koje mi je postavio u sjedištu FAFG-a.

- Tijekom intervjua Nordstern se raspitivao u vezi slučaja sa septičkom - rekla sam Ryanu.

- Otkud je saznao?

- Nemam pojma.

Ponovno smo pomislili na isto.

Sumnja li možda u povezanost Specterova slučaja i slučaja Paraiso?

Okrenula sam se prema Chantale.

- Kako te je pronašao?

- Otkud bih ja to, do vruga, mogla znati? Vjerojatno mi se motao pred kućom.

- I slijedio te do dućana Tima Hortonsa.

- Niste li me i vi tako pronašli? -Jesi li ga već vidjela?

- Da, potajno smo se nalazili ispod tribina.

- Chantale.

- Ne, nisam.

- Sto ga je još zanimalo? Nije mi odgovorila.

- Chantale.

Kad je podigla pogled, bijes joj je zgužvao lice i dočekala me hladna, okrutna verzija djevojčice sa službene fotografije.

- Otac - odvratila je drhtavim glasom. - Moj prokleta slavni otac, koji mi pije mozak! Ne ja! Nitko se nikad ne raspituje za mene!

Posegnula je u izvezenu torbicu, koja joj je visjela preko prsa, izvadila tamne naočale i zadjenula si ih. Iskrivljena slika mojeg lica pojavila se na stakalcima, dvije cirkuske verzije Tempe, svaka s istim zbunjenim izrazom.

Ryan je odbacio dva dolara na šank.

- Majka ti je zabrinuta. Sutra ćemo porazgovarati.

Dopustila je daje ispratimo iz restorana. Spustili smo se dizalom u prizemlje i prošli predvorjem. No, dok smo prilazili staklenim vratima, koja su izlazila na Ulicu Ste-Catherine, SAQ ili Societe des Alcools du Quebec = Udruženje proizvođača alkohola u Quebecu.

Ryan je presreo moj pogled i ukazao mi na SAQov39 dućan vina.

Ollie Nordstern je stajao do ulaza tobože proučavajući izbor francuskih Chardonna.

- Sto misliš? - upitala sam.

- CIA ga definitivno nikad neće uposliti. Vidjet ćemo hoće li nas slijediti.

Progurali smo Chantale kroz vrata i skrenuli iza ugla. Zakolutila je očima, ali nije ništa odvratila.

Nordstern je krenuo dvadesetak sekundi nakon nas, a onda se osvrnuo i stao žuriti na zapad. Na križanju s Atvwaterovom promijenio je smjer i pohitao natrag.

Promatrala sam kako se zaustavlja kod Lambert-Closseove, kako baca pogled na lijevo prema planini, pa na desno prema Trgu Cabot. Moje oči slijedile su njegove, a onda se prebacile na drugu stranu križanja. I tad sam uočila muškarca u bejzboli-ci. Hodao je prema njemu, a za pojasom mu je visio devetmili-metarski Luger.

Usljedilo je devedeset kaleidoskopskih sekundi, gotovo čitava vječnost.

- Ryane! - Ukazala sam na tipa.

Izvukao je pištolj, a ja sam gurnula Chantale na koljena i spustila se do nje.

- Policija! - Ryan je povikao. - Svi dolje! Par terre!

Tip je prišao Nordsternu na metar i pol udaljenosti, izbacio ruku i podigao pištolj u visinu njegovih prsa. Žena je zavrištala.

- Pištolj! Arme afeu! - Riječi su se prenijele Ste-Catherineo-vom poput balona na nogometnoj utakmici.

Ponovno vrisak.

Dvije eksplozije odjeknule su zrakom. Nordstern je poletio unatrag, a dva crvena cvijeta rastvorila su mu se na košulji.

Na ulici je bilo petnaestak ljudi. Većina ih je odmah kleknula, a drugi su se pokušali probiti do Foruma. Muškarac je zgrabio dijete, obmotavši se oko djevojčice poput pasanca, a njezin prigušen plač samo se pridodao općem metežu.

Neka su se vozila zaustavila uz rubnik, druga su ubrzala. Križanje se odjednom u potpunosti ispraznilo.

Ubojica je stajao raširenih nogu i lagano pognutih koljena, okrećući se s Lugerom u ruci. S lijeva na desno. S desna na lijevo. Iako

petnaestak metara udaljen od mene, mogla sam ga čuti kako diše i vidjeti mu oči ispod mornarsko-plavog šilta.

Ryan je čučao iza taksija parkiranog na Lambert-Closse, držeći pištolj s obje ruke i uperivši ga prema tipu. Nije se odmaknuo od mene.

-Arretez! - Dosta!

Tamna cijev okrenula se prema njegovoj glavi, a prsti na okidaču nervozno zatreperili. Zadržala sam dah. Ryan se suzdržavao iz straha da ne ozlijedi nedužnog promatrača. No, ubojica se možda neće toliko suzdržavati.

- Odbaci oružje! Mettez votre arme par terre! - Ryan je doviknuo.

No, ubojičino lice nije to registriralo. Jedan blok dalje oglasila se automobilska truba. Semafor iznad moje glave prebacio se sa zelenog na žuto. Ryan je ponovio zapovijed. Žuto se promijenilo u crveno. U daljini sirena. Jedna sekunda. Tri.

Nišaneći još uvijek u Rvanovo lice tip se odmaknuo dva koraka unatrag i sagnuo prema ženi, koja se sklupčala na nogostupu.

Prijeljepla je glavu za pločnik zaštitivši je rukama.

- Nemojte me ubiti, imam bebu - s užasom je uskliknula. No, zgrabio ju je za jaknu i povukao.

Ryan je u tom trenutku opalio.

Ubojičino tijelo se trznulo. Ispustio je ženu i uhvatio se za desno rame. Krv mu je izbila kroz košulju.

Ispravio se, podigao pištolj i četiri puta pritisnuo obarač. Meci su se odbili o zid zasipajući nas krhotinama cigle.

- Oh, Bože, ne - Chantale je uskliknula paničnim i drhtavim glasom.

Ryan je ponovno opalio.

Ubojica se stropoštao udarivši lubanjom o nogostup. Luger mu se odbio o rubnik, a žena je zavrištala i nespretno se izmigoljila.

Osim njezinih jecaja i dječjeg plača - sablasna tišina. Ljudi su zanijemili ostajući nepomični na svojim mjestima.

U daljini zorno vrištanje sirena. Patrolna vozila stala su izranjati iz svih smjerova. Uslijedila je škripa guma, blještavilo rotacijskih svjetala, pucketanje radio-prijemnika.

Ryan je ustao uperivši cijev pištolja u zrak. Promatrala sam kako poseže za značkom.

Chantale je nekoliko puta nesigurno udahнула. Pogledala sam je.

Brada joj je drhtala, a oba obraza blještala od suza. Po-milovala sam je po kosi.

- Gotovo je - utješno sam odvrtila posve neprepoznatljivim glasom.

- Živa si.

Podigla je glavu. Samo dvije »istetovirane« suze još su joj se držale lica.

- Živa sam?

Zagrlila sam je. Prepustila mi se i zajecala.

POGLAVLJE DVADESET DRUGO

Probudila sam se prestravljena, kao onog jutra nakon napada na Carlosa i Molly. Na trenutak prizor mi se odmotao pred očima.

Cvjetovi na Nordsternovim prsima. Pucanj iz Rvanovog pištolja.

Ubojičino nepomično tijelo. Krv na nogostupu. Iako nisam čula službeno izvješće, bila sam uvjerena da su obojica mrtva.

Protrljala sam si lice, zažmirila i dekom prekrila glavu. Hoće li ikad okončati?

Prisjetila sam se Chantale, obraza išaranog tragovima suza, tijela ukočena od užasa. I zadrhtala sam. Obje smo mogle nastradati.

Poginuti. Kako bih to saopćila njezinoj majci? Katy bi ostala shrvana vijestima o mojoj smrti. No, hvala Bogu, do toga nije došlo.

Prisjetivši se Nordsterna u Guatemala Cityju i potom u restoranu Jillian's nekoliko minuta prije smrti uhvatila me grižnja savjesti.

Nije mi se sviđao, nisam bila uljudna prema njemu, ali nisam očekivala da će umrijeti.

Mrtav je!

Isuse!

Što lije samo razotkrio? Stojе bilo toliko važno da su ga raznijeli usred Montreala?

Misli su mi se ponovno vratile na Chantale. Kako će taj događaj utjecati na nju? Uznemiren adolescent može krenuti u različitim smjerovima. Kajanje? Bijeg? Spas u drogama?

Iako snažna izvana, nagađala sam da je iznutra krhka poput leptirovih krila. I zaklevši se da ću joj pružiti podršku, cijenila to ili ne, odbacila sam prekrivač i krenula prema kupaonici.

C'est la vie quebecoise (franc.) = Takav je život u Quebecu.

Ljeto koje se tako neočekivano spustilo nad Montreal nestalo je tijekom noći. Čim sam izašla iz garaže, pljusak i hladnoća. C'est la vie quebecoise.^{4Q}

Jutarnji kolegij bio je, hvala bogu, kratak. Nije bilo novih slučajeva za antropološku analizu. Sat vremena provela sam iz-rezujući komadiće gumice i lijepeći ih na Susanneinu repliku lubanje. Osim sjaja i gotovo neprimjetne slojevitosti materijala, model je uistinu nalikovao stvarnoj osobi.

U 10 ujutro bila sam posjednuta za monitor u Imagerie, odjelu namijenjenom obradi fotografija i računalnih slika. Lucien, naš

grafički guru, namještao je lubanju pred kamerom, kad je Rvan ušao.

- Što to izbija iz nje?

- Markeri koji ukazuju na dubinu tkiva.

- Nisam ni sumnjao.

- Svaki od njih pokazuje koliko je tkiva bilo na određenom dijelu lica ili lubanje - Lucien je nadodao. - Doktorica Brennan ih je napravila prema standardima za ženu mongoloidnog podrijetla, zar ne?

Kimnula sam.

- Napravili smo bezbroj ovakvih reprodukcija lica. - Namjestio je osvjetljenje. - Iako prvi put iz plastičnog modela.

Baš bezbroj?

- Da pogodim. Kamera snimi sliku, pošalje je na računalo, a vi onda spojite točkice?

Ryan je znao kako kompleksne stvari protumačiti na jednostavan, gotovo dječji način.

- Nije samo to u pitanju. Ali, da, kad na osnovu markera nacrtam obris lica, odabrat ću obilježja iz baze podataka, vidjeti što najbolje odgovara i potom to nalijepiti.

- Tu ste tehniku primijenili zajedno od tijela u slučaju Inner Life Empoiverment?

Riječ je bila o slučaju, na kojemu smo radili prije nekoliko godina.

Mnogo studenata sa sveučilišta McGill regrutirano je u ekstremnu sektu, koju je predvodio sociopat uvjeren u vlastitu besmrtnost. Kad je u blizini njihove komune u Južnoj Karolini izronio kostur iz plitko iskopana groba, Lucien i ja smo izradili skicu kako bismo utvrdili pripadaju li ostaci nestaloj studentici.

- Da. Kako je prošlo s Chantale?

- Sudac je pristao dati joj još jednu šansu u kućnom pritvoru.

Dok se on prethodne noći zadržao kako bi pojasnio pu-cačinu, ja sam je odvezla kući. No, ujutro je navratio kako bi se uvjerio da je još uvijek tamo.

- Misliš da će mama sada malo bolje pripaziti?

- Mislim da se može reći kako Manuel Noriega uživa u većoj slobodi.

- Sinoć je bila poprilično pokorna.

- Da, više ne želi da odjebemo i ostavimo je na miru.

- Kako si ti? - Primjetila sam napetost na njegovom licu.

Unutrašnja istraga u Montrealu se provodi, kad god je policajac uključen u ubojstvo. Kako bi se održala nepristranost, Odjel za umorstva CUM-a provjerava umorstva počinjena od strane časnika SQ-a, a SQ istražuje umorstva počinjena od strane CUM-a. Dok sam odlazila sa Chantale, ugledala sam Ryana kako predaje oružje pripadniku CUM-a.

Slegnuo je ramenima. - Dvoje mrtvih na dolasku u bolnicu. Jednog sam ja ubio.

- Ali ispravno si postupio, Ryane. I oni to znaju.

- Pretvorio sam Ste-Catherine u O. K. Corral.

- Tip je ubio Nordsterna i spremao se uzeti taokinju. - Jesu li te već kontaktirali?

- Još nisu.

- Očekuj poziv.

- Reći ću im što se dogodilo. Jeste li utvrdili tko je bio ubojica?

- Carlos Vicente. Gvatemalska putovnica.

- Kreten je nosio putovnicu pri izvršenju ubojstva? Odmahnuo je glavom. - Ključ iz Days Inna na Guvjevoj.

Preokrenuli smo mu sobu i pronašli je u torbi.

- Ne bih rekla daje u pitanju profesionalac.

- Ujedno smo pronašli dvije tisuće američkih dolara i zrakoplovnu kartu do Phoenixa.

- Nešto drugo?

- Prljave bokserice. Presjekla sam ga pogledom.

- Nazvao sam Galijana. Ništa nije iskrsnulo kad sam mu spomenuo ime, ali je obećao dublje prokopati.

- A Nordstern?

- Izgleda da ništa od Pulitzera. Ponovno sam ga prostrijelila pogledom.

- Na putu sam u Hotel St. Malo. S obzirom daje Nordstern bio tvoj privjesak, pomislio sam da ćeš mi se htjeti pridružiti.

- Moram ovo dovršiti.

- Ja to mogu učiniti, doktorice Brennan. - Lucien je zazvučao poput rezervnog igrača na nogometnoj utakmici školskih ekipa.

Zasigurno sam ga sumnjičavo odmjerila, jer je odmah nadodao:

- Dopustite da pokušam. - Molim vas, treneru, ubacite me! Zašto ne? Ako mu skica ne ispadne kako valja, mogu je sama izraditi

iznova.

- U redu. Napravi prednji dio. Nemoj forsirati crte lica, samo pripazi da odgovara rasporedu kostiju.

- Allons-y - dobacio je Ryan. -Allons-y. - Hajdemo.

St. Malo je bio sićušan hotel na Du Fortovoj, otprilike šest blokova istočno od Pepsi Foruma, a njegov vlasnik visok i koštu-njav muškarac. Lijevo oko mu je bježalo, a koža nezdravom bojom podsjećala na ustajali čaj. Iako nije bio oduševljen našim posjetom, Rvanova ga je značka natjerala da promijeni mišljenje.

Nordsternova soba bila je velika poput zatvorske ćelije i odisala istovjetnim ugođajem. Cista, funkcionalna, bez kiča. Bile su mi potrebne tri sekunde kako bih pobrojala inventar.

Riječ je o ekipi američkog nogometa zvanj Wisconsin Cheeseheads, koji na kacigama imaju sliku sira.

Željezni krevet. Oštećen ormar. Oštećen toaletni stolić. Oštećen noćni stolić. Biblija. Nigdje nijedan osobni predmet. Ništa u ladicama i ormaru.

Kupaonica je bila nešto životnija. Četkica za zube. Zubna pasta.

Jednokratne britvice. Gillette Cool Wave za osjetljivu kožu. Gel Dippity-Do za sportski izgled. Hotelski sapun.

- Nema šampona - primjetila sam kad je Ryan kemijskom odmaknuo zavjesu u tuš-kabini.

- Kome je potreban šampon, ako postoji Dippity-Do? Vratili smo se u spavaću sobu.

- Tip nije nosio puno prtljage - nastavio je izvlačeći hokejašku torbu ispod kreveta.

- Iako vrlo prepredeno. Znao je kako se uklopiti među domoroce.

- To je sportska torba.

- Ne, to je hokejaška torba.

- Nacionalna hokejaška liga ima dvadeset četiri podružnice južno od granice.

- Hokej nije unakazio američki osjećaj za modu.

- Neki od vaših nose sir na glavi⁴¹.

- Hoćeš lije konačno otvoriti?

Promatrala sam ga kako vadi nekoliko košulja i kaki gaće.

- Obožavao je bokserice.

Palcem i kažiprstom oprezno ih je uklonio i izvukao putovnicu.

- Američka.
- Da vidim.

Rastvorio ju je i predao.

Nordstern očigledno nije mogao srediti frizuru onog dana, kad je fotka snimljena. Osim toga, izgledao je neispavano. Bio je blijed u licu, a ispod očiju koža mu je bila tamna i natečena.

Ponovno me spopalo kajanje. Iako mi se nije sviđao, nikad mu ne bih zaželjela takvu smrt. Bacila sam pogled na njegove stvari, dokaz o naprasito prekinutom životu. Ima li djevojku?

Ženu? Djecu? Tko će im priopćiti tužnu vijest?

- Zasigurno je zatražio putovnicu netom prije nego je doživio otkrovenje s Dippitvjem - dobacio je Ryan.

- Izdana mu je prošle godine. - Nastavila sam čitati. - Rođen je u Chicagu 17. srpnja 1966. Isuse, a ja sam mislila da mu je dvadeset i nešto!

- To je zbog gela. Drastično smanjuje godine.

- Daj prestani!

No, znala sam da ga zapravo ne ismijava, već se jednostavno služi humorom kako bi razbio napetost. Tipično za drota. Uostalom, i ja sam to činila, ali u daleko manjoj mjeri i stoga me njegova neozbiljnost iritirala.

Izvukao je četiri knjige. Sve dobro poznate. Gvatemala: Kako počinuti umorstvo i izvući se bez kazne. Masakri u Rabinalu.

Državno nasilje u Gvatemali, 1960. -1999. Gvatemala: Nikad više.

- Možda je doista proučavao rad dobrotvornih organizacija -odvratila sam.

Povukao je zatvarač na džepu torbe. -Opa!

Zrakoplovna karta, ključ i spiralni notes. Pričekala sam da provjeri kartu.

- U Montreal je doletio prošli četvrtak. American Air-waysom.

- Let iz Miamijsa u 12.57?

- Tako je.

- Specterova i ja smo došle tim letom.

- I niste ga vidjele?

- Vozile smo se u prednjem dijelu, ukrcale među posljednjim putnicima, izašle među prvima i čekale u VIP čekaonici između letova.

- Možda te je doista pratio.
- A možda je pratio ambasadorovu suprugu.
- Istina.
- Povratna karta?

Zakimao je. - S otvorenim datumom povratka.

Prebacio se na ključ, a ja sam se zagledala u Nordsternove stvari.

Očigledno se planirao vratiti u hotel. Je li uopće bio svjestan u kakvoj se opasnosti nalazi? Je li mu uopće palo na pamet da bi mogao nenadano umrijeti?

Ryan je podigao ključ. Plastični privjesak identificirao ga je kao vlasništvo hotela Todos Santos u Calle 12, Zoni 1.

- Znači, ipak se namjeravao vratiti u Gvatemalu - zaključila sam.

Kad je otvorio spiralni notes, četvrtasta bijela omotnica pala je na pod. Po zvuku sam zaključila što sadrži.

Podigla sam je i na dlan istresla CD. Na nalijepljenom papiriću bila su zapisana tri slova. M-ST.

- Stoje to, do vraga? - Ryan.
- Punk-rock skupina? - Još uvijek me žderala vlastita glazbena needuciranost.

- Možda jazz skupina?

- Možda šifra na španjolskom. - No, nije zvučalo vjerojatno.

- Neki most? - predložio je.

- Bez »o«?

- Možda tip nije znao pravopis.

- Bio je novinar.

- Možda nečiji mobitel? - Čiji?

Oboje smo u isti trenutak odvratili?

- Specter.

- Isuse, misliš da je Nordstern prisluškivao Chantalein mobitel?

Prisjetila sam se migrene njezine majke.

- Jesi li shvatio aluziju Specterove na račun supruga?

- Misliš da ima problema sa zatvaračem na hlačama?

- Možda se Nordstern uopće nije zanimao za malu.

- Nego ju je koristio kako bi se domogao veće ribe?

- Možda je na to mislio, kad mi je rekao da sam zabrazdila.

- Zenskaroš od ambasadora i nije neki ulov.

- Ne, nije - složila sam se.

- Čini mi se da to nije dovoljno kako bi netko riskirao život.

- A dlaka ambasadorova kućnog ljubimca, pronađena u trapericama ubijene žrtve?

- To je već ulov.

- Sranje! -Što?

- Upravo sam se prisjetila nečega.

Ukazao mi je rukom da to pod hitno podijelim s njim.

- Rekla sam ti da su dva člana naše ekipe upucana pri vožnji u Chupan Ya?

-Da.

- Carlos je umro, ali je Molly preživjela.

- Kako joj je?

- Liječnici iščekuju potpuni oporavak. Vratila se u Minnesotu, ali Mateo i ja smo je posjetili u bolnici u Sololi prije nego sam napustila Gvatemalu. Iako se nije svega mogla prisjetiti, rekla mi je kako vjeruje da su napadači spominjali nekog inspektora. Mateo i ja smo nagađali da su možda govorili o Specteru.

-Jebote.

Ubacila sam CD u košuljicu.

Kad sam podigla glavu, presreo je moj pogled. Nije se smiješio.

- Što? - upitala sam.

- Zašto bi novinar iz Chicaga pratio ljude u Montreal na osnovu nečega što se dogodilo u Gvatemali? Razmisli.

Poslušala sam ga.

- Možda je otkrio nečije prljavo rublje i zbog toga bio ubijen u stranoj državi.

Zamislila sam se i nad tim.

- Pazi se, Brennanice. Ako su bili u stanju njega srediti, znači da su nemilosrdni. I neće se zaustaviti na tome.

Osjetila sam kako me prolaze trnci. No, samo na nekoliko sekundi.

Ponovno se nasmiješio i odlučio za humor:

- Izvijestit ću Galijana o mogućnosti da se posklizne na Dip-pity-Do u Todos Santosu.

- Predlažem ti da ujedno stisneš Specterovu, dok ja dovršim rekonstrukciju lica. Onda ćemo pogledati CD, pročitati Nordsternov notes i pokušati shvatiti čime se bavio.

Osmijeh mu se razvukao od uha do uha.

- Do vruga, glasine su točne.
- Kakve glasine?
- Da ti stojiš iza cijele operacije!

Oduprijela sam se porivu da ga maznem u gležanj.

Poziv sam zaprimila, dok sam otresala kišobran, a glas koji me dočekao s druge strane uopće nisam željela čuti. Pozvala sam ga da svrati s oduševljenjem, koje inače pokazujem samo poreznicima, Ku Klux Klanovcima i islamskim fundamentalistima.

Sergeant-detective Luc Claudel pojavio se za nekoliko minuta, ukočenih leđa i s uobičajenim prezirom na licu. Ustala sam, ali mu nisam prišla.

- Bonjour, Monsieur Claudel. Comment ca va?

Nisam očekivala pozdrav i stoga nisam ostala iznenađena.

- Moram vam postaviti nekoliko pitanja.

Claudel me doživljava nužnim zlom, a taj mi je status nevoljko odobrio kao zahvalnost za pomoć pri uspješnom razrješenju niza umorstava pod nadležnošću CUM-a. Njegov nastup prema meni uvijek je hladan i rezerviran, i uvijek mi se obraća na francuskom.

Stoga sam ostala iznenađena što se ovaj put odlučio za engleski.

- Izvolite sjesti - odvrtila sam. Poslušao me.

I ja sam se spustila u stolicu. Odložio je diktafon na stol.

- Razgovor se snima.

Naravno da mi to ne smeta, ti arogantni kurčiću s facom jastreba!

- Nema problema.

Pritisnuo je tipku, utvrdio datum i doba dana, te naveo prisutne.

- Vodim istragu u vezi sinoćnje pucnjave. Oh, ugodne li vijesti!

Pričekala sam da nastavi. -Jeste li joj prisustvovali?

-Da.

-Jeste li imali jasan pogled na zbivanja? -Da.

- Jeste li mogli čuti riječi, koje je Lieutenant-detective Andrew Rvan izmijenio sa svojom metom?

Metom? -Jesam.

Iako je gledao u mene dok mi se obraćao, primjetila sam da zapravo gleda kroz mene.

- Je li muškarac bio naoružan?

- Imao je Luger kalibra devet milimetara. -Je li pokazao namjeru opaliti iz oružja?

- Seronja je ubio Nordsterna i onda okrenuo pištolj prema Ryanu.
- Molim vas, ne žurite. Stisnula sam zube.
- Nakon ubojstva Olafa Nordsterna, je li Lieutenant-detective Andrew Ryan zapovijedio ubojici da odbaci oružje?
  - Više puta.
  - Je li ga ubojica poslušao?
  - Zgrabio je ženu, koja je čučala na nogostupu, na što ga je ona zamolila daje poštediti zbog statusa majke, ali mislim da joj je zamolba bila odbijena.
- Claudelove obrve podigle su se tvoreći mu slovo V između očiju.
- Doktorice Brennan, ponovno ću vas zamoliti da mi dopustite voditi intervju.
  - Smiri se!
  - Je li ubojica pokušao uzeti taoca? -Da.
  - Po vašem mišljenju, je li se talac nalazio u opasnosti?
  - Da Ryan nije učinio što je učinio, ženina očekivana životna dob svela bi se na tri minute.
  - Kad je Lieutenant-detective Andrew Ryan opalio iz oružja, je li ubojica odvratio paljbom?
  - Gotovo je poprskao Forum mojom moždanom korom.
- Claudelove usnice pretvorile su se u ravnu crtu. Udahnuo je i izdahnuo kroz stisnute nosnice.
  - Kako ste se vi našli kod Foruma, doktorice Brennan?
  - Tražila sam kćer jedne moje prijateljice. -Jeste li bili tamo po službenoj dužnosti? -Ne.
  - Zašto se detektiv Ryan nalazio kod Foruma?
- Sto se događa? Zsigurno im je već odgovorio na ta pitanja.
  - Došao se naći sa mnom.
- Jastrebove oči na posljetku su se zagledale u moje. -Je li detektiv Ryan bio tamo po službenoj dužnosti?
  - Kao i svaki macho tip. Bijesno smo se pogledali.
  - Po vašem mišljenju, je li Andrew Ryan ispravno postupio ubivši Carlosa Vicentea?
  - Savršeno ispravno. Ustao je.
  - Hvala vam.
  - To je to?
  - Zasad.

Isključio je diktafon i ubacio ga u džep.

- Bonjour, madante.

Kao obično, bila sam toliko ljuta kad se pokupio, da sam se uplašila kako ću doživjeti infarkt. Kako bih došla k sebi, otišla sam u predvorje, kupila si dijetalnu Coca Colu i vratila u ured. Podigavši stopala na prozorsku dasku, ispila sam gazirano piće i pojela sendvič od tune i čips, koje sam ponijela od kuće.

Dvanaest katova niže broдика je plutala niz magloviti St. Lavvrence.

Liliputanski kamioni špricali su vodu s rubnog dijela Mosta Jacques Cartier, a ostala vozila klizila blještavim asfaltom bacajući za sobom »asfaltnu kišu«. Pješaci su hitali oborenih glava i skrivajući se ispod kišobrana, poput obojenih točkica u pokisnulom svijetu.

Bacila sam pogled na fotku. Katy i ja nasmijane na nekoj plaži Južne Karoline. Posve drugo mjesto, posve drugo vrijeme. Trenutak sreće.

Kad sam pojela čips, bila sam uvjerena da je kratkoća Clau-delova posjeta zapravo dobar znak. Da je bio zabrinut u vezi Rvanovih postupaka, intervju bi se produljio.

Da, tako je.

Kratko je dobar pokazatelj.

Pogledala sam na sat. Jedan i dvadeset. Vrijeme za provjeru Lucienovog pokušaja.

Ubacivši iz prve papirnatu vrećicu i omot u koš za smeće, osvojila sam dva boda i uputila se u Imagerie.

Lucien je izašao na ručak, ali na zaslonu monitora dočekala me slika.

Bio je dovoljan jedan pogled i netom povraćena staloženost razbila se u komadiće poput vjetrobrana.

POGLAVLJE DVADESET TREĆE

Patricia Eduardo nije se smiješila, mrštila, niti je djelovala iznenađeno. Na prvoj slici duga kosa visjela joj je uz lice, na drugoj ga je krasila u vidu gustih, elastičnih i spiralnih kovrča, a na trećoj bila posve kratko odrezana.

Gotovo bez daha pregledala sam varijacije. S naočalama, bez naočala. Ravnih obrva, zaobljenih obrva. Mesnatih usnica, tankih usnica. Ovješanih kapaka, zategnutih kapaka. Iako su se površinske pojedinosti mijenjale, kostur je ostao isti.

Baš kad sam se vratila na drugu sliku u nizu dugokosih, Lucien se pojavio.

- Sto kažete? - Odložio je bočicu Eviana do mene.

- Možeš li nadodati šiške?

- Naravno.

Pomaknula sam stolicu u lijevo. Uvukao se i stao tipkati. Šiške su se pojavile.

- A šešir?

- Kakav? -Jahaći.

Pretražio je bazu podataka. -Ne.

- Nešto sa šiltom. Zadjenuo je bejzbolicu.

Odmah sam se prisjetila fotki, na kojima je s odlučnim i uzvišenim pogledom stajala do konja.

Lice koje sam promatrala bilo je prazno, bezizražajno, računalni potomak piksela i bitova. No, nije bilo važno. Bilo je to lice djevojke na konju.

Nova sjećanja iskrsnula su mi pred očima. Septička jama prepuna otpadne vode i ljudskog izmeta. Lubanja iz čijih se otvora cijedi blato. Sitne kosti zarobljene u poluraspadnutom rukavu. Je li moguće? Je li moguće daje ta devetnaestogodišnja bolnička djelatnica, koja je voljela konje i izlazila navečer u Zonu Vivu, završila na tako užasnom počivalištu?

Zagledala sam se u nju i pred očima su mi ponovno izronili posmrtni ostaci udavljenih mačića. Claudije de la Alde. Žrtava masakra kod Chupan Ya.

Svinjo. Prokletniče. Ubojico.

- Sto kažete?

Lucienov glas me povratio u stvarnost.

- Odlično. - Morala sam se prisiliti na smiren ton. - Ja to nikad ne bih tako dobro izvela.

- Ozbiljno?

- Ozbiljno.

I bila je to istina. Da sam ja postigla takvu sličnost, upitala bih se jesam li bila objektivna, a on nije ni vidio ni čuo za Patriciju Eduardo.

- Molim te, isprintaj mi nekoliko primjeraka.

- Donijet ću vam ih u ured.

- Hvala.

- Detektiv Galiano.
- Tempe pri aparatu.
- Ay, buenos dias. Drago mi je da si me uhvatila. Hernandez i ja smo upravo na izlasku.
- Patricia Eduardo je žrtva iz septičke.
- Sto posto?
- Sto posto.
- Izvršena je rekonstrukcija lica?
- Pljunuta ona. Uslijedila je tišina.
- Krivo sam se izrazila. Stručnjaci za grafiku na slijepo su napravili rekonstrukciju i majka je ne bi razlikovala od školske fotke.
- Dios mio.
- Faksirat ću ti kopiju.
- Ponovno kratka stanka.
- Još uvijek ispitujemo Miguela Gutierrezza - odvratio je.
- Vrtlara De la Aldovih?
- Cerote. - Govno.
- Pretpostavljam da to znači da ga krasi djevičanska čednost. Sto kaže?
- Finija verzija jest da se fiksirao na Claudiju i da ju je stao uhoditi. Provodio je noći parkiran ispod prozora njezine spavaće sobe.
- Krasno. Voajer.
- Na posljjetku je odlučio uzeti stvar u svoje ruke. Tvrdi da ga nije odbila.
- Vjerojatno je bila premlada i nije znala kako ga se riješiti, a da mu ne povrijedi osjećaje.
- 14. srpnja odvezao se u muzej i ponudio joj prijevoz kući. Pristala je. Putem ju je zamolio da mu pojasni nešto u vezi ruševina Kaminaljuvu. I na to je pristala. No, kad su stigli tamo, parkirao je u pokrajnjoj uličici i nenadano je zaskočio. Pokušala mu se oduprijeti i stvari su izmaknule kontroli. Nakon što ju je zadavio, bacio je tijelo u barrancu. Poznato nam je stoje uslijedilo nakon toga.
- Je li on nazvao Sefioru De la Aldu?
- Da. Navodno mu je nebesko stvorenje svratilo u posjet.
- Anđeo?
- Sam Ariel. I rekao daje sjebao stvar, te predložio krunicu i kajanje.
- Isuse.

- Mislim da se sam Bog nije želio umiješati.
  - Jeste li pronašli išta što bi ga povezalo s Patricijom Eduardo?
  - Nada.
  - S Paraisom?
  - Još ne. Sad ćemo to pomnije istražiti. Zamislila sam se na trenutak.
  - Dlaka povezuje Patriciju s mačkom Specterovih.
  - I na tome radimo.
  - Ryan provjerava ambasadora.
  - Ja sam ga zamolio, ali ne gajim nadu.
  - Zbog diplomatskog imuniteta?
  - Kao da se pokušavamo probiti u CIA-u. Uslijedila je tišina.
  - Nije nam ništa rekao u vezi Nordsterna - nadodao je.
  - Znat ćemo više, kad mu prođemo zabilješke.
  - Hernandez i ja smo zaplijenili laptop, pronađen pri pretresu sobe u Todos Santosu.
  - Jeste li našli nešto korisno?
  - Izvijestit ću te, čim riješimo lozinku.
  - Ryan je poprilično dobar u tome. Slušaj, Galiano, uistinu vam želim pomoći.
  - Drago mi je to čuti. - Duboko je udahnuo i kad je ponovno prozborio, zazvučao je nekako promuklo. - Te me smrti progone, Tempe. Claudia. Patricia. Bile su Alejandrove dobi, a to nije dob u kojoj se umire.
  - Diaz će popizditi ako sazna za CT snimke.
  - Kupit ću mu sladoled. - Melankolija mu se povukla iz glasa.
  - Ovdje sam gotova s poslom. Vrijeme je da se vratim masakru kod Chupan Ya, a ako pritom pomognem uhvatiti ubojicu Patricije Eduardo, umrijet ću sretna i zadovoljna!
  - Ne na mojem terenu.
  - Dogovoreno!
  - Ironično, zar ne?
  - Što to?
  - Puno ime ubojice.
- Trebalo mi je nekoliko sekundi da shvatim o čemu govori.
- Miguel Angel Gutierrez - odvratila sam.
  - Id opterećen krivnjom može čovjeku slomiti jaja...

Dovršila sam izvješća o mumificiranoj glavi i torzu odsječenih udova, te informirala LaManchea o planovima za povratak u Gvatemalu. Upozorio me da se pripazim i zaželio mi sreću.

Ryan je stigao, dok sam ugovarala let s Delta Airlinesom. Pustio me da zatražim sjedalo u prolazu, a onda mi oduzeo slušalicu:

- Bonjour, Mademoiselle. Comment ca val

Posegnula sam za telefonom. Moje vlasništvo! No, odmaknuo se i nasmiješio.

- Mais, oui - stao je presti. - Ali govorim engleski. Smotala sam prste ukazujući mu da mi ga »preda«, na što je izbacio ruku i njome mi obujmio šaku.

- Zapravo ne, ali je zato vaš posao težak - suosjećajno je dobacio. - Ja nikad ne bih mogao bilježiti sve te letove.

Nevjerojatno! Šarmira agenticu zrakoplovne tvrtke u predgrađu Atlante! S nevjericom sam zakolutala očima.

- U Montrealu.

Zasigurno gaje upitala gdje živi.

- U pravu ste. Uopće niste tako daleko.

Trznuvši desnom rukom kako bih je oslobodila, naslonila sam se leđima, podigla kemijsku i stala je provlačiti kroz prste.

- Biste li mogli i mene ugurati na let, koji je doktorica Brennan upravo rezervirala, chere?

Zastala sam.

- Lieutenant-detective Andrew Ryan. Stanka.

- Provincijska policija.

Kad je prebacio telefon na drugo uho, na trenutak sam začula metalni odjek glasa.

- Čovjek se lako navikne na opasan život. Gotovo sam razjapila usta od šoka.

- Fantastique! Što to?

- To bi bilo super. Ma što bi to bilo super?

- Uopće nema problema. Doktorica Brennan zna da sam visok i neće joj smetati ako bude sjedila u sredini.

Nagnula sam se.

- Doktorici Brennan će smetati ako dobije sjedalo u sredini.

Odmahnuo mi je i pokušala sam ga pogoditi kemijskom, ali neuspješno. Uhvatio ju je.

- Stotinu osamdeset osam centimetara.

I plave oči. Zнала sam što će glupačica odgovoriti.

- Da, mislim da jesu. - Skroman smijeh. Ovo je apsurdno!

- Doista? Ne bih htio da zbog mene učinite nešto što se kosi s pravilima.

Dulja stanka.

- 2A i 2B do G Citvja. Predivno! Ponovno stanka.

- Dužan sam vam, Nickie Edwards. I opet.

- Slobodno izvolite.

Predao mi je slušalicu i bez komentara sam je vratila na sta-lak.

- Ne moraš mi zahvaljivati. -Ja tebi?

- Vozimo se u business klasi.

- Poslat ću Nickie razglednicu.

- Nisam tražio poseban tretman.

- Pretpostavljam daje bila oduševljena tvojim francuskim šarmom?

- Da, rekao bih da jest.

- Hoće li ti isplesti džemper za pro hladne gvatemalske noći?

- Misliš da bih mogao ponoviti razgovor? - Naslonio se na rukohvat i posegnuo za telefonom. Odmaknula sam mu ruku.

- Možeš je pronaći preko svojih - predložila sam ledenim tonom.

Odmahnuo je glavom. - I zlorabiti značku?

- Ne brini. Javit će se, čim odsluša audio-tečaj francuskog.

- Misliš da će mi džemper poslati unaprijed? Gurnula sam ga.

Ispravio se, ali se nije odmaknuo.

- Hoćemo li nastaviti ovaj mali razgovor u četiri oka, ili mi namjeravaš reći zašto si rezervirao let za Guatemala Citv?

-Jer je to najbrži način da stignem tamo.

- Rvane...

- Nisi oduševljena mogućnošću da ti pravim društvo? Slomit ćeš mi srce. - Spustio je obje ruke preko navodno ozlijeđenog organa.

- Ne ideš u Gvatemalu kako bi meni udovoljio.

- Idem. - Ponovno dječaćki osmijeh.

- Namjeravaš li mi reći zašto?

Na prste je nabrojao razloge. - Uno: Olaf Nordstern je ubijen u Montrealu nedugo nakon dolaska iz Gvatemale. Dos: Nordsternov ubojica imao je gvatemalsku putovnicu. Tres: An-dre Specter,

kanadski ambasador u Gvatemali i građanin našeg lijepog grada, trenutno je predmet vrlo diskretne istrage.

- Dobrovoljno si se javio za odlazak?

- Ponudio sam pomoć.

- Jesu li te možda trebali prebaciti na drugi odjel?

- Recimo daje Gvatemala bolji izbor od pritvora.

- A i govoriš španjolski.

- Si, Seniorita.

- Zašto mi to nisi rekao?

- Nisi me pitala.

- Jesi li uspio što iskopati o Specteru?

- Prema onome što nam je supruga rekla, tip je pravi Albert Schweitzer.

- Sto ne čudi.

- A prema Ministarstvu vanjskih poslova preslik je Nelsona Mandele. Ipak, sve informacije o njemu tretiraju se kao »povjerljivi podaci«.

- Galiano mi je rekao da ćeš naletjeti na zid. Jesi li razgovarao s Chantale?

- Ona pak tvrdi daje stari Marquis de Sade. - Odmahnuo je glavom.

- Mala je bijesna.

- Stojte rekla?

- Štošta. Ali ništa njemu u korist. Najviše od svega tvrdi da tata oduvijek juri za ženama.

- Kako bi to dijete moglo znati?

- Kaže da se naslušala njihovih svađa, a jednom gaje uhvatila na seksifonu usred noći.

- Je li možda razgovarao sa suprugom?

- Gospoda je spavala zimski san na katu, a ambasador spomenuto kriminalno djelo činio u svojoj radnoj sobi. Ujedno tvrdi da su netom prije nego se pokupio iz grada ona i Lucy naletjele na njega pri izlasku iz hotela Ritz Continental, a neka ga je cura držala pod ruku.

- Je li ih Specterova vidjela?

- Ne, ali Chantale je prepoznala tatinu kompanjonku. Kaže daje sretnica maturirala u njezinoj srednjoj dvije godine ranije.

- Bože. Je li rekla kako se zove?

- Aida Pera.

- Vjeruješ li joj?
- Slegnuo je ramenima. - Planiram porazgovarati s Aidom.
- Znači, ambasador voli mlađe cure.
- Ako sotonska kćer govori istinu. -Jesi li intervjuirao ikoga iz bande?
- Nisam imao to zadovoljstvo. Izgleda da su sva tri lakrdijaša nestala.
- Zapovijedio si im da ne napuste grad.
- Vjerojatno su otišli na terensku nastavu iz geologije. Kolege će ih privesti.
- A u međuvremenu?
- Izvukao je Nordsternov CD iz džepa.
- Provjeravamo stoje to M-ST.
- Izbacila sam CD iz omotnice, ubacila ga u računalo i odabrala driue D. Pojavilo se ime samo jednog dokumenta. Cijeloiz-ujmat.
- Divovski PDF dokument. Preko dvadeset tisuća kilobajta.
- Možeš li ga otvoriti? - Čučnuo je do mene.
- Sadržaj će biti nerazumljiv bez čitača.
- Imaš li ga?
- Ne na ovom stroju.
- Ne mogu li se ti programi besplatno skinuti s interneta?
- Na vladino računalo nemoguće je samo tako nešto instalirati.
- Bog blagoslovio birokraciju. Pokušajmo. - Ukazao je bradom. - Možda je čitač već uključen u dokument.
- Otvorila sam ga i zaslon monitora prekrila su slova i simboli, vodoravni nizovi točkica. Tekst je bio podijeljen u stupce i stranice.
- Do vraga. - Provrpoljio se, na što mu je koljeno preskočilo. Bacila sam pogled na sat. Pet četrdeset dva.
- Na laptopu imam Acrobat Reader. Sto kažeš da odnesem CD kući, proroštam ga i onda ti tijekom sutrašnjeg leta iznesem sažetak?
- Ustao je i koljeno mu je ponovno preskočilo. Znala sam što slijedi prije nego je dovršio rečenicu.
- Mogli bismo...
- Imam puno posla, Ryane. Možda se neću vratiti u Montreal neko vrijeme.
- Večera?
- Uzet ću si nešto na putu kući.

- Fast food nije dobar za žuč.
- Otkad tebe briga za moju žuč?
- Sve što ima veze s tobom moja je briga.
- Je li? - Pritisnula sam tipku i CD je izletio iz kućišta.
- Ako mi se razboliš u visoravnima, ne želim biti taj koji će ti prati gaćice.

Pomislila sam mu baciti CD u facu, no umjesto toga jednostavno sam mu ga uručila. Podigao je obrve i odvratio:

- Zašto ga ti ne bi odnijela kući, proroštala i onda mi iznijela sažetak tijekom sutrašnjeg leta?

- Vidi, molim te, nije li to pametna zamisao? - Ubacila sam ga u aktovku.

- Da te pokupim u jedanaest?

- Spakirat ću hrpu gaćica.

Povratak kući potrajao je sat vremena zbog zastoja u tunelu uzrokovanog prevrnutim kamionom. Čim sam stigla, bacila sam aktovku i torbicu, iskopala nešto iz zamrzivača i ubacila u mikrovalnu.

Čekajući da se odmrzne i ugrije pokrenula sam laptop i otvorila čitač PDF dokumenata i baš kad se mikrovalna oglasila zvoncem, pokrenula dokument nazvan Cijeloizvjmāt.

POGLAVLJE DVADESET ČETVRTO

Jebene matične stanice? Bio je loše raspoložen otkako me pokupio u jedanaest, a četrdesetminutno kašnjenje leta nije mu nimalo popravilo raspoloženje. -Da.

- Misliš, oni kurčići koje tvoji kretenski fundamentalisti luđački pokušavaju zaštititi?

- Nisu moji.

- I to je to?

- Dvije stotine dvadeset dvije stranice teksta.

- Neka vrsta izvješća o razvoju matičnih stanica?

- I rasprava o budućim istraživanjima.

Pizdio je između ostaloga zato što mu nije bilo dopušteno pušiti.

- Koji genijalac gaje napisao?

- Nacionalni institut za zdravlje.

- Kako to da gaje Nordstern imao na CD-u?

- Vjerojatno gaje skinuo s interneta.

- Zašto?

- Odlično pitanje, detektive.

Po milijunti put provjerio je sat i točno u tom trenutku brojke na ekranu iza agentice zračne tvrtke Delta ponovno su se promijenile.

Kasnili smo sat vremena.

-Jebem ti...

- Smiri se. Uхватit ćemo let.

- Hvala na savjetu, Pollvanna.

Iskopala sam časopis iz aktovke i stala ga listati, a on je ustao, dvaput se prošetao čekaonicom i vratio na mjesto.

- I što si onda saznala?

- O čemu?

- O matičnim stanicama.

- Više nego što je bilo potrebno. Ostala sam budna do dva ujutro.

Čim sam to izgovorila, neka je ljudina spustila torbu na pod i sjela meni s desna pokrećući tsunami znoja i ulja za kosu. Ryan je presreo moj pogled i onda okrenuo glavu prema prozorima. Bez riječi je ustao i promijenio položaj. Za trideset sekundi učinila sam isto.

- Matične stanice vade se iz zametaka?

- Matične stanice mogu potjecati iz tkiva zametka, fetusa ili odrasle osobe.

- Kršćanski fanatici pomahnitali su zbog onih koje potječu iz zametaka ili fetusa.

- Vjernici se žestoko suprotstavljaju bilo kakvoj uporabi matičnih stanica iz zametaka.

- Opravdavajući to uobičajenim sranjem o svetosti života? Doista zna skratiti priču i iznijeti bit.

- Da, to im je glavni argument.

- A George W. Bush je nasjeo.

- Samo djelomično. Zapravo pokušava sjediti na dvije stolice.

Odlučio je financirati samo ona istraživanja, koje se koristi postojećim linijama matičnih stanica.

- Znači, znanstvenici kojima su potrebna državna sredstva imaju dopuštenje eksperimentirati sa stanicama, koje se već razvijaju u labosima?

- Ili s matičnim stanicama koje dolaze iz tkiva odrasle osobe.

- Hoće li to imati rezultata?
- Pitaš me za mišljenje?
- Ne, tražim mišljenje Politbiroa. Zaboravi. Dosta.

Vratila sam se na časopis. Stanka od nekoliko sekundi.

- U redu. Želim brzi tečaj iz matičnih stanica. Skraćenu verziju.
- A bit ćeš pristojan i saslušati me?

Embrvonic Stem Cll.

-Da.

- Svaki od dvije stotine tipova matičnih stanica u ljudskom tijelu potječe iz tri različita sloja tkiva zametka: endoderma, mezoderma ili ektoderma.

- Unutarnji, srednji i vanjski sloj.

- Izvrsno, Andrew!

- Hvala vam, gospođo Brennan.

- Embrionalna matična stanica, ili ESC42, jest pluripotentna, što znači da posjeduje sposobnost potaknuti razvoj stanica, koje potječu iz bilo kojeg od spomenuta tri sloja. Matične stanice reproduciraju se tijekom života, ali miruju, sve dok im se ne signalizira da se razviju u nešto određeno - žuč, srce, kost, kožu.

- Fleksibilni malci!

- Postoje dva tipa embrionalnih matičnih stanica, one koje potječu iz zametka i one koji potječu iz fetusovog tkiva.

- To su jedina dva izvora?

- Zasad. Da budem savršeno precizna, matične stanice iz zametka vade se iz jajašca nekoliko dana nakon oplodnje.

- I prije nego se jajašce ugnijezdi u maternicu.

- Tako je. U tom trenutku zametak je šuplje tijelo zvano bla-stocit.

Matične stanice vade se iz njegova unutrašnjeg sloja. Embrionalne zametne stanice potječu iz fetusa starosti pet do deset tjedana.

- A odrasle matične stanice?

- Odrasle matične stanice su nediferencirane stanice unutar diferenciranih tkiva. Imaju sposobnost obnoviti se i diferencirati u sve specijalizirane tipove stanica tkiva iz kojih originalno potječu.

- A to su?

- Koštana srž, krv, rožnica i mrežnica oka, mozak, mišićje, zubna pulpa, jetra, koža...

- Zar ih već ne rabimo?

- Rabimo ih. Odrasle matične stanice izolirane iz koštane srži i krvi ekstenzivno se proučavaju i koriste u terapijske svrhe.

- Zašto onda jednostavno ne koristiti njih i ostaviti embrije i fetuse na miru?

Na prste sam nabrojala razloge.

- Odrasle matične stanice su rijetke. Teško ih je identificirati, izolirati i pročistiti. Ima ih premalo, ne repliciraju se u beskonačnost u kulturi onako kako se repliciraju embrionalne i zametne matične stanice. Do danas ne postoji populacija pluripotentnih odraslih matičnih stanica.

- Znači, postoji potražnja za embrionalnim matičnim i zametnim stanicama?

- Tako je.

Na trenutak je utihnuo.

- Kakva bi bila korist da su raspoložive u velikim količinama?

- Poslužile bi pri liječenju Parkinsonove bolesti, dijabetesa, kroničnih bolesti srca, posljednjeg stadija bolesti bubrega, raka, ozljeda leđne moždine, multiple skleroze, Alzheimerove bolesti...

- Nema kraja.

- Tako je. Ne mogu zamisliti zašto bi netko poželio blokirati takvo istraživanje.

Svijetloplave oči su se razrogačile, a glas poprimio propovjedačku notu. Izbacio je dugi kažiprst prema mojem nosu.

- To je prvi korak, sestro Temperance, prvi korak prema paklu trudnoća kojima je cilj vađenje embrija i stvaranje arijevske nacije, imperija mišićavih, plavokosih i plavookih muškaraca i vitkih, dugonogih žena s velikim grudima!

Čim je to izgovorio, objavili su let.

U zrakoplovu smo nastavili razgovarati o zajedničkim prijateljima, vremenima i iskustvima. Ispričala sam mu za Katyn projekt sa štakorima i spomenula potragu za sezonskim poslom preko ljeta.

Raspitao se u vezi moje sestre Harry i nasmijali smo se, kad sam prepričala njezinu posljednju romansu s rodeo klaunom iz Wichita Fallsa. On me pak izvijestio o svojoj nećakinji Daniel-le, koja je pobjegla kako bi prodavala nakit na ulicama Vancou-vera. Složili smo se da obje imaju puno zajedničkog.

Kad me umor na poslijetku savladao, zaspala sam glave naslonjene na njegovo rame. Iako ubitačno za vratnu kralježnicu, bilo je to toplo

i ugodno mjesto.

Bilo je devet i pol kad smo pokupili prtljagu u Guatemala Citvju i probili se kroz gomilu nosača, koji su preklinjali daje ponesu.

Uputila sam taksista kamo da nas odveze, na što se okrenuo Rvanu za detaljne upute, noja sam ih izrecitirala.

Dopremio nas je pred hotel u deset i petnaest. Dok sam plaćala, Ryan je istovario prtljagu, a kad sam zatražila račun, pogledao me kao da sam zatražila uzorak urina. Gundajući u bradu iskopao je komadić papira iz pregiba sjedala, nešto na njega na-švrljao i dobacio ga.

Recepcionar me pozdravio i zaželio mi dobrodošlicu. Potom je pogledao Ryana.

-Jedna ili dvije sobe?

- Za mene jedna. Je li 314 još uvijek slobodna?

- Si, Senora.

- Onda ću je uzeti.

- A Sefior?

- Morat ćete ga upitati.

Uručila sam mu kreditnu karticu, potpisala se, pokupila torbe i krenula na kat. Objesila sam odjeću, odložila toaletne stvari i baš kad sam krenula spravljati kupku, telefon je zazvonio.

- Ne započinji, Ryane. Idem u krevet.

- Zašto bih želio započeti s Ryanom? - Galiano. -Jer si ga pozvao ovamo.

- I tebe sam pozvao. Radije bih započeo s tobom.

- Gotovo dvanaest sati putovala sam sa spomenutim detektivom i želim se pošteno naspavati.

- Zvučao mi je napeto.

Znači, frajeri su ponovno razmijenili nekoliko riječi? Osjetila sam kako me hvata nervoza.

- Ubio je tipa? -Da.

- Sutra ćemo navratiti do Aide Pere, ambasadorove mlade prijateljice, a ja ću nakon toga navratiti na čašicu razgovora s majkom Patricije Eduardo. Tvrdi da raspolaže novim informacijama.

- Zvučiš skeptično.

- Žena je čudna.

- A otac?

- Mrtav.

-Je li pristala dati uzorak sline?

Zatražila sam ga da to učini prije nego sam otputovala u Montreal.

Sad kad smo raspolagali mogućom identifikacijom, usporedba DNK metodom bila je moguća. DNK profil iz sline Senore Eduardo bit će uspoređen s onim iz kostiju fetusa, pronađenih s kosturom kod Paraisa. Kako se mitohondrijski DNK prenosi samo preko majke, beba, njegova mati i njezina baka trebali bi imati isti niz.

- Sređeno. A pokupio sam i kosti fetusa iz Mateova labosa. -Je li Sefiora Eduardo vidjela skicu koju sam faksirala? -Da.

- Prihvaća li mogućnost daje to Patricijin kostur?

- Da. Kao i svi drugi ovdje u sjedištu.

- Zasigurno je shrvana.

Uzdahnuo je. -Ay, Dios. To su najtužnije vijesti koje roditelj može primiti.

Na trenutak smo oboje ušutjeli. Prisjetila sam se Katy i pretpostavila da i on razmišlja o sinu.

- Onda, hoćeš mi se pridružiti? Pristala sam.

- Sto Pera kaže?

- Radi kao tajnica otkako je prije dvije godine završila srednju.

Chantale nije izmislila taj dio.

- Sto kaže za Specterovu?

-Još joj nismo rekli. Mislio sam da bi to bilo bolje učiniti licem u lice.

- Kada krećete?

- U osam.

- Ponesi mi kavu.

Odložila sam slušalicu, svukla odjeću, uskočila u kupku i odmah izletjela van poskliznuvši se na pločice i udarivši kukom o umivaonik. Voda je bila ledena! Psujući obmotala sam se ručnikom i stala petljati slavinama. Uzalud.

Drhteći i nastavljajući psovati uvukla sam se pod pokrivač i tek nakon tko zna koliko vremena konačno se prestala tresti.

Ryan se nije javio.

Zaspala sam ne znajući zamjeram li mu ili mi je laknulo.

Iduće jutro probudilo me rondanje pneumatskog čekića. Dovoljno decibela da uzrokuje oštećenje sluha. Navukla sam odjeću i izbacila

glavu kroz prozor. Tri kata niže šest radnika redi-zajmiralo je nogostup, a sve je ukazivalo da je u pitanju dugoročni projekt.

Super.

Nazvala sam Matea kako bih mu dala na znanje da sam se vratila u Gvatemalu i da ću poslijepodne svratiti u FAFG-ov la-bos.

Ryan je već čekao, kad sam ušla u predvorje.

- Kako smo spavali, slatkice?

- Kao klada.

- Bolje raspoloženi?

- Molim?

- Pretpostavljam da si sinoć bila umorna. Galiano je zatrubio.

Začepila sam širom razjapljena usta, probila se kroz staklena vrata, prešla nogostup i uvukla se na suvozačko mjesto ostavljajući mu da se smjesti odostraga.

Tijekom vožnje do Perine adrese, Galiano nas je izvijestio o razvoju slučaja Claudije de la Alde.

- One noći kad je Patricia Eduardo nestala, Gutierrez je u crkvi pripremao cvijeće za dan Svih svetih.

- Može li to netko potkrijepiti? - Ryan.

- Šest župljanina, uključujući gazdaricu, Senoru Ajuchan. Ona kaže da gaje slijedila kući i zaklinje se da nije mogao izaći ponovno van, bar ne autom, jer gaje vlastitim blokirala na prilazu.

- Možda je suučesnik? - Ponovno Ryan.

- Ajuchanova tvrdi da se probudi svaki put kad Gutierrez uđe ili izađe. - Skrenuo je na lijevo. - Ujedno tvrdi da je tip dobrica. Ne bi ozlijedio ni muhu. Navodno je i usamljen. Nema frendova.

- Sto ste pronašli pri pretresu sobe? - upitala sam.

- Luđak je zalijepio četrdesetak Claudijinih fotki na zrcalo iznad toaletnog stolića i porazmjestio ih kao da joj pravi oltar. Sa svijećama i svim potrebnim.

- Sto kaže na to? - Ryan.

- Kaže da se divio njezinoj kreposti i pobožnosti.

- A tko je snimio fotke?

- Nije precizirao, ali smo mu pronašli fotoaparatus na polici ormara i u njemu djelomično razvijenu rolu filma. Nikad nećeš pogoditi tko je...

- Gospođica Eduardo?

- Pogodak! Snimljena s udaljenosti. Teleobjektivom. -Je li napravljena psihijatrijska procjena? - upitala sam. Ponovno je skrenuo na lijevo, a onda na desno u ulicu ispunjenu dvokatnicama i trokatnicama.

- Liječnici kažu da pati od kompulzivne opsesije, ili nekog psihičkog sranja te vrste. Erotomanija možda? Nije si mogao pomoći i vjerojatno ju nije želio ozlijediti.

- Sto joj nije bilo od velike koristi.

Skrenuo je do rubnika i parkirao, te se okrenuo prema nama.

- A Patricia Eduardo? - Ryan.

- Kaže daje ne poznaje i da nikad nije bio u Zoni Vivi ili kafiću San Felipe, i nije čuo za Pension Paraiso. Zaklinje se daje Claudia de la Alda jedina osoba koju je ikad volio.

- I jedina koju je ubio - Ryan je dobacio s prezirom. -Da.

- Vjeruješ li mu? - upitala sam.

- Hijo de la gran puta. Prošao je tri poligrafa.

Bradom je ukazao na jedno zdanje na kraju ulice. Trošna ružičasta žbuka. Krvavo crvena vrata. Usnula pijandura. Grafiti. Pametniji od većine. B plus.

- Pera dijeli drugi kat sa starijom rođakinjom.

- Nije na poslu?

- Kad sam joj rekao da ću navratiti, odlučilaje uzeti slobodan dan.

Nije htjela uznemiravati šefa.

-Je li upitala zašto želiš razgovarati s njom? Iznenadeno me pogledao. - Ne.

Izašli smo iz auta. Čuvši nas kako zatvaramo vrata, pijandura se poskliznula niz žbuku i raspala preko prednjeg trijema. Zao-bišavši ga, primjetila sam da mu je zatvarač na hlačama djelomično otvoren. Ili zatvoren. Kako za koga.

Predvorjem površine šest sa šest metara širio se miris sredstva za dezinfekciju. Pod je bio prekriven crno-bijelim pločicama.

Imena Pera i Mas ispisana su bila na kartici u otvoru jednog od šest mjedenih poštanskih sandučića. Galiano je pritisnuo zvonce i glas mu se odmah javio. Naš je dolazak očigledno bio popraćen.

- Si?

- Detektiv Galiano.

Vrata su nam otvorena, pa smo ušli i popeli se stubama hodajući u koloni.

Stan Pera-Irias nalazio se iza jednih od dvaju vrata u sitnom predvorju na drugom katu. Čim sam izronila, brave su zazveketale, vrata se otvorila prema unutra, a predivna mlada žena provirila van. Osjetila sam kako se Galiano i Ryan odmah prse.

Nisam im se pridružila u tome.

- Detective Galiano? - Dječji glas.

- Buenos dias. Senorita Pera?

Ponosno je zakimala glavom. Kosa joj je bila poput lana, koža blijeda, a ogromne smeđe oči istodobno povjerljive i preplašene. Oči koje čeznu za pažnjom. Oči zbog kojih muškarci poble-save.

- Hvala vam što ste pristali primiti nas tako rano - Galiano.

Ponovno kimanje glavom, a onda pogled prema meni i Ryanu.

Galiano nas je predstavio i čelo joj se na trenutak namreškalo.

- Što se dogodilo? - Poigravala se lancem navratima. Iako je imala dugačke i tanke prste, nokti su joj bili izgriženi, a zanoktice krvave i ogoljene. Koliko sam se mogla uvjeriti, to joj je bila jedina mana.

- Možemo li ući? - Galiano je upitao smirenim tonom.

Odmaknula se propuštajući nas u maleno predvorje. Dugačak hodnik protezao se prema stražnjem dijelu stana, a dnevna soba nalazila se u prednjem dijelu. Uvela nas je ukazujući na kauč i naslonjače s prekrivačima na naslonima za ruke i noge. Zapitala sam se koliko joj rođakinja ima godina.

Galiano nije okolišao:

- Senorita Pera, koliko sam shvatio, prijateljica ste kanadskog ambasadora Andrea Spectera.

Čelo joj se ponovno namreškalo, ali ovaj put bore su se produbile i dulje zadržale.

- Mogu li znati koja je priroda vašeg odnosa?

Zagrizla je u zglobov prsta, pogledala prvo u njega, pa u Ryana i na posljetku u mene. Bit će da sam joj se učinila najmanje opasnom, jer je odgovorila ne odmičući pogled.

- Ne mogu razgovarati o odnosu s Andreom. Jednostavno ne mogu... Ja... Obećala sam mu...

- Mogli bismo vas pozvati na obavijesni razgovor u postaju

-Galiano je odvratio oštrijim tonom.

Ponovno je pogledala njega, pa Ryana, pa mene. I ponovno se odlučila povjeriti ženi.

- Obećavate da nećete reći? - Poput djeteta koje jedva čeka razotkriti tajnu.

- Poštivat ćemo povjerljivost podataka - Galiano. Bambijeve oči prebacile su se na njega i vratile ponovno na mene.

- Andre i ja se planiramo vjenčati.

POGLAVLJE DVADESET PETO

Galiano me pogledao. Reci da nije istina! - Koliko dugo se već viđate s ambasadorom? - upitala

sam.

- Šest mjeseci. -Jeste li ljubavnici?

Zakimala je glavom i oborila pogled.

- Znam da mislite da sam premlada za njega, ali nisam. Volim ga i on voli mene i ništa drugo nije važno!

- A njegova kći i žena? - nastavila sam.

- Jako je nesretan i namjerava ostaviti suprugu, čim mu se ukaže prilika.

Kao i svi drugi.

- Koliko vam je godina, Aida?

- Osamnaest.

Osjetila sam kako me hvata bijes. -Kad?

Podigla je pogled. - Što kad?

- Kad je vjenčanje?

- Pa, nemamo ugovoren datum. Ali... uskoro. - Pogledala je Galijana i Ryana u potrazi za podrškom. - Čim Andre dobije priliku... znate, srediti stvari, a da ne ugrozi položaj.

- A onda?

- Otići ćemo. Zatražit će da ga prebace u neki lijepi grad. Možda Pariz. Ili Rim. Ili Madrid. Bit ću mu supruga i putovat ću s njim i ići na zabave.

A Saddam Hussein će prijeći na kršćanstvo i propovijedati baptističku vjeru.

-Je li vam ambasador ikad spominjao bivše ljubavnice?

- Ne razumijete. Andre nije takav.

Pogledala je Galijana. Ryana. Mene. I imala je pravo tako reagirati, jer mi nismo bili u stanju shvatiti.

- Je li vas ikad povrijedio? Namrštila se. - Kako to mislite?

-Je li vas ikad protresao, udario, prisilio činiti nešto što niste željeli?

- Nikad. - Promuklim glasom. - Dobar je i nježan. Predivan muškarac.

- Koji vara svoju suprugu.

- Nije onako kako izgleda. Baš je tako! Pedofilčina!

- Poznajete li mladu ženu po imenu Patricia Eduardo? Lagano je odmahнула glavom.

- Claudia de la Alda?

- Ne. - Oči su joj stale poprimati crvenkastu boju.

- Hoćete li se nastaviti viđati s gospodinom Specterom?

- Teško je to isplanirati. Andre mi se javi kad god ima slobodno.

A ti čekaš uz telefon? Svinja!

- Dolazi li ovamo? - Galiano.

- Ako mi rođakinja nije kod kuće. - Nos joj je postao crvenkast poput očiju, i stala je šmrcati. - Ponekad izlazimo van.

Iz torbice sam iskopala rupčić i ponudila joj ga. Galiano joj je uručio posjetnicu.

- Nazovite me, čim se čujete s njim. -Je li učinio nešto protuzakonito? Nije odgovorio.

- Kad nazove, pristanite se naći s njim. I javite mi se. Ali nemojte mu ništa reći.

Otvorila je usta kako bi se pobunila.

- Učinite to, Senorita Pera, i oslobodit ćete se patnje. Ustao je. Ryan i ja za njim.

Ispratila nas je do vrata.

Dok smo izlazili, ponovno u koloni, posljednji nam se put obratila:

- Teško je, znate. Nije kao u filmovima.

- Ne — složila sam se. — Nije.

Vani nas je dočekalo oblačno nebo. Želeći što prije započeti s prekopavanjem Nordsternovih stvari, Ryan je zbrisao taksijem u sjedište policije.

Počelo je kišiti, kad smo Galiano i ja stigli do Eduardovih. Iako nije bilo raskošno kao u Specterovih ili Gerardijevih, zdanje je bilo lijepo i brižno održavano, ono što bi posrednici za prodaju nekretnina nazvali »ugodnim za život«.

Kad je Sefiora Eduardo otvorila vrata, jedno mi je sinulo. ET, zvati kući! Naša je domaćica imala naborano lice, kojim su dominirale ogromne oči. Noge i ruke koštunjave, prsti smotani i kvrgavi. Bila je visoka otprilike stotinu dvadeset centimetara.

Odvela nas je u primaću sobu ispunjenu hrpom pokućstva presvučenog cvjetnim uzorkom i ponudila da sjednemo. Ona se pak spustila na drvenu stolicu s visokim naslonom i jednim gležnjem

uhvatila drugi. Potom se prekrížila, a suze su joj za-bljesnule u ogromnim očima.

Dok sam se smještala u isuviše podstavljen naslonjač, zapitala sam se pati li možda od kakvog kromosomskog poremećaja. Kako joj je uspjelo izroditi tako zgodnu kći?

Galiano me predstavio i izrazio suosjećanje, na što se ponovno prekrížila i duboko udahnula.

-Jeste li već uhitili nekoga? - upitala je sitnim, drhtavim glasom.

- Radimo na tome.

Polako je trepnula lijevim kapkom. Sekundu poslije desnim. -Je li vaša kći ikad spominjala muškarca zvanog Andre Specter? -Ne.

- A Miguel Gutierrez?

- Ne. Tko su ti ljudi? -Jeste li sigurni?

Ponovila je imena. Ili odglumila da to čini.

- Apsolutno sam sigurna. Kakve oni imaju veze s mojom kćeri? -

Jedna joj je suza pobjegla niz obraz i nervoznim ju je pokretom uklonila.

- Samo sam htio provjeriti.

-Jesu li osumnjičeni?

- Ne za smrt vaše kćeri.

- Nego čije?

- Miguel Gutierrez je priznao umorstvo mlade žene zvane Claudia de la Alda.

- Mislite daje ubio i Patriciju?

Kakvo god joj bilo zdravstveno stanje, očigledno nimalo nije utjecalo na njezinu inteligenciju. -Ne.

- A Specter? - Ponovno suza. Ponovno isti pokret.

- Nema veze.

- Tko je on? Očigledno je i uporna.

- Ako ga vaša kći nije spominjala, onda nije od važnosti. Kakvim to novim informacijama raspolazete?

Ogromne oči su zaškiljile. Prepoznala sam iskru nepovjerenja.

- Prisjetila sam se prezimena njezinog nadležnog u bolnici.

- S kojim se svadila?

Zakimala je. Ponovno tik s kapcima. Galiano je izvukao notes.

- Zuckerman.

Sitno zvonce oglasilo mi se u glavi.

- Ime?
- Doktor.
- Spol?
- Doktor.
- Zna li zašto su se svadili?
- Nije mi prepričala pojedinosti.

U tom trenutku Žučko nam se pridružio. Odmah se odvuкао do Galijana i stao prešetavati gore-dolje tarući mu se o nogu. Senora Eduardo je skliznula sa stolca i zapljesnula rukama, na što se mačak nakostriješio, okrenuo i izveo još jednu osmicu oko Galijanovih gležnjeva.

Još je jače zapljesnula.

- Iš! Bježi! Nazad k drugima!

Zagledao se u gazdaricu, podigao rep i zamahnuo njime, a onda jednostavno išetao iz prostorije.

- Ispričavam se. To je Patricijin mačak. - Donja joj je usnica zadrhtala i uplašila sam se da će se rasplakati. - Otkako je otišla, više nikoga ne sluša.

Galiano je ubacio notes u džep i ustao.

Pogledala gaje, a suze su joj zabljesnule na obrazima.

- Morate pronaći čudovište, koje je to učinilo mojoj Patriciji. Samo sam nju imala.

Galianovi su se čeljusni mišići napeli, zlaćane oči orosile suzama.

- Hoćemo, Donna. Obećavam vam. Uhvatit ćemo ga. Skočila je na noge. Nagnuo se i uhvatio je za ruke.

- Porazgovarat ćemo s njezinim nadređenim. Još jednom vam želim izraziti suosjećanje. Javite mi se, molim vas, ako se ičega dosjetite.

- To je bio krasan primjerak samouvjerenog mačora. - Ispio je Pepsi i ubacio limenku u plastični držač na instrumentalnoj ploči.

- Ljudi na različite načine oplakuju nečiju smrt.

- Nije mi bilo na kraj pameti razljutiti dobrog starog Žučka.

- Dobar potez s hlačama.

- Ionako su se nagledale svega i svačega.

- A stoje sa Senorom Eduardo?

- Reumatični artritis u ranoj dobi. Pretpostavljam daje u jednom trenutku prestala rasti.

Svratili smo u Polio Campero, gvatemalsku inačicu KFC-a43, i sad smo bili na putu prema policijskoj postaji.

Mobitel mu je zacvrčao, kad smo skrenuli na Avenidu 6. Pritisnuo je tipku za prihvata poziva.

- Galiano.

Saslušao je osobu s druge strane i dao mi na znanje daje riječ o Aidi Peri.

43 KFC ili Kentucky Fried Chicken (engl.) = lanac restorana brze prehrane koji nude pileće obroke.

- U koliko sati?

Potegnula sam gutljaj dijetalne Coca Cole.

- Ne spominjite mu naš posjet. Niti ovaj poziv. Stanka.

- Nagovorite je da izađe van. Ponovno stanaka.

- A-ha. Pa ništa.

- Mi ćemo to srediti.

Prekinuo je vezu i bacio slušalicu na sjedalo.

- Ambasador se vratio kući i napaljen je?

- I u devet navečer će navratiti do male.

- To je brzo.

- Vjerojatno joj želi reći daje dogovorio crkveni obred.

- A ti ćeš se posve slučajno baš u to doba zateći u četvrti?

- Tako nekako.

- Zašto ga jednostavno ne odvučeš na saslušanje? Otrknuo je. - Nisi čula za Bečku konvenciju o diplomatskim i konzularnim odnosima?

Odmahnula sam glavom.

- Spomenuti dokument ograničava lokalne ovlasti pri uhićenju ili pritvoru diplomata.

- Diplomatski imunitet?

- Tako je.

- Zato New York svake godine završi s bilijun nenaplaćenih kazni za parkiranje. - Ispila sam Coca Colu. - Ne može li se imunitet privremeno »zamrznuti«, kad su u pitanju kriminalne radnje?

- To može učiniti samo država koja je odaslala ambasadora, a u ovom slučaju Kanada. Ako Kanada odbije privremeno povući imunitet, sve što Gvatemala može učiniti jest proglasiti Specte-ra PNG-om.

- Kako?

-Persona nongrata. I izbaciti ga iz države.

- Gvatemalska policija ne može istraživati one koji se nalaze na njezinom teritoriju?

- Možemo istraživati koga god poželimo, ali ako želimo ispitati kanadskog diplomata, prvo moramo dobiti dopuštenje kanadske vlade.

-Jeste li poslali formalni zahtjev?

- Radi se na tome. Ako podastremo dovoljno argumenata, možda će nam dopustiti da ga ispitamo u prisustvu službenih predstavnika kanads...

- Ryana?

- Ili nekog drugog iz diplomatskog osoblja. Ali postoji kvaka.

Specter mora pristati na ispitivanje. Osim toga, iskaz ne bi dao pod zakletvom, a mogući dokazi ne bi se mogli koristiti kako bi se podigla tužba i tako ugrozio njegov imunitet.

- Znači, matična država odlučuje o sudbini svojih građana.

- Baš tako.

Ryan se nalazio u konferencijskoj sali na drugom katu, gdje sam prvi put upoznala Antonija Diaza, na žalost nezaboravnog okružnog tužitelja. Knjige, časopisi, pamfleti, novine, bilježnice i fascikli bili su podijeljeni u hrpe na stolu pred njim, a on je sjedio naslonivši bradu na dlan i osluškujući vrpce na diktafonu identičnom onom, koji je Nordstern rabio za vrijeme intervjuja sa mnom.

Najmanje dvanaest kasete ležalo je na desno od njega, dvije na lijevo.

Ugledavši nas, zaustavio je vrpce i naslonio se leđima.

- Dragi Bože, kakva noćna mora! Oboje smo pričekali da pojasni.

- Nesuđeni vlasnik Pulitzerove nagrade razgovarao je s mnogo bijesnih ljudi.

- U selu Chupan Ya? - upitala sam.

- I u drugim selima, koje je vojska sjebala. Bome ste imali krasan gestapovski režim!

-Jesi li pronašao nešto što bi pojasnilo zastoje ubijen? - Galiano se bokom naslonio na stol.

- Možda. Ali otkud bih mogao znati stoje to?

Podigla sam šest kaseti. Na svakoj ime. Mnoga od njih imena Maja.

Sin Sefiore Ch'i'p. Starac iz sela zapadno od Chupan Ya.

Neke vrpce sadržavale su više intervjua. Mateo Reyes dijelio je jednu s Elenom Norvillo i Marijom Paiz. T. Brennan dijelila je kasetu s E. Sandovalom.

- Tko je E. Sandoval? - upitala sam. Galiano je slegnuo ramenima.

- Nordstern je zasigurno održao intervju nakon razgovora s tobom.

Rvanje duboko udahnuo. Djelovao je iscrpljeno.

- Ako želiš pomoći, mogu reći Mateu da dolazim tek sutra.

Pogledao me kao da sam mu rekla daje osvojio zgoditak na lutriji.

- Nije na odmet. Ionako se bolje od mene razumiješ u te stvari. -

Izbacio je palac prema kovčegu na podu ispod prozora. - Možeš mu prerovati zalihu gaća.

- Ne, hvala. One prijava bile su posve dovoljne. Galiano se odgurnuo od stola.

- Moram s Hernandezom isplanirati večernji izlet. Ryan je podigao obrve.

- Tempe će ti pojasniti. Odoh u sjedište!

- Sto želiš da činim? - upitala sam.

- Prelistaj knjige i novine, a ja ću nastaviti s vrpčama.

- A što tražim?

- Bilo što.

Nazvala sam Matea. Nije mu smetalo što kasnim. Upitala sam ga zna li tko je E. Sandoval i pojasnio mi je daje Eugenia Sandoval radila za CEIHS, Centro de Investigaciones de Historia Social.

Nakon što smo prekinuli vezu, ispričala sam to Ryanu.

- Onda ima smisla - odvratio je.

Skupila sam knjige i časopise i sjela mu nasuprot. Neka izdanja bila su na španjolskom, većina na engleskom. Započela sam s popisom.

Masakr kod El Mazotea: Parabola Hladnog rata; Masakri u džungli, Ixcán, Guatemala, 1915. - 1982.; Gonjenje per procura: Civilne patrole u Gvatemali, Centar Robert F. Kennedy za Ljudska prava.

Žetva nasilja: Maje i gvatemalska kriza; izvješće skupine za ljudska prava Americas Watch iz kolovoza 1986. godine: Civilne patrole u Gvatemali.

- Izgleda daje bio temeljit.

- Sve dok nije preduboko ugurao nos.
- Je li itko porazgovarao s Chicago Tribuneom?
- Izgleda daje bio slobodnjak, i zapravo nije radio za njih. Ali naručili su da napiše članak o Qydeu Snowu i FAFG-u.
- Otkud onda zanimanje za matične stanice?
- Možda radi budućeg članka?
- Možda.

Dva sata poslije uzeli smo stanku.

Listala sam fotočasopis La Lucha Maya, zbirku portreta u boji.

Slamnati krovovi kuća u Santa Clari. Dječak peca na jezeru Atitlan.

Baptistički obred u Xeputulu. Muškarci nose lijesove iz Chontale na groblje u Chichicastenango.

Početak osamdesetih, a po naređenju lokalne vojne baze, civilna je patrola pokosila dvadeset sedam sela u Chontali. Deset godina poslije Clyde Snow ekshumirao je posmrtnu ostatku.

Nasuprot sprovodu, fotografija mladića s automatskim oružjem.

Civilna patrola u Huehuetenangu.

Sustav civilne patrole nametnut je muškarcima u ruralnom dijelu Gvatemale. Gubili su se radni dani, obitelji ostajale bez novca. No, zajedno s civilnom patrolom nametnut je i novi sustav pravila i vrijednosti, zasnovan na primjeni oružja i nasilja, koji je slomio tradicionalne oblike autoriteta i prekinuo život zajednice Maja.

Ryan je izbacio kasetu iz diktafona i ubacio novu. Prepoznala sam Nordsternov glas, a onda svoj. I nastavila pregledavati fotografije.

Starac prisiljen napustiti dom u Chunimi zbog prijetnji smrću. Maja Indijanka s bebom na leđima i suznim obrazima.

Okrenula sam stranicu. Civilna patrola u Chunimi, podignuto oružje, maglovite planine u pozadini. Pri dnu slike komentar. Bivši vođa skupine ubio je dvojicu lokalnih ljudi, jer su odbili služiti u »dobrovoljnoj« patroli.

Zagledala sam se u mladiće na fotografiji. Mogli su proći za nogometnu ekipu. Ili skaute. Ili srednjoškolski zbor.

Mehanička verzija mog glasa stala je pojašnjavati masakre kod Chupan Ya.

- U kolovozu 1982. vojnici i civilna patrola ušli su u selo... Civilna je patrola pomogla vojsci kod Chupan Ya. Zajedno su silovali žene i djevojke, i onda ih pobili, izmasakrirali i spalili im domove.

Okrenula sam stranicu.

Xaxaxak, zajednica u Sololi. Civilna patrola maršira kao na paradi držeći na prsima automatsko oružje. Vojnici promatraju, neki u maskirnim uniformama, drugi u uniformama daleko viših platnih razreda.

Baš kad se Nordsternov glas začuo s vrpce, primjetila sam da je zaokružio neka imena.

- Po zapovijedi Alejandra Bastosa. -To ne znam...

- Nastavite.

- Čini mi se da vi više znate od mene? - Šuškanje. - Kasno je, gospodine Nordstern. Imam posla.

- Što je u pitanju? Žrtve kod Chupan Ya ili ona iz septičke?

- Stani! Vрати natrag!

Ryan je pritisnuo tipku za premotavanje i ponovno pustio kraj intervjua.

- Vidi ovo! Okrenula sam knjigu.

Pogledao je fotku i pročitao tekst u podnožju.

- Alejandro Bastos zapovijedao je lokalnim vojnim odredom.

- Nordstern ga je optužio da je odgovoran za masakr kod Chupan Ya - odvrtila sam.

- Što misliš, zastoje zaokružio ljigavca do njega? Vratio mi je knjigu i bacila sam pogled.

- Isuse Bože...

POGLAVLJE DVADESET ŠESTO

Antonio Diaz. - Iako stakla nisu bila ružičasta, odmah sam ga prepoznala.

- A on je...?

- Prokleti okružni tužitelj!

- Tip koji je konfiscirao kostur Patricije Eduardo?

-Da!

Ryan je posegnuo za knjigom.

- Znači, bio je u vojsci.

- Očigledno jest!

- S Bastosom.

-Jedna slika vrijedi tisuću riječi.

- S tipom kojeg je Nordstern optužio daje predvodio masakr kod Chupan Ya?

- I sam si čuo.
- Tko je taj Alejandro Bastos?
- Nemam pojma. Ustao je.
- Sjedaj!

Spustio se natrag.

- Diaz je služio s Bastosom. Sto to, do vraga, znači?

Baš sam se i ja to pitala. Moramo li se vratiti na Chupan Ya? Ili je stvar u tome daje Diaz bio u vojsci, a sad je sudac? Je li to bilo ono stoje Nordsterna zaintrigiralo? Ali to uopće nije neobično. Galiano nije u razgovoru u Gucumatzu pojasnio daje gvatemalski pravni sustav prepun zločinaca i ubojica. Opće poznata stvar. To, dakle, nije novost. No, je li to nekako povezano sa slučajem Paraiso? Nije mi uspijevalo pronaći vezu.

- Možda ništa - odvratila sam ne vjerujući u to.

- Možda ipak da.

- Možda je Diaz imao razloga zašto nije htio da obradim slučaj Eduardove.

-Kao...?

- Možda je mislio daje netko drugi u septičkoj. -Tko?

- Netko povezan s Chupan Ya.

- Trudna tinejdžerica?

Bio je u pravu. Ništa od toga.

- Možda nije htio odvući pažnju od istrage kod Chupan Ya.

- Zašto?

- Možda se bojao otkrića vezanih uz njegovu prošlost. - Razmišljala sam na glas. - Možda se bojao da će ga ta otkrića stajati posla.

- Nije li slučaj Paraiso učinio upravo to?

- Što to?

- Odvukao te od rada s Mateom i ekipom? Jer što dublje istražuješ kosti pronađene kod Paraisa, to si dalje od Chupan Ya. No, ako mu je to bio cilj, zašto bi te sprječavao u istrazi?

Nenadana zastrašujuća pomisao.

- Isuse! -Što?

- Možda Diaz stoji iza napada na Molly i Carlosa.

- Ne trčimo pred rudo, sve dok se ne dočepamo činjenica. Znaš li išta o tom Bastosu?

Odmahnula sam glavom.

- Zašto bi Nordstern zaokružio Diazovu sliku?
- Postavljaš pametna pitanja, Ryane.
- U vezi čega?

Oboje smo se okrenuli. Galiano je stajao na vratima.

- Tko je Alejandro Bastos?
- Pukovnik. Postao je ministar za vrijeme Riosa Montta. Umro je prije dvije godine.

-Je li sudjelovao u masakrima?

- Do jaja. Seronja je savršen dokaz daje amnestija očajno loša zamisao!

Rvan mu je predao fotku.

- Hijo de la puta! Podigao je glavu.
- S Diazom! - Na engleskom. - Jebeš mi sve!

Muha je zazujala do prozora. Znala sam koliko je isfrustrirana. Ni ja ni ona nismo mogle nikamo.

- Stoje sa Specterom? - upitala sam Galijana.
- Ispada da ambasador ima neosporiv alibi za onaj tjedan kad je nestala Patricia Eduardo.

- On i Dominique otišli su u ženski samostan obnoviti zaruke? - Ryan.

- Međunarodna obrtnička konferencija u Bruxellesu. Specter je danju držao predavanja, a noću obilazio koktel zabave.

- Peri bi se to dopalo. - Ponovno Ryan.
- Nije kriva.

Obojica su me pogledala kao da sam rekla da Eva Braun nije bila tako loša.

- Specter je očigledno ljigavac prve klase, a ona samo dijete.
- Osamnaest joj je.
- Točno.

Nekoliko sekundi jedino što se moglo čuti bilo je zujanje muhe.

- Patricia Eduardo je morala nekako doći u kontakt s kućanstvom Specterovih, ako su joj se dlake njihove mačke uvukle u traperice - dobacila sam ni iz kakvog razloga.

- Možda se dlaka prebacila sa Spectera, dok joj se uvlačio u traperice. - Ryan.

- Nestala je 29. listopada - Galiano. - Ali to ne znači da je umrla tog dana.

-Jesi li pronašao nadležnog? Galiano je izvukao najobičniji notes.

- Maria Zuckerman je svoju titulu zaradila na NYU, potom stažirala na porodiljsko-ginekološkom odjelu bolnice Johns Hopkins i dvije godine provela u Melbourneu, Australiji, u nekom Institutu za reproduktivnu biologiju.

- Onda, znači, nije glupa.

- Naša draga liječnica sada radi za Hospital Centro Medico. U posljednje dvije godine bila je nadređena Patriciji Eduardo.

Razgovarao sam s nekolicinom Patricijinih kolegica. Jedna je znala za sukob sa Zuckermanovom, ali nije znala koji mu je bio povod. A sad mala zanimljivost! Izgleda da smo već imali prilike razgovarati s doktoricom Zuckerman. Zvonce!

- Vodi kliniku Mujeres por Mujeres u Zoni jedan? - odvratila sam.

- Tako je. I ovaj posjet neće joj se svidjeti ništa više od prethodnog!

- Htjela bih ti se pridružiti.

- Autobus kreće u osam ujutro.

Jadni Mateo, morat ću ga ponovno nazvati!

- Ali ima još nešto. Kolegica smatra kako se Patricia viđala s nekim iza dečkovih leđa. Sa starijim muškarcem.

Idućeg se susreta prisjećam kao početka spiralnog pada. Od tog trenutka pojedinosti su se gomilale, informacije umnažale, a naša percepcija mijenjala poput slike u kaleidoskopu.

Ryan i ja smo proveli još dva sata preslušavajući Nordsterno-ve vrpce i iščitavajući knjige. Potom smo se odvukli kući, na brzinu pojeli večeru i otišli svatko u svoju sobu. Nije mi se pokušao upucavati, no bilo mi je svejedno.

Od Galijanova izvješća nisam se uspijevala koncentrirati i zaključila sam kako je njegovo otkriće u vezi Marije Zuckerman bilo zvonce, koje mi se oglasilo u domu Patricije Eduardo. No, nešto drugo me mučilo.

Sto? Nešto što sam vidjela? Nešto što sam čula? Nisam se uspijevala osloboditi neugodnog osjećaja.

Ryan me nazvao u devet i petnaest.

- Sto radiš?

- Čitam etiketu na tabletama protiv želučane kiseline.

- Nije li to dovoljan dokaz da živiš na rubu?

- A što si mislio da radim?

- Hvala ti što si mi pomogla danas.
- Bilo mi je zadovoljstvo.
- Kad smo već kod tvojeg zadovoljstva...
- Ryane.
- U redu. Nadoknadit ću ti to, kad se vratimo na sjever. -Kako?
- Odvest ću te na Mačke. I odjednom mi je sinulo!
- Oprosti, ali moram prekinuti!
- Molim? Sto si rekla?
- Sutra ću te nazvati! Nazvala sam Galijana. Izašao je. Do vraga!
Zgrabila sam telefonski imenik. Da!
I otipkala broj.

Senora Eduardo se javila nakon prvog zvona. Ispričala sam joj se što tako kasno zovem, no nije joj smetalo.

- Senora Eduardo, kad ste otjerali Žučka, rekli ste mu da se ode pridružiti drugima. Jeste li mislili na druge mačke?

- Na žalost, da. Prije dvije godine čitavo se leglo pojavilo u staji, gdje moja kći drži konje. Usvojila je dva, a ostatak udomila. I njih je htjela dovesti ovamo, ali sam joj rekla da je Žučko posve dovoljan.

Rođeni su u staji, prema tome mogu tamo i ostati. I to je funkcioniralo sve dok nije prestala odlaziti tamo.

Zastala je. Prisjetila sam se tika s kapcima.

- Prije tri tjedna vlasnik staje me nazvao insistirajući da uzmem mačke ili će ih podaviti. Žučku se to nije dopalo, ali su sada ovdje.

- Znete li tko je udomio preostale mačiće?

- Valjda ovdašnje obitelji. Patricia je cijelu četvrt oblijepila oglasima i zaprimila desetak poziva.

Pročistila sam grlo.

- Imaju li mačke kratku dlaku?

- Najobičnije kućne mačke.

Telefon Dominique Specter zazvonio je četiri puta, a onda je muški glas zatražio da ostavim poruku na francuskom i engleskom, što sam i učinila.

Prala sam zube, kad mi je zazvonio mobitel. Bila je to ona.

Kako je Chantale?

Dobro.

Kakvo je vrijeme u Montrealu? Toplo.

Očigledno nije bila raspoložena za čavrljanje.

- Imam zapravo samo jedno pitanje, gospođo Specter.
- Oui?
- Gdje ste nabavili Puslicu? -Mon Dieu. Moram razmisliti. Pričekala sam.
- Chantale je pronašla oglas u ljekarni, pa smo nazvali. Mačići su još uvijek bili na ponudi i odvezli smo se na adresu i odabrali jednog.
- Kamo ste se to odvezli?
- U nekakvu staju. Konjušnicu.
- U blizini Guatemala Citvja?
- Da. Ne sjećam se točne lokacije. Zahvalila sam joj i prekinula vezu.

Zar neće biti kraja pogreškama? Kakva sam ja kretenska! Ryanu sam cijelu stvar pojasnila u detalje, a meni samoj smisao je u potpunosti promaknuo!

Dlaka pronađena s kostima u septičkoj jami ne pripada Puslici, već potječe iz istog legla, od njezinog brata ili seke, dakle, od životinje s istom mitohondrijskom DNK! Mačke Patricije Eduardo imale su dlaku istovjetnu onoj, koju sam pronašla na trapericama.

Sto znači da Andre Specter nije ubojica, već samo napaljeni ljigavac, koji vara obitelj i naivne mlade žene.

Zaspala sam, dok mi se mislima motalo milijun pitanja.

Tko je ubio Patriciju Eduardo?

Zašto Diaz nije želio da identificiram tijelo?

Zašto su se Patricia Eduardo i doktorica Zuckerman posvadile?

Koliko je ljudi odgovorno za masakr kod Chupan Ya? Tko je izveo atentat na Molly i Carlosa? Stoje to Ollie Nordstern otkrio da gaje koštalo života? Zašto mi to ne možemo otkriti?

I otkud zanimanje za istraživanje matičnih stanica? Neprestano samo pitanja, nikad odgovori. Spavala sam u grču.

Galiano je došao u osam i trideset. Dotad sam već ispila tri šalice kave i bila toliko nabrijana da sam bila u stanju dvaput obo-jati cijelu prostoriju. Donio mi je četvrtu dozu.

Opisala sam mu razgovor s Eduardovom i Specterovom. Nije pokazao iznenađenje. Doduše, možda ga je prikrio iza sunčanih naočala. Nalikovao je Darthu Vaderu.

- Netko iz Specterova osoblja bio je izuzetno susretljiv - odvratio je.
- Izgleda daje tip razbludnik, ali inače posve bezopasan.

- Sto se dogodilo sinoć?
- Pera gaje zasigurno upozorila, jer se nije pojavio.

Na klinici je bilo živo. Petak ujutro, a bar desetak žena sjedilo je u čekaonici. Nekolicina je držala bebe u rukama, većina ih je bila trudna, a neke su došle kako bi izbjegle trudnoću.

Četvero djece igralo se plastičnim igračkama na podu, dvoje starijih bojalo za dječjim stolom. Zdjelica s drvenim bojicama nalazila se između njih, a zid u pozadini predstavljao uspomenu na tisuće njihovih prethodnika. Udarci nogom. Mrlje od hrane. Grafiti od drvenih olovaka. Tragovi guma dječjih kamiona.

Galiano je prišao recepcionerki i zatražio da pozove doktoricu Zuckerman. Mlada žena gaje pogledala i svjetlo joj se reflektiralo od stakala. Kad je ugledala značku, oči su joj se razrogačile.

- Un momento, porJavor.

Pojurila je hodnikom na desno. Vrijeme je nastavilo protjecati. Žene su se s poštovanjem zagledale u nas, a djeca nastavila bojati stišćući čeljust od silnog truda da ne prijeđu crtu.

Recepcionerka se vratila za pet minuta.

- Zao mi je, ali doktorica Zuckerman vas ne može primiti.

-Nervozno je mahnula rukom prema brigadi maternica. - Kao što i sami vidite, jutros imamo mnogo pacijentica.

Galiano joj se zagledao u naočale.

- Ili će doktorica izaći ovog trenutka, ili ćemo mi ući unutra.

- Ne možete ući u ambulantu. - Gotovo vapaj.

Ne odmičući pogled odmotao je žvakaću i ubacio je u usta. Ona je na to duboko udahнула, izbacila ruke u zrak i ponovno se izgubila.

Jedna je beba zaplakala, a mati zadigla bluzu i djetetova usta usmjerila prema bradavici. Galiano je zakimao i nasmiješio se.

Okrenula mu je rame.

Negdje u hodniku vrata su se naglo otvorila, a Zuckermano-va bijesno izletjela u čekaonicu krećući se poput male lokomotive. Bila je to debela žena s izuzetno kratkom, prljavo-plavom kosom, koju je vjerojatno sama ošišala. Pri lošem osvjetljenju. S tupim škarama.

- Otkud vam, do vraga, pravo da se tako ponašate? - Engleski sa čudnim izgovorom. Nagađala sam australskim.

Recepcionerka se uvukla za stol i zgrbila iznad nečega što je ležalo na njemu.

- Ne možete samo tako upasti i uznemiravati mi pacijente...
- Želite li da ih nastavimo uznemiravati, ili biste radije da porazgovaramo u zatvorenom? - Galiano joj se sablasno nasmiješio.
- Odbijate shvatiti, gospodine, da nemam vremena! Rukom je posegnuo ispod jakne, izvadio lisice i zanjihao joj njima pred nosom. Ošinula gaje pogledom. Nastavio ih je njihati.
- Ovo je neviđeno!

Okrenula se i pohitala niz hodnik. Krenuli smo za njom. Mi-moišli smo nekoliko ambulanti, a u više njih uočila sam ženu prekrivenu plahtom, s podignutim i savijenim nogama. Nisam im zavidjela.

Odvela nas je mimo vrata s njezinim imenom do prostorije, u kojoj su se nalazile stolice i televizor s videorekorderom. Odmah sam se prisjetila odgojnih videosnimki. Kako pregledati grudi. Uspješnost ritmune metode. Kako kupati novorođenče.

Galiano se bacio na stvar:

- Vi ste bili nadređeni Patriciji Eduardo u Hospital Centro Medico?
  - Da.
  - Postoji li razlog zašto ste to zaboravili spomenuti tijekom prethodnog razgovora?
  - Raspitivali ste se u vezi pacijenata.
  - Da razjasnimo nešto, doktorice. Došao sam se ovamo raspitati u vezi tri žene. Jedna od njih radila je za vas u drugoj ustanovi i vi ste mi to zaboravili spomenuti?
  - Ime je uobičajeno. Imala sam posla. Nisam ih povezala.
  - Tako znači. - No, bilo je očigledno da ne prihvaća odgovor. - U redu. Porazgovarajmo sada o njoj.
  - Patricia Eduardo je bila jedna od mnogobrojnih djelatnica. Ništa ne znam o njihovim aktivnostima izvan bolnice.
  - Nikad se ne raspitujete za njihov privatni život?
  - To ne bi bilo u redu.
  - A-ha. Viđeni ste kako se svađate s Patricijom nedugo prije njezina nestanka.
  - Cure ne ispunjavaju uvijek moja očekivanja. -Je li to bio slučaj i s njom?
- Na sekundu je oklijevala. - Ne.
- U vezi čega ste se posvadile?

- Posvadile? - Ispuhnula je zrak kroz usta. - Ne bih to nazvala svađom. Gospođica Eduardo se nije složila sa savjetom, koji sam joj ponudila.

- Savjetom?

- Liječničkim savjetom.

- Kao nadređeni kojeg to ne zanima?

- Kao liječnica.

- Znači, Patricia jest bila pacijentica.

Tek joj je tada postalo jasno kakvu je pogrešku počinila.

JAMA ili Journal of the American Medical Association (engl.) = časopis Američkog liječničkog udruženja.

- Možda je jednom posjetila kliniku.

- Zašto?

- Ne mogu se prisjetiti što muči svaku ženu koja mi dode na pregled.

- Patricia nije bila poput drugih. Ona je bila netko s kim radite svaki dan. '

Nije ništa odvratila.

- Nemate je u kartoteci.

- Nije jedina. Zna se dogoditi.

- Zastoje došla?

- Znae da vam to ne smijem reći.

- Povjerljiv odnos liječnika i pacijenta? -Da.

- Ovo je istraga umorstva, pa stoga zajebite s povjerljivim odnosom liječnika i pacijenta!

Ukočila se, a bradavica na obrazu nenadano joj se rastegnula.

- Ili ćemo to obaviti ovdje, ili u postaji.

Izbacila je prst prema meni. - Ova žena nije ovdje po dužnosti.

- Apsolutno ste u pravu - složila sam se. - Ne biste trebali ugroziti danu zakletvu. Pričekat ću u predvorju.

I prije nego su se stigli pobuniti, napustila sam prostoriju. Hodnik je bio prazan. Kradomice sam odjurila do njezina ureda, prokrala se unutra i zatvorila vrata.

Jutarnje sunce ukoso se probijalo kroz napola rastvorene kapke bacajući crte preko stola i prekrivajući ga šarenim točkama u podnožju malog kristalnog sata. Samo je njegovo kucanje, nježno i brzo poput kolibrićeva srca, razbijalo tišinu.

Police knjiga prekrivale su dva zida, metalni ormarići treći. Sve u sivoj boji, tipično za državnu imovinu.

Na brzinu sam pregledala naslove. Uobičajeni medicinski časopisi. JAM/144. Plodnost. Uobičajeni medicinski tekstovi. Nekoliko izdanja o biologiji stanica. Veći broj izdanja o reproduktivnoj fiziologiji i embriologiji.

Vrata su se otvorila na drugom kraju prostorije. Kupaonica?

Zadržala sam disanje i osluhnula.

Kuc. Kuc. Kuc. Kuc. Kuc.

Pohitala sam prema njima i okrenula kvaku.

I ostala iznenađena prizorom. Dva dugačka pulta nakrcana mikroskopima, epruvetama i petrijevka. Ormarići sa staklenim vratima ispunjeni bočicama i kadicama. Staklenke embrija i fetusa na nizu polica, a na svakoj zabilježen stadij razvoja.

Mladić je smještao posudu u jedan od tri hladnjaka poredana uz stražnji zid. Pročitala sam naljepnicu. Fetalni goveđi serum.

Čuvši me, nenadano se okrenuo. Nosio je zelenu majicu kratkih rukava i maskirne hlače, čije su nogavice bile ugurane u crne čizme.

Kosa mu je bila zalizana i vezana na potiljku, a inicijali JS visjeli sa zlatnog lanca oko vrata. Elegantni komandos.

Bacio je pogled prema uredu.

- Doktorica vas je pustila unutra?

Prije nego sam stigla odgovoriti, Zuckermanova je uletjela kroz vanjska vrata. Okrenula sam se i zagledale smo se jedna u drugu.

- Ovdje vam nije mjesto. - Lice joj je poprimilo grimiznu boju sve do korijena loše očišane kose.

- Oprostite, izgubila sam se. Zaobišla me i zatvorila vrata labosa.

- Odlazite. - Usnice su joj bile stisnute. Oštro je disala kroz nos.

Pokupivši se, čula sam kako se vrata labosa otvaraju. Bijesan glas, nečije ime. No, nisam se zadržala kako bih prisluškivala. Htjela sam što prije pronaći Galijana.

Iako se nismo imali priliku upoznati, znala sam tko je gospodin Komandos.

POGLAVUE DVADESET SEDMO

Sigurna si? - Tatino štakorsko lice, mamine dvobojne oči.

- Jedno smeđe, drugo plavo?

Zakimala sam. Tupavi su vlasnici Paraisa nezaboravljivi. -Slova JS visjela su mu na lancu oko vrata. -Jorge Serano.

- Da. A čula sam i Zuckermanovu kako izgovara njegovo ime.

Nenadani nalet uzbuđenja, a onda... ništa.

- Sto, do vraga, rade u tom labosu? -Jesi li vidjela ikakve zečeve?

Pogledala sam ga provjeravajući šali li se. Salio se.

- Gle, ako si u pravu u vezi Jorgea Serana...

- U pravu sam, Galiano.

- Onda on može Zuckermanovu povezati sa Paraisom. Poznavala je Patriciju Eduardo. Možda nam je to prvi konkretni trag.

Nalazili smo se u njegovom patrolnom vozilu, jedan blok istočno od klinike.

- Zuckermanova se svađa s Eduardovom. Njezino mrtvo tijelo biva pronađeno u hotelu, koji je u vlasništvu roditelja jednog od doktoričinih zaposlenika. - Pokušavala sam zadržati pri-sebnost u glasu, ali nije mi polazilo za rukom.

- Doživjet ćeš srčani udar.

- Samo dokazujem koliko sam energična i odlučna!

- Nadahnjuje me tvoj poriv. Hajdemo porazgovarati sa Sera-nom!

Kad smo ponovno ušli u kliniku, više ga nije bilo. Kao ni Zuckermanove.

Kao ni žena u čekaonici.

Jedan nula za Hipokratovu zakletvu.

Recepcionerka je priznala da je Jorge Serano zaposlenik i opisala ga kao osobnog pomoćnika doktorice Zuckerman. Jedina adresa kojom je raspolagala bila je adresa hotela Paraiso.

Predložila sam da još jednom provirimo u labos, no odbio je odabravši radije pričekati nalog za pretres.

Odvezli smo se do Paraisa.

Seranosu se nisu opametili od posljednjeg susreta. Sina nisu vidjeli tjednima, ne znaju gdje bi mogao biti, ni gdje je bio dvadeset devetog listopada. Ne poznaju Mariju Zuckerman, niti su čuli za njezinu kliniku.

Galiano im je pokazao sliku Eduardove. Nikad je nisu vidjeli, niti imaju pojma kako se našla u njihovoj septičkoj jami. Senora Serano je ostala zadivljena Patricijinim konjem.

Nakon što smo se pokupili, otpremio me u FAFG-ovo sjedište i krenuo dalje u potragu za Jorgeom. Baš sam odlagala kostur pronađen kod Chupan Ya, kad me Ryan nazvao:

- Pronašao sam nešto u Nordsternovom prijavom donjem rublju.

- Dokaze neuredne probave?

- Krepat ću od smijeha, Brennanice. Trebaš mi prevesti nešto.

- Tvoj je španjolski bolji od mog.

- Drukčiji tip prijevoda. Biološki.

- Zar ne možeš sam shvatiti? Otkako sam pristala pomoći Galijanu, gotovo uopće nisam imala vremena pregledati kosture žrtava kod Chupan Ya, a za to sam plaćena.

- Šišmiš mi je rekao da još nisi ručala.

Nekoć sam vjerovala da se nitko toliko ne brine za moju redovitu prehranu koliko baka. Ali ona je bila prava amaterka u odnosu na njega.

- Obećala sam Mateu...

- Idi. - Stvorio se iza mene. - Bit ćemo ovdje, kad uhvatiš ubojicu.

Spustila sam slušalicu na prsa. - Jesi siguran? Zakimao je.

Dala sam Ryanu upute i prekinula vezu.

- Mogu li te nešto upitati?

- Naravno.

- Tko je Alejandro Bastos?

Ožiljak na usnici razvukao mu se u ravnu liniju.

- Vojno lice. Pukovnik. - Mahnuo je rukom prema kosturu, koji je ležao između nas. - Prokleta svinja koja je odgovorna za ovo, dabogda crknuo u paklu!

Jedino što više volim od ribe prepečene na brašnu i ulju jest vruć žarač uguran u stražnjicu. No, upravo sam u tome uživala, kad je Ryan stao prelistavati rokovnik pronađen u Nordsternovom kovčegu.

Zaustavio se na stranici i predao mi ga.

16. svibnja Nordstern je zakazao sastanak s Eliasom Jimenezom.

Pokušala sam se prisjetiti.

- Dva dana prije intervjua sa mnom.

Prožvakala sam zalogaj i progutala ga, iako je žvakanje bilo tek formalnost.

- Tko je Elias Jimenez?

- Profesor biologije na Sveučilištu San Carlos. Bavi se proučavanjem stanica.

-Je li intervju snimljen?

- Ne nalazi se ni na jednoj od kaseti, koje sam preslušao.

- Hoće li profesor uskoro uživati u našem posjetu?

- Čim detektiv Galiano bude slobodan.

- Bojiš se sam suočiti s akademičarima, je li?

-Ja sam samo policajac u stranoj državi. Nemam nikakav autoritet ovdje. Ni oružje. Ni podršku. Ako se sve to uzme u obzir, mogao bih biti novinar.

- I radiš isključivo po pravilima, zar ne?

Batmobile (engl.) = Batmanovo prijevozno sredstvo (Bat = šišmiš).

Ciencias Biologias (španj.) = Katedra za biologiju.

- Naravno.

Odgurnula sam ribu od sebe.

- Tako mi gena, ponovno vožnja u batmobilu⁴⁵!

Na putu u Sveučilište Ciudad u Zoni 12 Galiano nas je izvijestio o poslijepodnevnom razvoju događaja. Nije bilo gotovo ništa nova u vezi Jorgea Serana. Mali ima odeblji dosje, ali većinom su u pitanju manji prekršaji. Krađa u dućanu. Vandalizam. Vožnja u pijanom stanju. No, nije se zadržao kako bi porazgovarao o tome.

Jednostavno je propao u zemlju.

Hernandez je istražio Antonija Diaza i otkrio daje spomenuti okružni tužitelj bio poručnik početkom osamdesetih i odslužio svoje u blizini Solole. Zapovjednik mu je bio Alejandro Bastos.

Terrifico!

Ujedno je saznao daje niz visokih policijskih časnika služio pod Bastosom. Mucho terrifico!

Profesor Jimenez radio je u Edificio M2, plavo-bijelom pravokutnom zdanju nasred sveučilišnog posjeda. Slijedili smo putokaze do Ciencias Biológicas⁴⁶ i locirali njegov ured na drugom katu.

Dočekao nas je starac s vatrenim, crnim očima i gušom veličine oraha i boje šljive.

Nije ustao, kad smo se pojavili prateći nas pogledom.

Ured je bio veličine šest sa osam metara, a zidovi prekriveni fotografijama u boji. Stanice u različitim stadijima mitoze. Ili mejoze. Nisam bila sigurna.

Nije dao priliku Galijanu da pojasni razlog dolaska.

- Raspitivao se u vezi matičnih stanica - odmah je izjavio. -Dao sam mu sinopsis i odgovorio na pitanja. To je sve što znam.

- Olaf Nordstern?

Tajne grobnica

- Ne sjećam se imena. Rekao je da istražuje za članak.

- Što vas je upitao?

- Htio je znati za linije embrionalnih matičnih stanica, koje je predsjednik George Bush odobrio za istraživanje.

-I?

- Rekao sam mu.

- Što ste mu točno rekli?

- Prema NIH-u...

- Nacionalnom Institutu za zdravlje - prevela sam.

- ... postoji sedamdeset osam linija.

- Gdje?

Iskopao je ispis iz hrpe papira i predao mi ga. Dok sam prelijetala kroz imena i brojeve, Galiano je odslušao ubrzani tečaj o istraživanju matičnih stanica.

BresaGen Inc., Athens, Georgia, 4;

CvThera Inc., San Diego, Kalifornija, 9; ES Cell International/Melbourne, Australija, 6; Geron Corporation, Menlo Park, Kalifornija, 7; Goteborg University, Goteborg, Švedska, 19; Karolinška Institute, Stockholm, Švedska, 6; Maria Biotech Co. Ltd. - Maria Infertility Hospital Medical Institute, Seoul, Koreja, 3;

MizMedi Hospital - Seoul National University, Seoul, Koreja, 1; National Centre for Biological Sciences / Tata Institute of Fundamental Research, Bangalor, Indija, 3; Pochon CHA University, Seoul, Koreja, 2; Reliance Life Sciences, Mumbai, Indija, 7; Technion University, Haifa, Izrael, 4;

University of California, San Francisco, Kalifornija, 2; Wisconsin Alumni Research Foundation, Madison, Wisconsin, 5.

Vratila sam se na treći ispis i bez riječi ukazala Ryanu. Pogledao me.

Kathf Reichs_

-Je li sedamdeset osam dovoljno? - upitao je Galiano.

- Ma kakvi.

Jimenez je govorio nagnjući glavu na lijevo. Pretpostavila sam ili da mu guša pritišće glasnice, ili je pokušava prikriti.

- Neke od tih linija mogu spljesniviti, izgubiti pluripoten-tnost, ili se jednostavno raspasti. Ispostavilo se, na primjer, da su četiri od šest kolonija, razvijenih u jednoj američkoj biotehničkoj tvrtci, a neću reći kojoj, zapravo nestabilne. - Otkrnuo je. - Već postoji čitav niz neispunjenih zamolbi.

Izbacio je koščati prst prema ispisu u mojoj ruci.

- Pogledajte popis. Mnoge od tih linija nalaze se u privatnom vlasništvu.

- A zna se da privatne tvrtke ne vole dijeliti imovinu. - Ryan.

- Tako je, mladiću.

- Poduzima li američka vlada mjere kako bi osigurala pristup? - Galiano.

- NIH stvara registar ljudskih embrionalnih matičnih stanica. Ipak, priznaju da će distribucija linija biti prepuštena labosima, koji su ih stvorili.

- Znači, embrionalne su matične stanice postale vrijedna roba. -

Ryan.

Jimenezov smijeh zazvučao je poput kokodakanja.

- Vrijednost zaliha matičnih stanica strelovito je porasla od Busheve objave.

Vrlo uznemirujući zaključak izronio mi je u glavi.

- Doktore Jimenez, koliko je sofisticirana metodologija uzgoja njihovih kultura?

- Jamčim vam da se neće izvoditi na vježbama iz biokemije na drugoj godini studija, ali stručnjaku proces uzgoja ne bi trebao biti problem.

- Kako se izvodi?

- Uzmete svježe ili smrznute embrije... -Gdje?

- U labosima za oplodnju in vitro.

- Klinike za parove, koji se liječe od neplodnosti - prevela sam Ryanu i Galijanu.

- Izvadite stanice blastocita i ubacite ih u petrijevke s hranjivim medijem, uz dodatak fetalnog goveđeg seruma...

Srce mi je stalo uzbuđeno tući.

- ... na sloj mišjih embrionalnih fibroblasta, koji su ozračeni gama zrakama kako bi se spriječila replikacija. Potom pustite stanice da rastu devet do petnaest dana. Kad se unutrašnjost stanica podijeli i oblikuje u nahrupine, odvojite ih, vratite u kulturu i...

No, više nisam slušala. Bilo mi je jasno što Zuckermanova smišlja.

Presrela sam Rvanov pogled i ukazala mu da se moramo pokupiti.

Jimenez je nastavio mjeti o alternativnoj metodi, koja podrazumijeva ucjepljivanje embrionalnih matičnih stanica u testise miševa s oslabljenim imuno-sustavom.

- Hvala vam, profesore - ubacila sam se.

Ryan i Galiano su me pogledali kao da sam luda.

- Posljednje pitanje. Je li vas Nordstern upitao za ženu zvanu Maria Zuckerman?

- Možda.

- Sto ste mu rekli?

- Isto što i vama, mlada damo. Nisam čuo za nju.

- Zuckermanova pokušava razviti liniju matičnih stanica!

Vratili smo se u batmobil. Lice mi je gorjelo, a u želucu se zbivale čudne stvari.

- Zašto? - upitao je Ryan.

- Otkud bih ja, do vraga, znala? Možda se pokušava domoći nagrade! Ili radi za crno tržište.

Zažmirila sam. Riba koju sam ručala ukazala mi se pred očima.

Otvorila sam ih.

- Ali sam uvjerena da pokušava razviti liniju matičnih stanica.

Vidjela sam labos i fetalni goveđi serum!

- Zasigurno se koristi i u druge svrhe - Galiano.

- Šest linija matičnih stanica nalaze se u Institutu za reproduktivnu biologiju u Melbourneu, Australiji. - Progutala sam slinu. - A ona je provela dvije godine na nekom istraživačkom institutu u Melbourneu i nekako imam predosjećaj daje u pitanju ista ustanova.

- Ali zašto? - Ryan je ponovio pitanje.

- Možda predviđa da će se sada razviti crno tržište, s obzirom daje američka vlada ograničila količinu embrionalnih matičnih stanica

ograničavajući financijsku potporu. - Galiano me pogledao. -Jesi dobro?

-Da.

- Crvena si.

- Dobro sam.

- A naša liječnica planira zaraditi - odvratio je Ryan. Galiano me ponovno pogledao, otvorivši usta kako bi nešto nadodao, ali je onda podigao radioprijamnik i pojačao signal.

- Poput ljigavaca, koji trguju organima ilegalnih donatora -nastavio je Ryan konačno zvučeći manje skeptično. - Isuse Bo...

Presjekla sam ga:

- AJorge Serano joj pomaže.

Saslušala sam Galijana kako patrolnim vozilima u četvrti izdaje tjeralicu za Zuckermanovom i Seranom. Želudac mi je ispustio čudan zvuk. Obojica su me pogledala. Bez komentara.

Nekoliko smo se milja vozili osluškujući kako moje kruljenje pokušava nadglasati radioprijamnik.

Prva sam prozborila:

- Kako se Patricia Eduardo uklapa u cijelu stvar?

- A Antonio Diaz? - odvratio je Galiano.

- Ollie Nordstern? - Ryan je nadodao. Nitko nije znao odgovor.

- Evo plana! Šišmiš će suca nagovoriti da nam izda nalog.

- A, tako mi svega, to neće biti Diaz!

-Ja ću dovršiti preslušavanje vrpce, a ti ćeš pregledati preostale Nordsternove papire.

- U redu - složila sam se. - Ali radit ću u hotelskoj sobi. -Naime, nenadano sam osjetila potrebu da ostanem u blizini kupaonice.

- Ne sviđa ti se moje društvo? - Ryan je odglumio povrijeđenost.

- Ne, nego zbog muhe - odvratila sam. - Ne slažemo se. Kad smo stigli do sjedišta, pokupili Nordsternove fascikle s dokumentima i vratili se do mojeg hotela, već je prošlo pet.

Nogostup je izgledao kao da ga je pogodio projektil zrak-zemlja.

Četiri pneumatska čekića radila su punom parom odašiljući vibracije svakim režnjom mojeg mozga, a reflektori i lunch paketi ukazivali su da bi se buka mogla nastaviti tijekom noći.

Progundala sam posebice slikovit prostački izraz.

Ryan i Galiano su me upitali hoću li biti dobro. Razuvjerila sam ih da mi je samo potreban odmor. Nisam spomenula kupaonicu.

Kad su se pokupili, primjetila sam da se radnici smiju. Paranoja mijе pojurila u neslućene visine. Ponovila sam psovku.

Čim sam se popela u sobu, odjurila sam do medicinskog pribora.

Katy me uvijek zafrkava, jer kad god putujem u stranu državu, nosim sa sobom čitavu apoteku. Kapi za oči. Sprej za nos. Lijekovi protiv kiseline. Laksativi.

Čovjek nikad ne zna kad će mu zatrebati, zar ne?

No, ovaj put sam znala.

Strusila sam Imodium i puna usta Pepto-Bismola te se izvalila na krevet.

I gotovo istog trenutka odjurila u kupaonicu. Ne znam koliko je vremena prošlo kad sam ponovno legla. Iako sam drhtala cijelim tijelom, osjećala sam se daleko bolje.

Buka se vani nastavila, a kljucanje u glavi ojačalo.

Uključila sam ventilator, no umjesto da nadglasa zvukove, i on im je doprinijeo.

Vratila sam se u kupaonicu, natopila krpu hladnom vodom i spustila sije na čelo, te ponovno legla žaleći što sam živa.

Tek što sam potonula u san, zazvonio je mobitel.

Ponovno psovka.

Corn dog (engl.) = pečena hrenovka u kukuruznom pecivu.

-Da!

- Ryan.

- Molim? -Je li ti bolje?

- Proklet bio ti i ta tvoja riba!

- Rekao sam ti da uzmeš corn dog47. Kakva je to buka?

- Vani ruju po asfaltu. Sto trebaš?

- Bila si u pravu u vezi Melbournea. Zuckermanova je tamo provela dvije godine. Stipendija za istraživački rad u području reproduktivne biologije, ili nešto tog tipa.

- A-ha.

Djelomično sam slušala njega, djelomično želudac.

- No, nećeš nikad pogoditi tko je još bio tamo s njom. Ime mi je u potpunosti privuklo pažnju.

POGLAVUE DVADESET OSMO

Onaj Lucas koji je za Antonija Diaza konfiscirao kostur pronađen u septičkoj?

- Hector Luis Castillo Lucas.
- Ali Lucas je forenzičar.
- Očigledno to nije bio u početku.
- Koja je veza između Diaza i njega?
- Bolje pitanje: Koja je veza između Zuckermanove i njega?
- Ima li kakvog napretka u pronalaženju nje i Serana?
- Još ne. Galiano je organizirao zasjedu kod klinike i na kućnoj adresi, i izdao tjeralicu za njezinim autom. Ujedno je pokrenuo nadglednju kod Paraisa. Trebali bismo ih uhvatiti prije vijesti u deset navečer.

-Je li se uspio domoći naloga?

- Upravo pregovara sa sucem.

Prekinula sam vezu, zamijenila krpu na čelu i vratila se na jastuke.

To doista nema smisla. Ili...?

Radi li možda doktor Lucas za Diaza? Je li on naručio uništenje posmrtnih ostataka Patricije Eduardo na zamolbu okružnog tužitelja? Ili je možda obrnuto? Ima li Lucas moć nad Diazom? Diaz bi mogao imati veze sa masakrom kod Chupan Ya, možda čak i s napadom na Carlosa i Molly. Ali zašto bi htio konfiscirati ostatke pronađene u septičkoj? Zašto bi ga zanimalo umorstvo mlade trudnice?

Carlos i Molly. Jesu li njihovi napadači doista izgovorili moje ime?

Jesam li ja iduća meta? Čija?

Od straha i hladnoće uvukla sam se pod prekrivač.

Pitanja su mi se nastavila rojiti u glavi.

Lucas zasigurno poznaje Zuckermanovu. Dvoje gvatemal-skih liječnika, koji se istodobno nalaze u istom istraživačkom institutu, teško da ne znaju jedno za drugo. Rade li i sada zajedno? Ako da, na čemu?

Što je bila velika Nordsternova tajna? Kako je se domogao?

Postoji li veza između Diaza i Bastosa? Možda nešto što nema veze s činjenicom da su obojica radila za vojsku. Zašto je Nordstern zaokružio njihova lica, dok zajedno gledaju paradu kod Xaxaxaka?

Zar su sve te stvari povezane? A možda tu nema ničega. Možda su to samo priče o korupciji u korumpiranoj državi. Prijeti li mi ikakva

opasnost?

Kljucanje pneumatskih čekića izbrisalo je gungulu prometne gužve. Ventilator je nastavio brujati. No, prostorija mi se polako maglila pred očima, a zvukovi stali povlačiti.

Ne znam koliko je vremena prošlo, kad sam prepoznala cicanje hotelskog telefona. Skočila sam i primjetila da se smračilo.

Nečije disanje, a onda prekid veze.

- Kretenu bolesni! - Zasigurno krivo prespojen, prekinuo je vezu.

Zalupila sam slušalicom.

Sjedeći na rubu kreveta, privila sam ruke obrazima. Bili su hladniji.

Lijekovi očigledno pomažu. Ratataatata. Ratata-tatat. Rat. Rat. Rat.

Ma koliko im još cementa preostaje?

- Dosta.

Iz mini-hladnjaka izvadila sam dijetalnu Coca Colu i srknu-la gutljaj. O, da!

Popila sam još nekoliko gutljaja i odložila limenku na stol. Potom sam svukla odjeću i uvukla se pod tuš, gdje sam se zadržala sve dok se kupaonica nije zamaglila od pare. Zažmirila sam, pustila vodu da mi pljušti o prsa, leđa i nadut trbuh. Pustila sam da me šiba po glavi, ramenima, bokovima.

Otrljala sam se ručnikom, iščešljala kosu, oprala zube i navukla pamučne sokne i trenirku s natpisom FBI.

Preporođena, iskopala sam Nordsternove dokumente i sjela za stol.

U susjednoj prostoriji netko je upalio televizor i stao besciljno mijenjati televizijske kanale konačno se opredjeljujući za nogometnu utakmicu.

Prvi fascikl nosio je naljepnicu »Specter«, a unutra su se nalazili isjecci, zabilješke i nekoliko fotografija Andrea Spectera i njegove obitelji. Uz njih pronašla sam dvije polaroidne fotke ambasadora s Aidom Perom.

Idući fascikl nije nosio naljepnicu. Sadržavao je račune iz restorana i taksija. Samo podaci o troškovima, ništa drugo.

Ispila sam Coca Colu.

Buka vani nije jenjavala.

Prepoznala sam naljepnicu na trećem fasciklu, M-ST, i dok sam listala papire, negdje na sredini naletjela sam na izvješće. Uzgoj mrtvih stanica iz mrtvih tijela.

Čitajući ga, osjetila sam kako me steže u prsima.

Istraživačka ekipa u Institutu Salk u La Jolle, Kaliforniji, razvila je tehniku izvlačenja matičnih stanica iz uzoraka mrtvog ljudskog tkiva. Otkriće je objavljeno u časopisu Nature.

- Isuse Bože...

Riječi su odjeknule praznom prostorijom. Nastavila sam čitati.

Iz tkiva jedanaestotjedne bebe i dvadesetsedmogodišnjeg muškarca, uronjenih u niz otopina, izvučene su nezrele moždane stanice.

Ekipa s Instituta Salk primjenila je spomenutu tehniku i na drugim tijelima različite starosne dobi, kao i na uzorcima tkiva izvađenim najkasnije dva dana nakon smrti.

Footer na dnu stranice ukazao je daje izvješće skinuto sa web stranice BBC Newsa. Osim web adrese bilo je zapisano i ime.

Zuckerman.

Ponovno ledena hladnoća i paklena vrućina. Ponovno drhtanje ruku. Recidiv.

Vrijeme za novu dozu Imodiuma!

Pri ulasku u kupaonicu primjetila sam čudnu sjenu kako pada preko saga do ulaznih vrata. Vratila sam se provjeriti. Bila su odškrinuta

Jesam li ih zaboravila zatvoriti, jer sam po dolasku odmah odjurila u kupaonicu? Bilo mi je loše, da, ali nisam baš toliko nemarna.

Zatvorila sam ih i zaključala, a lagano drhtanje iznenada se nadodalo već postojećim simptomima.

Kad sam otipkala Galijanov broj, osjećala sam slabost u cijelom tijelu. Ruke su mi se pošteno tresle.

Izašao je. Kao i Ryan.

Morala sam progutati slinu, prije nego sam ostavila poruku.

Do vraga! Nisam valjda bolesna? Nemoguće!

Pokupila sam Nordsternove fascikle i nagomilala ih do naslonjača.

Svukavši prekrivač s kreveta, ugurala sam noge pod stražnjicu i obmotala se. Svake minute bivalo mi je sve lošije.

Otvorila sam fascikl sa zabilješkama o intervjuima i bila prisiljena brisati lice, dok sam ga čitala. Kuglice znoja kotrljale su mi se niz tijelo ispod džempera.

Za nekoliko minuta oštra me bol presjekla u trbuhu. Jezik mi je stao podrhtavati, a vrućina se popela od grla do vlasišta.

Pojurila sam u kupaonicu i stala povraćati, sve dok u slabinama nisam osjetila bol. Vratila sam se u naslonjač i ponovno začahurila.

Svakih nekoliko minuta ponovila sam izlet svaki put se osjećajući sve slabijom.

Srušivši se četvrti puta u naslonjač, sklopila sam oči i navukla pokrivač do brade. Osjetila sam grubi pamuk na koži, udahnula vlastiti znoj, a onda mi se zavrtjelo u glavi i tisuću zvijezda eksplodiralo mi je pred očima.

Drndanje pneumatskih čekića pretvorilo se u pucketanje kokica.

Ugledala sam skakavce u ljetnoj noći. Delikatna krilca. Crvene, izbuljene oči. Osjetila njihovo brujanje u krvotoku.

Prisjetila sam se epizode s Katy, dok su joj bile tri ili četiri godine.

Čitale smo zbirku dječjih pjesmica, a sunčeve zrake probijale su joj se kroz blond kosicu poput mjesečine kroz sumaglicu. Nosila je haljetak, koji sam joj kupila na izletu u Nantucket.

Daj da ti pomognem, dušo. Mogu ja to.

Naravno da možeš.

Znam slova. Nekad ih samo ne znam spojiti. To je teško. Samo polako.

Hector Protector was dressed ali in green; Hector Protector was sent to the queen; The Queen didn't like him, nor did the king; So Hector Protector was sent back again.⁴⁸ Zašto im se nije dopao, mamice?

Ne znam.

Je li bio zao čovjek? Mislím da nije. Kako se kraljica zvala? Arabella.

Katy je zahihotala. Kako se zvao kralj? Charlie Oliver. Ponovno hihot.

Mamice, uvijek izgovaraš čudna imena!

Volim kad se smiješ!

Kako se Hector Protector preziva?

Lucas.

Možda nije pravi protektor.

Možda nije.

Što ako nije, mamice?

Korektor?

Hihot.

Erektor.

Direktor.

Inspektor.

Kad sam otvorila oči, zatekla sam se u kupaonici, dlanova i čela priljubljenih za zrcalo.

48 Hektora Protectora odjenuli su u zeleno; 1 odaslali kraljici; No, nije joj se dopao, a bome ni kralju; I vraćen je natrag.

Je li to bila riječ koju je Molly načula? Ne inspektor, ne Specter.

Hector.

Hector Lucas.

Jesam li krivo shvatila? Nadzire li doktor Lucas okružnog tužitelja?

Je li on naručio napad na Molly i Carlosa? Koja je njegova veza s obradom žrtava masakra? Nisam bila u stanju prisjetiti se mogućeg razloga. Je li naručio Nordsternovo umorstvo, kad se previše približio istini? Je li naručio i Patricijino? Hoće li se na isti način obračunati sa Zuckermanovom i Jorge-om Seranom?

Hoće li pokušati ubiti Galijana i Ryana?

Bacila sam se prema noćnom stoliću, gdje mi se nalazio mobitel.

Ni Ryan ni Galiano nisu se javili. Podlakticom sam obrisala znoj s lica. Kamo su otišli? U kliniku? U mrtvačnicu? Misli!

Duboko sam udahnula i zažmirila. Roj slika ukazao mi se pred očima, a zvjezdice zabljesnule na kopcima. Sto mi je činiti? Dvaput sam izdahnula.

Ako je Lucas doista opasan, Ryan i Galiano to zasigurno ne znaju.

Možda je Zuckermanova već stupila u kontakt s njim. Sto ako misli da ga dolaze uhititi? Ili ubiti?

Navukavši cipele, zgrabila sam torbicu i krenula van.

Taksi se pojavio za dvadesetak minuta. - iDonde? - Kamo?

Kamo su Ryan i Galiano otišli? Ne u Paraiso, ne u kliniku. Tamo već postoji zasjeda.

Vozač je lupkao prstima po upravljaču.

Gdje bi se Lucas mogao nalaziti? Ili možda trebam potražiti Diaza?

Možda bi mi doktorica Ferreira mogla pomoći. Drhtala sam cijelim tijelom, a zubi su mi zveckali poput slomljene igračke.

- iDónde, senora? Usredotoči se!

- Morgue del Organismo Judicial.

- Zona Tres?

- Oui.

To nije to. Ali zašto?

Dok se taksi probijao gradom, promatrala sam promjenjivo platno boja i oblika. Niz zastavica iznad ulica. Reklame zalijepljene na ograde, zidove i ulične panoje. Nisam ih pokušala čitati. Nisam bila u stanju. Vrtjelo mi se u glavi, kao nekoć dok sam pila i kad sam znala zaspati s nogom na podu kako ne bih izgubila dodir sa svijetom.

Po osmijehu i brzini kojom je taksist odjurio, shvatila sam da sam preplatila vožnju.

Nema veze.

Podigla sam glavu i bacila pogled niz ulicu. Četvrt je još uvijek bila sumorna, ali groblje je djelovalo nekako veće i zlosret-nije.

Galijanovom autu nigdje ni traga.

Zagledala sam se u mrtvačnicu. Ferreira! Nju trebam potražiti!

Krenula sam šljunčanim prilazom uz lijevu stranu zgrade, a škripa tenisica odjekivala mi glavom poput prigušene grmljavine. Prilaz me doveo do parkirališta, na kojemu su se nalazila dva transportna vozila; bijeli volvo i crni karavan. Ponovno ni traga batmobilu.

Kapljica znoja skliznula mi je u desno oko. Rukavom sam ga obrisala. A što sada?

Nije mi sinulo ući bez Ryana ili Galijana. Daje sama potražim?

Pokušala sam na ulaz za osoblje u stražnjem dijelu zgrade. Ništa.

Vrata kroz koja se unose trupla također su bila zaključana.

Budi tiša!

Prišla sam prvom kombiju i navirila se kroz prozor. Ništa.

Odvukla sam se do idućeg vozila. Pa trećeg u nizu.

I ugledala set ključeva na sjedalu.

Osjećajući kako mi srce tuče, zgrabila sam ih i posrćući se vratila do zgrade.

Ništa. Vrata za osoblje nisu se otvorila. Do vraga!

Ruke su mi drhtale, dok sam isprobavala ključ za ključem.

Ništa.

Ništa.

Ništa.

Ispustila sam čitav snop i kleknula. Noge su mi podrhtavale dok sam tapkala u mraku i prošla je gotovo čitava vječnost, kad sam ih konačno napipala.

Ustala sam i ponovno pokušala.

Peti ili šesti ključ konačno je sjeo u bravu i okrenuo se. Odgurnula sam vrata centimetar-dva i stala kao ukopana. No, nisam pokrenula ni sirenu ni alarm. Niti su dotrčali naoružani čuvari.

Pomaknula sam se za pola metra, a tenisice su zaškripale proizvodeći veću buku od pneumatskih čekića ispred prozora mojeg hotela.

No, nitko se nije pojavio, niti mi doviknuo.

Gotovo ne dišući spustila sam se u čučanj i odvukla poput raka u mrtvačnicu. Zašto sam ono htjela ući? Ah, da. Doktorica Ferreira. Ili Ryan. Ili Galiano.

Obmotala me prepoznatljiva mješavina mirisa smrti i sredstva za dezinfekciju.

Leđa okrenutih prema zidu nastavila sam hodnikom mi-moišavši bolnička kolica s vagom, ured i malenu prostoriju sa zavjesama na prozoru.

Moj labos u Montrealu ima sličnu takvu prostoriju u koju se dovoze pokojnici. Zavjese se rastvaraju, a voljena osoba reagira s tugom ili olakšanjem. Najtužnije mjesto u cijeloj zgradi.

Iza prostorije novi hodnik. Bacila sam pogled na lijevo, pa na desno.

Ponovno light-show pred očima. Zažmirila sam, duboko udahnula, rastvorila ih.

Bolje.

Iako je bilo mračno u oba smjera, znala sam gdje se nalazim. Na lijevo obdukcijske sale, na desno hodnik niz koji me Ange-lina Ferreira odvela u svoj ured.

Koliko je vremena prošlo otkako mi je dala CT snimke Edu-ardove?

Tjedan dana? Mjesec? Čitav život? Mozak mi nije bio u stanju izračunati.

Krenula sam na desno. Možda je tamo. Mogla bi mi pojasniti nekoliko stvari u vezi Lucasa.

Grč u crijevima natjerao me da se presavijem. Nekoliko sam puta plitko i na brzinu udahnula, pričekavši da se bol povuče. Kad sam se ispravila, svjetlost mi je zabljesnula pred očima, a tjele eksplodiralo. Oslanjajući se na zid u nekoliko mučnih naleta ispovratila sam sadržaj želuca.

Doktorica Fereira? Rvan? Galiano?

Učinilo mi se da grčevi traju Čitavu vječnost. Gorak okus u ustima, bol u slabinama, noge poput gume, a tijelo istodobno pod naletom vrućine i hladnoće. Nema veze, doktorica Fereira će poslati nekoga da počisti za mnom.

Oslanjajući se na zid nastavila sam do njezina ureda, no bio je prazan. Promijenila sam smjer i krenula prema obdukcijским salama.

Prva je bila mračna i napuštena. Druga također.

Ljubičasto-plava svjetlost provlačila se ispod vrata treće sale, one u kojoj sam pregledavala kostur Patricije Eduardo. Vjerojatno je tamo.

Oprezno sam otvorila vrata.

Mrtvačnice noću odišu nestvarnim spokojem. Cijevi više ne usisavaju, pile ne zuje, voda ne teče, instrumenti ne zveckaju.

Čudna je to i vrlo osebujna tišina.

Prostorija je bila sablasno prazna.

- Doktorice Fereira?

Netko je ostavio rendgensku snimku na rasvjetnoj kutiji, a fluorescentna se svjetlost probijala oko nje poput plavo-bijelog odsjaja crno-bijelog televizora u tami. Blještavi metal i staklo odisali su hladnoćom.

Mrtvačka kolica nalazila su se do zamrzivača od nehrdajućeg čelika u stražnjem dijelu prostorije. Na njima ispupčena mrtvačka vreća.

Nečije se truplo skrivalo unutra.

Ponovno grč. Crne točke zaplesale su mi pred očima.

Bacivši se prema stolu, oborila sam glavu i duboko udahnula.

Udah. Izdah. Udah. Izdah.

Točkice su se raspršile, mučnina povukla. Bolje.

Tijelo izvan hladnjaka? Netko onda zasigurno još radi.

- Doktorice Fereira?

Posegnula sam za mobitelom, no džep mi je bio prazan.

Do vraga! Je li mi ispao? Ili sam ga zaboravila u hotelu, kad sam se pokupila?

Bacila sam pogled na sat, ali brojke su mi bile nečitke.

Ovo je beskorisno! Bolje da se pokupim! Nisam u stanju ikome pružiti pomoć.

A kome sam uopće htjela pomoći?

I kamo da odem?

Gdje se uopće nalazim?

Čim sam se to zapitala, osjetila sam kretnje iza leđa. Nije mi toliko zvuk privukao pažnju, koliko promjena u strujanju zraka.

Okrenula sam se i vatromet mi je ponovno eksplodirao u glavi.

Vatra mijе šiknula od prepona u grlo. Netko je stajao na pragu.

- Doktorice Ferreira?

Jesam li to doista izgovorila ili umišljam? Drži li nešto u rukama?

- Senor Diaz? Ništa.

- Doktorice Zuckerman? Obris se nije pomaknuo.

Iznenada sam osjetila kako gubim oslonac i udaram obrazom o metalni rub kolica. Dah mi je u eksploziji izletio iz pluća, a pod pojurio prema licu.

Nakon toga uslijedila je tama.

POGLAVLJE DVADESET DEVETO

Nikad mi u životu nije mi bilo tako hladno. Kao da ležim na ledenom dnu dubokog i mračnog jezera.

Zamigoljila sam prstima kako bih povratila osjećaj. I pokušala izroniti na površinu. Prevelik otpor. Preduboko. Udahnula sam.

Mrtve ribe. Alge. Stvorenja iz dubina. Raširila sam ruke poput djeteta koje pokušava plivati u snijegu-Kontakt.

Nastavila sam slijediti obris. Vertikalni rub sa zaobljenim ušćem.

Nije led. Metal. Okružuje me poput lijesa. Trenutak spoznaje.

Dubok udah.

Smrad smrti i sredstva za dezinfekciju u neravnopravnom omjeru.

Miris poluraspadnutog tkiva bio je intenzivniji. Smrznuto tkivo?

Srce mi se stegnulo. Oh, Bože!

Ležim u hladnjači! Na mrtvačkim kolicima! Do mrtvih tijela!

Oh, dragi Bože! Koliko sam dugo bez svijesti?

Tko me odložio na kolica?

Je li još uvijek tu?

Otvorila sam oči i podigla glavu.

Krhotine stakla istog trenutka zabile su mi se u mozak, a utroba zgrčila. Osluhnula sam. Tišina.

Oslonila sam se na laktove i zatrepkala. Crno kao u rogu.

Podigla sam se u sjedeći položaj. Pričekala.

Iako sam drhtala, više nisam osjećala mučninu.

No, zato su mi stopala bila teška poput olova. Rukama sam si privukla gležnjeve i stala ih trljati. Osjećaj se povratio.

Osluhnula sam. Izvan hladnjaka nije bilo znakova aktivnosti.

Tišina.

Prebacila sam noge preko ruba i odgurnula se s kolica. Međutim, koljena su mi popustila i svom sam se težinom obrušila na pod.

Bol me presjekla u lijevom zglobu. Do vraga!

Desnom rukom uhvatila sam se za gumeni kotač, četveronoške otpuzala i podigla se. Još jedna kolica. Nisam sama.

Na kolicima mrtvačka vreća.

Nešto je unutra.

S gnušanjem sam se odmaknula.

Usta su mi bila suha, u glavi mije ključalo.

Okrenula sam se i posrćući nastavila prema vratima.

Nadajući se da će me tamo i dočekati.

Dragi Bože, postoji li ručka s unutrašnje strane?

Imaju li hladnjače ručku s unutrašnje strane?

Moraju je imati!

Iako sam ih već tko zna koliko puta otvorila i zatvorila, nijednom je nisam zamjetila.

Drhteći stala sam petljati po mraku. Molim te, Bože! Hladan, čvrst metal.

Glatka površina. Nastavila sam ga slijediti. Samo dajte pronađem!

Svakog trenutka bivala sam sve slabija. Okus žuči u ustima, borba protiv slabosti i drhtanja. Tko zna koliko je vremena prošlo kad sam konačno nešto napipala. Tu je!

Otpustila sam je i odgurnula vrata. Otvorila su se popraćena nježnim odjekom. Provirila sam.

Na svjetlosnoj rendgenskoj kutiji zamućeno-sivi organi i neprozirne kosti. Portret ljudskog bića blještao je u mraku.

Obdukcijaska sala broj tri, prigušeno svjetlo.

Nalazi li se na kolicima iza mene bivši stanar spomenute sale?

Zar su nas na led stavile iste ruke?

Ostavivši vrata lagano odškrinuta, odklipsisala sam natrag do njih i povukla zatvarač na vreći. Svjetlosni snop obasjao je braš-nastobijela stopala.

Iskrenula sam etiketu na nožnom prstu i napregnula oči kako bih pročitala ime. Svjetlo je bilo prigušeno, a slova sitna.

RAM...

Ukazivala su mi se i gubila pred očima poput kamenčića na dnu riječnog korita. Zatreptala sam. RAMIR... Nejasno. RAMIREZ.

Gvatemalska inačica engleskog prezimena Smith ili Jones.

Stala sam povlačiti zatvarač krećući se usporedo s njim.

Odigla sam dio koji je prekrivao glavu.

Lice Marije Zuckerman izronilo je u sablasnoj bjelini.

Sitna crna točka na čelu. Rupa?

Mrlje su joj prekrivale prednji dio odjeće.

Podigla sam ruku. Mrtvačka ukočenost.

Ne mogavši više obuzdavati drhtanje, povukla sam zatvarač vraćajući se obrnutim smjerom. Zašto? Iz glupe navike.

Potom sam stražnjicom odgurnula vrata i uronila u salu broj tri.

I iznenada osjetila hladan metal na potiljku.

- Dobrodošli natrag, doktorice Brennan. Prepoznala sam glas.
- Hvala vam što ste nas poštedili nošenja.
- Lucas?

Osjetila sam nišan i šuplju cijev. Može mi prosvirati mozak kad mu se prohtije.

- A koga ste očekivali?
- Diaza.

Otfrknuo je s prezirom.

- Diaz čini što mu zapovijedim!

Smušene moždane stanice zavrisknule su u glas: Odugovlači!

- Vi ste ubili Mariju Zuckerman. Zašto? Glava mi je bila teška, jezik glomazan.

- I naručili ste umorstvo Ollieja Nordsterna.
- Bio je budala.

- Ali dovoljno pametan da razotkrije vašu prljavu trgovinu s matičnim stanicama.

Zastoj u disanju. Natjeraj ga da priča!

-Je li i Patricia Eduardo počinila istu pogrešku? Je li saznala što Zuckermanova smjera?

- Vidim da ste njuškali.

Soba mi se zavrtjela pred očima.

- Opasni ste, doktorice Brennan. Opasniji nego što sam mislio.

Cijev pištolja zabola mi se u vrat.

- Natrag u krevet! Još jedan ubod.
- Miči se!

Glatka površina. Nastavila sam ga slijediti. Samo daje pronađem!

Svakog trenutka bivala sam sve slabija. Okus žuči u ustima, borba protiv slabosti i drhtanja. Tko zna koliko je vremena prošlo kad sam konačno nešto napipala. Tu je!

Otpustila sam je i odgurnula vrata. Otvorila su se popraćena nježnim odjekom. Provirila sam.

Na svjetlosnoj rendgenskoj kutiji zamučeno-sivi organi i neprozirne kosti. Portret ljudskog bića blještao je u mraku.

Obdukcijaska sala broj tri, prigušeno svjetlo.

Nalazi li se na kolicima iza mene bivši stanar spomenute sale?

Zar su nas na led stavile iste ruke?

Ostavivši vrata lagano odškrinuta, odklipsala sam natrag do njih i povukla zatvarač na vreći. Svjetlosni snop obasjao je braš-nasto-bijela stopala.

Iskrenula sam etiketu na nožnom prstu i napregnula oči kako bih pročitala ime. Svjetlo je bilo prigušeno, a slova sitna.

RAM...

Ukazivala su mi se i gubila pred očima poput kamenčića na dnu riječnog korita. Zatreptala sam. RAMIR... Nejasno. RAMIREZ.

Gvatemalska inačica engleskog prezimena Smith ili Jones.

Stala sam povlačiti zatvarač krećući se usporedno s njim.

Odigla sam dio koji je prekrivao glavu.

Lice Marije Zuckerman izronilo je u sablasnoj bjelini.

Sitna crna točka na čelu. Rupa?

Mrlje su joj prekrivale prednji dio odjeće.

Podigla sam ruku. Mrtvačka ukočenost.

Ne mogavši više obuzdavati drhtanje, povukla sam zatvarač vraćajući se obrnutim smjerom. Zašto? Iz glupe navike.

Potom sam stražnjicom odgurnula vrata i uronila u salu broj tri.

I iznenada osjetila hladan metal na potiljku.

- Dobrodošli natrag, doktorice Brennan. Prepoznala sam glas.

- Hvala vam što ste nas poštedili nošenja.

- Lucas?

Osjetila sam nišan i šuplju cijev. Može mi prosvirati mozak kad mu se prohtije.

- A koga ste očekivali?

- Diaza.

Otfrknuo je s prezirom.

- Diaz čini što mu zapovijedim!

Smušene moždane stanice zavrisknule su u glas: Odugovlači!

- Vi ste ubili Mariju Zuckerman. Zašto? Glava mi je bila teška, jezik glomazan.

- I naručili ste umorstvo Ollieja Nordsterna.

- Bio je budala.

- Ali dovoljno pametan da razotkrije vašu prljavu trgovinu s matičnim stanicama.

Zastoj u disanju. Natjeraj ga da priča!

-Je li i Patricia Eduardo počinila istu pogrešku? Je li saznala što Zuckermanova smjera?

- Vidim da ste njuškali.

Soba mi se zavrtjela pred očima.

- Opasni ste, doktorice Brennan. Opasniji nego što sam mislio.

Cijev pištolja zabola mi se u vrat.

- Natrag u krevet! Još jedan ubod.

- Miči se!

Samo ne nazad u hladnjak!

- Rekao sam »miči se«! - Odgurnuo me. Ne!

Umrijeti od metka, ili umrijeti na sam Bog zna koji način u hladnjaku? Naglo sam se okrenula i izmaknuvši mu bacila se prema vratima.

Zaključana!

Polako sam se okrenula i ugledala berettu uperenu u prsa.

Zamaglilo mi se pred očima.

- Samo izvolite, doktore Lucas. Ubijte me.

- Bilo bi to beskorisno.

Promatrali smo se poput bijesnih životinja budno pazeći na svaki pokret.

- Zašto Zuckermanova?

Obris njegova tijela razbio se u četiri dijela i potom spojio u cjelinu.

- Zašto Zuckermanova?

Jesam li to izgovorila ili mi se samo učinilo?

- Strahovito ste blijedi, doktorice Brennan. Zatreptala sam pokušavajući odagnati znoj iz očiju.

- Moja cijenjena kolegica praviti će vam društvo. Pokušala sam shvatiti što mi govori.

- Zašto? - ponovila sam.

- Nisam joj mogao vjerovati. Bila je slaba i sklona paničare-nju. Za razliku od vas.

Zašto me još nije ubio?

-Jeste li ubijali svoje žrtve, doktore Lucas? Ili ste jednostavno krali iz njihovih mrtvih tijela?

Progutao je slinu. Adamova jabučica mu je poskočila.

- Naš bi doprinos bio velik.

- Crnom tržištu? Ironično se nasmiješio.

- Pametniji ste nego što sam očekivao. U redu. I meni je draže, kad se stvari ne rade u rukavicama. Porazgovarajmo malo o znanosti.

- Može.

Odugovlači!

- Vaš predsjednik je istraživanje embrionalnih matičnih stanica vratio u dvanaesto stoljeće.

- Postupio je poštujući znanstvenu etiku.

- Etiku? - Nasmijao se.

- Zar njihov argument nije opravdan?

Misli su mi se počele raspadati. Bivalo mi je sve teže zadržati koncentraciju.

- Da je potrebno ubijati bebe kako bi se došlo do matičnih stanica?

Da znanstvenici, koji se bave istraživanjem matičnih stanica, nisu ništa bolji od Mengelea i njegovih nacističkih krvnika? Vi to sranje nazivate znanstvenom etikom?

Zamahnuo je pištoljem prema popisu naputaka za postupanje u slučaju opasnosti, koji se nalazio na zidu.

- Blastocit nije veći od točkice na onom slovu »i«.

- Ali predstavlja život. - Riječi su bile nejasne i dopirale negdje izdaleka.

- Otpaci liječenja neplodnosti. Otpaci prekinutih trudnoća. Bilo je očigledno da se sve više uzbuđuje.

Krivo postupaš!

- Stotine tisuća pate od Parkinsonove bolesti, dijabetesa, zdrobljene leđne moždine. Mogli smo im pomoći!

- To je bila namjera Zuckermanove? -Da.

- A vaša je bila da si napunite novčanik.

- Zašto ne? - Slina mu je zabljesnula u kutovima usana. -Mehanička srca. Farmaceutski proizvodi. Patenti za ortopedska pomagala.

Pametan liječnik može zaraditi milijune!

- Ubijanjem ili kradom embrija? Nisam li ga to već upitala?

- Zuckermanovoj bi bilo potrebno stotinu godina kako bi izmiješala jajašca i spermu u svojim malim petrijevkama. Moj je način bio brži i polučio bi rezultate!

Poželjela sam sklopiti oči.

- Znae daje gotovo.

- Gotovo je tek kad ja kažem daje gotovo!

Čeznula sam za snom.

- Smrt Zuckermanove bit će razriješena. Policija je već preuzela nadzor nad njezinim labosom.

- Lažete. - Donji očni kapak mu se trznuo.

- Dvojica detektiva na putu su ovamo. Dogovorili smo se ovdje naći. Jezikom je ovlažio usnice.

Nastavila sam brbljati, jedva svjesna što govorim.

- Istina o masakru počinjenom nad sirotinjom kod Chupan Ya izlazi na vidjelo. - Osjetila sam kako mi koljena klecaju. - I gotovo je s ucjenom. Diazova uloga u masakru je razotkrivena. Neće više biti vaš potrčko.

Prsti su mu grčevito stisnuli dršku pištolja.

- Jorge Serano je priveden. Nagodit će se s njim i na poslijetku će vas izdati.

Prezren smijeh. - Izdat će me? U vezi čega? Krađe nekoliko mrtvih embrija?

- U vezi umorstva Patricije Eduardo. Zagledao se u mene.

- Njezini su posmrtni ostaci davno nestali, a njihov identitet ostat će tajna.

- Nešto ste zaboravili, doktore Lucas. Na Patricijinu nerođenu bebu.

Bebu kojoj niste dopustili ni jedan jedini udisaj zraka.

Negdje u daljini začula se sirena. Lucasova ruka trznula se na desno i onda vratila na mene. Nastavi!

- U odjeći ubijene majke pronašla sam bebine kosti i one će omogućiti DNK identifikaciju.

Glas mi je svake sekunde dopirao sa sve veće udaljenosti.

- Uzorak bebinog DNK-a usporedit će se s DNK uzorkom Patricijine majke. Ta će beba zapečatiti vašu sudbinu, iako je mrtva.

Zglobovi na rukama su mu pobijelili od stiska, a oči poprimile mračnu, okrutnu boju noći. Pogled snajperista, terorista, otmičara stjeranog u kut.

Spoznaja da nema izlaza.

- U tom slučaju mogao bih se riješiti i vas. Jedna manje-više. Veo mi se spustio preko očiju. Nisam više bila u stanju išta izgovoriti, niti se pomaknuti. Umrijet ću u mrtvačnici. U Gvatemali.

A onda iznenada:

- Vješti ste i dovitljivi, doktorice Brennan. Priznajem. Smatrajte ovo najsretnijom godinom u svojem životu.

Kroz crnu sumaglicu ugledala sam ga kako okreće pištolj prema sebi, kako si ga gura u usta i povlači okidač.

POGLAVLJE TRIDESETO

Ništa nije izašlo ni u gvatemalskim, ni u kanadskim novinama.

U Guatemala Cityju La Hora je objavila kratki prilog o osudi Miguela Angela Gutierrezza za prvostupanjsko umorstvo. Majka Claudije de la Alde citirana je izražavajući zadovoljstvo rezultatima istrage. Dva mala stupca, stranica sedamnaest.

U odvojenim člancima umorstva Patricije Eduardo i Marije Zuckerman pripisana su organiziranom kriminalu, a Lucasova smrt klasificirana kao samoubojstvo.

Ni riječ o matičnim stanicama.

U Montrealu La Presse i Gazette objavile su kratke priloge o pucnjavi na Ulici Ste-Catherine. Uz Carlosa Vicentea identificiran je još jedan osumnjičenik u Guatemala Cityju, no umro je prije uhićenja. I to je bilo to. Nigdje nagađanja o motivu, koji je jednog Gvatemalca naveo na ubojstvo jednog Amerikanca usred Montreala.

Nigdje ni riječ o Antoniju Diazu, Alejandru Bastosu, ili Andreu Specteru.

Diaz je ostao sudac, Specter ambasador, a Bastos, u skladu s tim, mrtav.

Nikad neću saznati zašto se Hector Lucas zapravo odlučio ubiti.

Vjerujem daje u pitanju bila mješavina arogancije i očaja. Smatrajući se superiornim bićem, kad je shvatio da je gotovo, sam je donio odluku kako će umrijeti. Vjerujem da ga je ista arogancija navela da me poštedi. Htio je da shvatim kako je on odlučio ostaviti me na životu. Htio je da to upamtim. Ostavio mi je to u spomen.

Rvan se pojavio u bolnici u sedam ujutro. Sa cvijećem.

- Hvala ti, predivno je.

Taqueria (španj.) = restoran u kojem se poslužuju latinoamerička jela poput taco-sa, burritosa, itd.

- Kao ti - odvratio je s blesastim osmijehom na licu.

- Imam masnicu na oku, obraz mi je poput patlidžana, igla zabodena u ruku, a sestra Kevorkian upravo mi je u stražnjicu nabila čepić protiv bolova.

- Meni dobro izgledaš.

Nije se obrijao dva dana, kosa mu je bila čupava, a sako prekriven mrljama na mjestima s kojih je pokušao ukloniti pepeo. No, i on je meni dobro izgledao.

- U redu - odvratila sam. - Da čujem.

Iako slaba, bila sam pri svijesti. Sto god mi je zatrovalo metabolizam, u međuvremenu je nestalo. Istjerali su ga lijekovi, ili se tijelo jednostavno pročistilo.

- Galiano i ja smo te nazvali na mobitel, kad je sudac odobrio nalog za pretres klinike. No, nije bilo odgovora. Pokušali smo ponovno, kad su policajci uhvatili Jorgea Serana.

- Ili sam se tuširala, ili sam već otišla i zaboravila na mobitel.

- Pretpostavili smo da ćeš ga isključiti prije odlaska u krevet. Kad sam se vratio u hotel, pokucao sam ti na vrata i pokušao ih otvoriti.

- Nadajući se čemu?

- Samo kako bih provjerio prijateljičino zdravlje. Zabola sam mu prst u trbuh. Odskočio je.

- Ta taqueria49 je bila tvoja ideja!

- Ali si ti odabrala ribu.

-Jasno se prisjećam da nisam naručila trovanje hranom!

- Očigledno se dobiva besplatno. Iako, znaš, možda riba uopće nije kriva. Kako god bilo, primjetio sam da su ti vrata otključana, a prostorija u neredu - nastavio je. - Potom sam naletio na članak o vađenju matičnih stanica iz mrtvih tijela i zapitao se jesi li se bacila na detektivski posao ili neku tome sličnu kretenariju.

- Hvala.

- Nema na čemu. Izvukao sam Galijana iz kreveta kako bismo te pronašli.

Kathy Reichs_

- Sigurno je bio oduševljen.

- Šišmiš je fleksibilan. Nazvali smo FAFG. Njihovi su radili dokasna, ali te nisu vidjeli. Spomenuo sam da si pronašla vezu između Zuckermanove i Lucasa, i Šišmiš je odlučio porazgovarati s Lucasom. No, kako ga nije bilo kod kuće, odlučili smo provjeriti mrtvačnicu. Uočili smo njegov volvo na parkiralištu i djelomično otvorena vrata stražnjeg ulaza.

- A gdje su bili čuvari?

- Otposlao ih je kući. Vjerujemo daje planirao izvesti brzinsku obdukciju Marije Zuckerman.

- Iz nepodnošljive tuge za posrnuvom kolegicom?

Ryan je zakimao. - Kad smo došli u salu, njegov je mozak već ukrašavao zid, a ti si ležala u nesvijesti, pa smo tvoje lijepo dupence odvukli u vozilo hitne i onda se vratili izmučiti Sera-na.

Uklonio mi je šiške s čela. Nisam znala kako protumačiti njegov pogled.

- Lucas mu je zapovijedio da vas se riješi, a on se odlučio za metodu davljenja. Ti si mu uvelike pomogla najdužim tuširanjem stoljeća.

Pneumatski čekići su proizvodili potrebnu buku, pa ti je začinio Coca Colu, odlučivši pričekati u ormaru da izađeš, napasti te i ugušiti jastukom. No, iskrsnuo je probleme Pojavila se sobarica i bio je prisiljen zbrisati muy pronto.

- Razgovarali ste s osobljem?

Ryan je zakimao. - Sobarica je mislila da sam to ja.

- Što mi je, do vraga, ubacio u piće?

- Tko zna? Nije priznao. Liječnicima u hitnoj smo rekli da imaš trovanje hranom. Ispumpali su ti želudac, a hotelsko osoblje je bacilo limenku.

- Umalo me ubilo!

- To je bio cilj. Liječnici vjeruju da su Pepto i Imodium ublažili učinak i održali te budnom. Ujedno si nešto toga i ispovala.

Podragao me ispod brade. Odmahnula sam rukom i lecnula se.

- Kako ti je zglob?

- Samo iščašen.

Uhvatio me za ruku i poljubio jagodice prstiju.

- Zabrinula si nas, slatkice.

Bilo mi je neugodno, pa sam promijenila temu:

- Lucas je naručio Nordsternovo umorstvo?

- Izgleda daje Nordstern došao ovamo posve legitimno pisati o Clvdeu Snowu i njegovoj borbi za ljudska prava. Iskopavši materijal o počinjenim masakrima kod Chupan Ya i mnogim drugim lokacijama, domogao se starih vojnih zapisa, u kojima se spominju Alejandro Bastos i Antonio Diaz. Lucas je nagađao kako će prije ili poslije razotkriti Diaza lišavajući ga tako potrčka. Možda gaje zato dao ubiti.

- Meni se čini da to više ima veze s Patricijom Eduardo. Izgleda daje Nordstern istodobno njuškao sebi u korist. Čim je stigao u

Guatemala City, vjerujem daje ili pročitao ili načuo za nestale djevojke i stao istraživati. Saznavši da je jedna od njih ambasadorova kći, krenuo je tim tragom, a kad je otkrio da Chantale ima problema i da je ambasador ljigavac, zaželio se pomoći pojedinosti.

- Ali zastoje otišao u Montreal?

- U tom trenutku zaglibio je gdje i mi. Zasigurno je bio uvjeren kako će objaviti članak stoljeća, ako mu uspije povezati Spectera s tijelom u septičkoj. Ne bi li to bilo super? Sofisticirani diplomat. Naivne djevojke. Seks. Ubojstvo. Tajanstvena smrt. Septička jama.

Diplomatski imunitet. Stranac i intrige. Mislim da nije znao daje Patricia Eduardo bila trudna.

Pomilovao mi je nadlanicu.

- Sam Bog zna kako je skužio da se embrionalne matične stanice uklapaju u sve to. Pronašli smo račun iz Paraisa u fasciklu za troškove.

- Doista je boravio tamo?

- Radoznanost ne poznaje granice. Tako je i upoznao Jorgea Serana.

- Koji ga je odveo do Zuckermanove.

- A stoje u njemu pobudilo zanimanje za embrionalne matične stanice.

- Zbog čega je poslije ubijen. Ako ne zbog razotkrivanja Diaza.

Oboje smo utihnuli.

- Kako stoje stvari sa Chantale Specter?

- Prvo će vratiti imovinu u MusiGo dućan, a onda odlazi u centar za liječenje ovisnosti.

- A Lucy Gerardi?

- Roditeljski zatvor. Bez Chantaleine pomoći ne može pobjeći.

Gotovo sam se bojala upitati:

- A interna istraga?

- Odjel i ja slažemo se u pogledu Senora Vicentea.

- Drago mi je, Ryane. Ispravno si postupio.

Sestra Kevorkian ušla je kako bi mi provjerila infuziju.

- Gdje je Galiano? - upitala sam, kad se pokupila. Lagano mrgođenje.

- Svratit će.

Obgrlio me rukom oko ramena, privukao k sebi i naslonio obraz na moje tjeme.

Osjetila sam kako me prožima toplina.

- Kad sam te ugledao sinoć kako ležiš na podu do pištolja i Lucasova trupla, spopao me zastrašujući osjećaj gubitka.

Toliko sam ostala iznenađena njegovim riječima da nisam znala što odvratiti. No, dobro daje bilo tako. Pogriješila bih što god da sam mu rekla.

- I nešto sam shvatio. Čudan prizvuk u glasu. Prilomio mi je glavu na prsa.

- Ili sam si to možda konačno priznao. Protrljao mi je kosu.

Priznao? Što to?

- Tempe...

Glas mu je zadrhtao.

Oh, Bože! Zar će upotrijebiti najljigaviju riječ na svijetu? Pročistio je grlo.

- Nagledao sam se ružne strane života i ne gajim veliko povjerenje u ljude. Ne vjerujem zapravo u happy end. - Predosjetila sam da mu je teško govoriti. - Ali u tebe vjerujem.

Spustio me na jastuk i poljubio mi čelo.

- Moramo razmisliti o tome što osjećamo jedno prema drugom.

Iako sam željela nastaviti razgovor u tom tonu, kapci su mi se pobunili.

- Razmisli. - Oči boje različka prodrle su mi do srca. Hoću.

Kad sam se idući put probudila, zatekla sam Matea i Elenu kako me promatraju. Njezino lice bilo je toliko izbrazdano od brige da me podsjetila na šar-peja.

- Kako si?

-Još malo pa ću biti kao nova. Mateo i ja smo se pogledali i nasmijali. Zapravo sam trpjela paklenu bol.

- Stoje tako smiješno?

- Nešto stoje Molly rekla.

Izvijestili su me da se obrada žrtava masakra razvija po planu i da seljani organiziraju sprovod. Mateo je netom prije dolaska razgovarao s Molly, koja se ubrzano oporavlja.

Koliko god sam se trudila, opet nisam uspjela ostati budna.

Galiano je bio idući duh koji mi se pojavio do kreveta.

S cvijećem.

Soba je sad već uvelike nalikovala pogrebnom poduzeću.

- Bila si u pravu u vezi napada na kolege.

- Na Molly i Carlusa?

Zakimao je. Bio je raščupan i neuredan poput Ryana.

- Jorge Serano je priznao da gaje isplanirao.

- Zašto njih?

- Kriva procjena. Lucas gaje poslao da tebe sredi. Odlučio te ubiti kako bi prekinuo rad na iskopavanju, ali te Serano zamijenio s Molly.

Hladan, neugodan osjećaj stegnuo mi je prsa. Krivnja? Tuga?

Ljutnja?

- Zašto bi htio prekinuti rad kod Chupan Ya?

Galiano je lagano slegnuo ramenima. - Nije želio izgubiti obrambeni zid.

- Diaza?

Zakimao je. - Ili se možda bojao da ta gnjida od okružnog tužitelja previše zna, i da će, za slučaj da ga uhite zbog sudjelovanja u masakru, pristati na nagodbu.

- Bolesna svinja.

- Čim je saznao da sam zatražio dopuštenje da te uključim u istragu Paraisa, imao je još jedan dodatni razlog zašto te maknuti.

Uhvatio me za ruku. Koža mu je bila gruba i hladna. Poljubio mi je prste.

Prvo Ryan, a sad on. Još malo pa ću se početi osjećati poput pape.

Priljubio je usnice za moj dlan. U redu, ne baš poput pape.

- Drago mi je da si dobro, Tempe.

No, nisam bila dobro. Svake sekunde bivalo mi je sve lošije. Sto se to događa s mojim libidom?

- Nastavi.

- Kako je Serano već bio povezan s Lucasom, s obzirom da je bacio tijelo Eduardove u tatinu septičku, pristao je odraditi i atentat kod Solole.

- Zašto se riješio njezina tijela u neposrednoj blizini svoje kuće?

- Upitao sam ga. Kreten je vjerovao da će se tijelo razgraditi za nekoliko tjedana, ali kad su se cijevi začepile, a tata proprčkao po njima, mali Jorge se usrao u hlače.

- Tko ju je ubio?

- Lucas.

- Zašto?

- Viđala se s oženjenim muškarcem, zatrudnila i otišla Zuckermanovoj po pomoć, koja je možda u tome vidjela mogućnost doniranja matičnih stanica. Nakon nekog vremena Eduardova je shvatila što smjera, posvadile su se i vjerojatno je zaprijetila Zuckermanovoj da će je razotkriti. Ova je o tome izvijestila Lucasa, i on je uklonio, a Seranu naložio da se riješi tijela.

Serano se sad koristi time kako bi se nagodio. Melje otkako smo ga pokupili.

- Zna li da su Lucas i Zuckermanova mrtvi?

- Zaboravili smo mu napomenuti.

- Kako se on upetljao u to?

- Recimo da mu je životni stil nadilazio moć zarade na slobodnom tržištu rada.

- A posao gorile bio je isplativiji?

- Bolji od čišćenja u Paraisu. Lucas nije želio uprljati ruke, a Jorge je htio novac.

- A Nordstern?

- Lucas je zatražio pomoć izvana kako bi ga sredio. Zaključio je da je Jorge još zelen kako bi ga odaslao u stranu zemlju.

- Misliš daje Nordstern doista znao što se zbiva s matičnim stanicama?

- Pronašli smo zanimljive stvari na njegovom laptopu. Pomno je proučio i njih i odluku američkog predsjednika o ograničenju financijske potpore. Većinu je stvari skinuo ili tijekom ili nakon boravka u Paraisu.

- Nakon što gaje Serano nesvjesno odveo do Zuckermanove klinike.

- Ne bih rekao da bi mu bilo ispod nivoa provaliti u kliniku.

Vjerojatno se kradomice odvuкао do labosa, proroštao po dokumentima i shvatio čime se Zuckermanova i Lucas bave.

Nagađam daje pogodilo kako planiraju zaraditi čitavo bogatstvo na crnom tržištu.

- A kad je sve to započelo?

- Davno. Zuckermanova je eksperimentirala miješajući jajašca i spermumu kako bi dobila embrionalne matične stanice. Dovoljno je

uzeti donirana jajašca i spermu i miješati ih, sve dok se ne uhvate i počnu rasti. Potom valja uništiti embrije i zadržati matične stanice u kulturi.

Pričekala sam da nastavi.

- Očigledno je Lucas postao nestrpljiv, jer Zuckermanova nije postizala rezultate, pa je inzistirao da pokušaju s drugom metodom.

- S truplima.

Zakimao je. - Krao je tkivo tijekom uobičajenih obdukcija.

- Bože.

- Alije uspjeh veći, kad su u pitanju djeca. - Zagledao mi se u oči. -

U mrtvačnicu ne dolazi puno djece. Nordsternov lap-top skrivao je gomilu članaka o uličnoj djeci Guatemala Cityja.

- Vjerovao je da Lucas ubija siročad kako bi se domogao tkiva? -

Gotovo sam zanijemila od bijesa i gađenja.

-Još nismo pronašli dokaze, ali tražimo.

- Dragi Bože...

Oboje smo utihnuli. Kolica su se prokotrljala niz hodnik. Ime liječnika odjeknulo je preko razglasa.

- A Miguel Gutierrez?

- Samo luđak koji se nije mogao domoći željene djevojke.

- Claudije da le Alde? Zakimao je.

- Sve je to tako tužno, zar ne?

Bez ikakva upozorenja, posve se iznenada nagnuo i poljubio me.

Usnice su mu bile nježne i tople, a iskrivljen nos nekako grub na koži.

- Ali sam i tebe upoznao, corazon.

POGLAVLJE TRIDESET PRVO

Do sredine lipnja obradili smo sve žrtve masakra kod Chupan Ya.

Posmrtni ostaci dvadeset tri pokojnika vraćeni su obiteljima, a selo ih je pokopalo s velikom pompom, mnogo naricanja, ali i strahovitim olakšanjem. Clyde Snow doletio je iz Oklahome i cijeli FAFG-ov tim također je prisustvovao sprovodu. Svi su znali da je mukotrpan posao konačno priveden kraju. Izborili smo se za nešto, zapalili svijeću u tami.

Ali tama nas je nastavila okruživati.

Prisjetila sam se Senore Eduardo i Sefiore de la Alda. I njihovih kćeri.

Prisjetila sam se potištenosti, pohlepe, psihoze. Poštenih ljudi koji su zauvijek nestali.

Hector Lucas, Maria Zuckerman i Carlos Vicente su mrtvi, Jorge Serano i Miguel Angel Gutierrez u zatvoru.

Mateo i Elena sastavljaju izvješće o masakru počinjenom kod Chupan Ya.

Možda će netko ipak odgovarati za počinjene strahote.

Od 1982. do 1983. General Efraim Rios Montt bio je gvate-malski predsjednik i u tom razdoblju nekoliko je stotina sela uništeno, a nekoliko tisuća ljudi pobijeno. U lipnju 2001. žrtve spomenutih pokolja podigle su tužbu protiv generala, koji je u međuvremenu postao predsjednik gvatemalskog Kongresa, optužujući ga za genocid. Iako je tužba naletjela na velike prepreke, na sreću, neke smo baš mi uspjeli ukloniti.

Deset i petnaest. Dvadeset prvi srpnja. Prvi dan ljeta na sjevernoj polutci.

Ubacila sam ostatak toaletnog pribora u kovčeg i pogledom preletjela prostoriju. Malena tapiserija, koju sam kupila na tržnici u Chichicastenangu, još uvijek je visjela iznad kreveta, kamo sam je zakucala. Skinula sam je i još jednom proučila.

Kabavvil je čest u majanskim tkaninama. Kaba znači »dva«, wil »glava«. Prema mitu, dvoglava ptica u stanju je vidjeti dan i noć, ono što je daleko i blizu. Simbolizira sadašnjost i budućnost, odnosno kratkoročne i dugoročne planove, te predstavlja savez između ljudi i prirode.

Ugurala sam ga u kovčeg.

Predstavlja ujedno savez između muškarca i žene.

Mnogobrojne sam noći probdjela razmišljajući o mojem savezu s muškarcima. Preciznije rečeno, s dvojicom.

Ryan se više nije vratio na temu načetu pri bolničkom posjetu.

Možda je moj oporavak odagnao njegove strahove, a možda sam doživjela halucinaciju i umislila si razgovor. Ali mi je predložio da zajedno odemo na odmor.

Kad mi je Galiano ponudio isto, shvatila sam da počinjem nalikovati fotografiji iz putovnice.

Trebao mi je odmor.

Također sam shvatila da se krećem stazom koja nema kraja. Ili to, ili se uopće ne krećem stazom. I donijela sam odluku.

Iskustvo jest velika vrijednost, jer nam omogućava uvidjeti ponovljene pogreške. Griješim li, dakle?

Ako ne pokušam, nikad neću saznati. Očajnički želeći ponovno osjetiti sreću, odlučila sam poduzeti ključni korak. Ali bojala sam se uspjeha. Više nego ikad prije, posao me je pošteno prodrmao i znala sam da se neću tako skoro oporaviti.

Svaki put kad bih se prisjetila Senore Ch'i'p, osjetila bih zastrašujuću prazninu.

Telefon je zazvonio.

- U predvorju sam.

Nakon tko zna koliko tjedana konačno je opet zvučao vedro.

- Upravo sam se spakirala - odvratila sam.

- Nadam se da si pritom u mislima imala samo sunce i pijesak.

- Sve sam ponijela.

- Spremna?

Naravno! Blještave kose, u sandalama, ljetnoj haljinici, te gaćicama i grudnjaku Victoria's Secret. Na licu maškara i rumenilo. Da, i te kako sam bila spremna.